

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Başak YILDIRIM

GÖÇ VE TURİZM İLİŞKİSİ AÇISINDAN COĞRAFİ BİR DEĞERLENDİRME:
ALANYA'DA YERLEŞİK ALMANLAR

Coğrafya Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Başak YILDIRIM

GÖÇ VE TURİZM İLİŞKİSİ AÇISINDAN COĞRAFİ BİR DEĞERLENDİRME:
ALANYA'DA YERLEŞİK ALMANLAR

Danışman

Prof. Dr. İhsan BULUT

Coğrafya Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Başak YILDIRIM'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Günay KAYA

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. İhsan BULUT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

Tez Başlığı: Göç ve Turizm İlişkisi Açısından Coğrafi Bir Değerlendirme:
Alanya'da Yerleşik Almanlar

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 27/07/2021

Mezuniyet Tarihi : 23/09/2021

Prof. Dr.Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Göç ve Turizm İlişkisi Açısından Bir Değerlendirme: Alanya’da Yerleşik Almanlar” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Başak YILDIRIM

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Başak YILDIRIM
Öğrenci Numarası	20165264023
Enstitü Ana Bilim Dalı	Coğrafya
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof.Dr. İhsan BULUT
Tez Başlığı	Göç ve Turizm İlişkisi Açısından Coğrafi Bir Değerlendirme: Alanya'da Yerleşik Almanlar
Turnitin Ödev Numarası	1632832967

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 150 sayfalık kısmına ilişkin olarak 18/08/2021 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç %5

alıntılar dahil % 10 'dur.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdeleri aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

...../...../.....
Prof.Dr. İhsan BULUT
(imzası)

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	v
GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
ÖZET.....	xiii
SUMMARY.....	xiv
TEŞEKKÜR.....	xv
ÖNSÖZ.....	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.2. Malzeme ve Yöntem.....	5
1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar	6
1.4. Önceki Çalışmalar	7

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç Tanımı	10
2.1.1. Göç Türleri	10
2.1.2. Göç Nedenleri	12

2.1.2.1. Ekonomik Nedenler.....	13
2.1.2.2 Sosyal, Psikolojik ve Siyasal Nedenler	13
2.1.2.3 Doğal Nedenler	14
2.1.4. Kavramsal Terimler	14
2.2. Uluslararası Göç.....	16
2.2.1. Tarihsel Süreçte Uluslararası Göçler	18
2.2.2. Uluslararası Göç Kuramları	24
2.2.3. Uluslararası Göç Kuramlarının Değerlendirilmesi	29
2.3. Turizm ve Uluslararası Göç İlişkisi	31
2.3.1. Turizm ve Uluslararası Emekli Göçleri.....	33
2.4. Türkiye’de Uluslararası Göç	36
2.4.1 Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları ve Yasal Düzenlemeler	43
2.4.2. Türkiye’de Yerleşik Yabancılar ve Yabancılar ile İlgili Düzenlemeler	46
2.5. Türkiye’ye Yönelik Turizmle Bağlantılı Uluslararası Göçler	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE BEŞERİ COĞRAFYASI

3.1. Araştırma Alanının Doğal Coğrafi Özellikleri.....	62
3.1.1. Coğrafi Konum	62
3.1.2. Yer Yapısı Özellikleri.....	62
3.1.3. Yeryüzü Şekilleri	63
3.1.4. İklim.....	63
3.1.5. Bitki Örtüsü ve Toprak Özellikleri	65
3.1.6. Hidrografik Özellikler	66
3.2. Beşeri Coğrafya Özellikleri.....	66
3.2.1. Tarihçe.....	66
3.2.2. Sosyo-Demografik Özellikler	67

3.2.2.1 Nüfus	67
3.2.2.2. Eğitim ve Kültür Durumu	74
3.3. Ekonomik Coğrafya Özellikleri	76
3.3.1 Yerleşme Coğrafyası Özellikleri	76
3.3.1.1. Ekonomik Faaliyetler	78
3.3.1.2 Tarım ve Hayvancılık	79
3.3.1.3. Altyapı ve Ulaşım	82
3.3.1.4. Turizm	85

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ALANYA'DA YAŞAYAN ALMAN GÖÇMENLER

4.1. Göçmenlerin Demografik Özellikleri	92
4.2. Göçmenlerin Göç Süreçleri	100
4.3. Göçmenlerin Alanya'ya Uyum Sağlama Süreçleri	118
4.4. Alanya'ya Yönelik Alman Göçlerinin İlçeye Olan Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Etkisi	137
SONUÇ	146
KAYNAKÇA.....	151
EK-1 Alman Göçmenlere Uygulanan Anket Formu (Türkçe).....	159
EK-2 Alman Göçmenlere Uygulanan Anket Formu (Almanca)	163
ÖZGEÇMİŞ	167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1 Alanya'nın Lokasyon Haritası	62
Şekil 3. 2 2019 yılı Alanya İlçesinin Nüfus Piramidi	71
Şekil 4.3 Alanya'da İkamet İznine Sahip Alman Göçmenlerin Dağılışı.....	116

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1 2020 Yılında Vatandaşlık Ülkesine Göre Türkiye'ye Gelen Göç	42
Tablo 2. 2 1995-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Satış İle Mülk Edinen Yabancı Gerçek Kişilerin ülkelerine Göre Dağılımı (İlk 20 Ülke).....	51
Tablo 2. 3 2003-2019 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Yabancı ve Yurtdışı İkametli Ziyaretçilerin Sayısı	54
Tablo 2. 4 Milletlerine Göre Türkiye'ye gelen Yabancı Ziyaretçiler (2018-2019).....	55
Tablo 2. 5 1985-2000 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Alman Ziyaretçiler.....	56
Tablo 2. 6 Türkiye'de Alman Ziyaretçilerin Diğer Yabancı Ziyaretçilere Göre Oranı (2017-2019)	56
Tablo 2. 7 2015-2019 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (%)	57
Tablo 2. 8 2020 Yılı ilk 10 İlde Yabancılara Yapılan Konut Satış Sayıları	58
Tablo 2. 9 Göre Antalya-Aydın-Muğla İllerinde Yabancılara Yapılan Konut Satış Sayıları ..	59
Tablo 3. 10 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C).....	64
Tablo 3. 11 Alanya'nın Aylık ve Yıllık En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Ortalamaları (°C)	64
Tablo 3. 12 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	65
Tablo 3. 13 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Deniz Suyu Sıcaklığı (°C).....	65
Tablo 3. 14 1927-2012 Yılları Arasında Alanya'da Şehir ve Köylerin Kadın-Erkek Nüfusları	69
Tablo 3. 15 2000-2019 Yılları Arasında Alanya'nın Şehir Nüfusu	71
Tablo 3. 16 2015-2016 Yılları Arasında Alanya'da En Çok İkamet İzni Alan Yabancı Uyruklu Vatandaşlar	73
Tablo 3. 17 Yıllara Göre Alanya'da İkamet İzni Alan Yabancı Uyruklu Vatandaşlar.....	73
Tablo 3. 18 1995-2020 Yılları Arasında Alanya'da Satış İle Mülk Edinen Yabancı Gerçek Kişilerin Ülkelerine Göre Dağılımı (İlk 10 Ülke).....	74
Tablo 3. 19 Alanya'da 2011-2016 yılları arasında Okur Yazarlık Oranı	75
Tablo 3. 20 Alanya'da 15 Yaş ve Üzeri Okuma Yazma Bilen Sayısı	75
Tablo 3. 21 Alanya'da 1985-2000 Yıllarında Alanya'da Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam Edilen Nüfus	79
Tablo 3. 22 2004-2019 Yılları Arasında Alanya'da Tarım Alanları (Dekar).....	80
Tablo 3. 23 2004-2019 Yılları Arasında Alanya'da Avokado ve Muz, Plantain ve Benzeri Ürünlerin Üretim Miktarı (Ton).....	81

Tablo 3. 24 2019 yılı Alanya’da Canlı Hayvan Türlerinin Sayısı	82
Tablo 3. 25 2018-2019 Yıllarında Alanya Gazipaşa Havalimanı Yolcu Trafığı	83
Tablo 3. 26 Yıllara Göre Alanya Limanı’na Gelen Kruvaziyer Tipi Yolcu Gemisi ve Yolcu Sayıları	84
Tablo 3. 27 Alanya Turizm Merkezleri ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgeleri	87
Tablo 3. 28 2017-2019 Yılları Arasında Alanya’da Hizmet Veren Bakanlık Yatırım ve İşletmeli Tesisler	88
Tablo 3. 29 Alanya’da Hizmet Veren Belediye İşletmeli Tesisler	88
Tablo 3. 30 2015-2019 Yılları Arasında Alanya’ya Gelen Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı	90
Tablo 3. 31 2000-2019 Yılları Arasında Almanya ve Rusya Federasyonundan Alanya’ya Gelen Ziyaretçi Sayısı	91
Tablo 4. 32 Katılımcıların Cinsiyetleri	92
Tablo 4. 33 Katılımcıların Yaş Aralığı	93
Tablo 4. 34 Katılımcıların Medeni Durumları	94
Tablo 4. 35 Partnerinizin Uyrugu Nedir?	94
Tablo 4. 36 Katılımcıların Eğitim Durumu	95
Tablo 4. 37 Katılımcıların Meslekleri	97
Tablo 4. 38 Katılımcıların Çalışma Durumu	97
Tablo 4. 39 Katılımcıların Alanya’da Çalışma Durumu	98
Tablo 4. 40 Katılımcıların Alanya’da İş Alanları	99
Tablo 4. 41 Katılımcıların Aylık Gelirleri	99
Tablo 4. 42 Katılımcıların Almanya’dan Geldikleri Eyalet	100
Tablo 4. 43 Katılımcıların Alanya’ya İlk Geldikleri Yıl	102
Tablo 4. 44 Katılımcıların Alanya’ya İlk Geliş Nedenleri	103
Tablo 4. 45 Katılımcıların Tatil Süreçlerinin Göç Hareketlerine Etkisi	104
Tablo 4. 46 Alanya’ya Yerleşmeden Önce Kaç Kere Geldiniz?	105
Tablo 4. 47 Ne Kadar Süredir Alanya’da Yaşıyorsunuz?	106
Tablo 4. 48 Katılımcıların Alanya’yı Seçme Nedenleri	107
Tablo 4. 49 Katılımcıların Alanya’da Kalış Zamanı	108
Tablo 4. 50 Katılımcıların Alanya’da Bulunmadıkları Zaman Kaldıkları Ülke	109
Tablo 4. 51 Alanya’da Bulunmadığınız Zaman Evinizde Başka Biri Kalıyor Mu?	109
Tablo 4. 52 Siz Alanya’da Bulunmuyorken Evinizde Kim Kalıyor?	110
Tablo 4. 53 Katılımcıların Ülkelerine Gitme Sebepleri	111

Tablo 4. 54 Katılımcıların Türkiye’de Yasal Bulunma Şekilleri	111
Tablo 4. 55 Katılımcıların Ülkelerine Gidiş Sıklığı.....	112
Tablo 4. 56 Alanya’ya Akraba Veya Arkadaşlarınızdan Yerleşen Var Mı?	113
Tablo 4. 57 Alanya’ya Yerleşen Akraba Veya Arkadaşlarınız Varsa Onlardan Etkilendiniz Mi?	114
Tablo 4. 58 Katılımcıların Oturdukları Mahaller	114
Tablo 4. 59 Katılımcıların Mülkiyet Durumları	116
Tablo 4. 60 Katılımcıların Konut Türlerinin Yüzde Dağılımı	117
Tablo 4. 61 Ekonomik Yatırımlarınız/Girişimleriniz Veya Ortaklıklarınız Var Mı?	118
Tablo 4. 62 Katılımcıların Alanya’da Yaşadığı Problemler	119
Tablo 4. 63 Alanya’da Uyum Sorunları Yaşıyor Musunuz?	120
Tablo 4. 64 Katılımcıların Alanya’ya Yerleştikten Sonra Destek Aldıkları Gruplar	121
Tablo 4. 65 Alanya'da Karşılaştığınız Sorunlar İçin Size Yardımcı Olan Sosyal Org. Var Mı?	122
Tablo 4. 66 Türkiye’nin Yaşam Koşullarına Uyum Sağladınız Mı?	122
Tablo 4. 67 Katılımcıların Sorunları Çözme Yöntemleri	123
Tablo 4. 68 Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Kullanma İsteği.....	124
Tablo 4. 69 Katılımcıların Sağlık Sigortası Durumu	125
Tablo 4. 70 Katılımcıların Türk Dil Bilgisi Seviyeleri	126
Tablo 4. 71 Katılımcıların Türkçe Dil Bilgisini Öğrenme Biçimleri.....	127
Tablo 4. 72 Katılımcıların Türkçe Bilgileri Yetersiz Olduğunda Türklerle İletişim Kurma Şekli	128
Tablo 4. 73 Anadilinizi Öğrenmek İçin Sizden Yardım Talebinde Bulunan Oldu Mu?	129
Tablo 4. 74 Yerli Halkın Alman Göçmenlere Karşı Kullandıkları İfade Biçimleri.....	129
Tablo 4. 75 Katılımcıların Alanya’da Yeme-İçme Tercihleri	130
Tablo 4. 76 Katılımcıların Alanya’da Sosyal Etkinliklere Katılma Yüzdeleri	131
Tablo 4. 77 Alanya’da Türklerin Dini-Milli Bayramlara Katılıyor Musunuz?.....	132
Tablo 4. 78 Alanya’da Kendi Dini-Milli Bayramlarınızı Kutluyor Musunuz?.....	133
Tablo 4. 79 Alanya’da Dilinizle İlgili Bilgilendirmeleri Yeterli Buluyor Musunuz?	133
Tablo 4. 80 Ülkenizdeki Olayları Nasıl Takip Ediyorsunuz?	134
Tablo 4. 81 Komşularınızın Kim Olmasını İsterdiniz?.....	134
Tablo 4. 82 Katılımcıların Arkadaş Çevresi	135
Tablo 4. 83 Sosyalleşmek İçin Kimlerin Bulunduğu Mekânları Tercih Ediyorsunuz?	136
Tablo 4. 84 Alanya’ya Yerleşmesi İçin Akraba-Arkadaşlarınıza Önerir Misiniz?.....	136

Tablo 4. 85 Gelecekte Ülkenize Temelli Dönmeyi Düşünür Müsünüz?	137
---	-----

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3. 6 2011-2019 Yılları Arasında Alanya, Çeşme, Bodrum, Fethiye, Göcek, Kaş, Kuşadası, Marmaris Limanlarına Gelen Kruvaziyer Tipi Yolcu Gemisi Sayıları	85
Grafik 4. 7 Katılımcıların Cinsiyetlerinin Yüzde Dağılımı	92
Grafik 4. 8 Katılımcıların Yaş Aralığı Grafiği	93
Grafik 4. 9 Katılımcıların Medeni Durumlarının Yüzde Dağılımı	94
Grafik 4. 10 Katılımcı Partnerlerinin Uyruklarına Göre Yüzde Dağılımı	95
Grafik 4. 11 Katılımcıların Eğitim Durumlarının Yüzde Dağılımı	96
Grafik 4. 12 Katılımcıların Çalışma Durumlarının Yüzde Grafiği	98
Grafik 4. 13 Katılımcıların Alanya’da Çalışma Durumu	98
Grafik 4. 14 Katılımcıların Aylık Gelirlerinin Yüzde Dağılımı	100
Grafik 4. 15 Katılımcıların Alanya’ya Geliş Nedenlerinin Yüzde Grafiği	103
Grafik 4. 16 Katılımcıların Alanya’da Kalış Süresi	106
Grafik 4. 17 Katılımcıların Alanya’yı Seçme Nedenleri	107
Grafik 4. 18 Katılımcıların Alanya’da Kalış Zamanlarına Göre Yüzde Dağılımı	108
Grafik 4. 19 Alanya’da Bulunmadığınız Zaman Evinizde Başka Biri Kalıyor Mu?	109
Grafik 4. 20 Katılımcıların Kendileri Yokken Evlerinde Kalan Bireylerin Yüzde Dağılımı	110
Grafik 4. 21 Katılımcıların Türkiye’de Yasal Bulunma Şekillerinin Yüzde Grafiği	112
Grafik 4. 22 Katılımcıların Ülkelerine Gidiş Sıklıklarının Yüzde Dağılımı	113
Grafik 4. 23 Katılımcıların Alanya’da Oturdukları Mahallelerin Yüzde Dağılımı	115
Grafik 4. 24 Katılımcıların Mülkiyet Durumlarının Yüzde Dağılımı	117
Grafik 4. 25 Katılımcıların Konut Türlerinin Yüzde Dağılımı	118
Grafik 4. 26 Katılımcıların Alanya’da Yaşadığı Problemlerin Yüzde Dağılımı	120
Grafik 4. 27 Alanya’da Uyum Sorunları Yaşıyor Musunuz Sorusunun Yanıtlarının Yüzde Dağılımı	120
Grafik 4. 28 Alanya’da Karşılaştığınız Sorunlar İçin Size Yardımcı Olan Sosyal Org. Var Mı Sorusunun Yanıtlarının Yüzde Dağılımı	122
Grafik 4. 29 Katılımcıların Türkiye’nin Yaşam Koşullarına Uyum Sağlama Durumlarının Yüzde Dağılımı	123
Grafik 4. 30 Katılımcıların Sorunlarını Çözme Yöntemlerinin Yüzde Dağılımı	124
Grafik 4. 31 Katılımcıların Oy Kullanma İsteklerinin Yüzde Dağılımı	124
Grafik 4. 32 Katılımcıların Sağlık Sigortası Durumlarının Yüzde Dağılımı	125
Grafik 4. 33 Katılımcıların Türk Dil Bilgisi Seviyelerinin Yüzde Dağılımı	126

Grafik 4. 34 Katılımcıların Türkçe Öğrenme Biçimlerinin Yüzde Dağılımı	127
Grafik 4.35 Katılımcıların İnsanlarla İletişim Kurma Biçimlerinin Yüzde Dağılımı	128
Grafik 4. 36 Yerli halkın Alman Göçmenlere Karşı Kullandıkları İfade Biçiminin Yüzde Dağılımı	130
Grafik 4. 37 Katılımcıların Alanya'da Yeme-İçme Tercihlerinin Yüzde Dağılımı.....	131
Grafik 4. 38 Katılımcıların Alanya'da Sosyal Etkinliklere Katılma Durumlarının Yüzde Dağılımı	132
Grafik 4. 39 Katılımcılara Göre Dil Bilgilendirmelerinin Yeterlilik Düzeyinin Yüzde Dağılımı	133
Grafik 4. 40 Katılımcıların Komşularınızın Kim Olmasını İsterdiniz Sorusuna Cevaplarının Yüzde Dağılımı	134
Grafik 4. 41 Katılımcıların Arkadaş Çevrelerinin Yüzde Dağılımı	135
Grafik 4. 42 Katılımcıların Alanya'yı Akraba-Arkadaşlarına Tavsiye Etme Seçeneklerinin Yüzde Dağılımı	136
Grafik 4. 43 Katılımcıların İlerleyen Yıllarda Ülkelerine Temelli Dönme Düşüncelerinin Yüzde Dağılımı	137

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3. 1 Alanya Finliler Derneği.....	72
Fotoğraf 4. 2 Alanya’da Yatırım, Emlak ve E-İkamet Alınabilecek İşletme	138
Fotoğraf 4. 3 Alanya’da Türkçe-İngilizce-Almanca Dillerinde Satılık Konut İlanı	139
Fotoğraf 4. 4 Alanya Alman Katolik Kilise Derneği	141
Fotoğraf 4. 5 Alanya Alman Katolik Kilise Derneği	141
Fotoğraf 4. 6 Hür-Türk Alman Dostluk Derneği-Miray Otel.....	142
Fotoğraf 4. 7 Hür-Türk Alman Dostluk Derneği’nin Toplantısı	142
Fotoğraf 4. 8 Alanya’da Almanca İş İlanı	143
Fotoğraf 4. 9 Alanya Yabancılar Mezarlığını Gösteren Tabela	144
Fotoğraf 4. 10 Alanya Yabancılar Mezarlığı’nda Alman Vatandaşların Mezarları	144
Fotoğraf 4. 11 5.Alanya Uluslararası Sanat Sergisi-Alanya Kültür Merkezi	145
Fotoğraf 4. 12 Alanya’da Yerleşik Yabancıların Tercih Ettikleri Sağlık Kurumu	145

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ALTSO	: Alanya Ticaret ve Sanayi Odası
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
IOM	: International Orgaznization for Migration
IRM	: International Retiremenet Migration
KTKGB	: Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgeleri
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
USAK	: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

ÖZET

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren uluslararası turizm hareketlerinin gelişmesi amacıyla yatırımların ve teşviklerin başlaması birçok tatil beldesi gibi Alanya’nın da turizm hacmini artırmış ve önemli bir turizm kenti haline gelmesini sağlamıştır. Uluslararası turizm hareketlerinde Türkiye’de önemli bir konumda olan Alanya aynı zamanda uluslararası göç hareketlerinin de yöneldiği bir turizm kentidir. Alanya’da tatil süreçlerini geçiren yabancılar bir süre sonra yerleşerek uluslararası göç hareketlerini gerçekleştirmektedir. Turist olarak geldikleri tatil bölgesinde göçmen olarak kalan yabancılar arasında Alman göçmenler her zaman dikkati çekecek bir profil oluşturmuşlardır. Alanya’da ikamet izni alan yabancılar içinde son yıllara kadar her zaman Almanlar ilk sırada yer almıştır.

Bu çalışmada, Alanya’ya yerleşen Alman göçmenlerin, demografik, sosyo-ekonomik özelliklerini ve Alanya’ya uyum sağlama süreçlerini anket metodu ile ortaya koyarak turizm faaliyetlerinin uluslararası göç hareketlerine dönüşme sürecinde emekli/yaşlı göçmenlerin konumu sorgulanmıştır. Alman göçmenlerin Alanya’yı tercih etme nedenleri ve göç etme süreçleri ile göçmenlerin Alanya’ya sosyo-ekonomik ve kültürel etkisi coğrafi bir anlayış ile analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Uluslararası göç, Uluslararası turizm, Alanya, Alman göçmenler, Emekli göçleri

SUMMARY

**A GEOGRAPHICAL EVALUATION IN TERMS OF THE RELATIONSHIP
BETWEEN MIGRATION AND TOURISM: GERMANS SETTLED IN ALANYA**

Since the 1980s in Turkey, investments and incentives for the development of international tourism movements have increased the tourism volume of Alanya, like many holiday resorts, and made it an important tourism city. Alanya, which has an important position in Turkey in international tourism movements, is also a tourism city where international migration movements are directed. Foreigners who spend their holiday in Alanya settle down after a while and carry out international migration movements. German immigrants have always created a remarkable profile among the foreigners staying as immigrants in the holiday region where they come as tourists. Until recent years, the Germans have always been in the first place among the foreigners who obtained a residence permit in Alanya.

In this study, the position of retired/elderly immigrants in the process of transforming tourism activities into international migration movements was questioned by revealing the demographic, socio-economic characteristics and adaptation processes of German immigrants who settled in Alanya with the survey method. The reasons for German immigrants to prefer Alanya and their migration processes and the socio-economic and cultural impact of immigrants on Alanya were analyzed with a geographical understanding.

Keywords: International migration, International tourism, Alanya, German immigrants, Retirement migration

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanma aşamasında önerilerini ve bilgilerini esirgemeyen, faydalı olabilmek için ilgili ve sabırla desteklerini sunan değerli danışmanım Prof. Dr. İhsan BULUT'a, yüksek lisans öğrenim döneminde tecrübelerinden faydalandığım Akdeniz Üniversitesi'nde ki hocalarıma, araştırma süresince önerilerini benimle paylaşan Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde ki hocalarıma, anket çalışmamın analiz edilmesinde katkıları olan Öğr. Gör. Osman AKHAN hocama, yüksek lisans öğrenimim boyunca yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Emirhan BERBEROĞLU, Berna ÖZOĞUL ve bana katkısı olan diğer kıymetli hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Anket formlarının doldurulması için yardımcı olan Hatice TATAR'a, Alanya'da yaşayan yabancılar ile ilgili bilgilerini ve görüşlerini benimle paylaşan Alanya Yabancılar Meclisi başkanı Abdullah KARAOĞLU ve meclis üyelerine, Hür-Türk Alman Dostluk Derneği başkanları Fahri YİĞİT ve Fatma Sema ÖZSÜER'e, Alanya Alman Katolik Kilisesi başkanı Ursula GREUNE ve Ingrid BAYRAKTAR'a ve anketleri dolduran Alman göçmen üyelerine teşekkürlerimi sunarım.

Sevgisini hiçbir zaman esirgemeyen ve yetişmemde büyük katkısı olan anneanneme, her durumda yanımda olan ve her zaman destekleyen kıymetli annem, babam ve canım kız kardeşime, hayat arkadaşım olan eşime ve arkadaşlarıma bu zorlu süreçte beni yalnız bırakmadıkları için sevgilerimle sonsuz teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Göç kavramı en genel anlamıyla insanların yerleşim yerlerinden ayrılıp farklı bir bölgeye hareket etmesidir. Uluslararası göç ise insanların sınır aşarak yer değiştirme hareketine katılmasıdır. Sınır aşan bu göç hareketi genellikle ekonomik nedenler ile gerçekleşmektedir. Fakat insanların yer değiştirme hareketleri yalnızca ekonomik nedenler ile değil keyfi nedenler ile de gerçekleşmektedir. Özellikle Avrupa’da emekli bireylerin kıyı bölgelerinde tatil süreçleri ile başlayan ve mülk edinme veya mevsimlik kalışlar ile devam eden göç hareketi turizm ve göç bağlantısı ile açıklanmaktadır. Türkiye ise genel itibariyle göç veren ya da geçiş ülkesi olan bir ülke konumunda olsa da özellikle 2000’li yıllarda başlayan gelişmiş ülkelerden yabancıların kıyı bölgelerine göç hareketleri göze çarpmakta ve yeni göç hareketleri ile karşılaşmaktadır. Alanya’da sahip olduğu kıyı kuşağı ve Akdeniz İklimi’nin getirdiği ılıman iklim ile turist potansiyeli yüksek bir bölgedir. Turistler tatil süreçlerini geçirdikten sonra ise yerleşme kararı almaktadır. Avrupa’da 1950’lerde başlayan bu göç hareketleri Türkiye’de nispeten daha geç başlasa da Alanya bu konuda önemli bir merkez haline gelmiştir. Alanya, son 25 yılda en çok Alman turistleri ağırlamış ve ikamet alarak şehre yerleşen yabancılar arasında her zaman ilk sırada olmuştur. Bu çalışmada Alanya’ya yerleşen Alman göçmenlere yönelik anket çalışması ile onların demografik özellikleri, sosyo-ekonomik düzeyleri, göç hareketleri ve uyum süreçleri ortaya konularak emekli/yaşlı göçleri sorgulanarak turizm ve uluslararası göç hareketlerinin bağlantısı incelenmiştir

GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde insanlar barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladıkları gibi çeşitli nedenlerden dolayı sürekli bir yer değiştirme ve hareket etme halinde olmuşlardır. Göç, insanların ikamet yerlerinden ayrılarak farklı bir yerleşim yerine yönelik gerçekleştirdikleri nüfus hareketleridir. Göç hareketleri bir coğrafi mekân değişikliği ile sonlandığı için bireyleri etkilediği gibi toplumları ve ülkeleri de etkilemektedir. İnsanlar yüzyıllar boyunca yerleşim yerlerinde yaşadıkları siyasi, toplumsal, ekonomik, kıtlık, savaşlar gibi çeşitli nedenlerden dolayı yer değiştirmek zorunda kalmışlardır.

İnsanların sınır aşan hareketliliği günümüze kadar birçok toplumun ve devletin şekillenmesinde rol oynamıştır. Fakat eski dönemlerden çok farklı olarak ekonomik, sosyal, kültürel, demografik ve uluslararası politik sebepler ve sonuçlar geçmiş dönemlerden ayrılmaktadır (Deniz ve Özgür, 2010: 14). 17.yy da Afrika'dan kendilerince uygar olan dünyaya zorla göç ettirilen siyahiler, 18. ve 19. yy da yaşam şartlarını daha iyi hale getirmek için Avrupa'dan Kuzey Amerika ve Avustralya'ya göç eden beyazlar ve 20.yy'da ülkelerindeki savaşlardan, can güvenliğinin olmadığı bölgelerden kaçan sığınmacılar ile geçmişten günümüze kadar farklı göç hikâyeleri yaşanmıştır (Kümbetoğlu,2005: 277).

Göç hareketinin gerçekleşmesine birden fazla neden veya farklı değişkenler sebep olabilmektedir. Göçlerin nedenleri ekonomik nedenler, sosyal ve psikolojik nedenler, siyasi nedenler ve doğal olaylara bağlı nedenler olarak ana başlıklar altında toplanmaktadır (Balkır vd.2008: 2).

Sanayi Devrimi'nden önce ülkelerin ekonomileri genel olarak tarım sektörüne dayalı ve insan emeğine bağlıydı. Sanayi devriminden sonra makineleşme ile birlikte insan emeğine olan ihtiyaç ortadan kalktıkça boş zaman kavramı da belirginleşmeye başlamıştır. Bununla birlikte artan boş zaman ve teknolojinin gelişerek mesafenin kısılmasıyla insanların bir yeri gezmek ve görmek isteği de artmıştır. Dünyayı saran küreselleşme olgusu ile birlikte ulusların sınırları kalkmış, iletişim araçlarının gelişmesi ve ulaşım maliyetlerinin azalmasıyla uluslararası hareketlilik de artmıştır. Zaman-mekân yakınlaşması ile dünyanın küçülerek küresel bir köy haline gelmesi insanların bir yere gitmesini daha kolay ve hızlı hale gelmesini sağlamıştır.. Çünkü seyahat süreleri kısalmış, bu da ulaşım istenen mekâna hareketi arttırmıştır. Ekonomik faktörler, teknolojik gelişmeler dışında kültürel boyutta da değişimler yaşanmıştır. Yeni kültürlerle tanışan insanlar birbirlerini etkilemiş ve birbirlerinden etkilenmiştir. Farklı yerleri keşfedebilmenin arzusuyla uluslararası turizm faaliyetleri artış

göstererek insan hareketliliği artmış bu durum birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de uluslararası göçe dönüşüm sürecini başlatmıştır.

Türkiye her dönemde uluslararası göç alan ve göç veren bir ülke durumundadır. Gerek Osmanlı Dönemi gerekse Cumhuriyet kurulduğu dönem sonrasında her türlü insan hareketinin yaşandığı, iç göç, dış göç, zorunlu göç hareketleri sosyal, siyasi ve ekonomik yapının dinamiklerini oluşturmuştur. Ülke içinde iç göç hareketi sürekli olarak yaşanmaktadır. Türkiye’nin bulunduğu coğrafi konum itibari ile de dış göç konusunda önemli bir ülkedir. Eskiden beri süregelen göçmenler için geçiş ülkesi konumunda olması son yıllarda yerini hedef ülke konumuna yöneltmiştir (Sirkeci ve Erdoğan,2012: 298).

1977 yılında “Güney Antalya Turizm Geliştirme Projesi” ve 1982 yılında çıkan “Turizm Teşvik Kanunu” turizm alanında geliştirme, turizm sektörünü düzenleme, sektörün dinamik bir yapıya sahip olması amacıyla yürürlüğe girmiştir. Türkiye’nin 1980’li yıllarda liberal ekonomiyi benimsemesi ile birlikte öncelikle ülkenin uluslararası alanda ticari yönden faaliyetleri artmış ve ülke sınırlarında giriş çıkışlar daha kolay yapılmaya başlanmıştır. Yürürlüğe giren kanunlar ve oluşturulan yasal düzenlemelerle Türkiye’nin güney ve batı kıyılarında turizm faaliyetleri gelişmeye başlamıştır (Deniz ve Özgür,2010: 15).

1990’lı yıllardan itibaren ise gelişen teknoloji ile ulaşım ve iletişim alanlarında yaşanan gelişmeler turizmi geliştirerek Türkiye’nin batı kıyılarının göç almasına etki etmiştir. Turizm sektöründe yapılan teşvik ve yatırımlarla birlikte Almanya başta olmak üzere İngiltere ve Kuzey Amerika, Akdeniz ülkeleri içinde Türkiye’yi tercih etmişlerdir. Kendi ülkelerinde hasret oldukları iklimi yaşamaları ve bölgenin insanını tanımaları ile Türkiye’ye göç ederek yerleşmeye başlamışlardır (Aksoy, 2012: 296-297).

Turistlerin ülkeye gidip geldikçe kısa süreli kalışları bölgedeki bağlarını güçlendirmiş ve genellikle ikinci konut alımına sebep olmuştur. Kendi ülkelerine göre görece daha uygun fiyatların olması ve turizm sektörünün de gelişme göstermesi ile gelen turist sayısı gittikçe artarak bölgenin tanınmasına da olanak sağlamıştır. Bu durum turist olarak gelen yabancıların bölgeye uyum sağlayarak göç etmesine de zemin hazırlamıştır (Südaş, 2014: 122).

Durgun (2018: 60), bir ülkeden başka bir ülkeye göç edilmesi durumunda genel olarak az gelişmiş refah düzeyi az olan ülkelere gelişmiş ülkelere doğru olması bu hareketliliğin bir güvenlik bağlamında okunmasına neden olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda tam tersi şekilde gelişme gösterirse refah düzeyi yüksek olan bir ülkeden refah düzeyi az olan bir ülkeye göç edildiğinde bu durum göç literatüründe turizm ilişkisi ile bağdaşmaktadır.

Göç kavramı herhangi bir yerleşim yerinin nüfus durumunu etkilediği için turizm kavramı ile bağlantılıdır. Göç ve turizm olgusu birbirinden farklı niteliklerde olmasına

rağmen birbirlerinden etkilenen ve birbirini etkileyen durumlarda olduğu için turizm de geçici göç sayılabilmektedir ve literatürde göç ve turizm ilişkisi daha fazla yer almaya başlamıştır (Özyakışır, 2017:153).

Alanya her yıl binlerce yerli-yabancı turiste ev sahipliği yapmaktadır. Alternatif turizm açısından da birçok kaynağa sahip olmasına rağmen deniz-kum-güneş üçlüsüne gelen turist hâkim durumdadır. Akdeniz iklim tipinin görüldüğü bölgede, güneşli gün sayısının fazla olması, dünyaca ünlü kumsalları ile yaz-kış turist ağırlayabilen bir ilçedir. Uluslararası turizm hareketinin yoğun olarak yaşandığı Alanya, göç etmek isteyen yabancılar için coğrafi özellikleriyle çekici durumdadır. 1980'li yıllarda başlayan turist akınları ile Alanya turizm kenti olma özelliğini giderek geliştirmiştir. Bu yıllarda çıkan Turizm Teşvik Kanunu ile yatırımlar da artarak Alanya farklı ülkelerden turistleri ağırlamaya başlamıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre Türkiye'de yabancı uyruklu vatandaşların en çok yaşadığı illerde İstanbul ve Ankara'dan sonra Antalya üçüncü sırada yer almaktadır. Alanya ise en çok yabancı uyruklu nüfusu olan ilçelerin başındadır. Farklı ülkelerden gelen yabancı uyruklu vatandaşların ikamet ettiği bir turizm kenti olmasının yanında Alanya için gün geçtikçe "Küçük Almanya" denilmeye başlanmıştır.

Almanlar kendi ülkelerinde bulamadıkları iklimi, sıcakkanlı insanları, yaz-kış deniz suyu sıcaklığının yüksek olması ve emeklilik hayatı için sakinliği burada keşfetmişlerdir. Alanya'ya turist olarak geldikten sonra bölgeyi tanımları ve kendileri için uygun yerleşim alanı olarak seçmeleri turizm ve uluslararası göç bağlamının en belirgin göstergesidir.

Bu çalışma ise dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın önemi ve amacı belirtilmiş ve araştırmanın yöntemlerini açıklanmıştır. İkinci bölüm araştırmanın kuramsal çerçevesini ortaya koyarak kavramsal terimler açıklanmış ve araştırma konusunun ayrıntıları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde araştırma sahamızın beşeri, ekonomik ve fiziki coğrafya özellikleri açıklanmıştır. Dördüncü bölümde ise anket bulgularından elde edilen sonuçlar ortaya konularak Alanya'nın Alman göçleri ile değişen sosyo-ekonomik ve kültürel etkenleri yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Göç, bireylerin çeşitli nedenlerden dolayı ikamet ettikleri yerden ayrılarak farklı bir bölgeye yerleşme hareketidir. Tarihsel süreç içerisinde bireysel veya kitleler halinde göç hareketleri yaşanmıştır. Göç hareketleri zorunlu veya gönüllü nedenlerden dolayı gerçekleşebilmektedir. Bir ülkeden farklı bir ülkenin sınırları içerisine yönelik olan uluslararası göç hareketleri, beyin göçü, emek göçü, işçi göçü gibi insanların içinde buldukları farklı durumlar sonucunda gerçekleşmektedir. Bireylerin yaşadığı ülkede ekonomik sıkıntılar çekmesi veya savaş ortamının bulunması gibi yaşamlarını etkileyecek faktörler onları göçmen statüsünde farklı bir ülkeye doğru hareketi mecbur kılmaktadır. Genel olarak bu faktörler etkili olduğu zamanlarda gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru uluslararası göç hareketi yaşanmaktadır. Küreselleşmenin dünyada hüküm sürmesiyle birlikte yaşanan ekonomik değişikliklerle uluslararası emek göçü hareketleri de hız kazanmıştır.

Bireyler göç hareketlerine genel olarak ekonomik durumlarını düzeltmek, daha iyi bir refah düzeyinde yaşamak, hayat standartlarını arttırmak için katılmaktadırlar. Yeni bir yaşama doğru göç hareketleri genellikle soğuk iklim bölgesinde yaşayan belli bir yaş üzerinde yaşlı veya emekli bireyler tarafından gerçekleşmektedir. Gelişmiş ülkelerde ki hızlı yaşam, pahalı yaşam standartları, yaşlı nüfusun artması onları az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin kıyı bölgelerine doğru göç hareketlerine yönlendirmiştir. Sıcak bir iklim bölgesi, nispeten daha sakin yaşam, ekonomik açıdan rahat, az nüfuslu kıyı bölgelerinde yaşamlarını sürdürmek bu bireyleri göç hareketine çeken faktörlerdir.

Türkiye uzun yıllar göç veren ve geçiş ülkesi konumunda olmasına rağmen aldığı emekli göçleri ile son yıllarda nispeten yeni olan bu uluslararası göç türünde yer edinerek hedef ülke konumuna gelmiştir. Bu göç hareketinin turizm kentlerine yönelik olması, turizm ve göç bağlantısını sorgulamaktadır. Turizm hareketi ile yabancıların daha önce deneyim kazanmaları göç hareketlerini etkileyerek turizm-göç bağına kurmaktadır.

Araştırma alanının Antalya iline bağlı olan Alanya ilçesinin seçilmesinin birçok nedeni vardır. Öncelikle Antalya, Türkiye’de İstanbul’dan sonra en çok ziyaret edilen şehirdir. Turizm potansiyelinin yüksek olması ilçesi olan Alanya’yı da etkilemiştir. Alanya kendi nezdinde turizm kenti olma özelliğini geliştirdikçe deniz-kum-güneş üçlüsüne gelen turistler dışında özellikle son on yıldır yabancıların göç ettikleri uluslararası göç alan bir kent

olma özelliğini edinmiştir. Alanya ilçesinin turizm potansiyelinin yüksek olması, yabancılara olan mülk satışlarının artması, uzun yıllardır yerleşik yabancıların ilçede yer edinerek turizm ve göç bağlantısını ortaya koymak amacı ile ilçe araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Alanya farklı milletlerden birçok yabancı uyruklu vatandaşa ev sahipliği yapmaktadır. Almanya'dan gelen yabancılar 2015'li yıllara kadar birinci sırada yer alsa da son yıllarda Rusya Federasyonu vatandaşları Alanya'da yaşayan yabancılar sıralamasında birinciliğe yükselmiştir. Fakat Alman uyruklu vatandaşlar Alanya'da her zaman farklı bir önemde olmuştur. Bu tezin amacı ise Alanya'ya yönelik uluslararası göç hareketine katılan Alman uyruklu vatandaşların, demografik, sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koyarak göç süreçlerini anlamak ve coğrafi bir bakış açısıyla turizm-göç ilişkisini Alman vatandaşlar üzerinden değerlendirmektir. Alman göçmenlerin; ikamet şekilleri, kendi kültürlerini yaşama biçimleri, yerel halk ile uyum süreçleri, Türkçe bilme seviyeleri, hangi mahallelerde konakladıkları gibi alt başlıkların da açıklanması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın başlıca problemleri şöyle sıralanmaktadır;

- Alman uyruklu vatandaşların göç etmek için Alanya'yı seçmelerinin sebebi nedir?
- Alman göçmenler Alanya'yı ilk önce turist olarak mı ziyaret etmiştir?
- Almanların göç süreçleri turizm hareketleri ile bağlantılı mıdır?
- Alanya'ya göç eden Alman göçmen gruplarını emekli göçmenler mi oluşturmaktadır?
- Alman göçmenler Alanya'ya uyum sağlama sürecini nasıl geçirmişlerdir?
- Alanya'ya yönelik yabancı göçleri kenti mekânsal, sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan nasıl etkilemiştir?

1.2. Malzeme ve Yöntem

Bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Açık uçlu ve kapalı uçlu soruların yer aldığı toplam 56 sorudan oluşan anket metodu Alanya'da yaşayan Alman uyruklu vatandaşlara uygulanmıştır. Anket formu Almanca diline çevrilerek, Hür-Türk Alman Dostluk Derneği, Alman Kilisesi ve Almanların uğrak noktası olan kafelere bırakılarak belli bir süre sonra toplanmıştır. Ayrıca internet üzerinden elektronik anket uygulaması yoluyla Alman bireylerden siteye girerek anketi cevaplamaları istenmiştir. Alman kilisesinin Temmuz ve Ağustos aylarında kapalı olması nedeniyle anket formları 2019 yılında

Eylül–Ekim aylarında, 2020 yılında ise Mart-Nisan ve Mayıs-Haziran aylarında bırakılmıştır. Anket formu, demografik özellikler-kişisel bilgiler, göç süreçleri-turizm göç ilişkisi, göçmenlerin uyum sağlama süreçleri-problemleri ve göçmenlerin yerel halka katılım süreçleri-sosyo-kültürel uyum olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Anket soruları yabancı yerleşikler ve emekli göçmenler konusunda coğrafya ve farklı alanlarda yapılan çalışmalardan esinlenilerek oluşturulmuştur. Südaş (2005)'in Alanya'ya yerleşen yabancılar ile ilgili çalışması, sosyoloji alanında Bayram (2013)'in Antalya'da yaşayan yabancıların kültürel özelliklerini ele aldığı çalışma, uluslararası ticaret alanında Atalay (2018)'in Alanya'da yaşayan yerleşik yabancıların kentteki yerel ekonomiye etkisini ölçtüğü çalışması ve turizm alanında Baltacı (2011)'nin Alanya'da ikinci konut turizminin kente etkisini ölçtüğü yüksek lisans tezlerindeki anket sorularından esinlenilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler ile frekans ve yüzdeleri gösteren tablo ve grafikler oluşturulmuştur. Ayrıca bu çalışmada Alanya'nın lokasyon haritası ve Alanya'da ikamet iznine sahip Alman göçmenlerin dağılımını gösteren haritalar ArcGis 10 programı ile oluşturulmuştur.

Alanya Yabancılar Meclisi başkanı, Hür-Türk Alman Dostluk Derneği başkanı, Türkçe konuşabilen Alman bireyler ile görüşmeler yapılmıştır. Alman kilisesi, Noel Pazarı, Almanların uğrak noktası olan kafeler ve yabancıların çeşitli kültürel etkinlikleri gözlem yoluyla incelenmiştir. Alan araştırması ile ilgili yerlerin fotoğrafları çekilmiştir. Ayrıca çalışma konusu ile ilgili ayrıntılı literatür taraması yapılmıştır. Antalya İl Göç İdaresi Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Antalya Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO), Yabancılar Meclisi gibi farklı kurum ve kuruluşlardan veriler temin edilmiştir.

1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışmanın araştırma kapsamını Alanya'ya yerleşen Alman uyruklu bireyler oluşturmaktadır. Araştırma anket metodu, gözlem ve görüşme yöntemleri ile sınırlıdır. Alanya'ya yerleşen Alman bireylerin emekli olup olmadıkları anket üzerinden belirleneceği için dağıtılan anket formlarında belli bir yaş sınırlaması yapılmamıştır. Alman vatandaşlara ulaşılabilecek mekânlar ziyaret edilerek formlar dağıtılmıştır. Almanların her hafta iki kez toplandıkları kilisede anket formları uzun bir süre boyunca kalsa da bireylerin anketleri doldurmak istemedikleri gözlemlenmiştir. Dernek toplantılarına çok az kişinin katılması ve katılan bireylerin anketi doldurmak istememesi çalışmanın sınırlılığını ortaya koymuştur. Ayrıca internet üzerinden gönderilen anketlerin yarısı bile doldurulmamıştır.

1.4. Önceki Çalışmalar

Türkiye'ye yönelik uluslararası göç konusunda yerel literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Fakat turizm ve göç bağlantısı kurarak uluslararası göçleri açıklamaya yönelik çalışmalar 2004 yılında ortaya konulmaya başlanmıştır. Bu konu yabancı literatürde her alanda incelense de yerel çalışmalar içerisinde özellikle son yıllarda üzerine durulmaya başlanmıştır. Uluslararası göç hareketleri konusunda genellikle sosyoloji, turizm, Avrupa Birliği gibi alanlar üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Coğrafi açıdan turizm ve göç ilişkisini ele alan çalışmalar yerel literatürde sınırlıdır. Turizm ve göç bağlantısını ele alan çalışmalar; emekli göçleri, refah göçleri, yaşam biçimi göçü gibi farklı adlandırmalar ile literatürde yer edinmiştir. Hem yerli hem yabancı literatürde genellikle bu konu kapsamındaki çalışmalarda anket metodu kullanılmıştır. Bu alanda yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, raporlar ve makaleler bulunmaktadır.

Emekli göçleri konusunda literatürde Karakaya ve Tufan (2006)'ın Didim'e yönelik emekli göçlerinin ilçeye olan ekonomik etkisini araştırdıkları çalışma ilk örnek sayılmaktadır. Aydın ilinin Didim ilçesine yerleşen İngiliz göçmenlerin demografik yapısı, göç etme sebepleri gibi faktörler anket metodu uygulanarak belirlenmiştir. Emekli göçmenleri "aksaçlılar" olarak nitelendirdikleri bu çalışmada göçmenlerin Didim'i ekonomik açıdan canlandırdıkları ve istihdam alanları yarattıkları sonucuna varmışlardır. Aksaçlıların ilçeye olan ekonomik canlılığın yanında emlak fiyatlarında da artışa neden olduklarını belirtmişlerdir.

Kaiser ve İçduygu (2005), Türkiye'ye yerleşen Avrupa Birliği yurttaşlarını ele alarak Türkiye'de yaşayan göçmenlerin çeşitliliği ve yaşam koşulları hakkında bir değerlendirme yapmışlardır.

Südaş (2005)'ın yüksek lisans tezi çalışması, Antalya'nın Alanya ilçesinin lokasyon seçilerek emekli göçlerini turizm ve göç bağlantısı üzerinden coğrafi bir bakış açısıyla değerlendirmesi bu çalışma için altyapı sağlamaktadır. Alanya'da yaşayan yabancı göçmen gruplarına ve emlak sahiplerine anket metodu uygulanarak, yabancı göçmenlerin mülk edinimi üzerinden göçmenlerin Alanya'ya göç sebeplerini değerlendirmiş, Türkiye'yi ise varış ülkesi konumunda ele almıştır. Südaş (2012) doktora tezi çalışmasında ise Marmaris, Kuşadası ve Ayvalık ilçelerine yerleşen Avrupalı göçmenleri karşılaştırarak Türkiye'nin kıyı bölgelerindeki uluslararası yabancı göç potansiyelini ele almıştır.

Özerim (2008), yüksek lisans tez çalışmasını Avrupa'da ki uluslararası emekli göç süreçlerinden hareketle Türkiye'nin de bir varış ülkesi konumunda olduğunu Muğla'nın Dalyan ilçesindeki yabancı emekli göçmenler üzerinden değerlendirmiştir. Avrupa Birliği

alanında yürütülen çalışmada turizm ve uluslararası emekli göçü bağlantısını ortaya koymak amacıyla Dalyan'da 50 yerleşik Avrupalı emekli bireye anket uygulaması yapılmıştır. Türkiye'nin kıyı sahillerinde Avrupa'ya göre daha ucuz yaşam koşulları, sağlık turizmi açısından olanaklarının fazla olması gibi faktörlerin Türkiye'yi emekli göçleri için diğer ülkeler ile rekabet edilebilir düzeye ulaştırdığını belirtmiştir.

Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK, 2008) yerleşik yabancıların yoğun olarak yaşadığı bölgeler olan Alanya, Antalya, Kalkan, Fethiye, Marmaris, Bodrum, Didim, Kuşadası ve Çeşme'de toplam 504 yerleşik yabancıya anket uygulaması yaparak onların sorunlarını, ülkeye ve yaşadıkları yere katkıları, Türk toplumu ile ilişkileri gibi konuları analiz etmiştir. Balkır vd. (2008) ise Türkiye'nin uluslararası emekli göçlerinde ki konumunu Antalya ilinin kıyı ilçelerinde inceleyerek yerel halk ve emekli göçmenlere anket uygulaması ile göçmenlerin ilçelerdeki sosyo-ekonomik etkilerini araştırmışlardır.

Ertuğrul Apaydın ve Apaydın (2008), Muğla'nın Ula, Köyceğiz ve Marmaris ilçeleri arasındaki köy ve beldelere yerleşen İngiliz göçmenler ile anket ve görüşme metodu uygulanarak tatil yörelerine olan göçlerin yalnızca emekli göçleri ile sınırlandırılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Özgürel ve Avcıkurt (2017) 'da yine Marmaris ilçesine yerleşen yabancıların Türkiye'nin turizm sektörüne olan çevresel ve sosyo-ekonomik etkilerini araştırmışlardır.

Toprak (2009), Antalya merkezinde ve bazı ilçelerinde yaşayan yerleşik yabancıların, kamusal hayatta ve yerel yönetimlere olan etkilerini kentsel ve politik yaklaşım ile ele almıştır. Çalışmasında yerel halkın yerleşik yabancıları geçici turist olarak gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Türkiye'nin yerleşik yabancıların sorunları veya problemleri için kamusal ve sivil hayatta projelerin hayata geçirilmesi ayrıca yerel ve merkezi araştırma birimleri oluşturularak toplumsal hayat ile yabancıların bütünleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Deniz ve Özgür (2010), Antalya'ya Rusya Federasyonu'ndan göç eden bireyleri ele alarak ulusaşırı alanların oluşum sürecini konu edinmişlerdir. Bu çalışmada Rusya'dan gelen göçmenlerin Antalya'da oluşturdukları ulusaşırı alanların gelişimi ile turizme bağlı emek göçünü bağdaştırarak değerlendirmişlerdir. Deniz (2012) ise yüksek lisans tez çalışmasında Rusya'dan Antalya'ya gelen göçmenlerin Antalya'da oluşturdukları ulusaşırı göç alanlarının mekânsal sonuçlarını coğrafi bakış açısıyla ele almıştır.

Yine coğrafi bir yaklaşım ile ele alınan Südaş ve Mutluer (2010)'in turizm ile bağlantılı emekli göçlerini "yaşam biçimi göçü" olarak ifade ettikleri çalışmalarında ayrıntılı bir şekilde göçmen tiplerini ayırt ederek göç sebeplerini değerlendirmişlerdir. Aynı zamanda

Dünya’da ve Türkiye’de yaşam biçimi göçünde yer edinen bölgeleri göç ve turizm bağlamında ele almışlardır.

Arı ve Hurley (2011) politik ekoloji bakış açısıyla ele aldıkları çalışmalarında, Edremit Körfezi’ne yerleşen refah göçmenlerinin doğal peyzajı nasıl dönüştürdüğünü konu edinmişlerdir. Yerel kültürel peyzaja sahip kırsal alanların refah göçmenlerinin gelmesiyle değişerek şehirleştiğini ve bu konuda çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna varmışlardır. Sağır (2011) ise bir araştırmasında, Antalya ilinin Finike ilçesine yerleşen göçmenleri yerleşik turist olarak ele alarak onların kültürel algıları, sosyal ilişkileri, uyum süreçleri ve problemleri gibi kavramları sosyolojik açıdan analiz etmiştir.

Çelik-Uğuz (2012), Türkiye’nin Almanya’ya emek göçü yoluyla işçi göndermesi ile Alman vatandaşların Türkiye’yi daha yakından tanıyarak ülkedeki uluslararası turizm hareketliliğinde etkili olduğunu belirtmiştir. Almanya’da ki vatandaşlar Türk göçmenler sayesinde Türkiye’yi ve kültürünü tanımış ve göç hareketinin turizm hareketine dönüştüğünü ortaya koymuştur. Turizm hareketlerinin uluslararası göçü etkilediğini değil tam tersi bir yaklaşımı benimsemiş olsa da turizm ve göç ilişkisi açısından ele alınmış bir çalışmadır. Çil (2013)’in yüksek lisans tezi ise yine turizm alanında yapılan bir çalışma olarak Antalya’ya yerleşen yabancılara uygulanan anketler ile yabancılardan Türkiye’ye geliş nedenleri, Türkiye’ye yönelik algıları ve ikinci konut satın almalarında etkili olan faktörleri saptamıştır.

Dayıoğlu (2012), Almanya’dan Alanya’ya göç eden emekli bireylerden oluşan küçük bir örneklem grubuna yaptığı anket çalışmasında onların demografik özelliklerini, sorunlarını, sosyal alanlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Alman göçmenlerin uzun yıllardır yerleşik oldukları ve kendi vatandaşları ile yaşamak istediklerini belirtmiştir. Ortaya konulan çalışma coğrafi bir bakış açısıyla ele alınmasa bile Alanya’da yalnızca Alman göçmenler özelinde olduğu için bu çalışma için önem arz etmektedir.

Türkiye’de turizm merkezlerine yönelik yabancı göçmenlerin göç ettikleri bölgeye ve Türkiye’ye olan ekonomik etkileri açısından değerlendirmeler de yapılmıştır. Bu konuda yerleşik yabancılardan Türkiye’de turizm merkezlerine olan ekonomik etkisini Südaş ve Mutluer (2008), Balkır ve Kırkulak Uludağ (2014,2009) ise Antalya ilinde yaşayan yerleşik yabancılardan kente olan ekonomik etkisini inceledikleri çalışmalarının yanında Antalya’nın ilçelerinde yaşayan Avrupalı emekli göçmenlere yönelik anket çalışması uyguladıkları farklı bir çalışmaları ile emekli göçmenleri konu edinen literatür arasına girmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç Tanımı

Kişilerin, uluslararası bir sınırdan veya bir devlet içinde olağan ikamet yerlerinden uzağa hareketidir (IOM) . Göç hareketi, nüfusun kişisel, kitleler ya da gruplar halinde geçici veya kalıcı olarak doğum yerinden ayrılarak başka yerlere gitmesi olayıdır. Bu yer değiştirme hareketine göç etmek denir. Göç eden nüfusa ise göçmen nüfus denilmektedir (Doğanay,1991: 91).

Göç, insanların yerleşim yerlerinden ayrılarak gelecekteki hayatlarının tamamını veya bir kısmını geçirmek için sürekli veya geçici süreyle başka bir yerleşim alanına yerleşmek amacıyla gerçekleştirdikleri coğrafi bir yer değiştirme olayıdır (Akkayan, 1979: 21).

Balkır vd. (2008: 1) 'e göre göç, tek başına veya gruplar halinde bir yerden başka bir yere giden insanların mekânsal değişiklik hareketini gerçekleştirmeleri dışında sosyal, ekonomik, kültürel vb. yönleri ile göç alan bir bölgede veya göç gönderen yerlerde çok yönlü etkileri olan bir olgudur. Bu yüzden nüfus bilimi, coğrafya, sosyoloji, ekonomi, eğitim bilimleri gibi birçok farklı alanda kendine yer edinmektedir.

Eskiden beri süregelen nüfusun yer değiştirme hareketleri günümüzde dünya nüfusunun dağılımını oluşturmaktadır. Geçici veya devamlı yer değiştirme hareketleri ister kıtalararası ister uluslararası veya bölgeler arası olsun farklı ölçeklerde ve farklı yönlerde gerçekleşir. Böylelikle göç hareketleri günümüzde nüfusun dağılımını oluşturur ve coğrafi anlamda çok önemli bir olgudur (Tümertekin ve Özgüç, 2016: 289). Göç, bir ülkenin ya da toplulukların nüfusunun gelişmesini (artış veya azalmasını) etkileyen en önemli faktördür ve nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında değişmeye sebep olmaktadır. Bu değişimler göç alan ve göç veren bölgelerde zıt şekilde gerçekleşmektedir. Göç, toplumların yapısını, ekonomik ve politik durumlarını aynı zamanda kültürünü etkilemektedir (Akkayan, 1979: 20).

2.1.1. Göç Türleri

İnsanlar var olduğundan beri hareket halindedir ve bu hareketleri bir veya birden fazla nedene dayanmaktadır. Bireylerin ikamet ettikleri yerde sosyal, ekonomik, siyasi sorunlar yaşamaları göç etmeye sebep olurken eğitim, sağlık veya daha iyi bir yaşam için de ulusal veya uluslararası göç hareketleri yaşanabilir. Göç hareketlerinin, göç edilen ülke veya bölgenin nüfus özelliklerinde büyük etkileri olmaktadır. Demografik yapının değişimi yanında

özellikle uluslararası göçlerde kültürel etkileşim de artmaktadır. Buna göre farklı göç türleri ele alınarak insanların yer değiştirme hareketlerinin altında yatan sebepler açıklanmalıdır.

İsteğe bağlı göç, insanların kendi iradeleri ile gönüllü olarak yer değiştirme hareketidir. Bu göç hareketi ekonomik olarak daha iyi bir yaşam standardına ulaşmak, eğitim veya sağlık amacı ile devlet müdahalesi olmadan yapılan gönüllü süreçleri kapsamaktadır (Akkayan,1979: 23). Gönüllü göç süreçlerinde az da olsa bir zorunluluk payı olmaktadır. Çünkü birey ikamet ettiği yerde maddi olarak sıkıntı yaşıyorsa veya çalışmıyorsa yaşamını idame ettirebilmek için başka bir yere göç etmesi gerekebilmektedir. Gönüllü göç süreçleri yalnızca ekonomik değil daha iyi bir eğitim almak amacıyla olabileceği gibi evlilik-aile birleşmeleri gibi durumlarda da geçerlidir.

Zorunlu göç, çeşitli nedenlerden dolayı insanların yerleşim yerlerinden ayrılmak mecburiyetinde kalmasıdır. Doğal afetler, savaş vb. olaylar zorunlu göçlere sebep olduğu gibi sosyal, siyasi, politik durumlar da insanları göç etmeye zorlamaktadır. Göker (2015: 39) 'e göre bu göç tipi kendi içinde iki yönlüdür. Birincisi insanların elinde az da olsa bir seçim şansı vardır, ikincisi ise bu şans onlardan alınmıştır ve kontrol edemezler, göçe mecbur bırakılırlar. Tümertekin ve Özgüç (2016: 289)' e göre Avrupalıların sömürge altına aldıkları yerlere yerleşmeleri büyük oranda isteğe bağlı gerçekleşirken, Afrikalı insanların köle olarak görülüp Amerika kıtasına zorla taşınmaları ise zorunda göçlere örnektir.

Göç hareketleri zaman boyutunda incelediğinde **devamlı ve geçici göçler** olarak ayrılmaktadır. İnsanların oturdukları yerden ayrılarak tekrar dönmek üzere başka bir yere hareket etmeleri devamlı göçleri kapsamaktadır. **Geçici göç** ise, devamlı göçlerin tersi olarak insanların geri dönmek üzere buldukları yeri terk ederek belirli bir süre için yer değiştirme hareketidir. Burada devamlı ya da sürekli göç kavramı çok boyutlu olarak algılabilmektedir. Bir hareketin devamlı olması sürekli yer değiştirme anlamına gelmemelidir. Çünkü burada kesin göçlerin tanımı yapılmaktadır. Diğer yandan bu durumun tam tersi olan geçici göçler yapılan göçün süresine göre farklı tanımlamalar içermektedir (Mutluer,2003: 10).

Geçici göçler içinde yer alan **mevsimlik göçler** belirli aylarda çalışmak, eğitim görmek veya dinlenmek amacıyla insanların yer değiştirme hareketleridir. Akkayan (1979: 24)'a göre mevsimlik göçlerde dikkat edilmesi gereken husus, insanların gidecekleri yerde ne kadar kalacaklarını önceden belirlemiş olmalarıdır.

Mevsimlik göçlerin içinde yer alan bir diğer göç türü ise işçi göçleridir. Örneğin pamuk toplamak için hasat zamanı başka bir şehre göç edilmesi veya belli bir süre başka bir ülkeye çalışmak amacıyla göç edilmesi ise **işçi göçünü** tanımlamaktadır.

Geçici yer değiştirmelerde insanların kendi ülkelerinde veya başka bir ülke sınırları içerisinde yaz aylarında üç ay yaylalarda yaşaması veya tatil amaçlı başka bir ülkeye giderek yer değiştirmesi gibi durumlar **yaz göçü** veya **tatil göçü** olarak adlandırılmaktadır. Buna göre **heliotropik göçmenler** olarak adlandırılan göçmen tipi ortaya çıkmıştır. Bu tanımlamada göçmenler çevresel nedenlerden dolayı soğuk iklimden uzaklaşarak güneşe kaçış yaşamaktadırlar. Avrupa'da İspanya, İtalya, Fransa, Yunanistan ve Türkiye 'de Akdeniz kıyılarına yönelik insan hareketleri bu göç türüne girmektedir ve literatürde yerini almaktadır (Özgüç ve Tümertekin 2016: 291-294). Heliotropik göçmenlerini genellikle orta yaş üzerinde ve emekli olan bireyler oluşturmaktadır. Genel olarak daha sıcak ve ılıman iklimli, sakin ve yavaş yaşam akışının olduğu sahil kıyılarına yönelik gerçekleşmektedir.

Göç kavramında önemli olan diğer bir olgu da aşılın mesafe ve gidilen mekândır. Farklı bir mekâna olan hareket ülke içinde uzak-yakın olabileceği gibi siyasi sınırlar dışına çıkılarak ülke hatta kıta değiştirerek gerçekleşebilmektedir. Yaşanılan ülkenin sınırları içinde göç etme hareketleri **iç göç**, sınırlar aşılarak başka ülkeye göç etmek ise **dış göç-uluslar arası göç** olarak adlandırılır.

İç göç hareketlerinde, göç olayının yönünü belirlemek için dört tip hareket ortaya çıkmıştır. Bunlar;

- a) Kırdan kente yönelik göç hareketleri
- b) Kentten kente yönelik göç hareketleri
- c) Kentten kıra yönelik göç hareketleri
- d) Kırdan kıra yönelik göç hareketleri sayılmaktadır (Akkayan, 1979: 25).

Uluslararası göç hareketleri ise insanların sınır aşın yer değiştirme hareketleri olarak tanımlanır. Geçmiş yıllardan günümüze kadar ülkelerin yaşadığı toplumsal, siyasi, ekonomik gibi unsurların değişmesi insanları yer değiştirmeye yöneletirken bireysel nedenlerden dolayı da uluslararası göç hareketleri gerçekleşmektedir. Uluslararası göç hareketleri günümüze kadar yön değiştirmiş bu durum göçmen profillerinin de değişmesine yol açmıştır. Ayrıca göç hareketleri kişinin göç etme amacına bağlı olarak kalıcı veya geçici sürelerle gerçekleşebilmektedir.

2.1.2. Göç Nedenleri

Göç olgusunu anlamlandırmak için insanların göç etmelerine sebep olan faktörleri ortaya koymamız gerekmektedir. Toplumları, ülkeleri en önemlisi insanları bu kadar etkileyen bu süreç şüphesiz birçok farklı sebepten kaynaklanmaktadır. Bu nedenler üç başlık altında;

sosyal-psikolojik ve siyasal faktörler, ekonomik faktörler ve doğal faktörler olarak ayrılmaktadır.

2.1.2.1. Ekonomik Nedenler

İnsanlar temel ihtiyaçlarını karşılamak için ekonomik olarak belli bir seviyede olmak zorundadırlar. Geçmişten günümüze ise insanları göç etmeye iten veya göç edilen mekândaki çekici özelliklerin en başında ekonomik faktörler gelmektedir. Kişilerin yaşadıkları yerde iş bulamamaları, yoksulluk durumları, yaşadıkları ülkenin ekonomik krizleri onları dış göç hareketine iten faktörlerdendir. Bu durum elbette ülke içinde iç göç şeklinde de yaşanmaktadır. Ülkemizde de genellikle kırdan-şehre olan göç hareketleri insanların ekonomik zorlukların üstesinden gelmek için istihdam olanakları daha yüksek olan şehre göç etmeleri ile örnek gösterilebilir. Südaş (2005: 12)' a göre, insanların ekonomik zorluklar nedeniyle yaşadıkları yerden ayrılmaları *kaynak alanlarını* oluştururken, göç edilen mekânda istihdam olanaklarının fazla olması ve ekonomik olarak gelişmiş bölgeler *hedef alanlarını* oluşturmaktadır. Ülkemizde de yaşanan bölgesel kalkınma farklılıkları iç göçlere, gelişmekte olan ülkelerden yüksek yaşam standardına sahip gelişmiş ülkelere olan göçler ise kaynak alanlarına olan uluslararası göçlere örnektir.

2.1.2.2 Sosyal, Psikolojik ve Siyasal Nedenler

İnsanlar kendi yerleşim yerlerinden daha iyi yaşam koşullarına sahip olan farklı bir yere hareket etme eylemi göstermektedirler. Bireyler daha iyi eğitim almak, sağlık hizmetlerine kolay erişim sağlamak amacıyla veya ulaşım ve altyapı hizmetlerinin gelişmiş, yaşam standartlarının yüksek olduğu yerlere göç etmeleri göç hareketlerinin sosyal nedenleri arasında yer almaktadır.

Ülkelerin yaşadığı karışıklar veya savaşlar en çok yaşam alanları işgal edilen insanları etkilemektedir. Ülkelerin aldığı siyasi ve politik kararlar ise insanların yerleşim yerlerinden edilmesine ve baskı görmelerine neden olmaktadır. Psikolojik olarak bu süreçleri kaldıramayan insanlar yerlerinden edilmese bile ülkelerinden ayrılmak isteyebilmektedirler.

Siyasi nedenler geçmişte olduğu gibi günümüzde de insanları göç etmek için zorlamaktadır. Örneğin 1980'li yıllarda Afganistan'da yaşanan iç savaşın Rus işgali ile devam etmesi insanların sınırlara göç etmesine neden olduğu gibi yakın yıllarda da Irak ve Suriye 'de ki savaşlar insanları başka ülkelere iltica etmelerine neden olmuştur (Tümertekin ve Özgüç,2016: 294).

İnsanların macera arayışında olmaları veya aile birleşmeleri de sosyal, psikolojik sebeplerle göç etmelerine neden olabilmektedir. ABD'ye Avrupa'dan birçok insanın altın aramak amacıyla göç ettikleri bilinmektedir. Bunun yanı sıra Avrupa'da çalışan Türk işçilerin eşlerini de Avrupa'ya götürerek göç etmeleri aile birleşmeleri bağlamında sosyal, psikolojik nedenlere örnek gösterilebilir (Mutluer, 2003: 16).

2.1.2.3 Doğal Nedenler

Bir bölgede herhangi bir doğal afet yaşanması bölgeye verdiği zarar ve geri dönülemez koşulların oluşması insanların başka yerlere göç etmelerine büyük etkenlerden biridir. Depremler, sel felaketleri, kıtlık, kuraklık gibi doğal afetlerin gerçekleşmesi insanların yer değiştirmesine neden olmaktadır. Bu yer değiştirme hareketleri bireysel şekilde olabilmekte fakat Göker (2015: 41)'in de belirttiği gibi genellikle kitlesel göçlere neden olmaktadır.

Hunlar ve Moğollar IV. ve V. yüzyılda yaşanan kuraklık nedeniyle Orta Asya'dan göç etmek zorunda kalmıştır. Bir zamanlar dünyanın en büyük göllerinden biri sayılan Aral Gölü'nün kuraklık ve küresel ısınma sonucunda kuruması ve bataklık haline dönüşmesiyle çevresinde yaşayan insanların tarım yapamayarak başka yerlere göç etmelerine neden olmuştur. Küresel ısınmanın yaşanması ile kuraklıklarla yangınların artması, kıyı bölgelerinde aşırı yağışların görülmesi gibi birçok alanda biyolojik değişiklikler yaşanmıştır. İnsanların yaşam alanı kısıtlanmış ve hayatlarını devam ettirebileceği bölgelere göç etmeleri zorunlu hale gelmiştir (Günay vd.,2017: 41-42).

2.1.4. Kavramsal Terimler

Göç kavramı en genel anlamıyla yerleşim alanından ayrılarak başka bir yere hareket etme ve oraya yerleşme hali olarak adlandırılabilir. Göç hareketinin gerçekleştiği yere göre ülke sınırları içinde iç göç veya uluslararası sınırların dışına yönelik olduğunda dış göç şeklinde açıklanmaktadır. Göç hareketleri bireyleri, toplumları, ülkeleri etkilediği için küresel düzeyde herkesin bir şekilde etkilendiği veya etkilendiği bir olgudur. Uluslararası alanda bu yer değiştirme hareketinden uluslar farklı sonuçlar çıkartabilmektedir. Her toplumun olayları yorumlama şekli; yaşayış biçimleri, kültürel düzeyleri gibi birçok etkenden dolayı farklılık göstermektedir. Göç kavramı ve içine aldığı kavramlar için de bu farklı yorumlama biçimi söz konusudur. Örneğin sığınmacı, mülteci, azınlık gibi terimler daha çok ülkelerin uyguladıkları siyaset ile değişkenlik gösterirken hükümetlerin iç hukuk politikalarına göre de farklı şekillerde açıklanmaktadır. Bu çalışmada da kavram kargaşası yaşanmaması amacıyla bazı göç terimlerinin açıklanması gerekmektedir. Bu amaçla açıklanan bazı kavramlar şöyledir;

Göçmen, en genel anlamıyla ikamet ettiği yerden gönüllü veya zorunlu nedenler doğrultusunda ayrılarak ülke sınırları içerisinde veya ulusal sınırların dışına çıkarak yerleşen kişidir. Göçmen, ayrıldığı yerleşim yerinden savaş, baskı, çatışma ya da doğal afetlerin etkisinden kurtulmak veya eğitim, ekonomik şartlar, sağlık gibi durumları iyileştirmek ve daha iyi olanına ulaşmak için yer değiştiren kişidir.

Düzenli göç, ülkesinden ayrılan kişinin çıkışını ve varış ülkesine seyahatini yasal dayanaklar ve yönetmeliklere uygun şekilde başka bir ülkeden transit geçiş hakkının olması ve varış ülkesine yerleşmesidir. *Düzensiz göç* ise, tam bir açık ve genel bir tanım bulunmamaktadır. Göç düzenlemelerini sağlayan yönetmeliklere uygun izin belgesi bulunmayan kişilerin bir ülkeye giriş yapması veya o ülkede çalışmasıdır. Örneğin menşe ülkesinden çıkan bir kişinin seyahat izin belgesinin veya pasaportu bulunmadan uluslararası bir sınırı geçmesidir. (Göç Terimleri Sözlüğü, 2013: 25-26). *Yasadışı göç* ise düzensiz göç kavramı ile genel olarak aynı anlama gelmekte ve tam bir ayırım bulunmamaktadır. Bu yüzden düzensiz göç kavramı yerine yasadışı göç kavramı da kullanılmaktadır.

Hedef ülke, göç hareketine katılan bireyin varmak istediği menşe ülkedir.

Transit ülke, menşe ülkeye varmak için başka bir ülkeden geçen göçmandır. Transit ülkeden geçmek zorunda kalan veya hedef ülkesine giderken farklı bir ülkede bir süre konaklamak isteyen bireysel veya toplu şekilde gerçekleşen göç akışıdır.

Mülteci, Türkiye'nin de imzaladığı "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme" 'de mülteci tanımı şöyle geçmektedir.¹

".... Irkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsa uygulanacaktır".

Resmi olarak tanınan mülteciler BMMYK' nın himayesinde bulunur. Genellikle mülteciler ilk olarak komşu ülkelerinde bu statüyü elde etmektedirler (Castles ve Miller, 2008: 144-145).

Sığınmacı, kendi ülkesinde ki zulüm, baskı veya ciddi zararlardan korunmak amacıyla farklı bir ülkede güvenlik arayışında olup, mültecilik statüsüne başvuru sonucunu bekleyen kişidir. Mültecilik statüsü kabul edilmeyen sığınmacı kendilerine insani gerekçeler ile ülkede kalma izni verilmemiş ise ülkeden çıkması gereklidir. Düzensiz halde ülkede kalan kişiler sınır dışı edilebilirler (Göç Terimleri Sözlüğü: 2013: 74). Sığınmacılar, statüleri karara

¹ <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf> (erişim tarihi: 03.01.2020)

bağlanana kadar uzun süre bekledikleri için bazı ülkelerde çalışmalarına izin verilmeyen kişiler sosyal yardımlarla hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar (Castles ve Miller: 2008, 145-146).

İkincil koruma, mülteci olarak nitelendirilmeyen fakat ülkesine döndüğü takdirde ölüm cezasına mahkum olacak, işkenceye veya onur kırıcı cezaya maruz kalacak ya da ülke genelinde silahlı çatışma olması durumunda şahsi olarak ciddi tehditle karşılaşılabilecek olan birinin menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan vatansız kişiye verilen statüdür.²

Geçici koruma, çatışma ve şiddet ortamından gelen kişilere herhangi bir statü verilmeden önce devlet tarafından geçici koruma altına alınarak geliştirilen düzenlemedir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2013: 33).

2.2. Uluslararası Göç

IOM'a göre uluslararası göç, bireyin kendi ikamet yerinden ayrılarak başka bir ülkeye geçici veya kalıcı süreyle yerleşmek amacıyla hareket etmesidir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2013: 88).

Uluslararası göç hareketlerinde iki değişken olan zaman ve mekân kavramları göç literatüründe önem arz etmektedir. Göç hareketinde mekân boyutu ile nereden ve nereye göç edildiği ve yer değiştirme hareketinin ne zaman gerçekleştiği göçü ve göçmeni tanımlamak için önemlidir (Kümbetoğlu, 2005:296). Göçmenin ikamet yerinden ayrılmasına sebep olan değişkenler ve varmak istediği ülkenin şartları göç etmeye etkisinin yer değiştirme nedenini anlamakta en önemli etkidir. Göçmenin ne zaman ve ne kadar süre ile varış ülkesinde kaldığı ise zaman boyutunu açıklamaktadır. Göç etmeye neden olan şartlar sonucunda varış ülkesinin seçilmesinin nedenleri göçmenin mevsimsel veya kalıcı süre ile o ülkede kalmasını sağlamaktadır. İkamet yerinden ayrılarak farklı bir ülkenin sınırlarında yaşamaya karar verme sürecinde ve sonrasında zaman ve mekân boyutu göç hareketlerini tanımlamaktadır.

Uluslararası göç akımının etkisi insanları bireysellikten çok toplu şekilde göç etmeye yönlendirir. Göç edilen ülkenin istihdam ve ekonomik koşullarının iyi olması göç süreçlerini etkilemektedir. Göçmenlerin kendi ülkelerine döviz göndermeleri ülkenin ekonomik kalkınmasına teşvik ederek yaşam standartlarını yükseltebilir. Böylece göç hareketleri yalnızca göçmenleri değil göç alan ve veren toplumları da etkileyerek evrensel bir süreç haline gelmektedir (Castles ve Miller, 2008: 11-12).

² <https://www.goc.gov.tr/> (erişim tarihi: 20.05.2020).

Uluslararası göçlerin temeli sınır aşarak bir ülkeden başka bir ülkeye yönelik olduğu için birden fazla ülke göç süreçlerine dâhil olmaktadır. Göç hareketlerinde gidilmek istenilen hedef ülke her zaman olmamakla birlikte genelde coğrafi açıdan daha yakın olan ülke olmaktadır. Bu durumda göç eden kişi veya topluluğun ayrıldığı yer kaynak ülke, göç edilmek istenilen yer ise hedef ülke konumundadır. Göç süreci gerçekleşirken hedef ülkeye varmadan başka bir ulusal sınırların içinde konaklama yapılması ile araya üçüncü bir ülke olarak giren transit ülkede yer değiştirme hareketleri süresince göç hareketlerinden etkilenir (Stalker, 2006:5 aktaran Balkır vd). Uluslararası göç hareketi kişinin kaynak ülkesine geri dönmesi ile sonuçlanabilir. Bununla birlikte varış ülkesinde sürekli olarak veya yılın belli dönemlerinde kalmasıyla da gerçekleşebilir.

Ulusal sınırları aşarak yeni bir hayata doğru gerçekleşen göç hareketi ile birey, yaşadığı toplumun ve kültürünün yansımalarını da beraberinde yeni bir ülkeye taşımaktadır. Göçmenler yaşayış biçimleri, alışkanlıkları, toplumsal özellikleri gibi özümstedikleri kültürü göç ettikleri yeni yerleşim alanına yansıtırlar. Aynı zamanda göçmenlerin karşılaştıkları farklı bir kültürel yapıya ayak uydurmaları da zaman alabilir. Uluslararası göç hareketine katılan birey veya toplum, göç ettiği ülkede kültürel asimilasyona uğrayabilir veya kendi kültürünün etkilerini sürdürerek o ülkenin insanlarını da etkileyebilmektedir. Bu dinamik yapıdaki nüfus hareketliliği, bireyleri ve toplumları sosyal ve ekonomik durum dışında kültürel açıdan da büyük ölçüde etkilemektedir.

Göç alan ve göç veren ülkelerin o dönem içinde buldukları ekonomik ve siyasi sistemleri göç politikalarını şekillendirerek zaman içerisinde göç hareketlerinin farklı şekillerde gelişmesine neden olmaktadır. Günümüzde ise göçe yol açan nedenler çok boyutlu bir hal alarak yalnızca ekonomik koşulların etkilediği bir nüfus hareketliliği olmaktan çıkmıştır. Göç hareketlerinin yeni biçimleri ile göçmen profilleri de değişmiş bu durum ülkelerin stratejik yapılarına da etki etmiştir (Balkır vd,2008: 15-16).

Castles ve Miller (2008: 12-14), küresel düzeyde göç hareketlerinin ekonomik, siyasi olaylar veya çatışmalar ile yeni bir biçim alırken var olan göç akımlarının da yeni biçimlerde varlığını sürdürdüğünü ifade etmiştir. Var olan değişimlere rağmen göç hareketlerini genel olarak beş kategoride sıralamışlardır. Bunlar;

1. *Göçün küreselleşmesi*: Göç hareketleri küresel düzeyde gittikçe daha fazla artmaktadır ve ülkeler eşzamanlı olarak bu nüfus hareketliliğinden ciddi bir şekilde etkilenmektedir.

2. *Göçün hızlanması:* Uluslararası göç hareketleri küresel düzeyde hacim olarak büyümektedir. Göç hareketlerinde yaşanan niceliksel artış ülkelerin göç politikalarının önemini belirginleştirmektedir.

3. *Göçün farklılaşması:* Göç hareketleri tek bir biçimde gerçekleşmeyerek farklı ve çeşitli ayrımlara sahiptir. Emek göçü, mülteci ya da kalıcı yerleşimci gibi birçok farklı göç hareketleri ve göç eden birey vardır. Hükümetlerin belirledikleri göç politikaları göç hareketlerini durdurma veya kontrol etme düzeyinde olsa bile göç dinamiktir ve farklı bir şekilde başlayıp öteki şekilde devam eder.

4. *Göçün kadınsallaşması:* Uluslararası göç hareketlerinde emek göçü veya mültecilik başvurularında çoğunlukla erkekler olurken kadınlar aile birleşimi ile onlara katılmaktaydı. 1960'lardan sonra kadınlar da emek göçüne dâhil olarak bazı mülteci hareketlerinde de erkeklerden daha çok ön plana çıkmışlardır. Günümüzde kadınların göç hareketlerine katılma düzeyi artarak devam etmektedir.

5. *Göçün giderek siyasallaşması:* ülkelerin göç hareketlerine yönelik güvenlik ve koruma politikaları, ikili ve bölgesel ilişkiler küresel düzeyde nüfus hareketlerini etkilemektedir.

Tilly (1976: 22-23) ise uluslararası göçlerin belirleyicisi olan unsurları üç ana maddeye ayırarak şöyle kategorize etmiştir

1. İstihdam olanaklarının değişen coğrafi dağılımı,
2. Demografik dengesizlikler, bölgeler arası farklılıklar ve değişiklikler,
3. Ulusların göçmenleri kontrol etmek için uyguladıkları politikalar.

Ülkeler arası artan eşitsizlikler bireylerin daha iyi bir yaşam için yerinden ayrılmasına sebep olmaktadır. Siyasal, ekolojik, demografik eşitsizlikler ise insanların farklı bir ülkede mülteci olmasına yol açarken, bölgelerde artan siyasal çatışmalar kitlesel göçleri de beraberinde getirmektedir. Gelişen ekonomide oluşan yeni ticaret alanları emek göçlerini çekmektedir. Uygulanan politikalar değişse bile hem göç veren hem göç alan ülkeler uluslararası göç hareketlerinden etkilenmektedir ve etkilenmeye devam edeceklerdir (Castles ve Miller, 2008:7-8).

2.2.1. Tarihsel Süreçte Uluslararası Göçler

Tarihsel süreçte hem bireysel hem de topluluk halinde insanlar ikamet ettikleri bölgenin sınırları dışına çıkarak yüzyıllar boyunca çeşitli nedenlerden dolayı göç etmişlerdir. Geçmişten günümüze kadar küresel düzeyde yaşanan göçler ise dünyada nüfus dağılımını etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Öyle ki tarih öncesi yaşanan ilk göçlerden kavimler

göçüne, Amerika kıtasının keşfi ile yeni dünyaya göç akınlarından küresel savaflara, ülkelerin sanayileşme ve küreselleşme gibi unsurların etkisine girmesi ile ekonomik amaçla hareket edilmesine vb. uluslararası göç şekilleri günümüze kadar değişmiş fakat göç hareketleri her zaman dinamik bir yapıda kalmıştır.

Massey (1990: 61-64), modern uluslararası göç hareketlerini dört döneme ayırmıştır;

- *Birinci dönem*, 1500'den 1800'e kadar olan dönemde uluslararası göç hareketleri Avrupa'nın hâkimiyeti altında sömürgecilik ve ekonomik büyüme süreçlerinden kaynaklanmıştır. Avrupalılar 300 yıl boyunca Yeni Dünya, Afrika ve Asya'nın bir bölümünü kolonileştirmişlerdir.

- *İkinci dönem*, 19.yy'da başlayarak Avrupa'nın sanayileşmesinden ve birkaç Yeni Dünya kolonisinin bağımsızlığını kazanarak ekonomik gelişmenin bu yeni oluşan ülkelere yayılmasından kaynaklanır. 1.Dünya Savaşı'ndan sonra ise birçok ülke kısıtlayıcı göç yasaları çıkartmış ve 1929'da Büyük Buhran'ın başlaması ile uluslararası hareketlilik azalmıştır.1940'lı yıllarda tekrar artan uluslararası hareketlilik özellikle mültecilik, 2.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla azalmıştır.

- *Üçüncü dönem*, 2.Dünya Savaşı'nın ardından başlayan bu dönemde sanayileşme yolunda gelişmiş ülkeler yabancı iş gücü alımlarını arttırmış ve uluslar arası göç hareketleri çeşitlenmeye başlamıştır.

- *Dördüncü dönem*, uluslararası göç hareketlerinde yaşanan değişim ile Avrupa ve Yeni Dünya'nın hızla gelişmesinden kaynaklanan kitlesel hareket yerini nispeten daha yoksul Üçüncü Dünya ülkeleri arasında farklı bir göçmen transferine bırakmıştır. Bir süre petrol üreten ülkelere yönelik yoğun göç akışları yaşanmıştır. Günümüze doğru göç alan ve göç veren ülkeler giderek artarken göç hareketleri çeşitlenmiştir.

Prehistorik dönemde insanların ilk göç deneyimi sayılabilecek olan göç hareketleri, buzul ve buzularası dönemlerde yaşanan çevresel değişiklikler sonucunda deniz seviyelerinin değişimi ile oluşan kıtalararası köprülerin insanlara yer değiştirme olanağı sağlamasıyla başlamıştır. Pleistosenin son buzul dönemi tamamlanırken Asya kıtasının iç kesimlerine ve Amerika'ya olan göçler çoğunlukla bu dönemde yaşanmıştır. Göç hareketleri yoğun bir şekilde devam ederken tarım faaliyetlerinin artması ile nüfus belli bölgelerde toplanırken insanlar ilk göç hareketlerinden sonra 1500'lü yıllara kadar yeryüzüne yayılarak geniş sahalarda yer edinmeye devam etmişlerdir. (Tümertekin ve Özgüç,2016: 301-302).

Coğrafi Keşifler döneminde gerçekleşen yer değiştirme hareketleri önemli niteliğe sahiptir. Amerika kıtası, Okyanusya ve Polar bölgelerinin (kutup bölgeleri) keşfi ile başta Avrupalılar bu kıtalara yerleşmişlerdir. Bu göç hareketleri batılılar tarafından ilk kez ayak

basılan “büyük potansiyel ekonomik kaynak” olarak görülen bu yerleşim alanlarının yanında okyanus adaları ile Afrika kıtasının da yeniden keşfedilen doğal zenginliklerine yöneliktir. Büyük oranda ekonomik kaynaklı olan Yeni Dünya’ya yönelik göç hareketleri yaklaşık XV. yüzyıl sonlarından 1930 yılına hatta 1950’ye kadar aralıklarla süregelmiştir (Doğanay, 1991: 93-97).

Yeni Dünya sahalarının nüfuslanma sürecinde istem dışı bir şekilde Afrika kökenli insanlar yerleştirilmiştir. Afrikalı bireyler köle olarak getirildiği Yeni Dünya topraklarında nüfus piramidinin tabanını oluşturmuşlardır. Böylece bu nüfus yapısı içerisinde idarecisi Avrupalı, uygulayıcısı ise Afrikalı olan toplum oluşmuştur. Bu durum 16.yüzyıldan 19.yüzyıl’a köleliliğin kaldırıldığı 1808 yılına kadar devam etmiştir (Tunçdilek,1988: 203,204). Avrupalı devletler tarafından Amerika kıtasında köle ticareti yapılan, tarım alanlarında çalıştırılan Afrikalı bireylerin bu süreç zarfı içerisinde kaç milyon kişi getirildiği kaynaklarda farklı şekilde ele alınmıştır. Massey (2003:1) ise 10 milyonu aşan Afrikalı bireyin üç yüz yıldan fazla bir süre zarfında Amerika’ya gönderildiğini belirtmiştir.

Avrupalı tüccarlar Kuzey Afrika’dan topladıkları köleleri özellikle Güney Amerika, Karayip Adaları ve Brezilya’ya götürürken köleliğin kaldırılması ile birlikte ise İngilizler Güney Asya’dan iş gücü için topladığı bireyleri; Doğu Afrika, Guyana, Jamaika, Surinam, Trinidad’a taşıyarak uzun süreli mukavemet yoluyla bu bölgelere göç etmelerini sağlamışlardır (Abadan-Unat,2002: 32). Kölelik var olduğu sürece bu durumu öne süren Avrupalılar özellikle Afrikalı ve Asyalı bireyleri zorla göçe tabii tutarak milyonlarca insanın hayatını etkilemişlerdir. Kölelik kalktığı zaman ise sözleşme adıyla bu durumu kendi açılarından anlaşma yapıldığı gerekçesiyle sürdürmeye devam etmişlerdir. İnsanlar zorla göç hareketine katılmaya devam ettirilerek köleliğin adını iş gücünün arkasına sığınan sözleşmeler almıştır.

Avrupa’da 19.yy’ da makineleşme ile birlikte gelişen fabrikaların sanayi merkezlerini oluşturması ülkelerin ticaret hacmini büyütürken refah toplumuna doğru evrilmesini sağlamıştır. Fakat bu kazançtan yararlanamayan Avrupalı bireyler yüzünü Batı’ya dönerek yer değiştirme hareketlerine katılmış, Atlantik Okyanusu üzerinde artan deniz seferleri ve buharlı teknelerin gelişmesi ile ise Amerika kıtasına olan göçler yoğunlaşmıştır. Sadece Batı Avrupa’dan 37 milyon insan dünyanın farklı yerlerine göç ederken en fazla Kuzey ve Güney Amerika’ya yönelik göç hareketi gerçekleşmiştir (Tunçdilek,1988:205).

Uluslararası göç hareketlerini tarihsel süreç içerisinde incelediğimiz zaman kitlesel sayılabilecek göç hareketlerinin yaşandığı bir diğer dönem Birinci Dünya Savaşı sonrasıdır. Savaş sonrası değişen uluslararası sınırlar ve ulus-devlet olma sürecine girerek yıkılan

imparatorluklardan göç eden insanlar kitlesel göç hareketlerine dâhil olmuşlardır. Devletlerin uyguladığı siyasi politikalar mübadele göçlerinin yaşanmasına sebep olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı ve Habsburg Devletlerinin yıkılması, Orta, Doğu ve Güney Avrupa'da kurulan yeni devlet sınırlarının kapsadıkları etnik toplulukları ile örtüşmemesi zorunlu göç politikasının uygulanmasına yol açmıştır. Homojen nüfus olma amacı ile yaşanan sığınmacı hareketleri; Yunan, Yahudi, Macar, Bulgar, Sırp, Polonyalı ve Türk kökenli nüfusun yeni yurt bulma mücadelesi 1920'li yıllarda büyük çapta mübadele göç hareketlerine dâhil olmalarına sebep olmuştur (Abadan-Unat, 2002: 32).

20.yy'ın ilk on yılında Doğu ve Güney Avrupa'dan A.B.D 'e 8 milyonu aşan göçmen kitlesi gelmiştir. Bu durum karşısında A.B.D, 1920 yılında Kota Kanunu'nu çıkartarak göçmen kitlesini sınırlandırmaya çalışmış ve her ülkeden A.B.D. nüfusuna göre (%3 kadar) göçmen kabul etmeye başlamıştır. Büyük ekonomik krizin patlak vermesiyle İkinci Dünya Savaşı'na kadar yalnızca 1,5 milyon göçmen alan A.B.D. ilerleyen yıllarda yeniden Avrupalıların göçmen akınlarına uğramış, eğitilmiş nüfusun da göç etmesiyle beyin göçü için davetkâr bir ülke konumunda kalmıştır. (Tümertekin ve Özgüç,2016:304).

İkinci Dünya Savaşı sırasında 20 milyondan fazla Avrupalı göç etmek zorunda kalmış, Alman askeri yönetimi ise 10 milyondan fazla insanı göç etmeye zorlamıştır. SSCB'nin Doğu Avrupa'yı etki alanına katması sonucunda Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya Berlin Duvarı'nın inşası olan 1961 yılına kadar 4 milyon kişi göç etmiştir. Berlin Duvarı'nın 1990 yılında yıkılmasıyla Batı ve Doğu Almanya arasında seyahat serbest hale getirilmiştir (Tümertekin ve Özgüç, 2016: 310).

Stalker (2006:152-153), İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da yaşanan uluslararası göç hareketlerini dört gruba ayırmıştır. Buna göre kısaca;

- 1940'ların sonu ve 1950'li yılların başında ülkelerin değişen sınırları ile toplu mülteci akınlarının yaşanması,
- 1950'lerin başından 1973'e kadar Avrupa ülkelerinin ekonomik yapılanma süreçlerinde sömürge ülkelerinden veya komşu ülkelerden taşeron işçilerin alınması,
- 1974'den 1980'li yılların ortasına kadar ülkelerin işçi alımını durdurarak kapıları kapatmaları,
- 1980'li yılların ortasından 2001 yılına kadar yaşanan sığınmacı, mülteci ve kayıt dışı göçmen akışları.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgecilik faaliyeti gösteren devletler sömürge ettikleri bölgelerden çekilmek zorunda kalınca yeni devletler kurulmaya başlanmıştır.

Örneğin, Hindistan'dan 6 milyon Müslüman Pakistan'a göç ettikten sonra yaşanan bölünme ile Doğu Pakistan'da yaşayanlar 1971 yılında Bangladeş'i kurmuştur. Sömürgeci devletlerden Fransızlar Cezayir'i, Portekizliler Angola'yı, İngilizler ise Zimbabve'den çekilmişlerdir. Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte ise 65 milyon eski Sovyet vatandaşı Kazakistan, Ukrayna, Özbekistan, Ermenistan ve Azerbaycan'a göç etmek zorunda kalmıştır (Abadan-Unat,2002: 34).

1920'li yıllarda Ruslar ve Japonlar arasında paylaşılamayan Mançurya bölgesi Ruslar tarafından ticarete açılmasıyla Kuzey Çin Ovası'ndan ayrılan yaklaşık 1 milyon Çinli çiftçi için yerleşim alanı olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu bölgenin Çin hâkimiyeti altına girmesi sonucunda yaklaşık 40 milyon göçmen buraya yerleşmiştir. Bu durum 20.yy'ın en büyük göç olaylarından birisi sayılmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2016:308).

1950'li yıllardan sonra Avrupa ülkeleri İkinci Dünya Savaşı'nın etkilerini azaltma yolunda sanayileşme ve ekonomik kalkınma sürecine girerek Güney Avrupa, Türkiye, Yugoslavya, Kuzey Afrika, Karayip ülkeleri gibi dünyanın farklı noktalarından işgücü almaya başlamıştır (Balkır vd. 2008: 14). Örneğin Fransa'da 1945 yılında Ulusal Göç Ofisi (ONI) kurularak her yıl özellikle İspanya'dan gelen yaklaşık 150.000 insan mevsimlik tarım işçisi olarak göç etmiş, 1970 yılında bu sayı aileleri ile birlikte 600.000 göçmene ulaşmıştır. Aynı yıllarda İsviçre'ye misafir işçi olarak gelen insanlar ise İsviçre endüstrisinde emek gücünün üçte birini oluşturmuştur. Az gelişmiş ülkelerden işgücü alımı Batı Avrupa'nın dışında Kuzey Amerika ve Avustralya gibi ülkeler de endüstriyel bölgelerine göçmen kabul etmişlerdir (Castles ve Miller, 2008: 95-98). Ekonomik kaynakların eksikliği, ülkeler arası savaşlar, iç karışıklıklar, siyasi baskılar dışında insanlar farklı sebeplerden de göç etmektedirler. Günümüzde gelişmiş ülkelerde örneğin Avrupa ülkelerinde yaşam sürelerinin uzunluğu ile yaşlı nüfusun artması ve düşük doğurganlıkla birlikte genç ve istihdam edilecek dinamik nüfusun azalması bu ülkelerin dışarıdan emek göçü almalarına neden olmuştur. Ülkelerin yasal düzenlemeleri ile geçici veya sürekli işçi kabul etmeleri prosedürlerine ulusal veya uluslararası yaşanan olaylar ile değişerek sınırlandırmalar getirilmiş ve bazı dönemlerde geride kalan ailelerin de göç etmesiyle sonuçlanmıştır.

1973 Petrol Krizi ile ülkelerin göçmen kabul etme süreci belli bir dönem tersine dönmeye başlamıştır. 1973-1987 yıllarında yaşanan kriz sonucunda petrol fiyatlarının yükselmesi petrol üreticisi olan ülkelere yönelik göç hareketlerinin yaşanmasına neden olmuştur. Ham petrol üreticisi olan Körfez ülkeleri; Nijerya, Gana, Mısır gibi ülkelerin yanında Yakın ve Orta Doğu ülkelerinden hatta Hindistan ve Güney Asya'dan da çok sayıda göçmen işçi kabul etmiştir (Mutluer,2003: 32). 1990 yılında yaşanan Körfez Savaşı ile

göçmenler ve hatta yerleşikler de başka ülkelere göç etmeye başlamıştır. Türkiye de bu dönemde göç olarak sığınmacı ve mülteci hareketleri ile karşılaşmıştır.

İnsanların günümüze kadar uluslararası göç hareketlerine katılma nedenleri değişerek devam etmiştir. Değişen dünya düzeninde ülkelerin politikaları, bireylerin ihtiyaç ve gereksinimleri, toplumların yaşadığı savaş vb. olaylar hem göç politikalarını hem de bireylerin göç etme hareketlerinin sebeplerini değiştirmiştir. Küresel savaşlar, gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ülkelere karşı uyguladığı sömürgeci politikalar, küreselleşme gibi dünyayı etkisi altına alan olgular göç hareketlerinin şekillenmesinde rol oynamıştır. Günümüzde ise küreselleşme ile birlikte iletişim ve ulaşım alanındaki yenilikler ile hareket etmenin kolaylaşması göç etmeyi daha kolay kılmasının yanında farklı sonuçları da doğurmuştur. Örneğin ülkeler arası yaşanan savaşlar insanların daha iyi bir yaşam umudu ile kendi ülkelerinden göç etmek zorunda kalmalarının yanında varmak istedikleri ülkelerin uyguladıkları politikalar ile mülteci ve sığınmacı durumuna düşmelerine neden olmuştur. Yaşanan karışıklıklar ve savaşlardan kaçmak isteyen insanların ülkelerin politikaları ile girişlerinin sınırlandırılması ise onları farklı yerlerde hareket etmelerine ve yasadışı göç hareketlerine katılmalarına en büyük etkidir. Küresel düzeyde kurulan çeşitli kuruluşlar ve örgütler düzensiz göç ile mültecilik, sığınmacılık başvuruları ve korunmaya alınan insanlar için farklı politikalar ve düzenlemeler getirmektedir. Ülkeler ise kendi siyasi çıkarları doğrultusunda hükümet politikalarını ortaya koymaktadırlar. Bu doğrultuda günümüze kadar gerek hükümetler gerekse kuruluşlar çeşitli düzenlemeler yürütmüşlerdir.

Küresel veya iç savaşlar dışında insanlar çeşitli sorunlarla mücadele ettikleri için ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmıştır. 2010 yılında dünyada zorla yerinden edilmiş toplam nüfus 40 milyon iken 2019 yılında bu sayı 79,5 milyona ulaşmıştır. Bu sayının 4,5 milyonunu Venezuelalılar kapsamaktadır. Venezuelalılar ülkelerindeki şiddet, yiyecek-ilaç eksikliği, sosyal hizmetlere erişememe, geçim sıkıntısı gibi sebeplerle genellikle Latin Amerika ve Karayiplere göç ederek ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır. Bu sayının 138.600'ü mülteci, 808.200'ü sığınmacı, 3,6 milyonu ise yerinden edilmiş nüfustur.³

Çevresel faktörler geçmişten günümüze insanların yaşam şartlarını olumsuz etkileyecek düzeyde olduğu zamanlarda nüfus hareketlerine neden olmuştur. Kıtılık, kuraklık, sel baskınları, depremler gibi doğal afetler insanların göç hareketlerine katılmalarının nedenlerinden biridir. Kavimler Göçü'nün en önemli nedenlerinden birinin Orta Asya'da yaşanan kuraklık sonucu tarımsal verimin düşmesi ve kıtlığın yaşanmasıdır. Günümüzde özellikle küresel iklim değişikliğinin yarattığı su kıtlığı, tarımsal verimliliğin azalması veya

³ <https://www.unhcr.org/globaltrends2019/> (erişim tarihi: 15.04.2020)

deniz seviyelerinin yükselmesi ile çevresel nedenlerle göç eden bireylerin sayısını arttırmaktadır. Küresel düzeyde yapılan bir çalışmanın verileri ele alındığında (GRID,2020: 12) 2019 yılında 95 ülkede ve bölgede 5,1 milyon insanın doğal afetler nedeni ile ülke içinde yerinden edildiği belirtilmiştir.

Uluslararası göç hareketlerine katılan insanların genellikle ekonomik amaçla hareket ettiklerine dair kanıtları günümüzde devam etmektedir. Genel sebepler doğrultusunda ekonomik nedenler olsa bile sadece yaşamlarını sakin ve huzurlu bir tatil yöresinde geçirmek isteyen emekli veya yaşlı bireyler de göç hareketlerine katılmaktadırlar. Özellikle gelişmiş ülkelerde yaşayan bireyler genellikle gelişmekte olan ülkelerin turizm şehirlerinde bir ev olarak ya kalıcı ya da geçici göç hareketlerine katılmaktadırlar. Yalnızca emekli bireyler değil tatil süreçlerini gittikleri turizm kentinde kendi evlerinde geçirmek isteyen turistler de geçici göç hareketlerine katılmaktadırlar. Türkiye’de bu göç hareketlerinde yerini almaktadır. Türkiye sahip olduğu iklim olanakları ve emeklilik yaşamına uygun ekonomik koşulları ile günümüzde Marmaris, Kuşadası, Alanya, Fethiye gibi turizm kentlerine göç eden turistleri ağırlamaktadır.

2.2.2. Uluslararası Göç Kuramları

Nüfus çalışmaları geçmiş çağlardan beri devletlerin temel konusu olmasına rağmen Çinlilerin İÖ. 6.yy da bu konuda teoriler üretmeye başlamasıyla yoğun biçimde devam etmiş fakat göç hareketleri ancak 19.yy’da çalışılmaya başlanmıştır. Uluslararası göçleri veya iç göçleri açıklamak için ortaya atılan ilk kuramlar ekonomik nedenlere dayandırılırken göç kavramları 20.yy’ da birey, hane halkı, uluslar arası pazarlar gibi farklı kavramlara seyrederek önceki kuramlarla da bağdaştırılmıştır (Abadan-Unat,2002:4-5). Uluslararası göç hareketlerini açıklamak için farklı alanlarda çalışan araştırmacılar tarafından kuramlar ortaya atılmıştır. Bu kuramlar genel olarak kendi döneminin içinde bulunduğu coğrafi, sosyal, ekonomik vb. durumlara göre açıklanmıştır. Göç kuramları açıklanırken bu konuda ilk çalışma Ravenstein’in *Göç Kanunları (The Laws of Migration)* adlı eseri kabul edilir.

Çağlayan (2006: 69-70) ‘a göre Ravenstein’in göç çalışmalarının altyapısını endüstri ve kentleşme kavramları oluşturmaktadır. 19.yy da başlayan endüstrileşme ile yaşanan toplumsal değişimler ve ulaşım ağlarının genişlemesi insanların daha kolay seyahat etmelerini sağlamış ve farklı yerlerdeki iş imkânları daha ulaşılabilir hale gelmiştir. Bunun sonucunda insanlar ikamet ettikleri bölgelerden ayrılarak Kuzey Amerika ve Avrupa’nın iç bölgelerine daha iyi yaşam sürmek umuduyla göç etmişlerdir. Ravenstein de bu dönemde çalıştığı göç teorisini ekonomik temellere oturarak göç kanunlarını yedi başlık altında

toplamıştır. Bunlar; göç ve mesafe, göç ve basamakları, yayılma ve emme süreci, göç zincirleri, doğrudan göç, kır kent yerleşimcileri farkı ve kadın erkek farkı olarak yedi kanundur. Çağlar (2018: 32), Ravenstein'in bu kanunlarında, göç alan yerlerin aynı zamanda göç vererek itici ve çekici faktörlerin de etkisiyle zincirleme bir göç dalgası oluşturduğunu ve sürekli devam eden bir süreç haline geldiğini belirtmiştir. Göçmenler ticari faaliyetlerden ve ekonomik getirilerden pay almak amacıyla yer değiştirerek yayılma süreci, göç edilen merkezde gelişen sanayi ve ticaret faaliyetleri ile istihdam ihtiyacı karşılandığında ise emme süreci gerçekleşmektedir.

Ravenstein 'in temel aldığı endüstrileşme ve ekonomik faktörler her ne kadar yazıldığı dönemin sosyal ve ekonomik durumunu yansıtsa da günümüzde çok yönlü ve karmaşık olan göç hareketlerini açıklamak için yetersiz kalmıştır. Elbette ki Ravenstein'in teorileri kendisinden sonra geliştirilen göç çalışmaları için bir temel oluşturmuştur. Ekonomik kuramları incelediğimizde *neoklasik makro kuram* ve *neoklasik mikro kuram*'dan ve daha sonra *yeni ekonomik kuramlar* karşımıza çıkmaktadır.

İçduygu vd. (2014: 36)'ne göre **neoklasik ekonominin makro kuramında** temel nokta ülkelerin ücret farklarıdır. Göç hareketleri emeğin geleneksel olduğu yerlerden ücreti iyi olan sermayenin fazla olduğu yere doğru gerçekleşir. Abadan-Unat (2002: 7)'in belirttiğine göre; ücret farklılığını temel alan bu teoride emek zengini ülkelere sermaye zengini ülkelere doğru göç hareketi gerçekleştiğinde göç veren ülkede emek piyasası daralır, göç alan ülkede ise ücretler düşer ve denge sağlanmaktadır. Ülkeler arası ücret farklılıkları ortadan kalktığında emek hareketleri de son bulacaktır.

Neoklasik ekonominin mikro kuramı, Todaro ve Borjas tarafından 1960 ve 1970'li yıllarda çalışılmıştır (Toksöz, 2006: 17). Bireyler rasyonel düşünme sonucunda maliyet-fayda hesaplaması yaparak maddi olarak daha kazançlı olacakları yerlere göç hareketini gerçekleştirirler. Bireyler kendi yeteneklerine göre yüksek iş gücü olan yerlere göç etme eğilimdedirler. Fakat bunun için seyahat maliyeti, iş arama maliyeti, yeni dil öğrenme çabası gibi zorlukları karşılamaları gerekmektedir (Borjas'dan aktaran Abadan-Unat,2002: 7) .

Maasey vd.(1993: 435-436)'ne göre bu kuramın sonuçlarından bazıları ise şöyledir;

1.Uluslar arası göç hareketleri ülkeler arasındaki kazanç ve istihdam farklılıklarından kaynaklanmaktadır.

2.Bireysel insan sermayesinin özellikleri olan eğitim, deneyim ve dil becerileri gibi özellikler göç edilen ülkede bireylerin daha kolay iş bulmasını sağlayacaktır.

3.Ülkeler arasında kazanç veya istihdam farklılıkları olmadığında göç hareketleri gerçekleşmez. Göç kararları işgücü piyasasında ki dengesizliklerden kaynaklanır ve diğer pazarlar göç kararını doğrudan etkilemez.

4.Hükümetler göç hareketlerini göçü alan veya gönderen ülkelerde ki beklenen kazançla göre politikalar yoluyla kontrol ederler.

Yeni ekonomi kuramı 1990 yılında Oded Stark tarafından geliştirilmiştir. Bireylerin aksine hane halkı kolektif bir şekilde kaynaklarını nasıl kullanacağına karar verir. Gelişmiş ülkelerde hane halkı gelirleri özel sigorta veya devlet desteği ile risk en aza indirilir. Örneğin tarımsal üreticiler mahsullerinin kayıplarına karşı sigorta yaparlar ve şirkete veya devlete para öderler. Hasadın tahrip olması sonucunda şirket aileye para güvencesini verir (Massey vd.1993: 436-437). Az gelişmiş ülkelerde ise hane halkı var olan kaynaklarını yönetir. Eğer hane halkı ekonomik sıkıntıya düşerse aile bireylerinden bazıları iş imkânı olan bölgelerde veya yurtdışına göç ederek çalışmak suretiyle ailesine maddi destekte bulunur. Bu durumda aile geçimini göçmen gönderdiği hane halkı bireyinden sağlamaktadır. (Abadan-Unat, 2002: 9).

Neoklasik ekonomi kuramının öne sürdüğü kazancı en yükseğe çıkarmak için yapılan göç hareketinin tersine, elde edilen kazançların tasarruf edilmesini veya tasarruf edilerek geri gönderilmesini öngörmektedir. Bununla birlikte insanların bireysellikten uzaklaşarak hane halkına gömüldüğünü ve bireysel karar vermek yerine kolektif kararlar alınarak uygulandığı bir sistemdir. Yurtdışına kalıcı olarak göç etmek yerine hane halkının gelirini artırmak ve evde tasarruf edemeyecekleri için hane halkından bir üye geçici olarak yurtdışında çalışmaya gönderilir ve ekonomik sorunları çözüldüğünde geri dönecektir (Massey, 2015: 283). Bu kurama göre göç hareketine üç finansal faktör sebep olmaktadır: diğergamlık (kişinin kendi çıkarını düşünmeden ailenin çıkarını düşünerek göç kararı alması), güvence (elde edilen kazancın şoklarını atlatabilmek için sosyal girişim) ve yatırım (göç hareketini gerçekleştirerek anavatanında biriktirilen varlık) (Bozdağ ve Atan, 2009: 165 aktaran Güllüpnar, 2012: 63).

İtme-çekme kuramını Everett Lee 1966 yılında yayınladığı *A Theory Of Migration* adlı eserinde ortaya çıkarmıştır. Bu kurama göre göç hareketleri ne kadar kısa veya uzun olursa olsun bir başlangıcı, bir varış noktası ve arada ortaya çıkan engeller vardır (Lee,1966: 49).

Göç kararını ve sürecini etkileyen faktörler şöyle sıralanabilir;

- 1.Başlangıç noktası ile ilgili faktörler,
- 2.Varış bölgesi ile ilgili faktörler,
- 3.Araya giren engeller

4. Kişisel faktörlerdir (Lee,1966: 50).

Göç edilmek istenen bölgenin olumlu özellikleri olumsuz özelliklerinden fazla ise göç hareketi gerçekleşmektedir. Göçmenlerin bireysel özellikleri de göç hareketini şekillendiren faktörlerdendir. Göç hareketinin gerçekleşmesi için ortaya çıkan engeller göçü zorlaştırmaktadır. Lee (1966: 51), herkes için aynı olmasa bile ev eşyalarının taşınması bile zorluklar çıkartırken en önemli engelin ise mesafe olduğunu belirtmiştir.

İkiye bölünmüş emek piyasası kuramı diğer ekonomik göç teorilerinden farklı olarak modern sanayi toplumlarının göçmen işçi talep etmesinden kaynaklanmaktadır. Piore (1979: 36) *Birds of Passage* adlı eserinde ikiye bölünmüş emek piyasasını iş gücü piyasalarında pazarın birincil ve ikincil sektör olarak ikiye ayrıldığı bir model olarak açıklamıştır. Bu eserde kuramını önce süren Piore, birincil sektörde yerli işçilerin ikincil sektörde ise göçmenlerin yer alarak göçmenlerin işleri ile yerlilerin işleri arasında temel bir ikilik yaratıldığını ifade etmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde işletme düzeyinde sermaye yoğun sektörler ve emek yoğun sektörler olmak üzere işgücü piyasasında ikili bir yapı vardır. Yoğun bilgiye sahip ileri teknolojiyi kullanan yetenekli vasıflı işçiler sermaye yoğun birincil sektördeki işçilerdir. İşverenler vasıflı işgücünü kolayca işten çıkarmazlar bu yüzden sermaye ve vasıflı işgücü birbirlerini tamamlar haldedir. İkincil sektörde çalışan vasıfsız işçiler için ise istihdam genelde sürekli değildir ve işverenler bu işçileri kolayca işten çıkartabilmektedir. Bu durumda yerli işçiler ağır çalışma koşulları olan işleri kabul etmemektedir. Yerli işçilerin kabul etmediği düşük ücretli vasıfsız işleri göçmen kabul ederek dışarıdan gelen işçilere yaptırılmaktadır. Kendi ülkelerinde yeterli ücreti alamayan işçiler yurtdışına, giderek ikincil sektördeki işleri kabul etmekte ve ailelerine maddi destekte bulunmaktadır. Göçmen ihtiyacı sürekli bir döngü halinde devam ederek kaçılmaz hale gelmektedir (Toksöz,2006: 17).

Dünya sistemleri kuramının temeli ise, kapitalist sistemde gelişim gösteren ucuz emeğin gelişmiş ülkelerde emek yoğun sermaye için göç hareketlerinin gerçekleşmesidir. Wallerstein'in 1970'li yıllarda başlattığı, Sassen, Portes ve diğer araştırmacıların 1980'li yıllarda geliştirdiği bu göç teorisinin kapsamı kapitalist toplumların ucuz iş gücü için diğer ülkelerden göçmen talep ederek emek yoğun sermayede vasıfsız iş gücü olarak çalıştırılmasıdır (Toksöz,2006: 19).

Wallerstein bu kuramında gelişmiş ülkeleri “merkez” geliştirmekte olan ülkeleri ise “çevre” olarak nitelendirmiştir. Merkez-çevre veya gelişmiş-azgelişmiş ülkeler olarak ayrıldığında, kapitalist ekonomiye sahip merkezdeki ülkeler kendi sosyal ve ekonomik düzeylerini geliştirmek, hammadde ve işgücü ihtiyacını gidermek, ucuz emeğe sahip olmak

için çevre ülkelere ihtiyaç duyar ve onları kendi ağlarının içine almaktadır. Çevre ülkeler ise ekonomik olarak refah seviyesini yükseltmek için merkez ülkelere ihtiyaç duyar. Bu durumda birbirine bağımlılığı bitmeyen merkez-çevre ülkeler ortaya çıkmaktadır. Massey vd, (1993: 444-445) ‘ne göre daha fazla kar sağlamak isteyen merkez kapitalist ülkeler toprak, hammadde, emek ve yeni tüketici pazarı elde etmek için gelişmekte olan çevre ülkelere girerler ve bu durum geçmiş zamanlarda ki sömürgecilik rejimini anımsatmaktadır.

İlişkiler Ağı (Network) Kuramı, diğer kuramlardan farklı olarak uluslararası göçü zaman ve mekân boyutunda ele almaktadır. Yurtdışına göç eden bir birey geride bıraktığı aile, akraba ve arkadaşlarını da etkilemektedir. Göç edilen yerde ise eski göçmenler ile yeni göç eden bireyler arasında sosyal bir ağ oluşur. Göçmenlerin geride kalan yakınları ve göç ettikleri bölgelerde kurdukları bağlarla aralarında bir ilişkiler ağı oluşmasını sağlar. Göçmenler göç ettikleri bölgede karşılaştıkları sorunları kurdukları ilişkiler sayesinde daha kolay çözer hale gelerek çabuk adapte olurlar. Bijak (2006:6-7)’ a göre bu şekilde aile veya tanıdıkları ile kurdukları bu tür insan ağları kendilerinden sonra gelen göçmenler için yardımcı olacaktır. Bu ağların temeli hem parasal maliyetleri azaltmakta hem de psikolojik ve sosyal konularda oluşabilecek riskleri azaltarak göç edenlerin başlangıç ve varış ülkeleri arasındaki akışı kolaylaştırmaktadır.

Massey vd. (1993:449) ‘e göre ilişkiler ağının oluşması maliyetlerin düşmesine ve risklerin azalmasına neden olur. Yeni göç etmiş bir bireyin hiçbir sosyal ağı yoktur fakat geride kalan akraba ve arkadaşlarının hedef bölge için göç maliyetleri azalmaktadır ve bu durum bazı insanları göç etmeye teşvik eder. Göçmenler göç ettikleri bölgede yarattıkları sosyal ağlar sayesinde kendisinden sonra gelecek olan tanıdıkları için istihdam ve yardıma erişime daha az maliyetle ulaşır. Her yeni göçmen geldikçe ağı genişletir ve ilişkili olduğu uzak yakın herkes için aşamalı olarak oluşabilecek riskleri azaltır.

Kurumsal kuram, uluslararası göç hareketlerine yardım etmek amacıyla kurulan örgüt veya kurumların yaptıkları hizmetler ile ilgilenmektedir. Göçe teşvik eden aile, arkadaş bağları dışında devlet kurumlarından gizli kurulan örgütler göçmenlere yasa dışı yollardan yardım etmektedirler. Kurulan yasadışı örgütler göçmenleri denizyolu veya karayolu ile gidecekleri ülkeye kaçak olarak götürmektedirler. Göçmenlere ev, iş gibi göç ettikleri bölgede tutunmaları için vaatlerde bulunmaktadırlar. Göçmen kaçakçılığı gibi suç örgütleri göçmenler üzerinden para kazanmak amacıyla onları göçe teşvik etmektedirler (Balkır vd.2008: 9). Yasadışı örgütler dışında göçmenlerin taleplerini karşılamak, onların haklarından yararlanmalarını sağlamak vb. durumlarda yardımcı olmak için gönüllü veya zorunlu

kuruluşlar olan insani yardım grupları, sosyal hizmetler gibi göçmenlere destek amacıyla çalışmaktadırlar.

Abadan-Unat (2002: 21)'a göre yasal veya yasadışı kurumların çalışmalarının gittikçe tanınırlılığın artması farklı hipotezlere dayanmaktadır. Bunlardan birincisi uluslararası göçmen akımı göç hareketlerine neden olan faktörlerden ayrı olarak daha fazla kurumsallaşmış ve bağımsız hale gelmiştir. İkincisi ise, hükümetlerin kurumsallaşma sürecini düzenleyemeyerek göçmen akışlarını kontrol etmekte güçlük çekmesidir. Bu durumda kolluk kuvvetlerin çabaları uluslararası karaborsa fiyatlarının artmasına sebep olmakta ve daha sıkı göç politikalarının uygulanması insani yardım gruplarının direnişi ile karşılanmaktadır.

Kümülatif nedensellik kuramının varsayımlarında uluslararası göç gönderen ve göç alan ülkelerde sosyal, ekonomik ve kültürel değişiklerin meydana gelmesinin sebebi göç hareketlerine bağlanmaktadır. Massey vd. (1993: 451-454) 'ne göre bu kuramın şimdiye kadar kümülatif biçimde uluslararası göç hareketlerinden potansiyel olarak etkilenen altı yapının olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar; gelir dağılımı, tarımın organizasyonu, kültür, beşeri sermayenin bölgesel dağılımı ve sosyal etiketlemedir. Bu kurama göre ilk varsayım, uluslararası göç gönderen ve göç alan ülkelerde meydana gelen sosyal, ekonomik ve kültürel değişiklikler devletin erişiminin dışında olduğundan kolay kontrol ve düzenlemeyi zorlaştırmaktır. İkinci olarak, işsizlik döneminde göçmenlerin yaptıkları işe yerli halk tercih etmemektedir. Böylece işçi göçmen kabul edilmeye devam edilmektedir. Üçüncüsü ise; göçmenlerin yaptıkları işlerin göçmen işi olarak sosyal etiketlenmeye gitmesiyle yerliler tarafından bu işler kabul edilmemektedir.

Göç sistemleri kuramına göre iki veya daha fazla ülke arasında uluslararası göç hareketinin yaşanması o ülkelerin sosyal ve kültürel bağlarının yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Göç hareketleri, geçmiş zamanlarda sömürgeci devletler ile işgal ettikleri ülkeler arasında daha yoğun olabilmektedir. Aynı zamanda yakın coğrafyalarda olan ülkeler arasında daha sık göçmen hareketleri yaşanacağı gibi uzak coğrafyalarda da göç hareketleri gerçekleşebilmektedir. Çünkü bu kuramda önemli olan yakın veya uzak coğrafyalar değil ülkeler arasındaki sosyal, kültürel veya aile bağları gibi ilişkilerin var olmasıdır.

2.2.3. Uluslararası Göç Kuramlarının Değerlendirilmesi

19. ve 20. yy' da ortaya atılan birçok farklı sebebe dayalı göç teorileri mevcuttur. Bu teoriler incelendiği dönemde meydana gelen tarihsel olaylar, ülkelerin ekonomik durumları ve gelişmişlik düzeyleri, sosyal ve siyasi faktörler gibi olgulara göre şekillenmiştir. Genel olarak uluslararası göç kuramları, ekonomik durum ve ülkeler arası mesafe ile ilgilidir. Özellikle bu

dönemlerde çıkan endüstrileşme ile ülkeler yeni bir döneme girmiştir. Hızlı bir modernleşme ve sanayileşmeye doğru ilerleyen ülkeler için fazlaca işgücü ihtiyacı doğmuştur. Bu durumda gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru yoğun emek göçü gerçekleşmiştir. Bireylerin ekonomik amaçlı uluslararası göç hareketleri emek göçleri ile şekillenmiştir. Farklı faktörleri ele alan kuramlar ise genel olarak bireylerin göç etmek istedikleri yerin sosyal, ekonomik, eğitim alanlarının daha iyi olması gibi sebepleri ele almıştır. 20.yy' da ise küreselleşmenin tüm dünyada yayılması ile iletişim ve ulaşım alanlarındaki gelişmelerin yaşanması insanları uluslararası göç etme kararını daha kolay almasına neden olmuştur. Farklı bir ülkeye gitmek için aşılacak mesafedeki zorluklar ulaşım alanındaki yenilikler ile daha kolay hale gelmiştir. Uluslararası göç kuramları göç nedenlerini iş gücü, istihdam, daha iyi bir sosyal hayat gibi nedenlerin yanında merkez-çevre ülkeler arasında gerçekleşen bir göç sistemi gibi farklı açılardan ele almışlardır.

Uluslararası göç kuramları her ne kadar kendi çağlarında ki sosyal, siyasi ve ekonomik durumlar üzerinden açıklansa da günümüzde geri kalmış durumdadırlar. Günümüz için herhangi bir göç kuramını tamamıyla uyarlamak eksik kalacaktır. 21.yy gerisine bıraktığı yüzyıllardan oldukça farklı şekillenmiştir. Ülkelerin siyasi tutumları, bireylerin kültürel yapıları, insanların göçe maruz bırakılmaları gibi nedenler göç kuramlarında ele alınmamıştır. Örneğin nitelikli bireylerin kendi ülkelerinde iyi bir eğitim veya iş alanı bulamaması beyin göçlerine neden olmaktadır. Elbette hala istihdam veya ekonomik amaçlı uluslararası göçler yaşanmaktadır. Fakat uluslararası göç süreçlerini bir tek kuram üzerinden değerlendirmek yanlış olacaktır. Sığınmacılar, mülteciler gibi göç etmek zorunda bırakılan bireylerin durumları göç teorilerinde yer almamaktadır. Mutluer (2003: 22)'in de belirttiği gibi göç teorilerinin bir diğer eksikliği ise zorunlu göçleri ele almamasıdır.

Uluslararası göç kuramlarında emekli göçlerini açıklayan bir teori yoktur. Nispeten yeni bir göç türü olarak ele alınsa da genel olarak gelişmiş kuzey ülkelerinden sakin, kıyı kuşağında ve ılıman iklime sahip ucuz bölgelere yönelik yapılan göç süreçlerini açıklayacak bir kurama ulaşamamıştır. Yaşam biçimi göçü, emekli göçleri gibi farklı adlandırmalar ile açıklanan yaşlı/emekli bireylerin hayatlarının geri kalanını geçirmek için uluslararası göç hareketlerine katılması yeni bir göç türü olarak açıklanmaktadır. Ele aldığımız bu göç hareketi turizmle bağlantılı olarak gerçekleşmektedir. Bireylerin turizm hareketlerinden kaynaklı turizm bölgelerine göç etme isteği, özellikle yaşamlarının geri kalanını gelişmiş, hareketli ve pahalı olan ülkelerinden ziyade ucuz, sıcak ve sakin kıyı kuşağında geçirmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Burada en önemli faktör olarak en başta iklim gelmektedir. Bu uluslararası göç türü birçok açıdan eksik kalan kuramlarda yer almamaktadır. Bu durum

emekli göçlerini Türkiye için olmasa bile farklı ülkelerde 1980'lerden sonra değinilmeye başlanması ile açıklanabilir.

2.3. Turizm ve Uluslararası Göç İlişkisi

Turizm faaliyeti, insanların boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla ikamet ettikleri yerin dışına seyahat ederek, geçici konaklama ile mal ve hizmetlere ulaşmak amacıyla yapılmaktadır. Uluslararası turizm ise Özgüç (2013: 14)'e göre bir ülkeye başka bir ülkeden gelen yabancıların ziyaretlerini yani bir ülkenin başka ülkelerle bağlantılı turizmini ifade etmektedir.

Turizm hareketleri çok eskilere dayansa da literatürde 1950'li yıllardan itibaren istatistikî verilere ulaşılmaktadır. Küreselleşme ile birlikte gelişen ulaşım ve iletişim alanındaki yenilikler insanların seyahat etmesini de kolaylaştırmıştır. 1950'li yıllarda gelişmeye başlayan uluslararası turizm hareketleri 1980'li yıllardan sonra özellikle havayolu ulaşımının gelişmesi, ulaşım araçlarında hız ve konforun artması seyahatlerin hem kısa sürede olmasını hem de ekonomik olarak her bütçeye uygun şekilde gelişmesini sağlamıştır. Teknoloji alanındaki gelişmeler, iletişim alanında da yapılan yenilikler ile insanların bir yeri tanıma ve gezip görme isteği artmış turizm alanında yapılan yenilikler ile de uluslararası insan hareketleri küresel ölçekte yayılmıştır. Farklı mekânlara ve kültürlere seyahat toplumlar arasında kültür alışverişinin yayılmasına fırsat tanımıştır.

Günümüzde turizm hareketleri Dünya'da ekonomik anlamda en fazla kar elde edilen sektörlerden biridir. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), ilk verilerini 1950 yılında 25 milyon kişinin uluslararası turizm faaliyetlerine katıldığını bilgisi ile vermiştir. 2019 yılında ise 1 milyar 407 milyon ile yaklaşık 1,5 milyar kişi uluslararası turizm hareketinin bir parçası olmuştur.⁴

Williams ve Hall (2000:6) turizm kavramının üç temel özelliğini şöyle sıralamıştır; ikamet edilen bölgenin dışında meydana gelir, birkaç gün, hafta veya aylar içinde eve dönmek amacıyla yapılır ve ziyaret edilen destinasyonlar dışında istihdam amaçlı ziyaretlerdir. Kısacası bu durum turizm etkinliğinin en az bir gece fakat birkaç aydan fazla konaklamamayı içerdiğini gösterir. Burada özetlenen eve dönme niyeti üzerine yapılan vurgudur. Daimi ikamet izni alınmaması kalıcılık tanımına gelişigüzel zaman sınırları sorunlarına neden olsa da turizmi yasal konut gereksinimlerini de sağlayan “geçici zaman sınırları” olan kavram olarak ele alınmaktadır.

⁴ <https://www.unwto.org/> (erişim tarihi:20.02. 2020)

Göç olgusu ise bir yerde yaşayan nüfusun belli nedenler doğrultusunda ikamet ettiği bölgeden farklı bir mekâna giderek yer değiştirmesi olayıdır. Uluslararası göç ise nüfusun ülke sınırları dışına çıkarak genellikle ekonomik olarak istihdam amaçlı, siyasi ve sosyal olaylar ya da doğal afetler sonucunda sınır dışına çıkılarak yer değiştirme olayıdır.

Göç çalışmaları ile karşılaştırıldığında turizm hareketlerinin incelenmeye başlanması yeni bir araştırma alanıdır denilebilir. 1950’li yıllarda jet akımı uçağının ortaya çıkmasıyla turizm olgusu uluslararası bir erişim elde etmiştir. Farklı tarihsel ve politik kökenleri olan iki olguda turizm çalışmaları endüstrinin gelişmesi ile ancak 1950’li yıllarda veriler elde edilirken, göç çalışmaları ise nüfusların yönetimi, kültürel, sosyal ve ekonomik farklılıkların ulusal veya uluslararası politika çerçevesinde entegrasyonunu ele almaktadır. İki olgunun birbirleri ile ilişkilendirileceği birden fazla kavram vardır (Wilhelm-Rode, 2008: 57).

Turizm hareketlerinden kaynaklanan göç olgusunun ortaya çıkardığı yer değiştirme olayı genel anlamıyla mekânsal bir hareketliliğin anlamlandırılmasıdır. Bu yer değiştirme olayı turistlerin turizm bölgesine kısa ziyaretlerinden sonra gelişen göç etme arzusu ile toplumsal, sosyal ve en önemlisi coğrafi bir davranış olarak devam etmektedir. Bu davranışın birçok farklı sebebi olmakla birlikte göç edildiğinde son bulan bir durum değil aksine sürekli yer değiştirme olayının yaşanmasıyla süregelen bir hareketlilik halini de alabilmektedir. Bu çerçevede göç etme kararının verilmesinde en büyük etken iklim ile ilişkilendirilir.

Uluslararası göç hareketleri içerisinde turizm şehirlerine göç eden insanlar; mevsimlik, geçici veya kalıcı yerleşimciler olarak yer almaktadırlar. Turizm faaliyetini gerçekleştiren bireyler tatil yörelerinde evlilik amacıyla da kalabilmektedirler. Turizmle bağlantılı göç hareketleri ekonomik kaynaklı olabileceği gibi emeklilik yaşamını geçirmek için hareket eden kalıcı yerleşmeleri de içermektedir. Williams ve Hall (2000: 12-13), turizm şehrine işçi olarak giden insanların bazılarının geri dönmeyerek daimi göçmen olduklarını veya kalıcı olarak giden göçmenlerin de geri dönerek geçici göçmen statüsünde kalabildiklerini belirtmiştir. Ayrıca turizm merkezlerine yönelik göç hareketlerini; işçi göçü, dönüş göçü, girişimci göçü ve emeklilik göçü altında incelemiştir.

Turizm kentlerinde göç etmeyi teşvik edici unsurlar bulunmaktadır. Yabancılar için ilk keşif bireysel veya kitle turizmi ile katıldıkları turizm hareketleri ile başlamaktadır. Turistlerin kısmen kalıcı göç etmek istemeleri ile süreç başlamaktadır. Kendi ülkeleri ve ikinci konuta sahip oldukları ülke arasında sürekli bir hareketlilik yaşanır. Devamında sürekli göçler ile arkadaş ve akraba ziyaretleri de artar (Wilhems Rode,2008: 52,53). Özyakışır (2017: 153) ‘da, göç ve turizm kavramlarının ilişkili olmasının göç hareketlerinin bir yerleşim yerinin nüfus dağılımını etkilediği için kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda

turizm olgusunun geçici bir göç hareketi sayılabileceğini, turizm ve göç kavramlarının birbirini etkileyen ve birbirinden beslenerek ilerleyerek akademik literatürde yerini aldığı şeklinde açıklamıştır.

Turizm ve göç ilişkisinde en önemli faktörlerden biri de büyük oranda tatil beldesinin daha önce ziyaret edilmiş olmasıdır. Göç kararı alınmadan önce turizm amaçlı seyahat bireylerin o bölgeyi tanımalarına ve göç etmek için uygun olup olmadığına karar vermede yarar sağlamaktadır. Truly (2002: 264) 'de emekli insanların göç etmelerinde birçok sebebin olmasına rağmen en önemli faktörün bölgeye daha önce yapılan ziyaretlerin etkisinin olduğunu varsaymaktadır. Turizm bölgesi gelişme gösterdikçe örneğin konaklama tercihleri, sosyal ve kültürel aktiviteler, ulaşımın kolaylaşması, yerel hizmetler, yerlilerin turistlere olan tutumu ya da uluslararası alanda reklamın iyi yapılmasıyla bölgedeki turist sayısı da artış göstereceğinden daha fazla kitleye hitap etmeye başlamaktadır. Farklı ülkelerden gelen turistler akraba ve arkadaş çevrelerine de memnun kaldıkları bölgeyi tanıtmış olacaklardır. Bu yüzden turizm bölgesi gelişme göstererek hedefini büyütme çabası içerisindedir.

2.3.1. Turizm ve Uluslararası Emekli Göçleri

Turizm ve uluslararası emekli göçü kavramının ilişkilendirilmesi alışlagelen göç türleri dışına çıkılarak farklı bir kıstas yaratmıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde ki yaşlı nüfusun, daha sakin ve ekonomik olarak rahat edecekleri turizm bölgelerinde yaşamlarını sürdürmeyi tercih etmeleri bu göç türünü ortaya çıkartmıştır. Bu yeni sayılabilecek uluslararası göç hareketleri soğuk kuşaktan ılıman iklime sahip bölgelere doğru gerçekleşmektedir. Genel olarak bireylerin ekonomik kaygılarla uluslararası göç etme durumunun aksine emekli/yaşlı bireylerin göç etme eğiliminin iklim faktörünün etkisi ile yaşamlarını ikamet ettikleri yerden daha sıcak bölgelerde geçirmek istedikleri için yer değiştirme hareketinde bulunmalarıdır. Bu göç hareketi belli bir yaş ortalamasının üstünde olan bireylerin daha iyi bir konfor edinmek ve rahat bir yaşam sürdürmek için göç etmeleri durumudur. İkamet yerinin dışında ve ulus aşırı bir alana doğru gerçekleşen bu göç hareketinin gerçekleştiği bölgede daha önce turist olarak bulunmak o bölgeyi tanımak, keşfetmek ve öğrenmek için yeterlidir. Yaşlı bireylerin özellikle emekli olanların gelişmiş ülkelerden tatil beldelerine olan bu göç hareketleri Uluslararası Emekli Göçü olarak geçmekte aynı zamanda International Retirement Migration (IRM) olarak uluslararası literatürde de yerini almaktadır.

Geçmişten günümüze uluslararası göçlere neden olan farklı faktörler mevcuttur. Fakat emekli göçleri 20.yüzyıldan itibaren gelişme gösteren bir göç hareketidir. Özellikle 1980'li

yıllardan itibaren yurtdışına seyahatin kolaylaşması ile uluslararası turizm faaliyetlerinin artması ekonomik kaygılardan uzaklaşan emekli nüfusun hareketlerine yansımıştır. Benson ve O'Reilly (2016) uluslararası emekli göçlerini “yaşam biçimi göçü” (lifestyle migration) olarak tanımlamıştır. Yarı zamanlı veya tam zamanlı hareket biçiminde çeşitli nedenlerle birlikte ılıman iklim arayışında, maddi kaygı taşımayan yaşlı nüfusun daha iyi bir yaşama doğru hareketlerini turizmle bağlantılı olarak değerlendirmişlerdir. Turizmin coğrafi sınırlar arasındaki hareketliliğinde göçmenlik yaratabileceğine vurgu yaparak “turizm ve göç” ilişkisine odaklanan birçok çalışma da mevcuttur (Williams ve Hall 2000; Williams vd. 2000; Turly,2002; Huete ve Mantecón 2012). Turistlerin ziyaret ettikleri tatil beldelerinde yılın belli bir zamanında kalmak amacıyla özellikle Güney sahillerinde ev satın almaları “konut turizmi” (residential tourism) kavramını kullanılarak turizm göç ilişkisi konut turizmi üzerinden de ele alınmıştır (Casa do Diaz,1998; McWatters,2008). Bunların dışında örneğin Breuer (2005) ‘de emekli Alman vatandaşların Kanarya Adaları’nda “ikinci ev” (second home) ‘e sahip olmayı turizm göçü ile ilişkilendirmiştir.

Uluslararası emekli göçmenlerle ilgili araştırmalar nispeten yeni bir göç türü olarak ele alınmaktadır. Fakat bu konu üzerinde uluslararası alanda birçok araştırma yapılmıştır. King ve Patterson (1998)'da İngiltere'den İtalya Toskana'ya olan emekli İngiliz göçmenlerine görüşme ve anket metodunu uygulayarak yurtdışına olan göçün sebeplerini araştırmışlardır. İspanya'nın emekli göçmenler için cazibe merkezi olan tipik bir Akdeniz iklimine sahip Costa Del Sol bölgesi de birçok araştırmacı tarafından çalışılmıştır. Avrupa ülkelerinden Costa Del Sol 'a göç eden emekli bireylerle ilgili görüşme ve anket çalışmaları ile göçmenlerin demografik özellikleri, göç etme sebepleri, ekonomik-sosyal durumları gibi etmenler ele alarak Rodríguez vd. (2004) uluslararası emekli göçmenlerin önemine vurgu yapmıştır. O'Reilly (2000) 'de İngiltere'den Costa Del Sol' a olan emekli göçlerini çalışarak bölgeye “Küçük İngiltere” tanımını yapmıştır. Casado-Diaz vd. (2004)'nin Kuzey Avrupa'dan 50 yaş ve üzerinde olan emekli bireylerin Avrupa Güneş Kuşağı olarak tanımladıkları Malta, Toskana, Algarve, Costa Del Sol ve Kanarya Adaları gibi ılıman bölgelere göç hareketlerini anket ve saha çalışmalarıyla göç etme sebeplerini ortaya çıkaran dokuz farklı araştırmayı sentezledikleri çalışma mevcuttur. Turizm ve göç ilişkisi üzerinden ele alınan araştırmalar dışında uluslararası emekli göçleri ile ilgili (King vd. 1998) farklı olgular üzerinde duran çalışmalar da mevcuttur.

Küreselleşme ile birlikte bireylerin kaliteli yaşam beklentisi, daha az çalışma daha çok kazanç sağlama imkânı ile artan boş vakitlerinde turizm faaliyetlerine katılma oranları da yükselişe geçmiştir. Gelişmiş ülkelerde sağlık koşullarının iyileşmesi, yaşam standartlarının

yükselmesi ile yaşam süreleri artan görece sağlıklı bireyler yaşlılık döneminde artan boş vakitlerini değerlendirmektedirler. Özellikle emekli nüfusun kazançlarını seyahat ederek harcamaları turist olarak gittikleri bölgelerde ikinci bir ev almalarına olanak sağlamıştır. Bu gidişat tatil beldelerinin daha çok tanınmasına yol açarak emekli bireylerin akrabalarını, arkadaşlarını ziyaret etmeleri ile onların da göç etmesine sebep olmuştur. Tatil beldelerinde kendi memleketlerindeki evlerinden ayrı ikinci bir ev satın alarak mevsimsel olarak göç etmelerinin yanında, sadece yaz aylarında ziyaretçi olanlar olduğu gibi sürekli ikamet ederek yaşamlarını göç ettikleri bölgelerde geçirmeyi tercih edenlerde vardır. Bu durumda turist ve göçmen kavramı birbirine karışmaktadır. İkamet edilen yer dışında 24 saatten az kalmayan turist ve evini ulus aşırı bir mekâna taşıyan veya yılın belli dönemlerinde yurt dışında yaşayan göçmen kavramı ilişkilendirilir. Bu karmaşaya yer vermemek amacıyla belli ölçütler göz önüne alınarak sınırlandırmalar yapılmaktadır.

O'Reilly (1995) 'de bu konuda emekli göçmenleri ayırmak için ev sahibi ve menşe ülkeye bağlılık duygusu ile bunlar arasındaki zaman dağılımını gösteren beş kategori sunmuştur. Bunlar;

1. Göçmenler (kalıcı, ev sahibi ülke ile özdeşleşme)
2. Sakinler (yasal statüsü olmasına rağmen ülkesini 2-5 ay boyunca ziyaret edenler)
3. Sezonluk ziyaretçiler (her yıl varış yerinde 2-6 ay geçirir)
4. Geri dönenler (genelde ikinci bir konut sahibi olanlar, düzensiz ziyaret edenler)
5. Turistler (bölgeyi bir tatil yeri olarak kullananlar) (aktaran; Williams and Hall,2000: 18-19).

Nispeten yeni sayılabilecek bu göç hareketleri gelişmiş ülkelerdeki emekli nüfusun ılıman iklimli tatil beldelerine göç ederek burada geçici veya sürekli ikamet ederek ikinci bir ev satın almalarına sebep olmuştur. Uluslararası emekli göçlerinde en önemli nedenlerin başında iklim faktörü gelmektedir. Genellikle soğuk kuşakta yaşayan emekli bireyler yaşamlarının geri kalanını daha sakın ve sıcak olan bölgelerde geçirmek için göç etmektedirler.

Moro (2006: 16), pek çok emekli bireyin başka bir ülkeye göç etme kararı almasında genellikle çalışma hayatı boyunca turist olarak ziyaret etmekten zevk aldığı bir bölgede ilk başta uzun süreli tatiller geçirmeye karar vermesiyle şekillendiğini açıklamıştır. Ayrıca "kar kuşları" kavramının İskandinav ülkeleriyle popüler şekilde ilişkilendirilmesinin emeklilik göçü literatüründe açık bir yer edindiğini belirtmiştir. Balkır vd. (2008: 22) ise göç hareketlerine katılan bireylere kar kuşları (snow birds) ya da güneşe yönelenler (sun seekers)

adının verilmesinin emekli göçlerinde iklim faktörünün etkisini gösterdiğini belirtmiştir. Emekli göçmen hareketlerinde iklim faktörünün dışında ekonomik nedenlerde önemli bir kıstastır. Göçmenler, ekonomik olarak daha ucuz yaşamın olduğu, gelirlerini rahatça harcamak için artan boş vakitlerini değerlendirebilecekleri ve kendi ülkelerine göre daha ucuz yaşam şartlarının olduğu bölgeleri seçmektedirler.

Moro (2006: 7-8) bir çalışmasında uluslararası emekli göçmenlerin göç hareketlerine katılma sebeplerini değerlendirerek tek bir faktörün etkili olmadığını birden fazla sebebin birbirleriyle ilişkisi halinde göç kararına varıldığını belirtmiştir. Göç hareketine neden olan beş seçenek şöyledir;

1. Ekonomik konular: daha düşük yaşam maliyetlerinin olması, iş amaçlı
2. Aile etkenleri: aileye yakın olmak, evlilik amaçlı (kısa bir ziyaretten sonra evlenme), eş kaybı (ölüm, boşanma), çocuklar için
3. Refah devleti sorunları: sağlık koşullarına daha kolay ulaşım sağlamak
4. Yaşam konusunda etkenler: emeklilik planları, zorunlu işsizlik
5. Bölgesel etkenler: bölgenin çekiciliği, iklim, tatil imkânları.

Bu yeni Akdeniz turist dalgasına 1960'larda ve 1970'lerde genç ve orta yaşlı yetişkinler olarak katılanların yaşları düşünüldüğünde emeklilik göçünün 1980'li yıllarda artarak fenomen olması tesadüfi değildir. Ayrıca bazı Akdeniz sahil beldelerinin emeklilik destinasyonları olarak pazarlanması, son yıllarda küresel turizm pazarında rekabet gücünü kaybettikten sonra tekrar refaha ermek için uygulanan bir strateji olarak görülebilir (King vd.1998: 97).

2.4. Türkiye'de Uluslararası Göç ve Turizm

2.4.1. Türkiye'de Uluslararası Göç

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla stratejik olarak önemli bir yere sahip ve uluslararası göç konusunda insan hareketliliğinin sık yaşandığı bir ülke durumundadır. Sahip olduğu jeopolitik konumun etkisiyle siyasi, sosyal ve ekonomik gibi çeşitli nedenlerden dolayı gerek komşu ülkelerden gerekse Avrupa ülkelerinden dış göç alan ve belli dönemlerde dış göç veren bir ülke konumundadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde yaşanan toprak kayıpları ve Birinci Dünya Savaşı ile başlayan ulus-devlet olma mücadelesi ile milliyetçilik akımının da etkisiyle Anadolu'da hem Müslüman hem farklı etnik ve dini yapıda insan hareketliliği yaşanmıştır. Göçmen ve mülteci akınları ile gönüllü ve zorunlu göçlerin merkezinde kalarak dış göç süreci ile işçi göçleri ve çeşitli nedenlerle uluslararası göç veren

ülke olmuştur. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren günümüze kadar ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal durumlara göre de çeşitli göç politikaları uygulanmıştır.

Türkiye'nin farklı ülkelerden ve çeşitli nedenlerden dolayı aldığı uluslararası göç hareketleri beş kategoride incelendiğinde;

1. Türk ve Müslüman bireylerin 1910'lu yıllarda eski Osmanlı topraklarından Türkiye'ye göçü,
2. 1970'li yıllarda Türkiye'nin yakın bölgelerinde çıkan çatışmalar sonucunda yaşanan zorunlu göçleri,
3. 1960'lı yıllarda Bulgaristan ve Kıbrıs dolaylarında yaşayan Türklerin zorunlu göçleri,
4. Yurtdışında yaşayan Türk nüfusun 1980'li yıllarda Türkiye'ye geri dönüş göçleri,
5. 1990 ve onu izleyen yıllarda yabancı ülkelere yabancı uyruklu bireylerin Türkiye'ye göçleri (Sirkeci ve Yüceşahin, 2014: 5).

Türkiye'de yaşanan uluslararası göç hareketliliğini; göç veren (kaynak ülke), göç alan (hedef ülke) ve geçiş (transit) ülkesi olarak üçe ayırmaktadır. Türkiye'nin Asya ve Avrupa'nın ortasında köprü vazifesi konumunda olması jeopolitik olarak çok büyük önem arz ederek mülteci, sığınmacı veya göçmenlerin uğrak noktası haline gelmesine neden olmuştur. Avrupa'ya göç etmek isteyen insanların durağı haline gelerek geçiş (transit) ülkesi konumunda kalmıştır. Avrupa ülkelerine çoğunlukla ekonomik sebeplerle göç eden Türk vatandaşların özellikle Almanya'ya işçi göçünün yaşandığı dönem ile göç veren kaynak ülke konumunda kalmıştır. Hedef ülke olarak göç alan ülke konumunda ise Cumhuriyetin kuruluşundan 1980'li yıllara kadar aldığı göçler ve 1980'li yıllardan sonra değişen yabancı göçleri ile farklı bir konumda yer almıştır. Uluslararası göçler konusunda Türkiye günümüze değin göç veren ülke durumunda görünse de kaynak ülke durumundan hedef ülke konumuna doğru gelişmiştir.

Bağımsızlık mücadelesi ile gelen Cumhuriyet Dönemi ve onu izleyen yıllarda ulus-devlet olma mücadelesi ile yeni bir döneme girilerek nüfus mübadeleleri ve zorunlu göç hareketleri yaşanmıştır. Yunanistan ile Türkiye arasında gerçekleşen nüfus mübadelesi sonucunda Anadolu'ya Müslüman halkın göç akınları başlamış ve Rum kökenli nüfus ise göç etmiştir. Kirişçi (2003), 1920'li yıllarda Türkiye'ye yarım milyon civarında Müslüman ve Türk soydaşların geldiğini ve 1 milyon'dan daha fazla Rum vatandaşın ise Yunanistan'a göç ettiğini belirtmiştir.⁵ Cumhuriyet Döneminde en yoğun göç hareketleri nüfus mübadeleleri sebebiyle olmuştur. Balkan savaşları ile başlayan Türk göç akınları 1923-1939 yılları arasında

⁵ <https://www.migrationpolicy.org/> (erişim tarihi: 10.10.2020)

da sürmüştür. 1923 yılında siyasi ve ekonomik nedenlerle Türkiye'ye göç eden Bulgaristan Türkleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise Bulgaristan'da yaşanan rejim değişikliği ile göç etmek isteyen Türklere izin verilmemiş ancak 1951 yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye büyük göç yaşanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Avrupa'da Alman işgalinden kaçan 100.000 Yahudi Türkiye'yi sığınma ülkesi yapmıştır. Bunun yanı sıra Türkiye'yi transit ülke olarak kullanarak Filistin'e varış için kullanan Yahudi göçmenler de olmuştur. Bu dönemde Balkanlardan, Bulgaristan'dan Müslüman ve Türkler, Yunanlılar, On İki Adalar'dan İtalyanlar da Nazi işgalinden kaçarak Türkiye'ye sığınmıştır (Kirişçi, 2003: 82). Bunun yanı sıra bu işgalden kaçan çeşitli bilim insanları, mimarlar, sanatçılar da olmuştur. Göçmenler, Ankara Üniversitesi gibi bazı üniversitelerde akademisyenlik yaparak; eğitim, kültür, sanat ve vb. alanlarda kendini geliştirmeye çalışan bir ülke için çok faydalı olmuştur.

Türkiye'nin uluslararası göç veren ülke konumunda bulunması 1961-1974 yılları arasında yoğun bir şekilde kendini göstermiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa ülkeleri ekonomilerini onarmaya çalışırken ikili işgücü anlaşmaları yaparak yabancı işçi göçü alımına başlamışlardır. Bu ülkeler arasında Türkiye'de birçok ülke ile anlaşma yaparak Avrupa ülkelerine en fazla ise Almanya'ya iş gücü ihtiyacını karşılayacak işçi göçü akımı başlatmıştır. Abadan-Unat (2002: 43), 1964 yılında Avusturya, Belçika ve Hollanda, 1965 yılında Fransa ve 1967 yılında İsveç ile ikili anlaşmalar imzalanarak Türkiye'den işçi göçü konumunda birçok insanın Avrupa'ya çalışmak amacıyla göç ettiklerini belirtmiştir. 1961 yılında Almanya ile ikili bir işgücü anlaşması imzalanarak Türkiye'den Almanya'ya işçi göçünün önü açılmıştır. Kirişçi (2003), bu anlaşma ile Türk vatandaşlar misafir işçi statüsünde konumlandırılarak, Türkiye'de işsiz kesimin azalması ve göç edenlerin kendilerini geliştirerek geri döndüklerinde Türkiye'de sanayi sektörünün gelişmesine katkıda bulunmalarını hedeflediklerini belirtmiştir.⁶ İçduygu vd. (2014: 57) 'ne göre bu göç akımının üç amacı vardı. Bunlar; Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik zorlukların üstesinden gelmek, çalışma hayatları biterek geri dönen işçilerin kazanımlarıyla ülkeye katkı sağlamak ve döviz gelirleriyle ülke ekonomisinde denge sağlamaktır. İlerleyen dönemlerde göç politikaları değişse de göç süreci devam etmiş ve Türk vatandaşların aile fertleri de göç ederek aile birleşimi ve evlilik ile süren göç hareketleri olarak yerini almıştır. Sirkeci vd. (2012: 376)'de Almanya ekonomisinin ihtiyaç duyduğu iş gücünün Türkiye'nin ise işgücü fazlası olmasının karşılıklı bir anlaşmaya dönüşmesi ilerleyen zamanlarda Almanya'nın

⁶ <https://www.migrationpolicy.org/> (erişim tarihi: 10.10.2020)

işgücüne ihtiyacının azalmasıyla ilişkilerin bozulmasına ve bu durumun sonraki dönemlerde kayıt dışı göçmenlere neden olduğunu ifade etmiştir.

1973 yılında çıkan petrol krizi ile Ortadoğu ülkelerinin kalkınmaya ile Avrupa ülkelerinde ise ekonomik sıkıntılar kendini göstermeye başlamıştır. Birçok Avrupa ülkesi işçi göçü alımını durdurarak farklı göç politikaları izlemişlerdir. Almanya da dâhil olmak üzere işçi olarak göç etmek isteyen bireylerin ülkeye girişinde olumsuzluklar çıkarmıştır. Bu durumda Kirişçi (2003)'nin belirttiği gib Türk işçiler Libya, Suudi Arabistan Irak gibi ülkelere işçi olarak giderek çalışma amaçlı göç etmişlerdir.⁷ İçduygu vd. (2014: 57) 'ne göre ise 1970'li yıllardan itibaren Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkelerine geçici işçi göçü, Türk şirketlerin müteahhitlik amacıyla bu ülkelerde iş yapmasıyla daha da artmış işçi ihtiyacı karşılanmak hedeflenmiştir. 1980'li yıllara gelindiğinde Türk vatandaşların uluslararası alanda göçmen topluluklarını oluşturduğunu ve Türkiye'nin göç veren ülke konumunun belirginleşmesine neden olduğunu da eklemiştir.

Ulus-devlet oluşumu süresince göç hareketleri devam ederek 1980'li yıllara kadar Türkiye'de belirgin bir seviyede kalmıştır. 1980'den itibaren komşu ülkelerdeki ekonomik ve siyasi karışıklar nedeniyle özellikle Müslüman ve Türk soydaşların Türkiye'ye göç hareketleri devam etmiştir (İçduygu ve Aksel, 2012: 7). 1990 'lı yıllarda ortaya çıkan Körfez Savaşları, İran-Irak savaşları gibi Ortadoğu ülkelerinde yaşanan bunalımlar sebebiyle Türk işçilerin ülkelerine geri dönmeye başlamasının yanında Ortadoğu'da yaşayan vatandaşlar da Türkiye'ye sığınma talebinde bulunmuşlardır. Sovyetler Birliği'nin çökmesi, Yugoslavya'nın dağılması gibi Türkiye'nin çevresinde çıkan siyasal olaylar da işçi göçü kapsamında göç akınlarının gerçekleşmesine neden olmuştur. Türkiye'ye göç eden bireylerin çoğu yaşadığı ekonomik sıkıntılardan dolayı iş bulma umuduyla göç etmiştir. Türkiye bu kapsamda hem göç alan hem ülke hem de Avrupa'ya gitmek isteyen göçmenler için geçiş ülkesi olmuştur. Bu dönemde kayıtlı göçmenler olduğu gibi fazlaca kayıt dışı göçmen de Türkiye'de kalmıştır. Örneğin Kirişçi (2003), 1992-1995 yılları arasında Yugoslavya'dan kaçan 20.000 Boşnak vatandaşa Türkiye'de geçici sığınma hakkı tanındığını, 17.000'den fazla Ahıska Türkü'ne ise oturma izni verildiğini belirtmiştir.⁷

1985-1989 yılları arasında Bulgaristan'da yaşayan Türk soydaşlara asimilasyon politikası uygulanarak baskı ve şiddet yoluyla göçe zorlanmışlardır. Bulgaristan ile sınırları kapalı olan Türkiye sınırları açarak gelecek Müslüman ve Türk vatandaşları kabul etmeye başlamıştır. 1989 yılında büyük bir göç akını ile zorunlu göçe maruz bırakılan yaklaşık 300.000'nin üzerinde olan Bulgaristan Türkü Türkiye'ye göç etmiştir.

⁷ <https://www.migrationpolicy.org/> (erişim tarihi: 10.10.2020)

1970’li yıllardan sonra büyük oranda insan emeğine (işgücüne) dayalı kitlesel üretim yapısı Fordist üretim yerini, bilgi ve işlem alanlarında uzman ve vasıflı işgücüne dayanan esnek üretim Post-Fordist yapıya bırakmaya başlamıştır. Türkiye’den de bu dönemlerde eğitim düzeyi yüksek vasıflı bireyler ABD ve farklı ülkelere giderek beyin göçü yaşanmıştır. 1970’lerde başlayan nitelikli işçi göçü kendini halen gösterirken binlerce doktor, mühendis, akademisyen veya öğrenci daha iyi bir ekonomik yaşam veya eğitim için genellikle Avrupa ülkeleri ve ABD ‘yi tercih etmesiyle Türkiye nitelikli bireylerini beyin göçü ile kaybetmektedir.

Türkiye sığınmacı hareketlerinde oldukça hareketli bir ülke durumundadır. 1960’lı yıllarda Avrupa’ya misafir işçi olarak göç eden vatandaşlarla başlayan göç akınları zamanla aile birleşmesiyle devam etmiş fakat 1980 darbesi ile gelişen olaylar ve 1990’lı yıllarda PKK ile mücadele dolayısıyla Türkiye’den Avrupa ülkelerine sığınmacı olarak göç hareketleri de yaşanmıştır. Hedef ülke olarak ise özellikle 2011’de Suriye’de çıkan iç savaş nedeniyle Türkiye’ye yönelik sığınmacı hareketleri farklı bir boyuta ulaşmıştır. Türkiye’nin coğrafi olarak yakın olduğu İran, Irak, Suriye’de yaşanan iç karışıklar ülke sınırlarında yasadışı göçlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Sığınmacı olarak başvuranlardan talepleri kabul edilmeyen göçmenler yasadışı yollarla ülkeye giriş yaparak kayıt dışı, birçoğu sigortasız ve kaçak bir şekilde çalışmaya başlamışlardır. Bu süreçte Türkiye’yi geçiş ülkesi olarak kullanan kaçak göçmenler de Avrupa’ya ulaşmak için ülkeye giriş yaparak düzensiz göç hareketlerine neden olmuştur.

Sığınmacıların, mültecilerin ve transit göç hareketlerinin düzensiz göçleri bazen birbirine karışabilmektedir. Bunun sebebi bu gruplarda çoğu kişinin ülkeye yasadışı yollarla girmesidir. Sığınmacılar, sığınma talebinin reddedilmesi sonucunda Türkiye’de kalmayı sürdürebilir ya da yasadışı yollarla çalışmaya devam edebilir veyahut ülkelerine dönmek yerine yasadışı sınır geçişlerinden üçüncü bir ülkeye geçmeye çalışabilirler. Bu sebeplerle düzensiz göç ve sığınmacı hareketleri birbirine karışabilmektedir (İçduygu,2009: 10).

İçduygu ve Aksel (2012: 21) ise Türkiye’ye düzensiz göç akınlarında bulunan üç tip insan grubu olduğunu belirtir. Bunlar; özellikle Avrupa’ya ve başka ülkelere göç etmek isteyen Türkiye’yi transit ülke olarak kullanan düzensiz göçmenler, Türkiye’de yaşamak için belgesi bulunmayan ve çalışmaya başlayan düzensiz göçmenler ve mültecilik talepleri reddedilerek ülkeden ayrılması gereken fakat kalmaya devam eden sığınmacılardır. Toksöz vd. (2012: 12)’ne göre düzensiz göç sınırların yetkisiz aşılmasından insan kaçakçılığına ve hatta insan ticaretine kadar ulaşabilmektedir.

Türkiye'nin sınır uzunluğu toplam 11.000km'yi aşarak bu sınırların 8333km'si kıyı, 2753km'si ise kara sınırlarını oluşturmaktadır. Türkiye'nin bu sınır uzunlukları başka ülkelerden geçişleri kolaylaştırırken sınır kontrollerini ise zorlaştırmaktadır (Bulut, 2004: 2).

Türkiye'de 2019 yılında düzensiz göçmen sıralamasında 201.437 ile ilk sırada Afganistan uyruklu bireyler bulunmaktadır. İkinci sırada 71. 645 kişi ile Pakistan, 55.236 kişi ile ise Suriye uyruklu vatandaşlar bulunmaktadır. Bu sırayı Filistin, Irak, İran, Gürcistan, Myanmar ve Moldova takip etmektedir.⁸

Türkiye'de Eylül ayı 2020 yılı itibari ile 5 ilde 7 barınma merkezinde toplam 59.877 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Geçici barınma merkezleri dışında ise 3.559.041 geçici koruma statüsü verilmiş olan Suriyeli bulunmaktadır.⁹

İçduygu (2009: 8) 'ya göre Türkiye'ye son göç hareketleri iki kategori altında incelenebilir. Birincisi, düzenli yani "yasal olarak" gerçekleşen göç hareketleridir. İkincisi ise düzensiz göç yani "yasa dışı" veya "kayıtsız" göçmenleri içermektedir. Düzensiz göç hareketleri Orta Doğu, Asya ve Afrika'dan gelen insanların özellikle transit göç hareketleri ve BDT'den gelen insanların düzensiz işçi göçünü kapsamaktadır. Düzenli göç hareketlerinin ise Batı'dan gelen profesyonelleri ve emekli bireyleri kapsadığını belirtmiştir.

1987 yılında Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üyelik için resmi başvurusunu Avrupa Komisyonu'na sunmuştur. 1996 yılında Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği kurulmuş, 1999 yılında ise Helsinki Zirvesi ile AB Türkiye'yi resmi aday olarak ilan etmiş ve 3 Ekim 2005 tarihinde katılım süreci başlamıştır (Kaiser,2012:105).

Türkiye bir varış ülkesi olarak konumlandığında düzenli göç kapsamında gelen nüfus incelenmektedir. Bu kapsamda ele alınan bir diğer göç türü ise öğrenci göçüdür. Türkiye her ne kadar beyin göçü ile nitelikli bireylerini kaybetse de özellikle yüksek öğrenim durumunda, Azerbaycan, Türkmenistan gibi Orta Asya ülkelerinden öğrenci göçü almaktadır. Son yıllarda Afganistan'dan gelen öğrenci göçleri de artış göstermiştir. İçduygu vd. (2014: 227-228) ise Türkiye'nin AB üyeliği kapsamında gelişen öğrenci değişim uygulamaları ERASMUS ile 2004 yılından beri Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden öğrencilerde artış olduğunu belirtmiştir.

Türkiye coğrafi konumu itibariyle her dönem çeşitli göç akınlarını kabul etmiş aynı zamanda göç veren ülke konumunda da bulunmuştur. Komşu ülkelerde yaşanan siyasi gelişmeler, terör veya iç karışıklıklar sebebiyle Türkiye göç alan bir ülkeye dönüştürmüştür.

⁸ <https://www.goc.gov.tr/> (erişim tarihi: 24.10.2020)

⁹ <https://www.goc.gov.tr/> (erişim tarihi: 24.10.2020).

Belli dönemlerde özellikle işçi göçü kapsamında belirgin bir göç veren ülke statüsünde kalmıştır. Bu süreçte Avrupa'ya ulaşmak isteyen göçmenler ise transit bölge olan Türkiye'nin coğrafi konumundan faydalanmışlardır. Fakat 1980'li yıllardan sonra Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısının değişmesiyle göç yapısı da değişmeye başlamıştır.

Tablo 2. 1 2020 Yılında Vatandaşlık Ülkesine Göre Türkiye'ye Gelen Göç

Vatandaşlık Ülkesi	Erkek	Kadın	Toplam
Türkiye Cumhuriyeti	57 861	40 693	98 554
Irak	45 556	38 273	83 829
Türkmenistan	52 146	27 857	80 003
Afganistan	28 166	19 062	47 228
Suriye	23 902	19 288	43 190
İran	23 531	18 820	42 351
Azerbaycan	13 639	12 924	26 563
Özbekistan	8 334	16 730	25 064
Rusya Federasyonu	6 742	10 569	17 311
Mısır	7 630	4 872	12 502
Libya	7 564	4 518	12 082
Ürdün	7 021	4 247	11 268
Somali	5 429	4 861	10 290
Filistin	6 269	3 709	9 978
Kazakistan	4 280	5 670	9 950
Kırgızistan	2 694	7 256	9 950
Almanya	4 759	4 658	9 417
Gürcistan	2 173	5 955	8 128
Fas	2 306	5 775	8 081
Çin	4 169	3 159	7 328

Kaynak: TÜİK,2020

1980'li yıllardan itibaren değişen ekonomik yapı ile dış turizme açılma süreci de hızlanmıştır. Uluslararası yabancı yatırımların artması ile gelen yabancı nüfus dışında turist olarak gelip daha sonra çalışma izni alarak ülkede yaşayamaya devam eden yabancı nüfustan da söz edilebilmektedir. Turizm çeşitliliğinin farkına varılması, reklamların artması ve düzenlemelerin yapılması gibi çeşitli yatırımların hız kazanması ile dışa açılım süreci de başlamıştır. Türkiye'de yurtdışı doğumlu nüfusta bu süreçte ülkenin düzenli göç kapsamında aldığı yabancı göçmenler özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarında yoğunlaşmıştır. Alanya, Didim, Marmaris gibi kıyı kuşağında ılıman iklime sahip nispeten sakin bölgelerde

yoğunlaşan Avrupalı emekli göçmenler Türkiye'nin düzenli göçler kapsamında aldığı yabancı nüfusun bir bölümünü oluşturmaktadır. Emekli bireyler Türkiye'nin bu tatil beldelerinde hem daha ucuz mülk edinebilmekte hem de sıcak iklim kuşağında sakin bir hayat sürmektedirler. Mülk edinen bireyler çoğunlukla yılın belli bir döneminde Türkiye'de kalarak diğer aylarını kendi ülkelerinde geçirerek Türkiye'de dönemsel olarak ikamet etmektedirler. Antalya ili için bakıldığında özellikle Rusya ve Almanya'dan gelen yabancı nüfus dikkat çekmektedir.

Kaiser (2012:104), Türkiye ile Almanya arasında ki göç hareketlerinin “merkezden çevreye” (Türkiye'den Almanya'ya) modelinden “çekirdek merkez” modeli yani dış merkeze (Almanya'dan Türkiye'ye) doğru değişerek Türkiye'nin konumunun çeperden merkeze doğru kaydığını belirterek bunun nedeni şöyle açıklamıştır;

- Birincisi, Türkiye'nin 1980'lerde siyasi ve ekonomik yönden liberal politikaları uygulaması göçmenler için daha çekici hale gelmiştir.
- İkincisi, 1980'ler de artan serbestleşme nedeniyle Türkiye çekici bir turizm merkezi haline gelmiştir. Bu durum pek çok Alman vatandaşı için turistik bir gezi sonrası göç kararının başlangıcı olmuştur.
- Üçüncüsü, Türkiye'nin AB'ne tam üyelik için yaptığı çalışmaları önemli bir unsur olmuştur.
- Dördüncüsü, Türk-Alman çift uluslu ailelerin özellikle genç ve vasıflı bireylerin Türkiye'ye göç etmesi.

2.4.2. Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları ve Yasal Düzenlemeler

Herhangi bir ülkede yaşanan yer değiştirme hareketlerinin düzenli biçimde ilerlemesini sağlamak için hem ülke sınırları içinde hem de uluslar arası alanda belli bazı düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Devletler göç politikalarıyla ülkede yaşanacak karışıklıkların önüne geçerek uluslararası alanda da bu politikalarla kendi gücünü göstermektedirler. Türkiye bulunduğu coğrafi konum itibarıyla düzenli/düzensiz göç hareketlerinin sık yaşandığı bir ülkedir. Osmanlı döneminde de bu durum kendini göstermiş ve çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Kirişçi (2003), Osmanlı İmparatorluğu'nun sahip olduğu uzun ve zorunlu göç tarihinde küçük hareketlerle başlayan Yahudilerin Bavyera'dan gelmesi, 1492' de İspanyol Engizisyonlarından kaçan 100.000 Yahudi'nin göç etmesi ile devam etmiş, 1864 yılında bir milyon Müslüman mülteci kabul etmesiyle sürmüştür.¹⁰

¹⁰ <https://www.migrationpolicy.org/> erişim tarihi: (10.10.2020)

Cumhuriyet tarihinde 1934 yılında çıkarılan İskân Kanunu ile göç politikaları düzenlenmiştir. Bu kanuna göre Türk soyundan ve Türk kültüründen olan göçmenler ülkeye kabul edilmektedir. Bu durum ülkeye gelen Hıristiyan göçmenlerde sınırlamalar yaratmıştır.

Bu kanun iskân edecek olanları tarımsal iskân, tarım dışı iskân, fiziksel iskân, iskânlı göçmen gibi düzenlemelerle ayrılmıştır. Örneğin tarımsal iskân olarak kabul edilen bir aileye tarım arazisi, hayvan, tezgâh gibi desteklerde bulunarak genellikle köylerdeki düzenin sağlanması amacıyla oluşturulmuştur (bkz. İskân Kanunu). Türkiye bu tutumu ile ulus-devlet oluşumuna katkı sağlanmayı amaçlamıştır. İçduygu vd. (2009,1) ‘ne göre ise iskân politikasının amacı; nüfusun soydaş vatandaşlarla artması ve böylece göç hareketleri kullanılarak ulus-devlet yaratılmasıdır.

1951 yılında Türkiye, Mültecilerin Statüsüne ilişkin Cenevre Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa merkezli bu sözleşme ile Türkiye’ye Avrupa dışından gelen mültecilere zaman ve coğrafi alan kısıtlaması uygulanması kararı alınmıştır. Coğrafi alan kısıtlaması Türkiye’de göç hareketlerinde mültecilere karşı uygulanan bir protokoldür. Bu sözleşmenin getirdiği kısıtlama ile sözleşmeyi imzalayan ülkeler dışında başka bir ülkeden bireylerin Türkiye’ye sığınma başvurusunda bulunması halinde ülkede “geçici koruma” kapsamına alınmaktadır. Sığınma başvurusu kabul edilmeyen mülteciler ülkelerine geri dönmeyerek Türkiye’de kayıt dışı ikamet etmelerine sebep olmuştur. Bu durum bir açıdan Türkiye’yi transit ülke konumuna getirmiştir. Avrupa’ya mülteci olarak gitmek isteyen göçmenlerin Türkiye’yi geçiş ülkesi olarak kullanmalarına neden olmuştur. 1967 yılında Cenevre Sözleşmesi’ne getirilen değişikliklerle Türkiye zaman kısıtlamasını kaldırmış fakat coğrafi kısıtlama uygulamasını sürdürmektedir.

“Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” 1994 yılında kabul edilmiştir (Parlak ve Şahin,2015: 71). Bu yönetmelik ile Türkiye’nin sığınma ve iltica konularında yetersiz kaldığı yerleri doldurmak hedeflenmiştir.

“Bu Yönetmelik, yasal veya yasal olmayan yollardan ülkemize gelerek münferiden iltica etmek isteyen veya başka ülkelere iltica etmek üzere izni talep eden yabancılar ile topluca iltica veya sığınma amacıyla sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara ve olabilecek nüfus hareketlerine karşı alınacak tedbirleri, yapılacak işlemleri, müracaat, karar ve işbirliği yapacak makamlar ile bunların görevlerini ve yabancıların tabi olacakları esasları kapsar” (RG, 1994-22127).

Yönetmeliğe göre Türkiye’de ikamet izni talep eden yabancılar konusunda herhangi durumda BMMYK, IOM veya sivil toplum kuruluşları ile uluslararası alanda da işbirliğine gidileceği belirtilmiştir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım müzakerelerinin başlamasıyla göç politikalarında da değişiklikler olmuştur. 2001 yılında Türkiye AB 'ye üyelik politikaları kapsamında üye devletlerle "Katılım Ortaklığı Belgesi" imzalamıştır. Güner (2007: 86), 2004 yılında "İltica-Göç Eylem Planı Görev Gücü" adı altında bakanlıkların ve bazı kurumların sorumluluğunda bir çalışma düzenlenerek 2005 yılında "Sığınma ve Göç Alanındaki AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı" yürürlüğe girdiğini belirtmiştir.

YUKK ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü de çalışmalarını yürüten bir kurumdur. Göç politikalarına ilişkin stratejileri yürütmek, yabancıların Türkiye'ye giriş ve çıkışlarının kontrolünü yapmak, yabancıların Türkiye'de kalışlarını ve sınır dışı edilmeleri ile ilgili çalışmaları ile uluslararası koruma, geçici koruma gibi düzenlemelerle ilgili işlemleri yürütmektedir.¹¹ Merkezi düzeyde çalışmalar yürüten "Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonu" ve "Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Komisyonu" gibi kurumların yanında "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)" da yerel düzeyde ülkemizde özellikle kitlesel göçlerden etkilenen bireylere destek olmaktadır (Demirhan ve Aslan, 2015: 50-51).

İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Dairesi de çalışmalarını sürdürmektedir. Sorumlu olduğu konular ise şunlardır; vize, pasaport ve ikamet izinlerine ilişkin prosedürleri uygulamak, sınır yönetimini denetlemek, sığınma taleplerini ve mültecilerin kabulünü değerlendirmek gibi yabancılara yönelik uygulamaları vardır (İçduygu ve Aksel,2012: 53).

Türkiye'nin vize uygulamaları ise genel anlamda üç kategoriye ayrılmaktadır; Türkiye'ye 1-3 ay süre ile vize gereksinimi olmadan gelebilen belli ülkelerin vatandaşları, Türkiye'ye gelmek için vize zorunluluğu olan yine belirli ülkelerin vatandaşları ve sınırdan bandrol alarak geçmek zorunda olan belli ülkelerin vatandaşlarıdır (Toksöz vd., 2012:18).

Türkiye'de düzensiz göç ile ilgili çıkarılan bazı yasal dayanaklar ise şöyle sıralanabilir;

Pasaport kanunu (5682 sayılı kanun), Yabancı Uyrukluların İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun (5683 sayılı Kanun), Yabancı Uyrukluların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun (4817 sayılı Kanun), Küresel Suç Örgütlerine Karşı Mücadeleye Dair Kanun (4222 Sayılı Kanun), Ceza Kanunu (5237 sayılı Kanun), İş Kanunu (4857 sayılı Kanun), Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrenci Kanunu (2922 sayılı Kanun), Türk Vatandaşlığı Kanunu (403 sayılı Kanun) gibi (Kaya 2008,2).

¹¹ <https://www.goc.gov.tr/> (erişim tarihi:24.10.2020)

2.4.3. Türkiye’de Yerleşik Yabancılar ve Yabancılar ile İlgili Düzenlemeler

IOM’un tanımına göre yabancı, “belirli bir devlet açısından o devletin uyruğunda olmayan” kişidir (Göç Terimleri Sözlüğü,2013: 97). TDK’ ya göre ise, “başka bir milletten olan, başka devletin uyruğunda olan kimse” ‘dir.¹²

Bir devletin ülkesinde bulunan yabancılar başka bir devletin vatandaşı olabileceği gibi hiçbir devletin vatandaşı olmayan veya mültecilik statüsünde olan kişiler de yabancı olabilmektedir. Herhangi bir devletin vatandaşı, yabancı olduğu ülkede vatandaşlık bağı olan ülke nezdinde “ülke dışındaki vatandaş” statüsüne girmektedir. Ayrıca yabancılar yalnızca gerçek kişiler değil, hukuk sistemimize göre bir gerçek kişi veya tüzel kişi olabilmektedir (Balkır vd., 2008: 36).

Yaklaşık bir asır önce yabancı kavramı üzerine çalışmalar yapan Simmel, Mosse (2016: 176-179) tarafından çevrilen eserinde yabancı kavramının hem coğrafi hem de kültürel bir anlamı olduğunu belirtmiştir. Bir yabancı bugün gelip yarın gidebilecek potansiyel bir gezgin değildir. Toplumdan ayrılmamış olmasına rağmen kalma ya da gitme özgürlüğünden de tam anlamıyla vazgeçmemiştir. Ayrıca Simmel ‘a göre yabancı bulunduğu toplumla arasında yakınlık kadar mesafe ilişkisini de barındırmaktadır.

Yabancı ve yerleşik yabancı, kavramlarının ayrımının ise açık bir şekilde yapılması gerekmektedir. *Yabancı* kavramı, bulunduğu ülkede ikamet etmeyen ve o ülkenin vatandaşı olmadan bulunan kişidir. Fakat *yerleşik yabancı*, menşe ülkesi dışında farklı bir ülkede belli dönemlerde veya sürekli ikamet eden ve o ülkenin ekonomik-sosyal haklarından faydalanabilen kişidir.

Türkiye’yi turistik amaçlı veya başka bir nedenle ziyaret eden kişilerin herhangi bir nedenle kalış sürelerinin uzaması onları yerleşik yabancı statüsünde tanımlamamaktadır. Yerleşik yabancılar Türkiye’de daha önce ikamet etmeyen ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadığı halde bir dönem Türkiye’ye yerleşerek yılın bir kısmını Türkiye’de geçiren ve mal mülk edinen veya kiralayan kişilerdir (USAK, 2008: 13).

Türkiye’de ki yerleşik yabancıların genel özellikleri beş kategoride ele alınmıştır. Bunlar;

- Tatilciler veya yazlıkçılar
- Huzur ve farklılık arayanlar
- Emekliler
- Yatırımcılar

¹² <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 05.12.2020)

- İş sebebi ile bulunanlar.

Yerleşik yabancılar kalış sürelerine göre ayrıca değerlendirildiğinde üç kategoride ele alınabilir. Bunlar;

- Tam yerleşikler
- Mevsimlik yerleşimciler
- Fırsatı olduğunda kalanlar (USAK,2008: 13-14).

Bir devletin vatandaşı olan kişi, başka bir devlette bulunduğu zaman o devletin yargı yetkisine “yabancı” olarak girer ve kendi ülkesinde “ülke dışındaki vatandaş” olarak adlandırılır (Balkır vd, 2008-36). Türkiye’nin 1963 yılında Avrupa Topluluğu (AT) ile imzaladığı Ankara Anlaşması ve Ortaklık Konseyi’nin kararları ile Türkiye’de ki yabancıların konumu ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır (Kaiser ve İçduygu, 2005:231). Türkiye’de 2013 yılında kabul edilen “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile 1994 yılında kabul edilen bazı maddeler değiştirilmiştir. Suriye’den gelen göçmenlerin mülteci olarak değil geçici koruma altında kabul edilmesi bu kanundan sonra uygulanmıştır. YUKK ile çıkarılan bir çalışma ise “Göç Politikaları Kurulu”nun kurulmasıdır. Türkiye’nin yabancılarla ilgili stratejilerini belirlemek bu kurulun görevleri arasındadır.

2019 yılı itibariyle Türkiye’de toplam 1 531 180 yabancı nüfus bulunmaktadır. Yabancı nüfus Türkiye nüfusunun %1,8’inin oluşturmaktadır. Ayrıca yabancı nüfus cinsiyetlerine göre ayrıldığında %50,8’i erkek, %49,2’si ise kadındır (TUİK,2020).

Türkiye’de 2020 yılı itibariyle 281 074 kişi ile en fazla Irak vatandaşı bulunmaktadır. 158 252 kişi ile Afganistan, 92 284 kişi ile Almanya ve 91 218 kişi ile ise Türkmenistan vatandaşı bulunmaktadır (TUİK, 2020). Araştırmamızın konusunu oluşturan Türkiye’de ikamet eden Alman vatandaşların sayısında son yıllarda düşüş yaşansa da 92 284 kişi ile 3.sırada bulunmaktadır. Alman vatandaşların 44 595’ini erkek, 47 689’unu ise kadınlar oluşturmaktadır. Rusya Federasyonu uyruklu vatandaşlar ise toplam yabancı nüfus içerisinde 43 679 kişi ile 8.sırada bulunmaktadır.

2020 yılı itibariyle illere göre yabancı nüfus sayılarında İstanbul 450 584 kişi ile en çok yabancı nüfusu bulunan ildir. İstanbul’u 156 536 ile Ankara takip ederken Antalya’da yabancı nüfus sayısı ise 94 294’dür. Antalya’da bulunan yabancı nüfusun 37 911’ini erkek, 56 383’ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Kadın nüfusun fazla olmasında; Deniz ve Özgür (2010: 23)’ün “*Rusya’dan Türkiye’ye Ulusaşırı Göç: Antalya’da ki Rus Göçmenler*” adlı çalışmalarında Antalya’da turizm potansiyelinin artmasıyla artan işgücü talebini karşılamak için eski SSCB ülkelerinden gelen özellikle kadın vatandaşların Antalya’ya göç ettiklerini

belirtmişlerdir. Antalya’da kadın yabancı nüfusun fazla olmasının nedenlerinden biri sayılmaktadır.

“Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun” da, Türkiye’ye girmesi kanunlara uygun şekilde olan yabancıların belli şartlar koşulunda ikamet ve seyahat haklarının olduğu belirtilmiştir.

Türkiye’de YYUK ‘na göre Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün yayımladığı yabancılara verilen ikamet izni çeşitleri şöyledir;

- *Kısa Dönem İkamet İzni*: En fazla iki yıl süreyle verilen ikamet iznidir.
- *Aile İkamet İzni*: Türk vatandaşlarının, 5901 sayılı Kanununun 28.maddesi

kapsamındakilerin ve ikamet izinlerinden birine sahip yabancılar ile mültecilerin ve ikincil koruma statüsünde olanların; yabancıların eşine, kendisinin veya eşinin ergin olmayan yabancı çocuğuna, kendisinin veya eşinin bağımlı yabancı çocuğuna verilir. En fazla üç yıl süreyle verilmektedir.

- *Öğrenci İkamet İzni*: Aile ikamet izni bulunmayan ilk ve orta derecede öğrenim görecektir. Yabancılar, ülkemizde bir yüksek öğrenim kurumunda ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora, Tıpta Uzmanlık Eğitimi ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi için öğrenim alacak yabancılar için öğrenim süresi boyunca ikamet izni verilir.

- *Uzun Dönem İkamet İzni*: Türkiye’de kesintiye uğramadan en az sekiz yıl ikamet izni ile kalmış ve belli başlı şartlara uyan yabancılar olabilir.

- *İnsani İkamet İzni*,

- *İnsan Ticareti Mağduru İkamet iznidir.*¹³

Türkiye özellikle 1980’li yıllardan itibaren dışa açılım süreci ile yabancı yatırımları artırması ve dışa dönük politikaları uygulamasıyla yabancı girişlerinde artış görmeye başlamıştır. İlerleyen yıllarda gittikçe artan yabancılar çeşitli sebeplerle ikamet izni alarak ülkemize yerleşmişlerdir. Öğrenim görmek, çalışmak, mülk satın almak gibi farklı diğer sebeplerle gelen yabancı nüfus giderek artmaktadır.

Ayrıca Türkiye’de ikamet eden yabancılara ikamet sürelerine bakılmaksızın seçme ve seçilme hakkı verilmemiştir. Avrupa Birliği ülkeleri için kısıtlı bir ölçüde AB ülkelerinden veya belli ülkelerden gelen göçmenlere belli bir süre sonra yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkını tanıyan AB yönergesi gibi bir düzenleme ülkemiz için geçerli değildir (Kaiser ve İçduygu,2005: 233)

¹³ <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izni-cesitleri> (erişim tarihi:07.09.2020)

2020 yılında ülkemizde en çok kısa dönem ikamet izni alınmış ve bu sayı 582,868 kişidir. Öğrenci ikamet izni 80,812 iken aile ikamet izni alan kişi sayısı ise 76,321'dir.¹⁴

Ülkeler vatandaşlık kelimesini kendi ulusal bağlamları kapsamında farklı tanımlamaktadırlar. Vatandaşlık koşulu *jus sanguinis* (ebeveynlik ve kan ilişkileri) ilkesi ya da *jus soli* (doğum yeri) ilkesine dayanmaktadır. Her iki sistem birleşebilir ya da AB toplulukları içinde olduğu gibi üç sistem de uygulanabilir. Örneğin Türkiye ve Almanya temelde *jus sanguinis* ilkesini uygulamaktadır (Kaiser, 2012:115).

4 Haziran 2003 tarihinde Vatandaşlık Kanunu'nda yapılan değişiklik düzensiz göç ve göçmen haklarının korunması için etkili olmuştur. Önceden yabancı (kadın) biri Türk vatandaşı ile evlendiğinde kendisi de Türk vatandaşlığı alabilmekteydi. Yapılan değişiklik ile Türk vatandaşı ile evli olan yabancılar evlilik tarihinden ancak 3 yıl sonra Türk vatandaşlığı alma hakkı kazanacaklardır. Ayrıca farklı milliyetlerden çiftlerin Türk vatandaşlığı alabilmeleri için düğünlerinden sonra 3 yıl birlikte yaşamaları şartı getirilmiştir. Düzensiz göç hareketlerinin getirdiği oturma ve çalışma izinleri almak için sahte evliliklerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır (İçduygu,2009: 13).

Türkiye'de yabancıların vatandaşlık alması için ise çeşitli şartlar gerekmektedir. Bu şartlar genel itibariyle Türkiye'de doğanlar ve Türkiye dışında doğanlar için olarak alt başlıklara ayrılmaktadır. Evlilik, ikamet şartı veya ikamet şartı aranmaksızın, evlat edinme yoluyla gibi ülkemizde yabancılar çeşitli faktörlere bağlı olarak vatandaşlık alabilmektedirler.

Türk vatandaşlığına geçmek isteyen yabancılarda aranan bazı özellikler şöyledir;

- Başvuru yapacak yabancının kendi ülkesinin kanunlarına göre ergin olması, vatansız ise 18 yaşında olması,
- Kişinin ayırt etme gücüne sahip olması,
- Kesintisiz 5 yıl Türkiye'de yaşamak (turizm amacıyla kısa dönem izni alan yabancıların ikamet izinleri dikkate alınmaz)
- Gayrimenkul alması veya iş yeri açarak Türk vatandaşı istihdam etmek gibi faaliyetlerle Türkiye'de yaşamak istediğini belli etmek,
- Tehlikeli bir hastalığı bulunmamak,
- İyi ahlak sahibi olmak,
- Yeterli miktarda Türkçe bilmek,
- Milli güvenlik ve kamu düzenine karşı tehdit oluşturmamak,
- Yeterli gelire sahip olmak.¹⁵

¹⁴ <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> erişim tarihi:07.09.2020

¹⁵ <https://www.nvi.gov.tr/turk-vatandasliginin-kazanilmasi> (erişim tarihi:14.08.2020)

Türkiye’de yabancılar 1868 yılından itibaren mülk edinimini çeşitli şekillerde gerçekleştirmişlerdir. Hukuksal geçmişine bakıldığında mülk edinimi Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında Lozan Barış Anlaşması ile günümüze kadar devam etmiştir. Türkiye’de yabancıların mülk edinimi genel olarak 1868-1914 yılları, 1934-2003 yılları, 2003-2005 yılları ve 2006 yılı ve sonrası dönem olarak ayrılabilir (Avcı vd. 2008: 28).

İkamet izinleri dışında yabancıların Türkiye’de mülk edinebilmesi de belli düzenlemelerin getirilmesiyle mümkün kılınmıştır. Buna göre ülkemizde yabancı gerçek kişiler 2644 sayılı Tapu Kanunu’nun 35.maddesine göre Türkiye’de mülk edinebilmektedirler. Bu kanuna göre yabancıların mülk edinmesi için karşılıklılık ve yasal sınırlamalar ilkesine uyulması gerekmektedir. Karşılıklılık ilkesine göre, Türkiye’den mülk edinmek isteyen yabancıların kendi ülkesinde de Türkiye vatandaşlarının mülk edinebilmesi gerekmektedir.¹⁶ Yasal sınırlamalar ilkesi Türkiye’de taşınmaz edinebilmek için getirilen bazı kısıtlamalardır. Karşılıklılık ilkesi milletlerarası anlaşmalara uygun olurken, yasal kısıtlamalar devletin kendi iç politikasının içinde oluşturduğu ilkelerdir (Çimen, 2009,10). 2003 ve 2005 yıllarında değişen yasalar ve iptal kararlarıyla yabancıların mülk edinimine sınırlamalar getirilmiş ve taşınmaz edinme sayıları da buna göre değişmiştir.

2003 yılında yabancılar yönelik taşınmaz ediniminde, köy arazilerinde yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinimi serbestleşmiş, karşılıklılık ilkesi kaldırılmış ve Bakanlar Kurulu’nun izni halinde 30 hektar üzerinde satışların önü açılmıştır. Fakat Anayasa Mahkemesi tarafından kamu yararına olmayacağı gerekçesiyle yasa iptal edilmiştir. 2005 yılında yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinimi 2,5 hektardan 30 hektara çıkarılmış ve daha sonra bu ilke de iptal edilerek 2008 yılında yabancı gerçek kişilere her ilde imarlı alanın %10’unu satın alma hakkı verilmiştir (TMMOB, 2012: 26-31).

2005 yılında yapılan değişikliklerde yabancıların taşınmazı yalnızca iş yeri veya mesken olarak kullanması ilkesi getirilerek tarım alanları üzerinde taşınmaz edinimi engellenmiştir. Gerçek yabancı kişilerin kamu yararı ve güvenliği için taşınmaz ve sınırlı aynı hak edinemeyecekleri alanları Bakanlar Kurulu’na belirleme yetkisi verilmiştir (Genç, 2014: 83). Bu değişiklik ile yabancılar karşı uygulanan karşılıklılık ve kanuni sınırlandırmalar ilkesi korunmuştur. 2008 yılında ise değiştirilen kararlar ile yeniden karşılıklılık ve kanuni sınırlandırmalar korunsun bile yabancıların mülk satın alması 2,5 hektar ile sınırlandırılmıştır.

2012 yılının Mayıs ayında değişen Tapu Kanunu’nun 35. Maddesine göre; kanuni sınırlama ilkesi korunurken, karşılıklılık koşulu kaldırılmış ve kişi başına 30 hektarı geçmeyecek şekilde Bakanlar Kurulu’na ise 2 katına kadar (60 hektar) arttırma yetkisi

¹⁶ <https://www.tkgm.gov.tr/> (erişim tarihi: 13.09.2020)

verilmiştir. Hangi yabancıya taşınmaz edineceğine karar verme yetkisi Bakanlar Kurulu'nun kararına bırakılmıştır. 2018 yılında Bakanlar Kurulu ibaresi Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmiştir.

1995-2020 yılları arasında Türkiye'de en fazla mülk edinen yabancı 27256 kişi ile Irak vatandaşlarıdır. Rusya Federasyonu vatandaşları 17904, İngiltere'den 17245 ve Alman uyruklu ise 14392 kişi 25 içerisinde Türkiye'den mülk edinmiştir. (Tablo 2. 2)

Tablo 2. 2 1995-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Satış İle Mülk Edinen Yabancı Gerçek Kişilerin Ülkelerine Göre Dağılımı (İlk 20 Ülke)

Ülkeler	Kişi Adedi
Irak	27256
Rusya Federasyonu	17904
İngiltere	17245
İran	14392
Almanya	11461
Kuveyt	10942
Suudi Arabistan	9466
Afganistan	8306
Norveç	7563
İsveç	5546
Azerbaycan	5004
Danimarka	4468
Ürdün	4213
Hollanda	4111
Belçika	3687
Ukrayna	3601
Yunanistan	3384
Mısır	3238
İrlanda	3093
Kazakistan	2872

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

Yabancılara verilen çalışma izinleri ise süreli, süresiz ve bağımsız çalışma izinleri olarak bölümlere ayrılmaktadır. Bu ayrımların yanında istisnai durumlar ve belli şartlarda muafiyet halinde olan yabancılara yönelik izin şartları mevcuttur. Süreli çalışma izinleri ilk başvuruda bir yıl verilmektedir. Daha sonra uzatmak isteğine bağlı olarak aynı iş yerinde iki yıl, daha sonra ise en fazla üç yıla kadar çalışma izni verilmektedir. Süresiz çalışma izinlerinde ise, Türkiye'de en az sekiz yıl kesintisiz ikamet etmiş olmak veya kanuni olarak

altı yıl çalışmış olmak şartı aranmaktadır. Bağımsız çalışma izni için yabancının beş yıl kanuni ve kesintisiz olarak ikamet etmiş olması gerekmektedir (YÇİHKUY, 25214:2003).

2.4.4. Türkiye’ye Yönelik Turizmle Bağlantılı Uluslararası Göçler

Geçmişten günümüze insanlar farklı yerleri keşfetme arzusu, seyahat, sağlık, eğitim gibi amaçları doğrultusunda turizm faaliyetlerine katılarak geçici yer değiştirme hareketleri gerçekleştirmektedirler. Turizm, dünya çapında insanlara istihdam alanları yaratmasının yanında uluslararası turizm kapsamında ülkelere döviz girdisi sağlamaktadır. Ülke ekonomileri turizm hareketlerine katılan bireylerin mal ve hizmetlere ulaşmasıyla oldukça faydalanmaktadır. Özellikle 2.Dünya Savaşı sonrasında ülkelerin kalkınması için turizm teşvikleri, uluslararası reklamlar, tatil tur paketleri artarak devam etmiştir. 1970’li yıllardan sonra ise emek-yoğun sermayeden makineleşmeye geçişte bireylerin boş zamanı ortaya çıkınca turizm faaliyetlerine katılım da artmıştır. Küreselleşme ile birlikte ulaşım alanında maliyet oranlarının azalması ve iletişim alanında ki gelişmeler küçülen dünyada uluslararası turizm hareketlerinde gelişme sağlamıştır. Turizm, bireylerin kendi kültürlerini farklı bir yere taşımaları ve farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaları ile kültürel etkileşimin artmasını sağlamıştır.

Türkiye doğal ve kültürel güzellikleri, tarihi eserleriyle dünya turizm sektöründe önemli bir sırada yer almaktadır. Yüzyıllar boyu Anadolu’da yaşayan çeşitli medeniyetlerin tarihi kalıntıları ve bıraktıkları kültürler, Türkiye’nin çekici tarihi güzelliklerini oluşturmaktadır. Uluslararası turizm hareketleri ekonomik olarak ülkeye hem döviz sağlamakta hem de ülkenin kalkınmasına katkısı olmaktadır. Türkiye’nin turizm sektörü özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarının doğal güzellikleri ve “deniz-kum-güneş” üçlüsü ile uzun yıllar boyunca sabit kalmıştır. Fakat gelişen alternatif turizm kaynakları da son yıllarda ulusal ve uluslararası turizmde gelişmeyi sürdürmektedir.

Türkiye ulusal ve uluslararası düzeyde turizm hareketlerini canlandırmak, sektörü geliştirmek ve ekonomik açıdan katkı sağlamak için geçmişten günümüze çeşitli düzenlemeler ve devlet politikaları geliştirmiştir. Şen ve Şit (2015: 32), Türkiye’de turizm sektöründe yapılan düzenlemelerin ve çeşitli devlet politikalarının 1923-1963 yılları arasında “Planlı Dönem Öncesi” ve 1963 yılından sonra ise “Planlı Dönem” olarak iki döneme ayrılarak incelendiğini belirtmişlerdir. Planlı dönem öncesinde 1960’lı yıllardan önce Türkiye’de turizm sektöründe düzenlemeler, tanıtımlar ve teşvikler yetersiz kalmıştır. Planlı dönem sonrasında turizm için ciddi adımlar atılmış ve 1980’li yıllardan sonra özellikle liberal

ekonomi ile birlikte turizm teşvik kanunları da Türkiye turizmi için dönüm noktası olmuştur. Planlı Dönem öncesi Türkiye’de turizm alanında kalıcı adımlar atılamamıştır.

1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)’nin kurulmasıyla, 1961 Anayasası ile turizm faaliyetleri sektör olarak kabul edilerek 1960-1980 yılları arasında dört adet beş yıllık kalkınma planlarında turizm yer almıştır (Soyak,2013: 10). 1972 yılında Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) "Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu" ile kurulmuş turizm merkezlerinde çeşitli düzenlemeler yaparak turizm sektörünün gelişmesini sağlamayı hedeflemiştir. 1982 yılında “Turizm Teşvik Kanunu” ile turizm faaliyetlerinde yatırımların ve teşviklerin desteklenmesi, kültür ve turizm bölgelerinin korunması, turizm bölgelerinde düzenlemelere gidilmesi amaçlanmıştır (TTK, 17635: 1982).

Turizm Teşvik Kanunu’nun da etkisiyle yabancı personellerin çalıştırılması artmış, işletmelere düşük faizli krediler verilmiş, tarihi ve doğal güzellikleri koruma ve denetlenmesi düzenlenmiştir. Türkiye bu tarihten sonra turizmde dışa açılma politikasını uygulayarak genişletmiştir. Ayrıca 1980 sonrasında devlet daha çok özelleştirme politikasına yönelerek yabancı yatırımların da önünü açmıştır. Bu yıllardan sonra yaygınlaşan tatil köyleri ve 1990’lı yıllardan sonra ortaya çıkan her şey dâhil sistemi ve paket turlarla Türkiye’de kitle turizmi canlanmaya başlamıştır. Bulut vd. (2019:1890)’de Türkiye’de turizm sektörünün 1990’lı yıllardan sonra gelişmeye başladığını ve hızla değişime uğraması ile turizm tercihlerinin ve türlerinin de çeşitlendiğini belirtmiştir.

2000’li yıllardan itibaren teknolojinin gelişmesi ile Dünya’da küreselleşmenin hız kazanması insanların turizm hareketlerini daha kolay ve ucuz hale getirmiştir. Haberleşmenin kolaylaşması, havayolu ve kruvaziyer ulaşımının artması ve internet üzerinden rezervasyon sistemlerinin gelişmesi ile dünyada turizm hareketleri hız kazanmıştır. Özgüç (2013: 495)’de Dünya turizminde yaşanan olumlu gelişmelerin Türkiye’ye de yansıdığını ve 1990 yılında Türkiye gelen turist sayısının 5 milyonu geçtiğini belirtmiştir. Türkiye yıllar içerisinde turist sayılarında değişkenlik gösteren bir tablo çizse bile turizm potansiyeli artarak devam etmiştir. Türkiye’de 2003 yılında yabancı ziyaretçi sayısı 14.029.558 iken yurtdışı ikametliler ile birlikte toplam 16.463.623’dür. 2006 yılında yabancı ziyaretçi girişleri düşüşe geçmiş fakat 2007 yılında tekrar yükselmiştir (Tablo 2. 5). 2010 yılında toplam ziyaretçi sayısı 31.759.816 olmuş 2019 yılında ise 51.747.199 turist sayısına ulaşmıştır.

Tablo 2. 3 2003-2019 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Yabancı ve Yurtdışı İkametli Ziyaretçilerin Sayısı

Yıllar	Yabancı Ziyaretçi	Yurtdışı İkametli Ziyaretçi	Toplam
2003	14.029.558	2.434.065	16.463.623
2004	17.516.908	3.236.826	20.753.734
2005	21.124.886	3.920.256	25.045.142
2006	19.819.833	4.104.190	23.924.023
2007	23.340.911	3.898.719	27.239.630
2008	26.336.677	4.801.097	31.137.774
2009	27.077.114	4.682.702	31.759.816
2010	28.632.204	4.365.104	31.759.816
2011	31.456.076	5.312.963	36.769.039
2012	31.782.832	5.932.393	37.715.225
2013	34.910.098	4.950.673	39.860.771
2014	36.837.900	4.789.346	41.627.246
2015	36.244.632	4.869.437	41.114.069
2016	25.352.213	5.554.467	30.906.680
2017	32.410.034	5.559.790	37.969.824
2018	39.488.401	6.624.191	46.112.592
2019	45.058.286	6.688.913	51.747.199

Kaynak: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> (erişim tarihi: 10.11.2020)

Türkiye 2019 yılında 7 017 657 kişi ile en fazla Rusya Federasyonu'ndan gelen yabancı turistleri ağırlamıştır. Alman turistlerin sayısı ise 2019 yılında 4 512 360, 2019 yılında ise bu sayı artarak 5 027 472'ye yükselmiştir (Tablo 2. 6). Türkiye'nin doğal güzellikleri, diğer ülkelere göre daha ucuz tatil yapabilmeye olanakları, özellikle Akdeniz Bölgesinde tüm yıl boyunca denize girebilme imkânı, Türklerin misafirperverliği gibi birçok etken Rus ve Alman turistlerin Türkiye'de turizm hareketlerine katılmalarını sağlamaktadır.

Tablo 2. 4 Milletlerine Göre Türkiye'ye gelen Yabancı Ziyaretçiler (2018-2019)

ÜLKELER	YILLAR	
	2018	2019
Rusya Federasyonu	5 964 613	7 017 657
Almanya	4 512 360	5 027 472
Bulgaristan	2 386 885	2 713 464
İngiltere (Birleşik Krallık)	2 254 871	2 562 064
İran	2 001 744	2 102 890
Gürcistan	2 069 392	1 995 254
Ukrayna	1 386 934	1 547 996
Irak	1 172 896	1 374 896
Hollanda	1 013 642	1 117 290
Azerbaycan	858 506	901 723

Kaynak: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> (erişim tarihi: 10.11.2020)

Alman vatandaşları, 1985 yılında bile Türkiye'ye en fazla turist olarak gelen yabancılar arasında birinci sıradadır. Türkiye, turizm sektörünü geliştirmeye başladığı zamanlarda Alman turistlerin bu konuda büyük katkısı olmuştur. 1985 yılında 299 509 Alman vatandaşı Türkiye'yi ziyaret etmiş, bu sayı 1990 yılında gelindiğinde 973 914'e yükselerek büyük bir artış yaşanmıştır (Tablo 2. 7).

Okuyucu ve Somuncu (2008: 10), 1995-2015 yılları arasında Türkiye'de uluslararası turizm istatistiklerini değerlendirdikleri bir çalışmada, 2015 yılında Türkiye'ye en fazla OECD ülkelerinden ve Avrupa Birliği vatandaşlarından olan Alman ve İngilizlerin %50'sinden fazlasının Türkiye'yi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Alman vatandaşlarının Türkiye'yi tercihe etme nedenlerini, Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının fazla olması, coğrafi, yakınlık ve Türkiye-Alman ilişkilerinin olumlu yönde ilerlemesinin katkısı olduğunu eklemiştir.

Tablo 2. 5 1985-2000 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Alman Ziyaretçiler

Yıllar	Kişi Sayısı
1985	299 509
1990	973 914
1995	1 656 387
2000	2 277 502
2005	4 243 584
2 006	3 762 475
2007	4 149 805
2008	4 415 525
2009	4 488 350
2010	4 385 263
2011	4 826 315
2012	5 028 745
2013	5 041 323
2014	5 250 036
2015	5 580 792
2016	3 890 074
2017	3 584 653
2018	4 512 360
2019	5 027 472

Kaynak: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> (erişim tarihi: 10.11.2020)

Araştırmamızın ana konusunu Alanya'ya turist olarak gelen daha sonra yerleşik olan Alman göçmenler oluşturmaktadır. 2018-2019 yılları arasında Türkiye'yi en çok ziyaret eden yabancılar içerisinde Alman turistler 2.sırada yer almaktadır. Alman turistlerin Türkiye'de diğer ülkelere göre payı ise 2018 yılında %11,4, 2019 yılında %11,1'dir.

Tablo 2. 6 Türkiye'de Alman Ziyaretçilerin Diğer Yabancı Ziyaretçilere Göre Oranı (2017-2019)

Yıllar	Yüzde
2017	11,0%
2018	11,4%
2019	11,1%

Kaynak: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> (erişim tarihi: 10.11.2020)

Türkiye, Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında ulus-devlet olma sürecinde göç veren ve özellikle siyasi gelişmeler sonucunda göç alan bir ülke konumunu uzun yıllar sürdürmüştür. Türkiye'nin coğrafi konumundan yararlanarak Avrupa'ya gitmek isteyen göçmenler için ise

transit ülke konumunda kalmıştır. Türkiye turizm ve turizm alanlarını geliştirmeye ve desteklemeye başladıkça uluslararası turizm potansiyelinin artması devamında yerleşik yabancıları da getirmiştir. Balkır vd. (2008: 28)'ne göre ise Türkiye'nin yeni göç hareketlerini sığınmacılar, mülteciler, yasadışı göçler, öğrenciler ve turizm yörelerine göç eden yabancı emekli Avrupalılar oluşturmaktadır. Toprak (2009: 101)'da ülkemizde yabancı nüfusun gelişiminin "insan sermayesi" olarak görülen bir göç türü şeklinde ele alınması gerektiğini belirtmiştir.

Avrupa'da uluslararası turizm faaliyetleri 2.Dünya Savaşı'ndan sonra başlamış fakat Türkiye 1980'li yıllarda dış turizme açılmaya başlamıştır. Avrupa'da farklı ülkelere yönelik emekli göçleri artarken Türkiye'nin uluslararası turizme geç açılmasının yanında siyasi, toplumsal ve yasal süreçler sonucunda ancak 1990'lı yıllarda emekli göçlerine ev sahipliği yapmaya başlamıştır (Avcı vd. 2008: 26).

Türkiye'ye yönelik yabancı yerleşimlerin artmasının nedenlerinden biri de Türkiye'nin AB'ne girme sürecinde yaşanan gelişmelerdir. Özellikle Avrupalıların bu gelişmeler ile birlikte Türkiye'de tatil yapma süreçleri ve Türkiye'ye yerleşme oranları artmıştır (USAK,2008: 20). Türkiye'ye yerleşen Avrupalıların ülkeye ekonomik da olarak katkısı olmaktadır. Avrupalı göçmenlerin kendi ülkelerinde alışkın oldukları yaşam standartları ve alım gücünün yüksek olması Türkiye'ye turizm sektöründen daha çok ekonomik katkısı olacak düzeydedir (Südaş ve Mutluer, 2008: 55).

2015-2019 yılları arasında Türkiye en fazla yabancı ziyaretçiyi Avrupa ülkelerinden almıştır (Tablo 2. 9). 2015 yılında Türkiye'ye Avrupa'dan gelen yabancı ziyaretçilerin oranı %74,4 iken Ortadoğu %10,6'da kalmıştır. 2019 yılında ise oranlar değişse bile Türkiye yine en fazla Avrupalı turistleri ağırlamıştır.

Tablo 2. 7 2015-2019 Yılları Arasında Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (%)

	2015	2016	2017	2018	2019
Avrupa	74,4%	75,9%	74,6%	75,3%	75,4%
Orta Doğu	10,6%	9,6%	10,6%	11,2%	10,9%
Asya ve Pasifik	8,7%	10,0%	11,0%	9,2%	9,0%
Amerika	2,7%	2,4%	1,8%	2,1%	2,3%
Afrika	1,5%	2%	1,8%	2,0%	2,2%

Kaynak: <https://www.unwto.org/> (erişim tarihi: 20.02. 2020).

Türkiye'nin Ege ve Akdeniz kıyılarının sahip olduğu özellikle iklim özellikleri, doğal ve tarihi güzellikleri ve sahil kuşakları ile yerli turistlerin yanında yabancı turistlerin de

dikkatini çekmektedir. Türkiye'yi tatil amaçlı ziyaret eden yabancılar turizm hareketlerini bu bölgelere yönelik gerçekleştirdikten sonra tekrar gelerek düzenli bir tatil rotası oluşturmaktadırlar. Düzenli tatil rotalarını bu bölgelere çeviren yabancı turistler giderek bölgeyi daha iyi tanımakta burada arkadaş edinmekte hatta akrabalarını da davet ederek turizm hareketlerini canlandırmaktadırlar. Devam eden süreçte bu durum tatil yaptıkları bölgede kiralık ev tutmalarına veya kendilerine ait mülk edinmelerine neden olmaktadır. USAK (2008: 20) raporunda da belirtildiği gibi Ankara veya İstanbul gibi şehirlerde yaşayanlar Ege ve Akdeniz kıyılarında yazlık ev almaları gibi küresel düzeyde de başka şehirlerde yazlık (ikinci konut) yaygınlaşmakta ve yazlık ile başlayan tatil hareketleri sürekli yerleşimlere dönüşebilmektedir.

2020 yılında İstanbul'da yabancılara 19 175 konut satılmıştır. İstanbul'dan sonra ikinci sırada 7 735 konut satışı ile Antalya gelmektedir (Tablo 2. 10). Antalya, İstanbul'dan sonra yabancılara en fazla konut satışı yapılan ilimizdir.

Tablo 2. 8 2020 Yılı ilk 10 İilde Yabancılara Yapılan Konut Satış Sayıları

İller	Konut Sayısı
İstanbul	19 175
Antalya	7 735
Ankara	2 746
Bursa	1 340
Yalova	1 321
Mersin	1 313
İzmir	908
Samsun	880
Sakarya	864
Muğla	745
Diğer iller	3 785

Kaynak: TUIK,2020

Özellikle 1980'li yıllardan sonra ülkede yaşanan ekonomik sıkıntılar Türkiye'de mülk değerlerinin düşerek yabancılar için kendi ülkelerine göre daha ucuz olmasına neden olmuştur. Bununla birlikte Türkiye'den daha önce kıyı turizmi gelişen İtalya, Fransa, İspanya ve Yunanistan gibi Akdeniz ülkelerinde mülk fiyatlarının artması bu ülkelere yönelen emekli/yaşlı göçlerinin daha uygun mülk bulabilecekleri Türkiye gibi ülkelere yönlendirmiştir (Tamer-Görer,2 014:218, Bahar vd. 2009: 521). Aynı zaman 2003 yılında Türkiye'de yabancıların mülk alımını kolaylaştıran yasaların çıkması özellikle bu tarihten sonra Türkiye'de mülk edinen yabancı sayısını artırmıştır. Mülk ediniminin kolaylaşması

yabancıları özellikle Türkiye'nin kıyı kuşağındaki tatil bölgelerine yönlendirmiştir. Didim, Kuşadası, Fethiye, Marmaris, Datça, Kaş, Alanya gibi ilçelerin turizm bölgeleri olmasının yanında küçük, sakin ve ılıman iklimin görülmesi yabancıların hem tatil süreçlerini geçirebilecekleri hem de sürekli yerleşmeleri için tüm imkânları sunmaktadır.

TUIK verilerine göre yabancılara yapılan konut satışlarında 2013 yılında ilk 5 ilde sırasıyla; Antalya, İstanbul, Aydın, Muğla ve Mersin bulunmaktadır. İlerleyen yıllarda Aydın, Muğla ve Mersin illeri değişken sayılar gösterse de genellikle günümüze kadar ilk 10 il içerisinde kalmışlardır. Antalya ili ise, 2013 ve 2014 yıllarında İstanbul'un da önüne geçerek yabancılara konut satışında ilk sırada yer almıştır (TUIK,2020). Antalya'da 2013 yılında yabancılara yapılan konut satışı 5 548 iken 2019 yılında 8 951' e yükselerek Türkiye genelinde İstanbul'dan sonra rekor seviyesine yükselmiştir (Tablo 2. 11). Antalya'nın, Aydın ve Muğla illerine göre konut satışlarında artış göstermesinin nedenlerinden biri de havaalanının hem daha merkezde olması hem de uçuş sayılarının fazla olmasıyla ulaşımın daha kolay gerçekleşmesidir.

Tablo 2. 9 Göre Antalya-Aydın-Muğla İllerinde Yabancılara Yapılan Konut Satış Sayıları

Yıllar	Antalya	Aydın	Muğla
2013	5 548	1 112	1 053
2014	6 542	1 191	1 051
2015	6 072	1 107	830
2016	4 352	871	632
2017	4 707	826	634
2018	7 938	1 070	-
2019	8 951	837	957
2020	7 735	-	745

Kaynak: TUIK,2020

Türkiye'nin doğal çekicilikleri ve taşınmaz satışlarının kolaylaştırılması dışında bir diğer çekici özelliği ülkenin sahip olduğu kültürel yapıdır. Batılı göçmenler kendi kültürel yapılarını kaybetmeden tam anlamıyla Batı sayılmayacak bir ülkede kendi yaşam tarzlarını sürdürebilmektedirler. Özellikle emekli göçmenlerin yenilik arayışında Türkiye “yeni keşfedilen” hedef ülke konumundadır (Südaş, 2012: 6). Bu konuda Türklerin kültürel dinamikleri ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de insanların kendi kültürel yapılarını korumaları ve sürdürmeleri yerleşik yabancıların da dikkatini çekmektedir. Özellikle turizm bölgelerinde yaşayan insanların kendi ekonomik paydalarının çoğunu oluşturan turistlerin yerleşik yabancıya dönüşmesi yerli halkın şehirlerinde görmeye alışkın oldukları bir toplum

olmaktadır. Bu yüzden göçmenler de kendi kültürel yapılarını koruyarak sürdürebilmektedirler. Emekli göçmenler de farklı bir yaşam arayışında yeni bir hayatın başlangıcında göç ettikleri ülkede farklı arayışlar içerisinde giderken aynı zamanda kendi yaşam tarzlarını da sürdürebilecekleri bir yer olarak Türkiye'ye göç etmektedirler.

Türkiye'nin sahip olduğu iklim özellikleri ve nispeten huzurlu bir ortam sunması "sürekli tatil" halinde olan yaşlılar için psikolojik olarak sakin bir hayat yaşamaları fiziksel sorunlarına da iyi gelmektedir. Türkiye'nin sağlık sistemlerinin diğer ülkelere göre daha ucuz ve kaliteli olması fiziksel sorunları olan özellikle yaşlı bireylerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerinden biridir (USAK, 2008: 21). Sağlık turizmi kapsamında da Türkiye'ye özellikle komşu ülkelerden ziyaretçiler gelmektedir. Fakat sağlık hizmetlerinin hem gelişmiş olması hem de kolay ulaşımı Türkiye'de yaşayan yabancı yerleşikler için önemli bir hizmettir.

Turizmle doğrudan bağlantılı göç süreçlerinde emekli göçleri çoğunluk oluşturduğu gibi farklı gruplar da bu göç hareketlerine girebilmektedir. Türkiye'de tatil süreçlerini geçiren yabancı vatandaşlar burada tanıştıkları bir Türk vatandaşıyla evlenerek Türkiye'de kalabilmektedirler. Evlilik süreçleri dışında düzenli tatil rotalarını Türkiye'ye yönlendiren yabancı vatandaşlar bir süre sonra Türkiye'de yatırım yapmak amacıyla sürekli gelerek geçici yerleşimci olabilmektedirler. Fakat bu gruplar turizmle bağlantılı göç hareketlerinde emekli göçlerinin önüne geçmemektedir. Bununla birlikte turizmle bağlantılı uluslararası göçlerin çoğunluğunu emekli bireyler oluştursa bile yine belli bir yaş üzerinde olup Türkiye'ye geldikten sonra emekli olan göçmenlerde mevcuttur.

Herhangi bir yerde uluslararası turizm faaliyetlerini geçiren bir yabancıdan daha sonra yerleşmeye karar vermesi için o tatil bölgesinin çekici özelliklerinin birden fazla olması gerekmektedir. Türkiye'de uluslararası turizm sektöründe yerini aldığından beri geliştirme ve sürdürme politikaları ile Dünya'ya turizm sektöründe yerinin olduğunu göstermiştir. Her bölgesinde ayrı bir alternatif turizm faaliyetleri yapılabilecek olan Türkiye'de, turistlerin en çok tercih ettiği deniz-kum-güneş üçlüsünün Ege ve Akdeniz kıyılarında fazlasıyla bulunması yabancı turistler için önemli bir tatil destinasyonu konumundadır. Deniz-kum-güneş üçlüsü dışında Akdeniz İklimi'nin getirdiği kış aylarında bile denize girme imkânı, doğal ve tarihi güzellikler, Türk kültürünün dinamikleri, Türklerin misafirperverliği vb. özellikler ile birlikte kıyı bölgelerinde sakin ve huzurlu bir hayat geçirmek isteyen turistler tatil süreçlerinden sonra bu bölgelere yerleşmektedirler. Düzenli tatil rotaları turistlerin bölgeyi iyi tanınması ve sonrasında yerleşme kararı almalarında etkilidir. Emeklilik döneminde olan yaşlı bireylerin çoğunlukta olması bu bölgelere kalıcı göç hareketlerini gerçekleştirmeleri ile ilgilidir.

Çoğunlukla emekli olmayanlar ise geçici göç hareketleri ile kiralık veya kendi konutlarında çalışma hayatlarından arta kalan zamanlarda dört-beş dinlenme süreçlerini geçirmektedir.

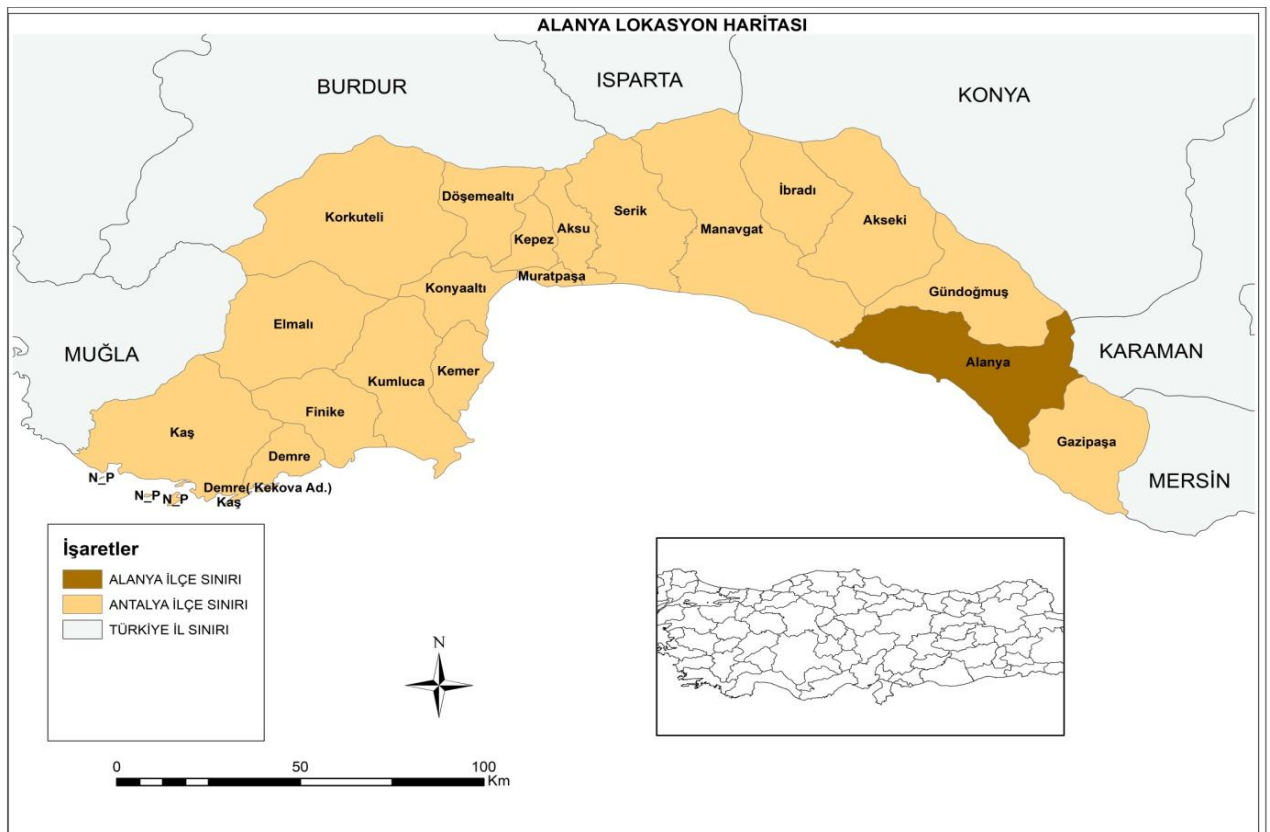
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL VE BEŞERİ COĞRAFYASI

3.1. Araştırma Alanının Doğal Coğrafi Özellikleri

3.1.1. Coğrafi Konum

Alanya, Akdeniz Bölgesinde Antalya ili sınırları içinde $36^{\circ}30'07''$ ve $36^{\circ}36'31''$ kuzey enlemleri ile $31^{\circ}38'40''$ ve $32^{\circ}32'02''$ doğu boylamları arasında yer alarak 2.085 km^2 'lik yüzölçümüne sahiptir. Alanya'nın kuzeyinde yüksekliği 1000 m 'yi aşan Batı Toroslar bulunmaktadır. Alanya güneyinde Akdeniz, doğusunda Gazipaşa (Antalya) batısında ise Manavgat (Antalya) bulunmaktadır. İç Anadolu'ya Koçdavut Gediği, Kuşyuvası, Yelköprü ile Dim ve Alara çaylarından isimlerini alan Dim ve Alara Vadilerinden geçmek mümkündür (Alanya Ekonomik Rapor,2018: 44).

Şekil 3.1 Alanya'nın Lokasyon Haritası

3.1.2. Yer Yapısı Özellikleri

Araştırma sahamız olan Alanya bölgesi morfolojik olarak bir kıyı ovası ile kuzeyde dağlık bir yapıdan oluşmaktadır. Miosenden önce eski şistlerden kesilen ve deniz kıyısında 300 m yükseklikte olan kıyı ovası, 1300 m ile Toroslara yaslanmıştır. Alanya'nın Kuzey

bölgesinde kireçtaşı ve dolomit çoğunlukta olmakla birlikte seller derin boğazlar oluşturarak büyük yüzeyler meydana getirmiştir. Kurak ve kayalıklı, çam ormanları ve otlaklarla örtülü arazileri oluşturarak burada klasik karstik morfolojinin dizilimini görmek mümkündür. Özellikle Araplar Dağ, Ovacık Dağ, Cebelireis Dağ ve Susuz Dağ bu oluşumlara örnektir (de Peyronnet, 1971, 98).

3.1.3. Yeryüzü Şekilleri

Akdeniz Körfezinin doğusunda bulunan Alanya “Dilvarde Kaleardı Burnu ”olarak adlandırılan yarımada üzerinde konumlanmıştır. Kıyıda çok dik bir profil ile denizden 212m yükseklikte olan Dilvarde Burnu, Doğuda Oba Çayı vadisine kadar ovalarla Toroslardan ayrılmıştır (Sür,1977: 10). Alanya'nın kuzeyinde yer alan Toroslar da tepe ve platolardan oluşan alanlar mevcuttur. Torosların bir parçası olan Akdağ'da yükselti nedeniyle kar yağışları etkilidir ve kış sporları için uygundur (Sarı, 2010: 14).

Alanya yarımadasının doğusunda 15km ve batısına doğru ise 4-5km uzanan plajlar bulunmaktadır. Yarımadanın güney ve batı kısımlarında ise falezler görülmektedir. Kıyıda içeriye doğru yükseklik artmaktadır. Alüvyal kıyı ovası ile yüksek saha arasında, Oba ve Dim Çayının yayıldığı yerlerde doğu batı yönünde uzanan yaylalar bulunmaktadır. Bu yaylaların uzunluğu 15km genişliği ise en fazla 4-5km'dir (Karadede,1968: 3).

3.1.4.İklim

İklim, coğrafi çevrenin şekillenmesini kontrol ederek beşeri yaşamı etkilemektedir. İklimin etkisini canlı ve cansız yaşamda kendini uzun yıllar boyunca göstermektedir (Erol, 2011:1).

Alanya, Akdeniz İklimi'nin karakteristik özelliklerini taşıyan yaz aylarında sıcak ve kurak, kış aylarında serin ve yağışlıdır. Alanya'nın kuzeyinde yer alan Toros Dağları kış mevsiminde tropikal havanın iç kesimlere sokulmasını engelleyerek iç kesimlerde ki polar havanın da kıyılara geçmesini önlemektedir. Kış mevsiminde Akdeniz Havzası'nın güney yarısında Güneybatı, kuzey yarısında ise Kuzeydoğudan esen rüzgârlar hâkimdir (Sür,1977,13-14).

Akdeniz kıyılarında genel olarak kış aylarında yağışlı, rüzgârlı ve ılık hava birbirini takip etmektedir. Yaz aylarında ise kuru ve sıcak hava hâkimi altında olan Alanya'da Akdeniz iklimi tipik olarak görülmektedir (Sarı ve İnan,2010,331).

Alanya'nın 20 yıllık aylık ve yıllık ortalama sıcaklık değerlerine bakıldığında, Ağustos ayında 29,8 °C, Ocak ayında ise 12,5 °C olduğu görülmektedir. Buna göre yıllık ortalama sıcaklık değeri ise 21,1°C'dir.

Alanya'da sonbahar mevsiminin yazın devamı gibi başlamasının nedeni çok sıcak ve kurak geçen yaz aylarında toprak fazlasıyla ısınmış bir durumda iken hava ve deniz suyu sıcaklıkları arasında bir denge kurulmuş gibi olmasıdır (Sür, 1977: 19).

Tablo 3. 10 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
12,5	13,2	15,4	19,6	22,2	26,2	29,2	29,8	27,4	23,1	18,3	16,4	21,1

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Alanya'nın Ocak ayında en düşük sıcaklık ortalaması 4,5 °C, Ağustos ayında ise 24,8 °C'dir. Ocak ve Şubat aylarında en yüksek sıcaklık ortalaması 20 °C, Ağustos ayında 37 °C, Aralık ayında ise 22,1 °C'dir (Tablo 3. 13).

Tablo 3. 11 Alanya'nın Aylık ve Yıllık En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Ortalamaları (°C)

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ort. En Düşük	4,5	5	7,4	12,4	14,3	20,2	21,4	24,8	19,8	15	11	6,7	13,5
Ort. En Yüksek	20	20	23,7	27,1	29,3	34,7	37,1	37	36,7	31,3	26,3	22,1	28,7

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Sis ve bulutları oluşturan, 0,001 ile 0,40 mm çaplı, çok küçük su tanecikleri birleşerek 0,5 mm den daha büyük olup ağırlaşınca bulutlarda dikey hava hareketlerine üstün gelebildikleri için yere düşmeye başlar ve bu düşen taneler yağışı oluşturur (Erol, 2011:231).

Alanya'nın 20 yıllık süreçte aldığı toplam yağış miktarı ortalaması 1119,3 mm'dir (Tablo 3.13). Alanya'nın yağışları en fazla aldığı ay ise ortalama 230,5 mm ile Aralık ayıdır (Tablo 3. 14). 1,2 mm yağış miktarı ile en az ise yaz mevsiminde Ağustos ayında almaktadır. Aylar bazında değerlendirildiğinde Alanya yağışları en fazla Aralık-Ocak alırken, Haziran ayında yağışlar azalmaya başlamaktadır. Temmuz ve Ağustos aylarında ise yağışlar durma noktasına gelmektedir. Eylül ayı itibariyle yağışlar tekrar artış göstermeye başlamaktadır.

Tablo 3. 12 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
223,8	158,5	86,7	74,2	36,4	10,3	4	1,8	38,8	100,6	153,7	230,5	1119,3

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Toprak sıcaklıkları gibi, deniz suyu sıcaklıklarının da hava olayları özellikle yağışlar üzerinde önemli bir etkisi vardır (Erol, 2011: 73). Deniz yüzeyi ile temas halinde olan hava tabakasında sıcaklık değişimleri meydana gelmektedir (Sür,1977: 45).

Genellikle kışın denizler üstteki havaya oranla daha ılık olurlar ve bu ılık yüzeylerinden buharlaşma güçlüdür. Yaz aylarında ise deniz suları üstteki havaya göre daha serindir ve buharlaşma görülmez. Örneğin Akdeniz Bölgesi'nde yazın yağış çok görülmez ki olsa bile çok azdır (Erol,2011: 74). Alanya'nın aylık ve yıllık ortalama deniz suyu sıcaklığı ele alındığında en düşük ortalama 16,4°C ile Ocak ayında ölçülmüştür. Aylık ortalama en yüksek deniz suyu sıcaklığı Eylül ayında 31°C 'dir.

Tablo 3. 13 Alanya'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Deniz Suyu Sıcaklığı (°C)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
16,4	16,3	17	18,3	19,8	26,4	27,6	27,9	31	25,6	24,9	19,5	22,5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

3.1.5. Bitki Örtüsü ve Toprak Özellikleri

Toprak çeşitliliğini iklim, topografya, bitki örtüsü gibi unsurlar etkilemektedir. Akdeniz Bölgesinin karakteristik toprak çeşidi ise Kırmızı Akdeniz (Terra Rosa) topraklarıdır. Kırmızı Akdeniz Toprakları genel olarak karstik arazilerde ve traverten alanlarında oluşmaktadır.

Toros kuşağını baştanbaşa kat eden Kırmızı Renkli Akdeniz Toprakları ve Redzinalar arasında Alanya'dan başlayarak kuzeybatıya doğru gelişen Kahverengi Orman Toprakları mevcuttur. Bu toprakların doğal bitki örtüsünü ise orman formasyonu oluşturmaktadır (Arınç, 2011: 50).

Alanya'nın yaz kuraklığına dayanıklı genel bitki örtüsü makidir. Dağların yüksek kesimlerinde karaçam, sedir ve ardıç gibi birçok ağaç çeşidi mevcuttur (Akış,2007: 21). Kızılcamlar ise Akdeniz Bölgesi'nde yamaç ormanlarının temelini oluşturmaktadırlar. Kızılcam'ın üst sınırı Alanya'nın kuzeyinde 1225m'ye ulaşırken bu yükseltiden sonra yerini karaçam ormanlarına bırakmaktadır (Arınç,2011: 53-54). Alanya'nın 157.187 hektarlık yüzölçümünde %15.34'ü olan 24.117 hektarlık alan tarım, %21'i olan 33.004 hektarını çayır

ve mera, % 63.66'sı olan 100.666 hektarını ise orman ve diğer alanlar oluşturmaktadır. (Alanya Ekonomik Rapor,2018: 103).

3.1.6. Hidrografik Özellikler

Akdeniz Bölgesi'nde iklim özelliklerinden dolayı yaz ayları kurak geçmektedir. Bu yüzden canlı hayatının sürdürülebilmesi için akarsular ve kaynaklar büyük önem taşımaktadır. Akdeniz Bölgesinde akarsuların yaz mevsiminde debileri çok azdır ve akarsuların akışı hızlı ve düzensiz rejime sahiptirler (Arın,2011: 38-39).

Alanya bölgesinde oldukça sık drenaj şebekesi irili ufaklı birçok akarsu ile oluşmuştur. Bölgenin en önemli kaynağı Dim ve Oba çayları yüksek alanlarda derin vadiler içerisinde akmaktadırlar. Dim ve Oba Çayları devamlı su bulunan ve Alanya için hayati önem taşımaktadır. Özellikle Dim Çayı Alanya'da tarımın gelişmesinde muz ve narenciye üretiminde etkili olmuştur. Bunların yanında platolardaki küçük akarsu vadilerinde kış mevsiminde su bulunmaktadır (Karadede, 1968: 5). Sulama amacıyla da kullanılan akarsuların bazıları ise Alara Çayı, Kargı Çayı, Serapsu Çayı, Oba Çayı ve Dim Çayı'dır. Alara Çayı Manavgat ile Alanya arasında sınır çizmektedir (ALTSO,2018).

3.2. Beşeri Coğrafya Özellikleri

3.2.1. Tarihçesi

Alanya'nın ilk kez hangi tarihlerde ve kimler tarafından kurulduğu tam olarak bilinmemektedir. Antik çağda Pamfilya ve Kilikya arasında kaldığı için kimi zaman Pamfilya kimi zaman ise Kilikya olarak anılmıştır. Kentin bilinen ilk ismi "Coracesium"dur. Sözlük anlamı Latince de "Corax-Karga" ve "Caesium-Gök" kelimelerin birleşmesiyle oluşarak "Gökkarga" anlamına gelmektedir. Coracesium (Korakesion) olarak adından ilk bahseden İ.Ö. 4.yy coğrafyacılarından Syllax'dır. Bu dönemde bölge Perslerin egemenliği altında olmasına rağmen günümüze kadar ulaşan bir kanıt tespit edilememiştir. Fakat Alanya Kalesi'nde sur duvarları altında kalmış kiklopien taşlar bu döneme tarihlendirilmektedir. Daha sonra Strabon (İ.Ö. 63-İ.S. 25) "Geographika" adlı kitabında Coracesium'u aşması çok güç ve dik bir yer olarak tanımlamıştır. Piri Reis, İbn-i Batuta ve Evliya Çelebi bölge hakkında eserlerinde bahsetmektedirler.¹⁷ Kocakuşak (1993: 173-175) 'ın "Alanya'nın Yerleşme Adları" eserinde Alanya kıyı kuşağında bulunan yarımadaının uç kısmının bir kuşun gagasına, iki tarafa uzanan kıyı çizgisinin de kuşun kanatlarına benzeterek "Coracesium" adının buradan geldiği kanaatine vardığını belirtmiştir.

¹⁷ www.antalya.ktb.gov.tr, 2020

Roma'nın ikiye bölünmesi ile Bizans İmparatorluğu hakimiyeti altına geçen Alanya'ya Bizanslılar tarafından Güzeldağ anlamına gelen "Kalanoros" ismi verilmiştir. Selçuklu hükümdarı 1. Alaaddin Keykubat (1200-1237) tarafından kalenin alınması ile şehrin ismi "Alâiye" olarak değiştirilmiştir. 1. Alaaddin Keykubat Selçukluların ilk tersanesi olan Alanya Tersane'sini yaptırmıştır. Ayrıca Alanya kıyısında bulunan yarımada üzerinde surlarının uzunluğu 6,5 km'yi bulan Alanya Kalesi'ni de onararak eklemeler yapmıştır. Alanya yarımadasındaki yerleşim 13.yy Helenistik Dönem'e kadar inmektedir. 1471 yılında Alanya Osmanlı topraklarına katılmış, 1571 yılında ise Kıbrıs'a bağlanmıştır. 1864 yılında Konya, 1868 yılında Antalya'ya bağlanarak 1871 yılında Antalya'nın ilçesi olmuştur. 1935 yılında kenti ziyaret eden Atatürk, Alâiye olan ismi Alanya'ya çevirerek bugünkü adını vermiştir (Dünden Bugüne Antalya, 2012: 237-240). Alanya antik çağlardan bu yana çeşitli toplulukların ve devletlerin egemenliği altına girmiştir. Alanya kıyısında bulunan yarımada'nın dik bir yamaç şeklinde olması burada yaşayan toplumlar için doğal savunma alanı olmuştur. Alanya 'da yaşayan halk günümüze kadar yarımada üzerinden kıyı ve iç kesimlere yerleşmeye başlamış ve yaz aylarında Toroslarda yaylalara göçerek yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir.

3.2.2. Sosyo-Demografik Özellikleri

3.2.2.1 Nüfus

Selçuklu Dönemi'nde bölgeye gelen Türkmenler, Selçuklular yıkıldıktan sonra birçok beylik kurmuşlardır. Osmanlılar Dönemi'nde ise konar-göçer olan Türkmenlere "yörük" denilmiştir. Konar-göçerlerin yerleştirilmesi ile devlet göçmenlerin tarımla uğraşarak üretimin sürmesini şart koşmuştur ve bölgede dirliğin ve birliğin sağlanmasını amaçlamışlardır. İskân edilen Türkmenlerden bazıları toprağa bağlılığı kabul ederek yerleşik hayata geçmişlerdir. Yörükler köylere (günümüzde mahalle) isimlerini verecek kadar nüfus yapısında önemli yer tutmaktadır. Örneğin günümüzde Çıplaklı, İshaklı, Toslak gibi (Akova, 2004: 256). Osmanlı Dönemi'nde ise ilk nüfus sayımı 1831 yılında ülkedeki asker sayısını ve vergileri hesaplamak için yapılmıştır. Osmanlı Dönemi'nde ki nüfus verileri Vilayet Nizamnamelerinden, Salnamelerden ve seyyahların yazmış olduğu eserlerden elde edilmektedir.

1471 yılında Osmanlı'ya katılan Alaiye, 1571 yılında Kıbrıs eyaletine bağlanarak ayrı bir sancak olmuştur. 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile Konya vilayetine bağlı bir sancak olup 1868 de ise Konya vilayetine bağlı olan Antalya (Teke) sancağının kazası olmuştur (Dinç,2012,120). Konya vilayet salnamelerine göre Konya'nın bir kazası olan Alaiye'nin 1872 yılında merkez nüfusu 2.583, 4.542 hane ve 32 köy ile toplam 22.584'tür.

1883 yılında ise Alaiye’de 8.633 hanede toplam 13.694 kişi yaşamaktadır. 1890 yılında toplam 25.826 olan Alaiye’nin nüfusu, 1906 yılında ise 50.686’dır (Konya Vilayet Salnameleri akt. Dinç, 2020,68). Cumhuriyet Döneminde ise ilk nüfus sayımı 1927 yılında daha sonra 1935 yılında yapılmıştır. Daha sonraki dönemlerde sonu “0” ve “5” ile biten yıllarda nüfus sayımı yapılmıştır. 1935 yılından 2000 yılına kadar devam eden bu uygulama ile daha sonra 1997 yılında nüfus sayımı yapılmış, 2007 yılında ise Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ‘ne geçilmiştir.

Alanya nüfusunun dinsel ve etnik açıdan homojen bir yapıda olduğu söylenebilir. Alanya’nın merkezinde 1923 yılına kadar çoğu Rum olan yaklaşık 1500 gayrimüslim, kasaba ve köylerde ise Müslüman-Türk yaşamaktaydı. Türk-Yunan mübadelesinden sonra ise homojen yapıda kalmıştır (Dinç, 2012: 131). 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayım sonuçlarına göre Alanya’da köy nüfusunun şehir nüfusundan fazla olduğu görülmektedir (Tablo 3. 16). Toplam köy nüfusu 29.676 iken şehir nüfusu toplamı büyük bir farkla 4.647’dir. 1927 yılında şehir merkezinde kadın ve erkek nüfus arasında fark görülmezken, köy nüfusunda erkek 12895 iken kadın nüfusu 16781’dir. Şehir merkezi ve köy nüfusu arasında bu kadar büyük fark olmasının ülke genelinde tarım, çiftçilik ve hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapılmasıyla açıklanabilir. Alanya’da ise uygun iklimin varlığı ve verimli topraklar ile temel geçim kaynağının tarım olması merkez nüfusunun az olmasında etkili olmuştur. 1927 yılındaki ilk nüfus sayımından sonra 1935 yılında toplam nüfus 5.532 kişi artmıştır. Karadere (1968: 10), ilk sayımdan sonra nüfus artışının yavaş ilerleyerek 1950 yılından itibaren artışa geçmesinin nedenlerini; itinalı bir sayımın yapılamaması, savaşlar ve ekonomik durumun kötü olması ile 1950’den sonra nüfusun artmasının en büyük nedenlerinden birinin ise ekonomik seviyenin yükselmesi olarak değerlendirmiştir.

Tablo 3. 14 1927-2012 Yılları Arasında Alanya’da Şehir ve Köylerin Kadın-Erkek Nüfusları

Yıllar	Şehir		Köy		Toplam
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
1927	2209	2438	12895	16781	34323
1935	2417	2695	15824	18919	39855
1940	2482	2680	18833	16264	40259
1945	2985	2899	15164	16923	37971
1955	4065	3984	-	-	33135
1960	5195	4934	13424	14192	37745
1965	6453	5983	15345	15678	43459
1970	7876	7175	19086	19455	53592
1975	9817	8703	23081	21634	63235
1980	11766	10424	26122	25836	74148
1985	15449	13284	29631	28716	87080
1990	29609	22851	40432	36214	129106
2000	45741	42605	90114	79211	257671
2007	46237	45476	70144	64237	226236
2008	46688	45535	73085	68611	233919
2009	47842	46674	76187	70948	241451
2010	50130	48497	77176	72483	248286
2011	52664	51009	80396	75718	259787
2012	53048	51525	82447	77672	264692

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımları ve ADNKS,2020

1935 yılında kadın erkek nüfus miktarlarına bakıldığında kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olduğu görülmektedir. İlerleyen yıllarda 1940 ve 1945 yıllarında da kadın nüfusu erkek nüfustan fazladır (Tablo 3. 16). Uzun savaş yıllarından çıkmış bir ülke için erkek nüfusun az olması normal karşılanmaktadır. 1965 yılına gelindiğinde şehir ve kırsal bölgelerinde yaşayan toplam erkek nüfusu 21.798 iken, toplam kadın nüfusu 21.661’dir. 1965 yılında kadın-erkek nüfusu önceki yıllara göre eşitlenmeye başlamıştır. 1965 yılından sonra ise erkek nüfus kadın nüfusa göre günümüze kadar daha fazla olmuştur.

1940 yılından sonra Türkiye’nin tüm bölgelerinde olduğu gibi Alanya bölgesinde de iyileştirme çalışmaları ile tarım, turizm, ticaret ve ulaşım alanlarında çalışmalar yapılmıştır. Alanya’nın kuzeyinde bulunan Toroslara ulaşım için yollar açılmış, doğu-batı yönünde ulaşım geliştirilmiş ve kuzey ile diğer bölgeler bağlanmıştır (Akova, 2004: 257). Tablo 3. 16’da görüldüğü gibi 1940 ve 1945 ‘li yıllardan sonra nüfus toplamında artış yaşanmıştır. Özellikle ulaşımın gelişmesi ile yaylalarda yaşayan insanların şehir merkezine göç etmesiyle kırsal

nüfus azalmaya başlamıştır. Karayollarının geliştirilmesi ile Alanya farklı bölgelerden göç almaya başlamış ve nüfusu artmaya devam etmiştir. 1950 yılında yapılan nüfus sayımlarında şehir ve kırsal nüfusu kadın erkek olarak ayrılmamış, 1955 yılında ise köy nüfusu verilmemiştir. 1945 yılında azalan kırsal nüfusu, 1960 yılından itibaren tekrar artmaya başlamıştır. Alanya'nın sahip olduğu verimli topraklar ile nüfusun ekonomik faaliyetlerinin tarım alanında yoğunlaştığını göstermektedir.

Akova (2004: 257), 1970-75 yıllarında nüfusun çıkış yapmasının Alanya'da entansif tarıma geçilmesi, ulaşımın köyler ve diğer bölgeler arasında kolaylaşması ve seracılık faaliyetlerinin artması ile ilişkilendirmektedir. 1980 yılından itibaren Alanya'nın ekonomik faaliyetleri turizmde yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu dönemden sonra turizmde çalışan nüfus arttığı gibi kırsal nüfus ise kıyı şeridinde yerleşerek yeni iş alanlarında çalışmaya başlamıştır. Türkiye'nin turizm bölgelerine teşviklere başlaması, Alanya'nın ulusal ve uluslararası alanda daha fazla tanınmaya başlaması bu dönemdedir. Ayrıca bu dönemden sonra başka şehirlerden turizm alanında çalışmak için göç edenlerle şehir nüfusu artmaya başlamıştır. 1980-85 yılından itibaren Alanya'nın nüfus miktarı önceki yıllara göre daha fazla artış göstererek 1990 yılında toplam nüfus 129.106'e ulaşmıştır.

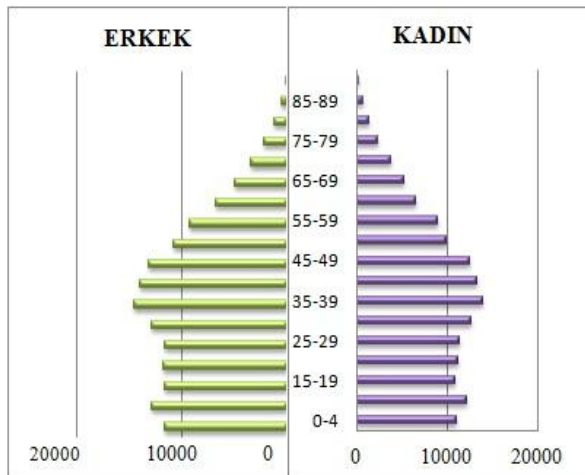
2000 yılından önce nüfus sayımlarında otel ve ikinci konutlarda ikamet edenler de sayılmış ve 2007 yılında ADNKS' ne geçilmesiyle sadece ikametgâh adresine göre sayım yapılması sonucunda 2000 yılından sonra nüfus miktarlarında değişiklik yaşanmıştır (İmar ve Bayındırlık Komisyon Raporu, 2020: 11). 2000 yılında ADNKS' ne geçilmiş, 2012 yılında ise köyler mahalle statüsünde yer almaya başlamıştır. Bu yüzden 2012'den sonra kırsal-kent nüfusu ayrımı yapılmaksızın toplam şehir nüfusu verileri verilmiştir. 2000 yılına kadar kırsal-kent nüfusu düzenli bir şekilde artış gösterse de 2000 yılında şehirde yaşayanların sayısı 88.346 iken kırsal nüfusu 169.325 kişi olmuştur (Tablo 3. 26). Ayrıca 2000 yılında nüfus 257.671 kişiye ulaşmışken 2007 yılında 226.236 kişiye düşerek nüfus miktarında düşüş yaşanmıştır (Tablo 3. 17). 2010 yılından sonra nüfusun düzenli bir şekilde artış göstermiştir. 2019 yılında toplam nüfus miktarı 327.503'dür.

Tablo 3. 15 2000-2019 Yılları Arasında Alanya'nın Şehir Nüfusu

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
2000	135855	121816	257671
2007	116381	109855	226236
2008	119773	114146	233919
2009	124029	117422	241451
2010	127306	120980	248286
2011	133060	126727	259787
2012	135495	129197	264692
2013	141040	135237	276277
2014	146089	139318	285407
2015	149183	142460	291643
2016	150753	143805	294558
2017	153176	146288	299464
2018	159308	153011	312319
2019	166556	160947	327503

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımı ve ADNKS,2020

Alanya'nın 2019 yılı nüfus piramidinin taban kısmının geniş olduğunu görülmektedir (Şekil 3. 2). Bu durum doğurganlık oranının arttığını göstermektedir. 0-14 yaş grubunda erkek nüfus kadın nüfustan fazladır. Bu durum 60-64 yaş grubuna kadar devam etmektedir. Özellikle 35-39, 40-44, 45-49 ve 50-54 yaş gruplarında erkek nüfus kadın nüfusa göre oldukça fazladır. 55-59 yaş grubundan itibaren 60-64 yaş grubuna kadar erkek nüfus kadın nüfustan fazla olsa da düşüşe geçmiştir. 65-69 yaş grubundan sonra ise kadın nüfus erkek nüfustan fazladır. Kadın nüfusun erkek nüfusa göre daha az ölüm oranına sahiptir.

Şekil 3. 2 2019 yılı Alanya İlçesinin Nüfus Piramidi

Alanya doğal ve tarihi güzellikleriyle yerli nüfus kadar yabancı nüfusa da hitap etmektedir. Akdeniz ikliminin hâkim olduğu Alanya, kış aylarının da ılık geçmesiyle yabancı nüfus için dikkat çekici özelliktedir. Özellikle Karasal İklimin görüldüğü ülkelerden gelen yabancılar için yılın 12 ayı Alanya’da yerleşik olmak büyük bir avantajdır. Alanya’nın özellikle turizm şehri olarak uluslararası alanda tanınması turizm hareketleri sonucunda yabancı göçlerini doğurmuştur.

Alanya’da yaşayan yabancı nüfus kendi kültürlerini devam ettirmek, dini ritüellerini sürdürmek, kendi milletleriyle bir araya gelmek ve sorunlarına çözüm bulmak gibi birçok konuda birbirlerine danışmak amacıyla dernek ve kiliseler kurmuşlardır. Özellikle “Alanya Yabancılar Meclisi” Alanya’da ikamet eden yabancı uyruklu üyeleri ile kurulduğu günden itibaren çeşitli etkinlikler düzenlemiş, yerleşik yabancıların sorunlarına çözüm bulmaya çalışmış ve günümüzde de faaliyetlerini sürdürmeye devam eden bir kurum halindedir.

Alanya Turistik İşletmeciler Derneği’nin verilerine göre Alanya’da bulunan dernek ve kiliseler şöyledir; Hür-Türk Alman Dostluk Derneği, Alanya Danimarkalılar Kültür ve Dostluk Derneği, Alanya Rus Eğitim ve Kültür Derneği, Edurus Kültürlerarası Kişisel Gelişim Merkezi ve Derneği, Alanya Finliler Derneği, Fin Kültür Derneği, Litvanlar Derneği, Akdeniz Güven Derneği.¹⁸

Fotoğraf 3. 1 Alanya Finliler Derneği

2015 yılından önce Rusya ve Almanya’dan sonra en çok ikamet izni alan yabancılar arasında İngiltere, Belçika ve Hollanda vatandaşları da bulunmaktadır. Fakat 2015 yılı ve sonrasında İran ve Irak vatandaşları ilk beş sıraya girmiş İngiltere ve Belçika vatandaşları ise ilk 10 içine bile girememiştir.

¹⁸ <https://www.altid.org.tr/> (erişim tarihi: 27.06.2020)

Alanya’da 2015 yılında Rusya Federasyonu vatandaşı olan yabancılardan 2367 kişi ikamet izni alırken 2019 gelindiğinde bu sayı 6830’a yükselmiştir (Tablo 3. 18). Alanya’da günümüzde en çok Rusya Federasyonu vatandaşları ikamet izni almış, 2017’den sonra ise Alman vatandaşlarını geçerek Irak vatandaşları 3748 kişi ile ikinci sıraya yükselmiştir.

Tablo 3. 16 2015-2016 Yılları Arasında Alanya’da En Çok İkamet İzni Alan Yabancı Uyruklu Vatandaşlar

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
Rusya Federasyonu	2367	1673	2530	4293	6830
Almanya	2583	1339	1735	1954	2308
İran	660	686	1102	2348	2576
Irak	503	820	1808	3377	3748
Hollanda	578	429	500	592	662
Ukrayna	595	423	546	851	1.177

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nden aktaran Alanya Ekonomik Raporları

2013 yılında Alanya’da ikamet izni alan 11 683 yabancı uyruklu vatandaştan 985’ini Almanya’dan gelen vatandaşlar oluşturmaktadır (Tablo 3. 19). İkamet izni alan Alman uyruklu vatandaşların sayısı 2013 yılından 2015 yılına kadar artarak devam etmiş 2015 yılında zirve noktasına ulaşarak 2583 ‘e yükselmiştir. 2015 yılından sonra bir düşüş yaşansa da Alman uyruklu vatandaşlardan 2019 yılında 2265 kişi ikamet izni almıştır.

Tablo 3. 17 Yıllara Göre Alanya’da İkamet İzni Alan Yabancı Uyruklu Vatandaşlar

Yıllar	Almanya	Tüm Uyruklular	Toplam Nüfus
2013	985	11 683	276 277
2014	985	11 484	285 407
2015	2583	10 955	291 643
2016	1339	8124	294 558
2017	1735	12 625	299 464
2018*	1954	20 619	312 319
2019*	2265	27 004	327 503

Kaynak: 2013-2017 verileri Alanya Ekonomik Raporlarından elde edilmiştir.

*2018-2019 verileri Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne aittir.

1995-2020 yılları arasında Alanya’da en çok mülk edinen yabancı uyruklu millet 8663 kişi ile Rusya Federasyonu vatandaşdır. 5470 kişi ile Norveç, 4284 ile Almanya vatandaşı üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 3. 20).

İstatistikî veriler incelendiğinde Alman uyruklu vatandaşların önceki yıllarda şu anda toplam sayılarından fazla mülk edindikleri göze çarpmıştır. Fakat 2020 yılına kadar toplam mülk edinen sayısı 4284’de kalmıştır. Bunun nedeni Alman vatandaşların özellikle 2015-2017 yıllarından sonra Alanya’da ayrılmalarıdır.

Tablo 3. 18 1995-2020 Yılları Arasında Alanya’da Satış İle Mülk Edinen Yabancı Gerçek Kişilerin Ülkelerine Göre Dağılımı (İlk 10 Ülke)

Ülke	Kişi Adedi
Rusya Federasyonu	8663
Norveç	5470
Almanya	4284
İsveç	3698
Danimarka	3439
Hollanda	2103
Finlandiya	1915
Irak	1675
İran	1665
Ukrayna	1525

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

3.2.2.2. Eğitim ve Kültür Durumu

Alanya’da eğitim-öğretim hayatı 1891 yılında Hayate Hanım’ın yaptırdığı “Hayate Hanım İlkokulu” ile başlayarak tüm ilçede ve köylere eğitim ulaştırılmaya çalışılmıştır. 1980’li yıllarda okuma-yazma seferberliği ile ilçenin okuma yazma oranı %95’in üzerine çıkmıştır.¹⁹ Ekonomik kalkınmanın yanı sıra bir toplumun gelişmesi için eğitim kurum ve kuruluşları yeterli düzeyde ve nitelikli olmalıdır. Yeterli eğitim hizmetleri ile nitelikli işgücü sahaya çıkacaktır. Şehirlerin gelişmeleri için doğal güzellikler ve doğal kaynaklar ne kadar önemli ise eğitim de o kadar önemlidir. Alanya sahip olduğu eğitim kurum ve kuruluşları ile yeterli düzeyde imkânlarla sahiptir. Alanya’da toplum yapısına uygun eğitim programları uygulayan ilk ve orta dereceli okullar, özel okullar, üniversiteler, fakülteler, yüksekokullar, enstitüler ve formasyon programları bulunarak yeterli eğitim-öğretim imkanlarına sahiptir. 2018 yılı itibariyle Alanya’da 25 kreş ve gündüz bakım evi bulunarak 1.894 kapasitelidir. 2011 yılında Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi, 2015 yılında ise Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi açılarak günümüz itibariyle kentte 2 üniversite bulunmaktadır (Alanya Ekonomik Rapor,2018: 61).

¹⁹ www.alanya.bel.tr, 2020

Tablo 3. 19 Alanya’da 2011-2016 yılları arasında Okur Yazarlık Oranı

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Okur Yazarlık Oranı (%)	98,4	98,7	99	99,6	99,7
Açılan Kurs Sayısı	215	71	38	12	37
Katılan Kursiyer Sayısı	6783	1239	237	323	204

Kaynak: Alanya Kaymakamlığı (www.alanya.gov.tr ,2020)

Tablo 3. 20 Alanya’da 15 Yaş ve Üzeri Okuma Yazma Bilen Sayısı

Yıllar	Okuma Yazma Bilen Sayısı
2010	161274
2011	172690
2012	179827
2013	185941
2014	196682
2015	203447
2016	207600
2017	212542
2018	217212
2019	224016

Kaynak: TÜİK, 2020

Rusya’da bulunan “Klassika-M Russian School” adlı okulun 65 kişilik öğretmenler komitesi Alanya sahillerine kurumun 15. yılını kutlamaya geldikten sonra ilçede Rusça eğitim veren bir okula ihtiyaç olduğunu fark ederek burada bir yerleşke açmaya karar vermişlerdir.²⁰ Alanya’da 2014 yılında Rusça eğitim ihtiyacı duyulduğu için ilçede ilk kez yabancı bir okul açılmıştır. Bu okulu bitiren öğrenciler Rusya’da üniversite sınavlarına kolayca girebilmektedirler. Bu okulun yanı sıra Türkiye’nin farklı bölgelerinde yerleşkesi bulunan bir Alman okulu olan “Waldorf Vakfı Alanya Özel Yaşam Okulu” bulunmaktadır. Ayrıca Alanya’da yaşayan yerleşik yabancılar çocukları için genel olarak ilçede bulunan özel okulları tercih etmektedirler.

Alanya ilçesinde, Alanya İlçe Halk Kütüphanesi ve Emine Hacıkura Kütüphanesi olmak üzere 2 kütüphane bulunmaktadır. Alanya İlçe Halk Kütüphanesi’nin kitap sayısı 25.276, Emine Hacıkura Kütüphanesi’nin ise 20.127 mevcut kitap sayısı bulunmaktadır. İlçede 28 adet basımevi, 2 adet sinema, 1 adet kültür merkezi faaliyet gösterirken amatör ve

²⁰ www.schoolclassica-m.org, 2020

profesyonel tiyatro grupları sahne almaktadır. Konaklı Belediyesi ve Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO)'nın işbirliği ile Akdeniz Üniversitesi Konaklı Kongre Kültür Merkezi de faaliyete geçmiştir.²¹

2.3 Sağlık

Alanya'da sağlık hizmetleri kamuya ait hastane ve sağlık kuruluşlarının yanında özel kurumlarla birlikte yeterli düzeydedir. Sağlık hizmetleri kapsamında Alanya'da, 1 kamu üniversite eğitim ve araştırma hastanesi, 1 kamu ağız ve diş sağlığı merkezi, 24 kamu aile sağlığı merkezi, 1 özel üniversite hastanesi, 2 özel hastane, 2 tıp merkezi, 5 özel poliklinik, 19 özel diş hekimi polikliniği, 37 özel muayenehane, 58 özel diş hekimi muayenehanesi, 6 kamu acil sağlık hizmetleri istasyonu bulunmaktadır (Alanya Ekonomik Rapor, 2018: 72).

3.3. Ekonomik Coğrafya Özellikleri

3.3.1 Yerleşme Coğrafyası Özellikleri

İnsanların yeryüzünde kendilerine göre en uygun yaşam alanını bularak buraya yerleşmeleri ile yerleşim faaliyeti gerçekleşmektedir. İnsanlar yerleşim yerlerinin seçiminde doğal koşulların en uygun olduğu yaşam faaliyetlerini sürdürebilecekleri alanları seçmektedirler. Bir arazi parçasının üzerine yaşamlarını sürdürebilmek için bir veya birden fazla konuttan oluşan ünitelere “yerleşme” denilmektedir. Yerleşme alanı olarak seçilen alanın jeolojik ve jeomorfolojik yapısının yanında iklim özellikleri, toprak ve bitki örtüsü, su potansiyeli gibi sahanın coğrafi özellikleri yerleşmeyi doğrudan etkilemektedir (Özçağlar, 2011: 76-78). Antik çağlardan günümüze yerleşim kurulan bölge doğal ve beşeri coğrafi özelliklere göre seçilmektedir. Böylece yerleşim alanının doğal çevre özellikleri hem yerleşim şekillerini hem de mesken tiplerini belirlemektedir. İnsanın olduğu yerde onun getirdiği somut ve soyut kültür varlıkları da oluşmaktadır. İnsanlar kendilerine en uygun olan yerleşim alanlarını seçtiklerinde buraya kültürlerinin özelliklerini de taşırlar. Yapılan meskenlerin mimari yapılarını ise topluluğun ekonomik faktörleri, kültürel özellikleri gibi beşeri coğrafi yapı etkilemektedir.

Akdeniz Bölgesinde Antalya körfezinin doğusunda yer alan Alanya, güneyi denize açık bir yarımada ve gerisinde şehrin geliştiği kıyı ovasından itibaren kuzeyde yükselen Toroslarla önemli yerleşmelerden biridir. Alanya'da en eski iskân tarihleri M.Ö. tarihlerine kadar inerek çeşitli dönemlerde önemli bir merkez haline gelmiş; Kilikyalılar, Lidyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlı İmparatorluğunun

²¹ www.alanya.gov.tr,2020

hâkimiyeti altında kalması ile kent Akdeniz'in önemli yerleşmelerinden biri haline getirmiştir (Kocakuşak,1993: 171-172). Alanya'da insanların yerleşim yerleri eski yerleşim sahası olan Kale ve yeni yerleşim sahası olarak ikiye ayrılmıştır. Günümüzde halk yeni yerleşim sahasında yaşasada Kale bölgesinde de yerleşim mevcuttur. Doğu, Güney ve batısı denizlerle çevrili olan Güney ve Batı kısımları çok dik bir yamaç üzerinde kurulan Kale bölgesi, 825 m surlarla Alanya Kalesi ile çevrili dar bir sahada yerleşim hâkimdir. Yeni yerleşim sahası ise, Kuzey'de Torosların ve Güney'de Akdeniz'in bulunması ile şehir Batı ve özellikle Doğu'ya doğru gelişmiştir (Karadere,1968: 11-12).

19. ve 20. yüzyılın başlarında yapılmış olan “Alanya Evi” olarak nitelendirilen evler, Kale bölgesinde Tophane ve Hisariçi mahallelerinde yoğunlaşarak günümüzde tarihi ve kültürel mirası oluşturmaktadır. Hisariçi mahallesinde bulunan meskenler, ahşap ve taş malzemeler kullanılarak kiremitle kaplı çatısı ile genel olarak bahçe içinde ve iki katlı yapılmıştır. Tophane mahallesinde ise, heybetli ve özgün Alanya evlerini oluşturan “konak tipi” evler bulunmaktadır. Bu konakların dışa açık kısımları “yazlık”, yazlık bölümün arkasında ise rüzgârlara ve soğuğa dayanıklı “kışlık” bölümleri vardır (Akova,1995: 205). Kale bölgesinde bulunan iki katlı yapıların ilk katları taş, ikinci katları ise ahşaptan yapılarak az miktarda kiremit kullanılmıştır. İlk katlar ahır olarak kullanılırken, ikinci katlar ikamet edilen katlardır (Kocakuşak,1968: 11,12). Geleneksel konut mimarisinde Alanya'nın yazlık köşklerine ise “çağırnak” denilmektedir (Akyüz,1995: 38). Sahanın bulunduğu coğrafi yapı meskenlerin oluşmasında en önemli faktördür. Kale bölgesi, eğimli arazi yapısına sahiptir. Rüzgârı ve soğuk havaları ise kolayca alabilecek açıklıktadır. Buna göre Alanya'nın ilk yerleşim yeri olan Kale sahip olduğu topografik yapı ve bölgenin iklim koşulları göz önünde bulundurularak yerleşim alanı gelişmiştir. Meskenler, yerleşim alanının geliştiği dönemin ekonomik faaliyetleri ile şekillenmiştir.

Alanya'da kentleşme olgusu Cumhuriyet Döneminden önce başlasa da, savaşıardan sonra kent yerleşimlerinde azalmalar 1950'li yıllara kadar sürmüştür. Bundan dolayı Alanya'nın kentleşmesi 1970 öncesi ve 1980 sonrası olarak iki döneme ayrılabilir (Kocakuşak, 1993: 67). 1970'li yıllarda Alanya artan nüfus ile hızlı bir yapılaşma sürecine girmiştir. Bu dönemde turizm sektörünün gelişmeye başlaması ile şehir yatay bir yönde büyümeye başlamıştır. Alanya Kuzey, Güney ve Batı yönlerinde ki yatay gelişimini ova alanlarında bulunan tarım arazileri ve sera alanlarının yerleşime açılmasıyla gerçekleştirmiştir. Şehirde turizm faaliyetlerinin gelişmesi bu durumun nedenlerinden biri olarak sayılmaktadır. 1985-2000 yılları arasında Alanya aldığı göçlerle nüfusunu daha da arttırarak dikey yönde şehir gelişimini de gerçekleştirmiştir (Dinç,2020: 116-129:).

Akdeniz Bölgesi'nde günümüze kadar ulaşan yaylacılık faaliyetleri Toros Dağları'nda bir gelenek olarak sürdürülmektedir. Yaz aylarında sıcak hava ile hayvanların serinleme ihtiyacı, otlakların kurumması gibi nedenlerle yaylara göç etmişlerdir. Sonbahar döneminde ise havaların soğuması ile alçak alanlara dönülmektedir. Yaylara göç eden aileler el sanatları, orman ürünleri gibi faaliyetleri de yapmaktadırlar. Akdeniz Bölgesinde çok eski yıllardan beri kullanılan yaylalar, günümüzde rekreasyon alanları ve geleneksel yaylacılık yapıları olarak kullanılmaktadır (Arınç,2011: 67). Alanya'da günümüzde hala devam eden yaylacılık faaliyetleri yapılmaktadır. Fakat eski dönemlerden farklı olarak insanlar yaylalara yaz sıcaklarından kurtulmak için gitmektedirler. Yaylalarda yerleşme alanları kurulmuş, yaz aylarında günlük, haftalık hatta aylık periyotlarda kalarak şehir merkezinden göç etmektedirler. Kış ayları gelmeden sonbahar döneminde ise geri dönmektedirler. Eskiden hayvancılığa dayalı olan yaylalara göç etme ihtiyacı günümüzde sadece yerleşim alanları olarak kültürel birikimin kendini farklı şekilde göstermeye devam etmiştir.

Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olan hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı obalar, ağıllar ve kışlaklar geçmiş dönemlerde Yörük kültürünün özelliği olarak çok yaygın bir şekilde gelişmiştir. Günümüze kadar ise köy, kasaba veya şehir yerleşimlerine dönüşmüşlerdir. Alanya'da ise Oba ve Obaalacami Mahalleleri bu yerleşmelere örnek gösterilebilir (Arınç, 2011: 68).

3.3.1.1. Ekonomik Faaliyetler

Kıyı bölgesinde dik bir yamaç üzerinde kurulan bir yerleşim ve ardında verimli bir ova ile Alanya geçmiş çağlardan günümüze kadar önemli bir yerleşme olmuştur. Alanya, sahip olduğu iklim koşulları, verimli topraklar ve ticaret yolları ile antik çağlardan Selçuklulara devamında Osmanlı Dönemine kadar önemli bir kent halinde kalmıştır. Selçuklular tarafından fethedilmesiyle çok önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Selçukluların Alanya kıyısındaki dik bir yamaçta bulunan Alanya Kalesi'ne eklemeler yapması ve Alanya tersanesini de yaptırmasıyla şehir hem güvenli bir liman kenti hem ticaret merkezi olmuştur. Osmanlı Döneminde ise ticaret faaliyetleri devam etmiş, şehir tarım ve hayvancılığa dayalı bir şekilde gelişmiştir. Cumhuriyet Döneminden sonra yerleşimin yarımadanın dışına kuzeye yönünde ovaların üzerine doğru gelişme göstermiştir. İlerleyen yıllarda nüfusun da artmasıyla tarıma dayalı olan ekonomik faaliyetler yerini 1970'lerden sonra turizme bırakmıştır.

Alanya, verimli toprakları ile önemli tarım alanlarına sahiptir. Özellikle muzun ülke içinde Anamur'dan sonra en çok yetiştiği bölgedir. Tarım, Alanya şehri için günümüzde önemini korumuş olsa da turizm faaliyetleri arttığı için tarım alanlarına yerleşmeler açılmıştır.

Alanya’da 1985 yılında genel olarak tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık alanlarında toplam istihdam edilen nüfus 1.419’dur (Tablo 3. 23). 2000 yılında ise bu sayı 543’e düşmüştür. Turizm sektörünün şehirde gelişme göstermesiyle otel, restaurant, eğlence merkezleri gibi yerlerin açılması giderek artmıştır. Turizm alanında geçimini sağlamak isteyen kesim için elinde bulunan tarla, bahçe gibi alanlar turizm alanlarına dönüşmeye başlamıştır. Tablo 3. 23 görüldüğü gibi 2000 yılında 1985 yılına göre ticaret, lokanta ve otellerde istihdam edilen nüfus 7.290 kişinin artmıştır. 2000’li yıllarda kentin ihracat ve ithalat değerlerinin giderek artması bu oranda etkilidir. Ayrıca Alanya’nın ulusal ve uluslararası alanda kendini turizm kenti olarak göstermeye ve geliştirmeye başlaması turizm sektöründe çalışmak isteyen nüfusun artmasına neden olmuştur. Günümüzde Alanya’da temel ekonomik faaliyet tarımdır. Alanya şehir merkezinde turizm alanında iş kolları aktif olsa da nüfusun çoğu kırsal alanda yaşamaktadır.

Tablo 3. 21 Alanya’da 1985-2000 Yıllarında Alanya’da Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam Edilen Nüfus

Ekonomik Faaliyet	İstihdam Edilen Nüfus	
	1985	2000
Ziraat, Avcılık, Ormancılık Ve Balıkçılık	1.419	543
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	10	13
İmalat Sanayii	1.056	1.933
Ticaret, Lokanta Ve Oteller	2.211	10.131
Ulaştırma, Haberleşme Ve Depolama	509	1.662

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları,2020

3.3.1.2 Tarım ve Hayvancılık

Alanya’da tarım, 1948 yılı öncesinde Devlet Su İşleri (DSİ) kanalının açılmasına kadar kuru tarıma dayalıdır. Genellikle buğday ve arpa ağırlıklı ürünler elde edilerek şehrin kuzeyindeki Bentler Deresi ve Sugözü kaynaklarından az miktarda muz, narenciye ve bazı sebze ürünleri sulanmaktaydı. Yapımına 1942 yılında başlanan tamamlanması ise 1948 yılında olan DSİ ’nin Dimçayı üzerinde açtığı regülatörleri ile buradan dağılan kanallar Alanya’da kuru tarımdan sulu tarıma geçilmesini sağlayarak gelişme göstermiştir. Böylece tarım alanlarının sahası genişleyerek üretim artmış fakat muz ve narenciye üretimi diğer ekim alanlarını da kaplamıştır. Arazinin eğimli olduğu yerler de taraçalar şeklinde özellikle muz tarımı için ayrılmıştır (Karadede,1968: 13-14).

2004 yılında Alanya’da tarım alanlarının kapladığı alan 258.150 daa ‘dır (Tablo 3. 24). 2005 yılında 252.090 daa ‘ya çıkan tarım alanları bu yıldan sonra düzenli bir şekilde düşme

eğilimi göstermiştir. 2019 yılına kadar tarım alanlarının azalma eğiliminin devam etmesi kent merkezinde hizmetler sektörünün daha aktif olmasıyla bu alanda çalışan nüfusun da artmasıdır. 2019 yılına gelindiğinde 15 yıl içinde tarım alanlarının 22.702 daa azalmıştır (Tablo 3. 24).

Tablo 3. 22 2004-2019 Yılları Arasında Alanya’da Tarım Alanları (Dekar)

Yıllar	Tarım Alanı (Dekar)
2004	258.150
2005	252.090
2006	245.710
2007	223.675
2008	232.631
2009	227.646
2010	227.164
2015	245.046
2019	235.448

Kaynak: TÜİK,2020

Muz bitkisi Türkiye’de ilk kez 18.yy ’da Mısır’dan Alanya’ya süs bitkisi olarak gelmesiyle görülmüştür. Meyve bitkisi olduğu anlaşıldıktan sonra önemi artarak üretimine başlanılmıştır. 1935 yılında ise Anamur’ a götürülen muz bitkisi üretim alanı genişletilerek yaygınlaşmıştır (Akova,1997: 141). Alanya muz yetiştiriciliği için uygun iklim ve toprak koşullarına sahiptir. Alanya’da 2004 yılında 1.690 ton muz üretimi yapılmıştır. 2007 yılına kadar artan üretim miktarı 2010 yılına kadar düşme eğilimindedir (Tablo 3. 24). 2010 yılından sonra tekrar artışa geçerek 2019 yılında büyük bir üretim miktarı ile 78.900 ton muz üretilmiştir. Bu miktar hem Alanya hem de ülkemiz için ekonomik olarak olumlu bir gelişmedir.

Alanya’da tarım alanlarında muz kadar avokado da önemli bir yere sahiptir. Özellikle ülkemizde yetiştirilme alanı çok sınırlıdır. Alanya’da yetiştirilen avokado 2018 yılında coğrafi işaret olarak “Alanya Avokadosu” olarak tescillenmiştir (Tescil no.386). 2004 yılında 112 ton üretimi yapılan avokado 2019 yılına gelindiğinde 1.535 tona kadar yükselmiştir (Tablo 3. 25). 15 yıl içinde düzenli bir şekilde üretimi artarak sahip olduğu özellikleri ile tescillenmeyi hak etmiştir.

Tablo 3. 23 2004-2019 Yılları Arasında Alanya’da Avokado ve Muz, Plantain ve Benzeri Ürünlerin Üretim Miktarı (Ton)

Yıllar	Muz, Plantain ve Benzerleri (Ton)	Avokado (Ton)
2004	21.690	112
2005	22.740	88
2006	26.850	115
2007	18.600	484
2008	16.440	482
2009	16.440	510
2010	19.180	510
2015	30.000	631
2019	78.900	1535

Kaynak: TÜİK,2020

Alanya hayvancılık faaliyetleri için uygun iklim ve arazi yapısına sahip bir kenttir. Gelişen teknolojinin hayvancılık faaliyetlerinde kullanılmaması elde edilen verimin düşük olmasına sebep olmaktadır. Bu yüzde küçük ve orta işletmeler faaliyetlerini sürmektedir. Bu işletmelerin yaylalara ve mahallelerde kurulması hayvansal ürünlerin toplanmasını ve değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Alanya’da en çok üretimi yapılan su ürünleri ise; deniz ürünleri, tatlı su ürünleri, kültür balıkçılığı, yumuşakça ve kabuklulardır. 2019 yılında deniz ürünlerinin toplam üretimi 331.382kg’dır (Alanya Ekonomik Rapor,2019: 119-121).

2019 yılında Alanya’da toplam sığır ve türlerinin 16.585’dir (Tablo). Türkiye’nin büyük bir bölümünde yapılan Kıl Keçisi yetiştiriciliğinde Ege ve Akdeniz bölgeleri başta gelmektedir. Alanya’da ise kıl keçisi ve türlerinin sayısı 37.565’dir. Alanya’da turizm alanında yerli-yabancı turistleri gezdirmek amacıyla da yetiştirilen deve ve devegillerin sayısı 62’dir.

Tablo 3. 24 2019 yılı Alanya’da Canlı Hayvan Türlerinin Sayısı

Hayvanın Cinsi	2019
Sığır ve türleri	16.585
Koyun (yerli ve diğerleri)	21.923
At	189
Katır	306
Eşek	134
Deve ve Devegiller	62
Kıl Keçisi ve diğerleri	37.565

Kaynak: TÜİK,2020

Tablo 3. 26’da yer almayan arıcılık ve ipek böcekçiliği faaliyetleri de Alanya’da yapılmaktadır. TÜİK’in 2020 verilerine göre: Alanya’da 102 mahalleden 27’si ipek böcekçiliği ile uğraşırken, 344 işletme de arıcılık faaliyetleri yapmaktadır (TÜİK, 2020).

3.2 Sanayi ve Madencilik

Alanya’da, geçmiş dönemlerde sanayi ürünlerinin üretimi öncelikli olarak şehrin gelişme gösterdiği tarım ve turizm alanlarında yapılırken günümüzde sanayi ürünleri ulusal ve uluslararası pazarlarda ticaret yapılabilecek düzeydedir. ALTSO tarafından 2018 yılında 57 firma, 2019 yılında ise 62 firmaya kapasite raporu verilerek günümüze kadar toplam 370 firmaya ulaşmıştır. Alanya’nın merkez bölgesinde ve bazı mahallelerinde küçük sanayi siteleri işlemektedir (Alanya Ekonomik Rapor,2019: 190-191).

Antalya ve Alanya birlikleri Toros orojenik kuşağında yer alırken Alanya’nın metamorfik birimleri, Karbonifer öncesi, Karbonifer, Permo-Triyas yaşlı birimleridir. Alanya ve Gazipaşa’da toplam 2.090.000 ton görünür rezervinde Türkiye’nin en önemli barit yatakları bulunmaktadır. Alanya-Demirtaş bölgesinde ise toplam rezervi 33.500.000 tonluk kuvarsit yatakları mevcuttur. Ayrıca Alanya’da kurşun-çinko zuhurları da yer alırken önemli alüminyum sahaları da bulunmaktadır.²²

3.3.1.3. Altyapı ve Ulaşım

Alanya D-400 Alanya-Mersin karayolu üzerinde bulunmaktadır. Alanya’nın kıyı şeridi boyunca uzanan karayolu ile Antalya iline 133 km uzaklıktadır. Alanya sahip olduğu coğrafi konum ile ulaşım hizmetlerinin de gelişmesiyle Akdeniz Bölgesinde karayolu ulaşımı ile

²² www.mta.gov, 2020

diğer coğrafi bölgelerden kolayca ulaşım sağlanmaktadır. Konya iline 262 km, Mersin'e ise 348 km lik uzaklıkta olan Alanya Konya-Akseki karayolu ile İç Anadolu'ya ulaşım kolaylaşmıştır. Ayrıca Akdeniz'i İç Anadolu'ya bağlayarak Alanya'yı turizm, ticaret ve seyahat açısından geliştirecek olan Alanya-Konya arası Eğiste Viyadüğü ve tüneller de yapım aşamasındadır.

Kentte havayolu ve denizyolu ulaşım hizmetleri mevcutken demiryolu ulaşımı yoktur. Alanya'da 2010 yılında açılan Gazipaşa-Alanya Havalimanı ile uluslararası yolcu trafiği artarak kentin turizm ve ticaret alanında gelişmesine katkısı olmuştur. Hizmete sunulan havayolu ulaşımı ile yerli ve yabancı turistlerin Alanya'ya ulaşımı kolaylaşmıştır. Ayrıca ihracat ve ithalat alanlarında ticaretin de gelişmesini etkilemiştir. 2018 yılında toplam yolcu sayısı 1.215.086, 2019 yılında ise 1.099.186'dır (Tablo 3. 27). İç hatlarda en çok İstanbul havalimanları kullanmış, dış hatlarda ise en çok Rusya Federasyonu'nu ile yolcu trafiği yaşanmıştır.

Tablo 3. 25 2018-2019 Yıllarında Alanya Gazipaşa Havalimanı Yolcu Trafiği

Ülke	2018	2019
Rusya	303.460	233.486
IST (Türkiye)	263.119	192.104
SAW (Türkiye)	232.064	222.529
ESB (Türkiye)	89.369	83.758
Almanya	57.351	43.866
Danimarka	65.444	76.842
Finlandiya	56.133	74.663
Hollanda	33.105	41.642
Litvanya	35.132	40.654
Polonya	34.812	0
Norveç	26.263	42.918
Azerbaycan	10.079	14186
Romanya	5.461	4.636
İsveç	2.829	18.404
Suudi Arabistan	465	327
Estonya	0	4.782
İran	0	4.389
Toplam	1.215.086	1.099.186

Kaynak: www.altid.org , 2020

Alanya’da şehir merkezi, köylerin tamamı ve birçok yaylaya telefon hizmeti sağlanmaktadır. 2012 yılı itibariyle ise yüksek hızlı internet sistemi hizmete girmiştir (Alanya Ekonomik Rapor,2018,83). Bununla birlikte Temmuz 2020 yılı itibariyle hizmete başlamış olan Alanya Entegre Katı Atık Değerlendirme Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisi evsel atıkların alınmasıyla enerji üretimi için faaliyete geçmiştir.

Alanya Kruvaziyer limanı Antalya Körfezi'nin doğu tarafında, 36 ° 32 ' kuzey enlemi ve 32 ° 00 ' doğu boylamında, Yunanistan, Mısır, İsrail, Lübnan, Suriye ve Kıbrıs limanlarını birbirine bağlayan güzergâh üzerinde yer almaktadır. Alanya Kruvaziyer Limanı, uluslararası kruvaziyer gemilerine ve Girne-Alanya arası sefer yapan feribotlara hizmet vermektedir. Alanya limanı en fazla 6 yolcu gemisi bulundurabilir. Limana yanaşabilecek en büyük gemi 300m 8,5m'ye kadar su çekimi olanlardır. Ayrıca Alanya’da kargo, araç vapuru ve deniz trafiği bulunmaz.²³ Alanya Limanı'na gelen kruvaziyer yolcu gemileri Alanya turizmi açısından büyük önem arz etmektedir. Alanya’ya gelen gemiler genel olarak transit yolcu taşıyan Alanya limanında birkaç gün demir atan tur gemileridir. Gemi yolcuları kruvaziyer turizmi ile Alanya’ya hem turizm alanında kentin gelişmesini sağlamakta hem de ekonomik olarak katkı sağlamaktadır. Uluslar arası alanda kentin reklamının daha iyi yapılması ve tur şirketleriyle olan anlaşmalar ile gelecek yıllarda daha fazla kruvaziyer gemisi gelecektir. Ülkemizin en çok kruvaziyer gemisi gelen limanı Kuşadası Limanı’dır. Alanya; Kaş, Çeşme, Bodrum gibi diğer turizm kentleriyle karşılaştırılınca genel olarak Göcek, Fethiye ve Kaş’a göre daha fazla gemi gelmektedir (Tablo 3. 28). Ayrıca 2011 yılında resmi açılışı yapılan Alanya Marinası ise uluslar arası standartlara sahiptir ve özellikle yat turizmi alanında kentin gelişmesini sağlamıştır.

Tablo 3. 26 Yıllara Göre Alanya Limanı'na Gelen Kruvaziyer Tipi Yolcu Gemisi ve Yolcu Sayıları

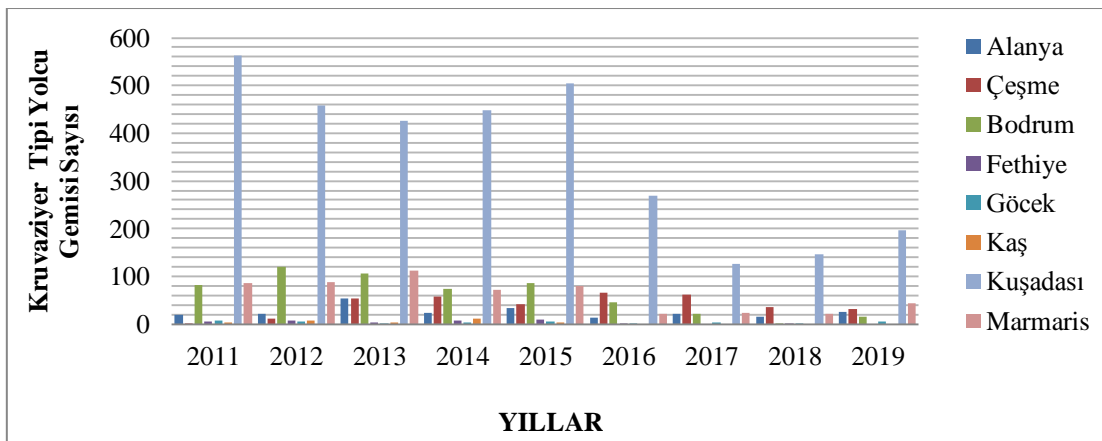
Yıllar	Kruvaziyer Tipi Yolcu Gemisi	Kruvaziyer Yolcu Sayısı			
		Gelen Yolcu	Giden Yolcu	Transit Yolcu	Toplam Yolcu
2011	20	11	37	22.276	22.234
2012	22	23	46	25.674	25.743
2013	53	58	66	57.249	57.373
2014	23	37	32	19.024	18.556
2015	34	6	16	22.310	22.332
2016	13	11	5	9.255	9.271
2017	22	9	5	12.176	12.190

²³ (www.alanyacruiseport.com, 2020)

2018	15	3	1	3.019	3.023
2019	26	4	0	15.402	15.406

Kaynak: T.C Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Kruvaziyer İstatistikleri (<https://denizcilik.uab.gov.tr> erişim tarihi: 03.05.2020)

Kuşadası kruvaziyer gemisinde Türkiye’de çok büyük bir öneme sahiptir. Alanya ise Türkiye’nin diğer turizm ilçelerine özellikle Bodrum, Göcek, Kaş ve Fethiye’ye göre kruvaziyer tipi yolcu gemisini daha çok ağırlamaktadır (Grafik 3. 6). Bu durum liman özelliklerine göre değişse de Alanya’nın bulunduğu konumun Türkiye’nin önemli turizm şehirlerinden biri olduğunu göstermektedir. Zamanla azalan kruvaziyer turizminin de gelecek yıllarda yapılan anlaşmalar ve bağlantılarla artması beklenmektedir.

Grafik 3.1 2011-2019 Yılları Arasında Alanya, Çeşme, Bodrum, Fethiye, Göcek, Kaş, Kuşadası, Marmaris Limanlarına Gelen Kruvaziyer Tipi Yolcu Gemisi Sayıları

Kaynak: <https://denizcilik.uab.gov.tr/> adresinden elde edilen veriler ile düzenlenmiştir. (erişim tarihi: 03.05.2020)

3.3.1.4. Turizm

Turizm sektörü günümüzde Dünya’da en fazla döviz kazandıran sektörlerden biridir. Turizm, bireylerin gezme, eğlenme, dinlenme amaçlı ikamet ettikleri yerden başka bir yere gitme ihtiyacı ile doğmuştur. Yalnızca gezmek ve eğlenmek değil sağlık, dini, macera vb. gibi amaçlar doğrultusunda da yapılmaktadır. Türkiye bulunduğu coğrafi konum itibarıyla dört mevsimi bir arada yaşayan bir ülke konumundadır. Özellikle Ege ve Akdeniz kıyıları uluslararası alanda tanınmaktadır. Antalya, Türkiye’de İstanbul’dan sonra en çok turist ağırlayan şehirdir. Genellikle deniz turizmi ile anılsa da sadece deniz turizm değil kültür turizmi, yayla turizmi, spor turizmi, kış turizmi gibi dört mevsim turizm hareketlerinin yaşanabildiği birçok alternatif turizm kaynağına sahiptir. Özellikle golf turizminde Türkiye’de

ilk sırada yer almaktadır. Antalya'nın bir ilçesi olan Alanya ise, turizm potansiyelinde diğer ilçelere göre daha yüksek konumdadır.

Alanya ise Damlataş Mağarası'nın açılması ile birlikte turizm sektörüne adım atmıştır. 1948 yılında Türkiye'nin turizme açılan ilk mağarası olma özelliğini de taşıması şehrin turizm alanında gelişmesinde başlangıç olmuştur. Alanya sahip olduğu doğal güzellikleri ile yerli ve yabancı turistleri çekmektedir ve yaz-kış yabancı turistlere ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle yaz aylarında artan nüfusu Türkiye'de birçok ilin nüfusunu geçmektedir. Hem Türkiye'de hem Dünya'da turizm alanında kendini göstermiş ve uluslararası alanda turistlerin gözdesi olmuştur. Alanya özellikle Rusya Fedasyonu, İskandinav ülkeleri ve Avrupa ülkelerinden yabancı ziyaretçileri ağırlamaktadır.

Türkiye'nin güney kıyısında bulunan Alanya, Akdeniz İklimi'nin özelliklerini yaşamakta güneşlenme süreleri, hava sıcaklığı ve kış aylarında bile deniz sıcaklığının yüksek olması ile yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Alanya uzun sahil kuşağı ve yıllık sıcaklık ortalamalarının yüksek olması ile uzun yıllar deniz-kum-güneş üçlüsüne gelen turistleri ağırlamıştır. Deniz-kum-güneş üçlüsünün dışında alternatif turizm kaynaklarına da sahiptir. Sağlık turizmi, yayla turizmi, mağara turizmi ve yat turizmi gibi alternatif turizm alanlarında da gelişme göstermektedir. Akış (2007: 16), Alanya'nın altyapı ihtiyacı da turizm gelirleriyle karşılanarak altyapı sorunları çözülmüştür. Bu durum turizmin kente sağladığı zenginliklerden biri olarak sayılmaktadır.

Alanya'da üç adet müze bulunmaktadır. Bunlar; Arkeoloji Müzesi, Kızılkule Etnografya Müzesi ve Atatürk Evi ve Müzesi'dir. Arkeoloji Müzesinde Alanya'nın en ünlü eseri olan Herakles Heykeli bulunmaktadır. Alanya'nın doğal ve tarihi güzellikleri ise şöyle sıralanabilir; Alanya Kalesi, İçkale, Kızılkule, Tersane, Tophane, Ehmedek, Colybrassus, Hamaxia, Syedra, Laertes, Alara Kalesi, Alarahan, Şarapsa Hanı, Hıdırellez Kilisesi ve Sapadere Kanyonu. Alanya mağaraları ise; Korsanlar Mağarası, Âşıklar Mağarası, Fosforlu Mağara, Damlataş Mağarası, Hasbahçe Mağarası, Dim Mağarası ve Kadı İni Mağarası'dır (Dünden Bugüne Antalya,2012: 239-244). Alanya'nın plaj ve kumsalları ise şöyledir; İncekum Plajı, Kleopatra Plajı, Damlataş Mağarası Kumsalı ve Ulaş Dinlenme Kampı Plaj ve Kumsalı (Akova,1994: 185-186).

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, ülkemizde tarihsel ve kültürel hazinelerin yer aldığı aynı zamanda turizm potansiyelinin yüksek olduğu yerleri koruma, çeşitli gelişimlerini sağlama, bölgenin altyapısını düzenleme ve teşvik verme gibi çeşitli bakım ve onarımların yapılacağı bölgeler Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri (KTKGB) olarak belirlenmiştir. Buna göre Turizm Merkezleri (TM), turizm potansiyelinin yüksek olduğu geliştirilecek

bölgelerdir. KTKBG ise, kültür, eğitim, eğlence, sanat gibi etkinlikleri kapsayarak alt bölgelere ayrılan bölgelerdir. Sağlık turizmi, kış turizmi, av ve spor turizm, gibi turizm değerleri de dikkate alınmaktadır.²⁴

Tablo 3. 29 'da görüldüğü gibi Alanya birçok turizm temasında yer edinmiş bulunmaktadır. Alanya'nın sahip olduğu tarihsel ve doğal güzellikler çeşitli turizm alanlarında faaliyet göstermesine olanak sağlamaktadır. Tablo'da yer alan temalarda kış, golf ve kıyı turizmi bulunmaktadır. Bu durum Alanya'nın sadece deniz-kum-güneş üçlüsü ile anılmaması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 3. 27 Alanya Turizm Merkezleri ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgeleri

TM/KTKBG Adı	TM/KTKGB	Tema
Alanya Akdağ KTKGB	KTKGB	Kış
Alanya Alara Çayı Güneyi TM	TM	Kıyı
Alanya Baltepe TM	TM	Golf
Alanya Batısı TM	TM	Kıyı
Alanya Çenger TM	TM	Kıyı
Alanya İncekum TM	TM	Kıyı
Alanya Kargıcak TM	TM	Golf
Alanya Mahmutlar Gökçebelen TM	TM	Golf
Alanya Okurcalar Ortaören TM	TM	Golf
Alanya Türkler Akyar TM	TM	Golf

Kaynak: <https://yigm.ktb.gov.tr/>, 2020

Alanya'da hizmet veren Bakanlık İşletmeli Tesisler incelendiğinde 2017 yılından 2019 yılına kadar tesis, oda ve yatak kapasitesinin arttığını görülmektedir (Tablo 3. 30). Tesislerin yatak kapasitelerinde 5 yıldızlı oteller dikkati çekmektedir. 2017 yılında 5 yıldızlı otellerin toplam yatak kapasitesi 59.158 iken bu sayı 2019 yılında 68.298'e yükselmiştir. Tesis sayısı olarak ise en fazla 4 yıldızlı oteller bulunmaktadır. Fakat 4 yıldızlı otellerin sayısı 2017 yılında 110 iken 2019 yılında 104'e düşmüştür. Butik otel, 1 yıldızlı oteller ve apart otellerin sayılarında fazla değişiklik yaşanmamıştır. 2019 yılında Alanya'nın Bakanlık işletmeli toplam tesis sayısı 283, toplam yatak kapasitesi 128.646'dır. Önceki yıllara göre artış göstermesi Alanya'ya olan turizm talebinin de arttığını göstermektedir.

²⁴ <https://yigm.ktb.gov.tr/>, 2020

Tablo 3. 28 2017-2019 Yılları Arasında Alanya’da Hizmet Veren Bakanlık Yatırım ve İşletmeli Tesisler

	2017			2018			2019		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
5 Yıldızlı Tatil Köyü	4	1.630	3.762	5	2.028	4.564	5	2.028	4.564
5 Yıldızlı Otel	79	27.438	59.158	83	29.765	64.449	86	31.730	68.298
4 Yıldızlı Otel	110	22.390	47.888	102	19.973	42.131	104	20.273	43.015
3 Yıldızlı Otel	49	4.319	8.807	48	4.284	8.773	48	3.880	7.943
2 Yıldızlı Otel	14	648	1.366	12	539	1.149	8	391	848
1 Yıldızlı Otel	1	15	30	1	15	30	1	15	30
Butik Otel	2	56	126	1	20	40	1	20	40
Apart Otel	30	1.666	3.908	30	1.666	3.908	30	1.666	3.908
Toplam	289	58.162	125.045	282	58.290	125.044	283	60.003	128.646

Kaynak: Alanya Ekonomik Rapor, 2019: 52

Alanya’da hizmet veren Belediye işletmeli tesislerde göze çarpan detay otel sayılarıdır. 2019 yılında 179’dan 182’ye artan otel sayısı toplam 37.806 yatak kapasitesine sahiptir (Tablo 3. 31). Alanya’ya gelen turistler haricinde yerleşmek isteyen yabancılar da apart otellerde kalabilmektedirler. Yılın belli dönemlerinde kalmak istedikleri süre kadar apart otelde konaklamaktadırlar. Sayıları çok olmasa bile ikinci konut satın almayı aylarca otel odası kiralayan mevsimlik yerleşik diyebileceğimiz bir turist profili mevcuttur. Fakat apart otellerin sayıları 2019 yılında düşmüştür. Alanya’da tercih edilen her şey dâhil sistemin apart otellerde olmaması bu tip otellerin azalmasında etkilidir. Ayrıca 1 kamp alanı mevcuttur. Alanya’nın kamp alanı özellikle yerli turistler için çekici durumdadır. Genellikle İç Anadolu Bölgesinden gelen yerli turistler yaz mevsiminde 3 ay boyunca kamp alanındaki hazır veya kendi kurdukları çadırlarda yaşamaktadırlar.

Tablo 3. 29 Alanya’da Hizmet Veren Belediye İşletmeli Tesisler

Tesis	2017			2018			2019		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
Sınıflandırma									
Otel	176	17.776	40.000	175	17.366	38.510	182	16.801	37.806
Apt. Otel	143	5.206	13.392	133	5.036	12.458	137	5.067	12.713
Pansiyon	28	455	908	28	467	957	28	471	1.013
Kamping	1	8	4	1	8	8	1	8	4
Toplam	348	24.445	54.324	337	22.877	51.949	348	22.347	51.556

Kaynak: Alanya Ekonomik Rapor, 2019, 152

Alanya, Türkiye'nin güney kıyısında yer alarak Akdeniz İklim tipinin hâkimiyeti ile özellikle Ege bölgesinde bulunan diğer turizm kentlerine göre daha uzun bir sezon geçirmektedir. Farklı şehirlerden çalışmaya gelen insanların Alanya'yı tercih etme sebeplerinden biri de turizm sezonunun daha uzun geçmesidir. Mayıs ayında başlayan sezon Ekim ayına kadar sürerken yerleşik yabancılar hariç bu aylar arasında Alanya hem nüfusunu katlamakta hem de ekonomik alanda turizm sektöründen payını almaktadır. Alanya sadece uluslararası turizm potansiyeline sahip olmakla kalmayıp yerli turistlere de hitap etmektedir. Alanya Turizm İşletmeciler Derneği'nin istatistiklerine göre; 2018-2019 yıllarında Alanya'da otellerde en çok Rusya vatandaşları bulunurken, ikinci sırada Almanya, Türk vatandaşları da üçüncü sırada yer almıştır.²⁵ Bu tezin konusunu oluşturan Alman vatandaşlar Alanya'da otellerde kalan bireylerin ülkelerine göre ayırım yapıldığında Rusya'dan sonra ikinci sıra yer alması yerleşik olmayan Alman vatandaşların da Alanya'da turizm sektöründe önemli bir paya sahip olmasıyla açıklanabilir.

2015 yılından 2019 yılına kadar Rusya'dan Alanya'ya gelen turist sayısında artış olduğunu görülmektedir (Tablo 3. 32). Yalnızca 2016 yılında bir önceki yıl olan 607.899 kişiden 91.754'e hızlı bir düşüş yaşanmıştır. Bu duruma 2015 yılında Türkiye ile Rusya arasında olan siyasi anlaşmazlıkların neden olduğunu varsayılabilir. Türkiye ve Alanya'ya en çok turist gönderen ülkelerden biri Rusya'dır. Rusya ile yaşanan siyasi sıkıntılar sonucunda ülkede ki turizm sektörü de etkilenmiştir. 2016 yılı ve 2019'a kadar Rusya'dan gelen ziyaretçiler giderek artmıştır. 2019 yılında Rusya'dan Alanya'ya 2.482.480 kişi gelmiştir. Bu rakam Alanya'da Rus turistlerin varlığının ne kadar değerli olduğunu da göstermektedir. İkinci sırada yer alan ve bu tezin konusunu oluşturan Almanya'dan Alanya'ya 2015 yılında 1.131.138 ziyaretçi gelmiştir (Tablo 3. 32). 2016 yılında 596.874'e düşen ziyaretçi sayısı 2017 yılında 464.688 kişiye kadar düşmüştür. 2018 yılında tekrar yükselişe geçmiş ve 2019 yılında 932.300 ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. 2015 yılında Rusya'dan daha fazla ziyaretçi gönderen Almanya ilerleyen yıllarda Rusya'nın gerisinde kalmıştır. Bu tez çalışması da turizm ve uluslararası göç ilişkisinde Alman vatandaşların Alanya'da ki yerini açıklamaya çalışmakta iken, Alanya'da turist profilini oluşturan Almanların ikinci ülke olması çalışmanın önemini göstermektedir.

Alanya, yurtdışından gelen ziyaretçilerin gözdesi olduğu kadar iç turizmde de son yıllarda hedefini yükseltmiş durumdadır. Alanya iç turizmde kendini göstererek yerli turistlere hitap eden turizm altyapısıyla gelişmeyi sürdürmektedir. 2015 ve 2016 yıllarında Alanya'da iç turizm hareketliliği yükselmiştir. 2019 yılında ise Türk ziyaretçi sayısı 868.485 ile bir önceki

²⁵ <https://www.altid.org.tr/> (erişim tarihi:13.04.2020)

yıla göre düşmüştür. Alanya'nın en çok ziyaretçi çektiği ülkelerden dördüncü sırada olan Polonya'dan gelen ziyaretçiler 2017 yılında azalmış olsa da 2019 yılına kadar artış göstermiştir (Tablo 3. 32). Polonya'yı takip eden diğer ülkelerin ise bazı yıllarda ziyaretçi sayıları düşmüş olsa bile genel olarak her geçen yıl artan bir düzene sahiptir.

Tablo 3. 30 2015-2019 Yılları Arasında Alanya'ya Gelen Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
Rusya Federasyonu	607.899	91.754	1.096.909	1.972.572	2.482.480
Almanya	1.131.436	596.874	464.688	824.364	932.300
Türkiye	1.684.138	1.327.528	731.801	1.037.510	868.485
Polonya	62.098	32.432	73.747	263.416	394.184
Ukrayna	34.759	68.231	134.948	170.487	191.984
Danimarka	77.398	103.784	94.491	188.793	180.245
İngiltere	70.554	42.034	73.173	151.725	180.150
Hollanda	158.408	61.362	66.752	127.507	159.621
Çek Cumhuriyeti	60.930	12.414	30.176	99.056	156.728
İsveç	180.388	83.485	60.750	117.493	147.343
Litvanya	64.055	46.541	23.734	93.424	130.461
Finlandiya	42.099	63.221	50.264	77.766	103.057

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı,2020

Alanya bir turizm kenti olmasıyla hem ekonomik olarak kazanç sağlamak isteyenler için işgücü göçü almakta hem de nispeten daha sakin ve ılıman bir iklimde yaşamak isteyenler için gönüllü göçleri almaktadır. İşgücü için gelen bireyler genellikle ülke içinden gelen iç göçü oluşturan kesim olmaktadır. Fakat yaşamlarını Alanya'da sürdürmek için gelen bireylerden ülke içinden gelenler haricinde yurtdışından göç eden bireyler ise uluslararası göç kapsamına girmektedirler. Alanya'nın dış turizm potansiyeli Tablo 3. 32 de görüldüğü gibi oldukça yüksek seviyededir. Turizm hareketi ile Alanya'yı keşfederek göç eden kesim ise oldukça fazladır. Uluslar arası turizm hareketine katılan yabancılar ve emekli olanlar daha iyi bir hayat sürdürmek ve Alanya'nın ılıman ikliminde yaşamlarını sürdürmek için göç etmektedirler. Elbette sebep sadece iklim değil, sakin, huzurlu ve emekli olanlar için ise ek olarak daha ucuz bir yaşam sürmektir.

Bu tezin konusunu oluşturan Alman vatandaşları Tablo 3. 33'de görülen Alanya'ya gelen ziyaretçi sayılarında son yıllarda Rusya'dan sonra gelmektedir. 2000 yılından itibaren ise Almanya ve Rusya karşılaştırması Tablo 3. 33 'de verilmiştir. Almanya'nın Rusya Federasyonu ile karşılaştırılmasının sebebi, Alman ziyaretçiler yıllarca fazla iken son yıllarda

onu geçen ülkenin Rusya olmasıdır.2000 yılında Rusya'dan gelen ziyaretçi sayısı Almanya ile 237,711 kişi farkla 14,191'dir. Bu süreçte Rusya'dan gelen ziyaretçiler ise 2006 yılında ilk kez az bir farkla Alman ziyaretçileri geçmiştir 2002 yılında hızlı bir yükselişe geçerek bir önceki yıla göre 577,632 kişi artan Alman ziyaretçiler, 2012 yılında ilk kez 1.209.070'e ulaşmıştır. Fakat 2012 yılından sonra Rusya'dan gelen ziyaretçiler Alman ziyaretçileri geçmeye başlamıştır. 2012'den sonra dalgalanmalar olsa da, 2015 yılında Almanya 1.131.436 kişiye ulaşmıştır. 2017'den sonra Rusya ziyaretçileri Almanları çok büyük farkla geçmiştir. Özellikle 2019 yılında Rusya 2.48.480 kişiye ile Almanya 932.300'de kalarak aradaki farkı oldukça açmıştır. Rusya'dan gelen ziyaretçiler arttıkça, Alman vatandaşları azalmıştır.

Tablo 3. 31 2000-2019 Yılları Arasında Almanya ve Rusya Federasyonundan Alanya'ya Gelen Ziyaretçi Sayısı

Almanya		Rusya Federasyonu	
Yıllar	Gelen Ziyaretçi	Yıllar	Gelen Ziyaretçi
2000	251.902	2000	14.191
2001	404.644	2001	47.457
2002	982.276	2002	181.406
2003	820.065	2003	222.074
2004	911.015	2004	325.936
2005	761.369	2005	351.366
2006	639.671	2006	758.007
2008	581.411	2008	430.412
2009	500.921	2009	578.379
2010	858.976	2010	649.361
2011	724.524	2011	796.884
2012	1.209.070	2012	654.652
2013	732.190	2013	811.809
2014	923.035	2014	810.254
2015	1.131.436	2015	607.889
2016	596.874	2016	91.754
2017	464.688	2017	1.096.909
2018	824.364	2018	1.972.572
2019	932.300	2019	2.482.480
Toplam	14.250.731	Toplam	12.883.792

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı,2020

*2007 yılı verilmemiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

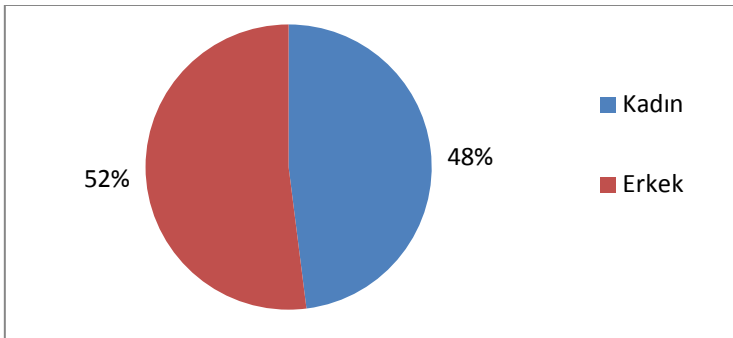
ALANYA'DA YAŞAYAN ALMAN GÖÇMENLER

4.1. Göçmenlerin Demografik Özellikleri

Araştırma grubumuzu oluşturan Alanya'ya yerleşen Alman göçmenlerin demografik bilgileri incelenmiştir. Buna göre katılımcıların %48'i kadın, %52'sini ise erkek göçmenler oluşturmaktadır. Bu durumda Alanya'da yaşayan erkek Alman göçmenlerin %4 gibi çok az bir farkla kadın göçmenlerden fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 4. 34).

Tablo 4. 32 Katılımcıların Cinsiyetleri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	46	48%
Erkek	50	52%
Toplam	96	100

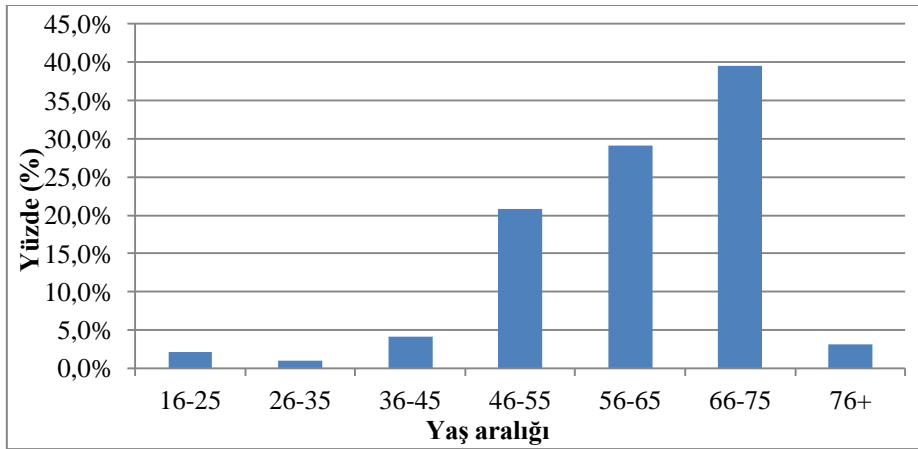
Grafik 4. 2 Katılımcıların Cinsiyetlerinin Yüzde Dağılımı

Araştırmaya katılan Alman göçmenlerin yaş ortalaması 61 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların yarısından fazlasını 56-65 ile 66-75 yaş arasının toplamı oluşturmaktadır. 66-75 yaş arası katılımcılar %39,6 ile ilk sırayı almaktadır. Onları takip eden 56-65 yaş arası katılımcılar %29,2 daha sonra 46-55 yaş arası ise %20,8 ile devam etmektedir. %1,1 ile en az 26-35 yaş grubu yer almaktadır (Tablo 4. 35).

Tablo 4. 33 Katılımcıların Yaş Aralığı

Yaş	Frekans	Yüzde
16-25	2	2,1%
26-35	1	1,1%
36-45	4	4,2%
46-55	20	20,8%
56-65	28	29,2%
66-75	38	39,6%
76+	3	3,1%
Toplam	96	100

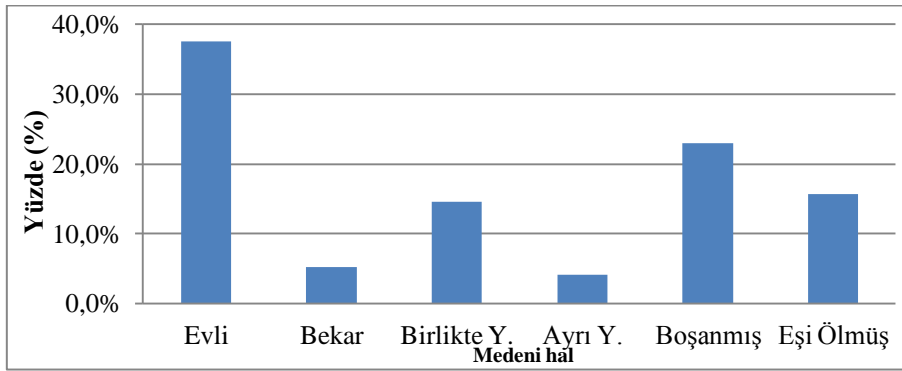
Araştırmaya katılan göçmenlerin yaş dağılımında en fazla 66-75 yaş grubunun çıkması Alanya'ya yerleşen Alman göçmenlerin büyük bir kısmını yaşlı bireylerin oluşturduğunu göstermektedir (Grafik 4. 8). 46 yaş sınırından sonra göçmenlerin yaşları giderek artmaktadır. 76+ yaş grubu %3,1 olsa bile Alanya'da bu yaştaki Alman göçmenler de varlığını sürdürmektedir.

Grafik 4. 3 Katılımcıların Yaş Aralığı Grafiği

Araştırmaya katılan Alman göçmenlerin büyük bir çoğunluğu %37,5 ile evli çiftlerden oluşmaktadır. Evli çiftlerin ardından %22,9 ile boşanmış göçmenler gelmektedir. Alanya'ya yerleşen Alman göçmenlerin çoğunluğunu çift olarak gelerek evli bireyler oluştururken onları tek başına yaşayan göçmenler takip etmektedir. Eşi vefat etmiş (%15,6) ve partneriyle birlikte yaşayan göçmenlerin (%14,5) yüzdeleri birbirine çok yakındır. Devamında %5,2 ile bekâr, %4,1 ise partnerlerinden ayrı yaşayan göçmenler gelmektedir (Tablo 4. 36).

Tablo 4. 34 Katılımcıların Medeni Durumları

Medeni Hal	Frekans	Yüzde
Evli	36	37,5%
Bekâr	5	5,2%
Birlikte Y.	14	14,5%
Ayrı Y.	4	4,1%
Boşanmış	22	22,9%
Eşi Ölmüş	15	15,6%
Toplam	96	100

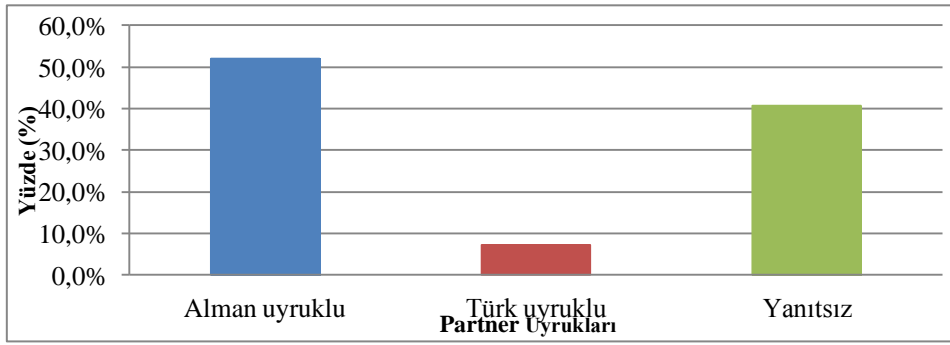
Grafik 4. 4 Katılımcıların Medeni Durumlarının Yüzde Dağılımı

Partnerinizin uyruğu nedir sorusuna yalnızca 57 katılımcı cevap vermiştir. 57 katılımcının içerisinde yalnız evli çiftler değil, çoğunlukla eşi vefat etmiş veya boşanmış olan katılımcılarda yer almaktadır (Tablo 4. 37).

Tablo 4. 35 Partnerinizin Uyruğu Nedir?

Partner	Frekans	Yüzde
Alman uyruklu	50	52,1%
Türk uyruklu	7	7,3%
Yanıtsız	39	40,6%
Toplam	96	100,0

Katılımcıların %52,1 'inin eş/partnerleri Alman uyruklu, geri kalan %7,3'ü ise Türk uyrukludur (Tablo 4. 37). Alman göçmenlerin tamamı olmasa bile büyük çoğunluğunun partnerleri kendi uyruklarındandır. Fakat Alanya'ya gelmiş ve Türk uyruklu bir vatandaşla birlikte olan göçmenler de mevcuttur. Daha önce tatil amaçlı Alanya'ya gelip sevgili/evlilik amacıyla göçmenlerin kalması veya Alanya'ya göç ettikten sonra Türk bir vatandaşla birliktelik olasıdır.

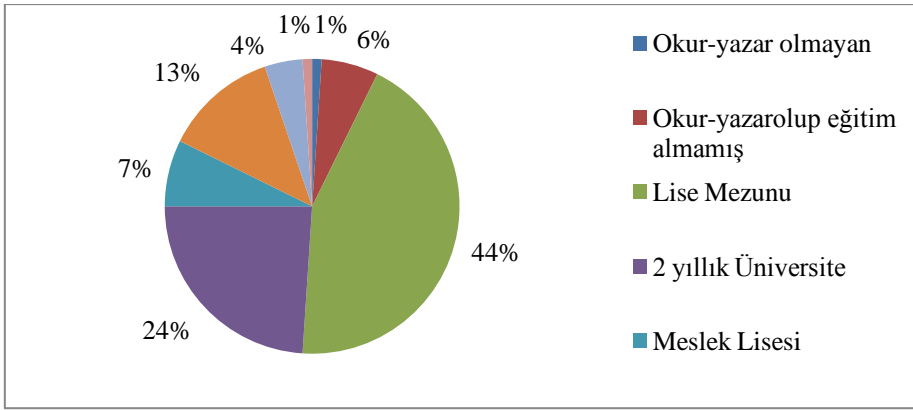
Grafik 4. 5 Katılımcı Partnerlerinin Uyruklarına Göre Yüzde Dağılımı

Almanya’da eğitim sistemi her eyalete göre farklılık göstermektedir. Genel olarak öğrenciler ilkokuldan sonra başarı seviyesine göre ortaokullarını seçmektedirler. Lise eğitimleri ise çoğunlukla 9 ve 10.sınıfı kapsamaktadır ve bu eğitimi alabilmek için belli bir başarı seviyesi olmalıdır. Farklı düzeylerdeki lise seçeneklerinden birine giden öğrenci mesleği için tekrar eğitim alabilir veya 2 ya da 4 yıllık üniversite eğitimine devam edebilir. Anket formunda ise göçmenlerin farklı eyaletlerden gelebilecekleri düşünülerek Alman eğitim sistemine göre en genel anlamda seçenekler sunulmuştur.

Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde en yüksek orana sahip olan % 43,8 ile lise mezunu olan göçmenlerdir. Lise mezuniyetini %24,0 ile 2 yıllık üniversite mezunu, %12,5 ile 4 yıllık üniversite mezunu ve %7,3 ile meslek lisesi mezunu göçmenler takip etmektedir. Geri kalan sırasıyla eğitim almamış, master eğitim ve her ikisi de %1,0 ile okur-yazar olmayan ve akademisyen olan göçmenler gelmektedir (Tablo 4. 38). Alanya’da yaşayan Alman göçmenlerinin çoğunluğu lise mezunu ve üstü eğitim durumları olan bireylerdir.

Tablo 4. 36 Katılımcıların Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Okur-yazar olmayan	1	1,0%
Okur-yazar olup eğitim almamış	6	6,3%
Lise Mezunu	42	43,8%
2 yıllık Üniversite	23	24,0%
Meslek Lisesi	7	7,3%
4 yıllık üniversite	12	12,5%
Master eğitim	4	4,2%
Akademisyenlik	1	1,0%
Toplam	96	100

Grafik 4. 6 Katılımcıların Eğitim Durumlarının Yüzde Dağılımı

Araştırmaya katılan Alman göçmenlerden mesleğiniz nedir sorusuna 92 kişi yanıt vermiştir. Buna göre 42 kişinin yanıtı emekliyim olmuştur. Ayrıca mesleğini belirtmiş olsa bile 42 kişiye ek olarak 11 kişinin daha emekli olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre Alman göçmenlerin %55,8'i emekli bireylerden oluşmaktadır (Tablo 4. 39). %55,8'i emekli bireylerden oluşan göçmenlerin yarısından fazlası olsa bile hepsinin emekli bireylerden oluşmadığı ortadadır. Göçmenlerin çoğunluğunun belli bir yaş üzerinde olması ve emekli olmaları Alanya'ya yaşlı/emekli Alman göçlerinin çoğunlukta olduğunu gösterse bile hala mesleğini icra edenlerin Alanya'da kısa süreli göçmen olarak kaldıkları sonucuna ulaştırmıştır.

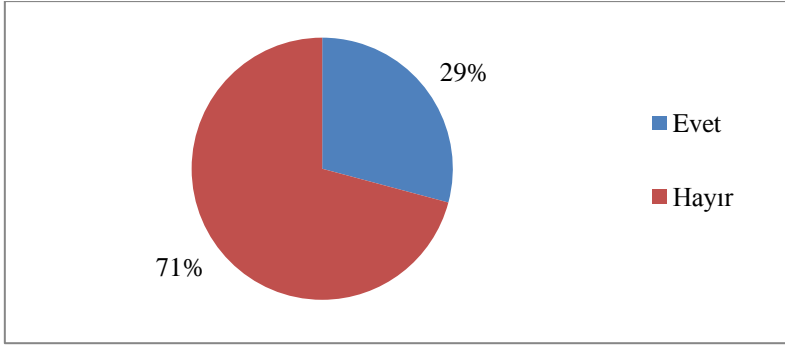
Tablo 4. 37 Katılımcıların Meslekleri

Meslek	Frekans	Meslek	Frekans
Emekli	42	Kuaför	3
Araba tamircisi	1	Fotoğrafçı	1
Ev yardımcısı	1	Müdür	2
Pedagog	1	Taşımacılık	2
Hemşire	3	Esnaf	2
Video üreticisi	1	Satış personeli	3
Öğretmen	4	Girişimci	2
Muhasebeci	2	Pazarlamacı	1
Zanaatkar	2	İş insanı	2
İşletmeci	2	Müzişyen	1
Makyöz	1	Memur	1
Emlakçı	3	Mekaniker	1
Baca temizleyicisi	1	Elektrik teknisyeni	1
Akademisyen	1	Tarım	1
Eczacı yardımcısı	1	Serbest çalışma	1
Öğrenci	1	Gönüllü çalışma	1
Boş	4		
Toplam			96

Katılımcıların şu anda kendi ülkelerinde çalışma durumu sorgulandığında %70,8'inin çalışmadığı, %29,2'sinin ise çalışmaya devam ettiği sonucu çıkmıştır (Tablo 4. 40). Bu durumda mesleklerini belirten daha fazla katılımcı olsa bile şu an da çalışmadıkları anlaşılmaktadır. Örneğin 50 yaşında bir katılımcı mesleğini belirtmiş fakat çalışmadığını ifade eden hayır şikkını işaretlemiştir. % 29,2 oranında Alman göçmenin kendi ülkesinde çalışmaya devam etmesi, bu kişilerin Alanya'da sürekli kalmadığını ve çalışmak için ülkelerine gidip geldikleri göstermektedir.

Tablo 4. 38 Katılımcıların Çalışma Durumu

Çalışma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	28	29,2%
Hayır	68	70,8%
Toplam	96	100

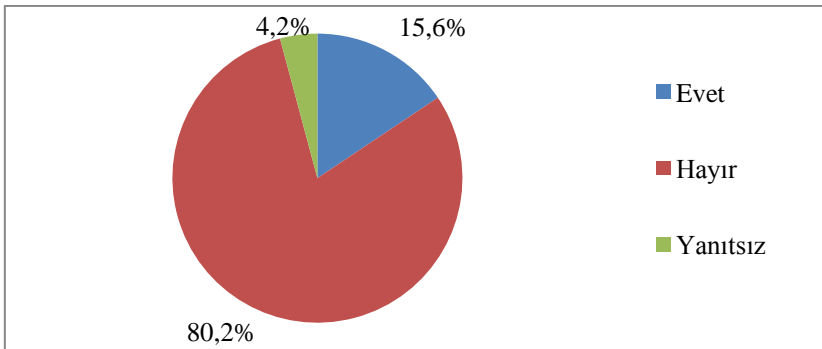

Grafik 4. 7 Katılımcıların Çalışma Durumlarının Yüzde Grafiği

Alman göçmenlerden hali hazırda Alanya'da çalışma durumunda olan %15,6 kişi, çalışmayan ise %80,2'dir. 96 katılımcıdan 4 kişi bu soruyu yanıtlamamıştır (Tablo 4. 41).

Tablo 4. 39 Katılımcıların Alanya'da Çalışma Durumu

Alanya'da çalışma	Frekans	Yüzde
Evet	15	15,6%
Hayır	77	80,2%
Yanıtsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Grafik 4. 8 Katılımcıların Alanya'da Çalışma Durumu

Araştırmaya katılan Alman göçmenlerin %15'6'sı Alanya'da hala çalışmaktadır. İş alanlarında en çok çalışılan grup emlak hizmetleridir (Tablo 4. 42). Alanya'nın her yıl turizm yönünden gelişen bir şehir olması yabancıların mülk edinimi arttırırken onların kendi milletlerinden biriyle muhatap olmaları önemlidir. Bu sebeptendir ki emlak sektöründe çalışan çok az bile olsa Alman göçmenlerin olması hem maddi açıdan onlara fayda sağlarken hem de kendilerinden sonra gelecek olan göçmenlere yol göstermeleri açısından önemlidir.

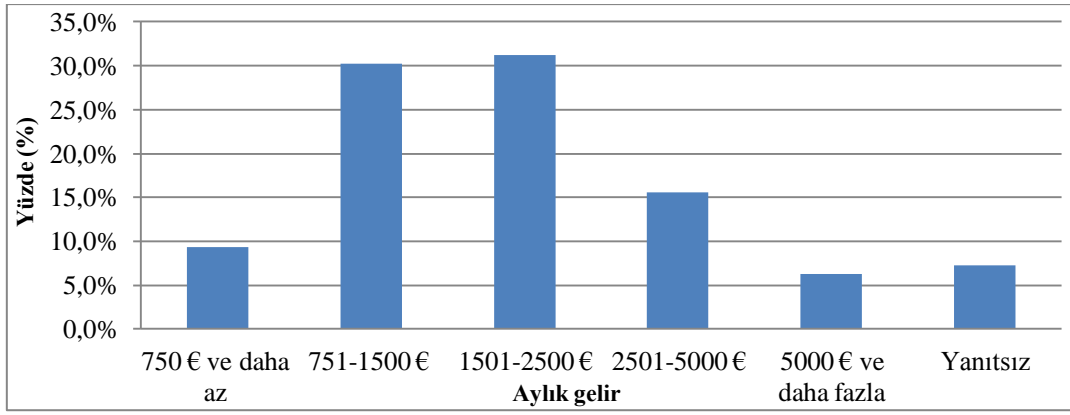
Tablo 4. 40 Katılımcıların Alanya’da İş Alanları

Alanya’da iş alanı	Frekans
Tarım	1
Emlak	4
Hemşire	1
Kuaför	1
Öğretmen	1
Makyöz	1
Tercüman	1
Müdür	1
Homeoffice hizmet	1
Raporlama	1
Yanıtsız	2
Toplam	15

Araştırmaya katılan Alman göçmenlerin aylık gelirleri incelendiğinde %31,3’ü 1501-2500€, %30,2’si ise 751-1500€ aylık geliri olan göçmenlerdir. Daha sonra %15,6 ile 2501-5000€ ve %9,4 ile 750€ ve daha az geliri olan göçmenler gelmektedir. Göçmenlerde en az 5000€ ve daha fazlası gelire sahip olan bireyler yer almaktadır (Tablo 4. 43).

Tablo 4. 41 Katılımcıların Aylık Gelirleri

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde
750 € ve daha az	9	9,4%
751-1500 €	29	30,2%
1501-2500 €	30	31,3%
2501-5000 €	15	15,6%
5000 € ve daha fazla	6	6,3%
Yanıtsız	7	7,3%
Toplam	96	100

Grafik 4. 9 Katılımcıların Aylık Gelirlerinin Yüzde Dağılımı

4.2. Göçmenlerin Göç Süreçleri

Katılımcıların çok eşit pay alarak %12,5 ile Almanya'nın Kuzey-Ren Vestfalya ve Reananya-Palatina eyaletlerinden gelmiştir. %11,5'i Hessen eyaletinden gelirken %6,3'sü Baden-Württemberg ve aynı payı alarak %6,3 ile Bayern eyaletinden gelmiştir (Tablo 4. 44).

Tablo 4. 42 Katılımcıların Almanya'dan Geldikleri Eyalet

Eyalet	Frekans	Yüzde
Aşağı Saksonya	5	5,2%
Baden-Württemberg	6	6,3%
Bayern	6	6,3%
Berlin	3	3,1%
Brandenburg	1	1,0%
Bremen	1	1,0%
Hamburg	9	9,4%
Hessen	11	11,5%
Kuzey Ren-Vestfalya	12	12,5%
Mecklenburg-Vorpommern	3	3,1%
Reananya-Palatina	12	12,5%
Saksonya	3	3,1%
Schleswig	5	5,2%
Tübingiya	4	4,2%
Güney Afrika*	2	2,1%
Avusturya*	2	2,1%
Yanıtsız	11	11,5%
Toplam	96	100

Almanya'dan göç ederek Alanya'ya yerleşen yabancıların ilk geldikleri yıl genel olarak 1985 ve sonrasıdır. 1985 yılında bile %5,21 iken 1986 yılında %6,25 ve 2000 yılına kadar devam eden bir süreçtir. 2000 yılına kadar 1998-99 yıllarında Alanya'yı ilk kez ziyaret eden göçmenlerin sayısı artmış ve 2000 yılı %8,33 ile en çok ziyaret edilen yıl olmuştur. İlerleyen yıllarda göçmenlerin ilk ziyaret yılları farklılaşsa da 2006-2009 yılları arasında azalma olduğu görülmüştür (Tablo 4. 45).

Tablo 4. 43 Katılımcıların Alanya'ya İlk Geldikleri Yıl

Yıl	Frekans	Yüzde
1985	5	5,21%
1989	6	6,25%
1990	3	3,13%
1993	1	1,04%
1994	2	2,08%
1995	2	2,08%
1996	1	1,04%
1997	5	5,21%
1998	4	4,17%
1999	5	5,21%
2000	8	8,33%
2001	4	4,17%
2002	4	4,17%
2003	4	4,17%
2004	2	2,08%
2005	7	7,29%
2006	1	1,04%
2007	1	1,04%
2008	1	1,04%
2009	2	2,08%
2010	6	6,25%
2011	4	4,17%
2012	1	1,04%
2013	3	3,13%
2014	2	2,08%
2015	2	2,08%
2016	3	3,13%
2017	1	1,04%
2018	2	2,08%
2019	2	2,08%
Yanıtsız	2	2,08%
Toplam	96	100

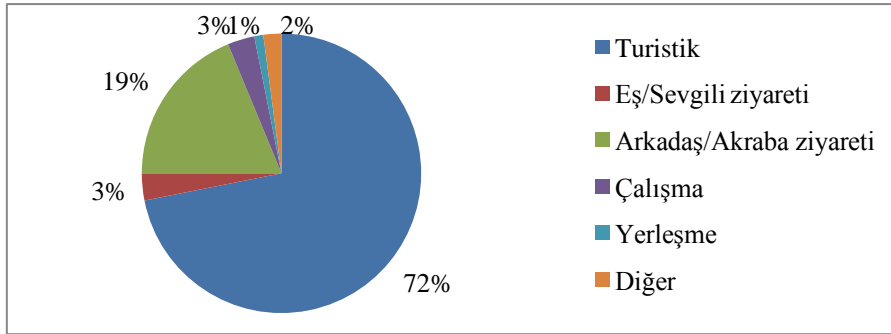
Alman uyruklu göçmenlerin Alanya'ya yerleşmeden önce ilk kez geliş nedenlerinden büyük çoğunluğu %71,8 ile turistik ziyaret amaçlıdır (Tablo 4. 46). Turistik sebeplerle gelenleri % 18,7 ile arkadaş/akraba ziyaretleri takip etmektedir. Geri kalanı sırasıyla %3,1 ile

eş /sevgili ziyareti ve çalışma amacıyla gelenler karşılamaktadır. Diğer nedenler ve yerleşme de bu sıralamanın en sonunda kalmaktadır. Alanya'ya ilk kez geliş amaçlarında iş/ticaret ve eğitim seçeneğini kimse işaretlememiştir.

Tablo 4. 44 Katılımcıların Alanya'ya İlk Geliş Nedenleri

Alanya'ya geliş nedeni	Frekans	Yüzde
Turistik	69	71,8%
Eş/Sevgili ziyareti	3	3,1%
Arkadaş/Akraba ziyareti	18	18,7%
Çalışma	3	3,1%
İş/Ticaret	-	-
Eğitim	-	-
Yerleşme	1	1,0%
Diğer	2	2,0%
Toplam	96	100

Alanya'ya yerleşmeden önce göçmenlerin çoğunluğunun şehri ilk önce turist olarak keşfetmesi ve yerleşmeye karar vermeleri göç kararı vermede turizmin önemini göstermektedir.

Grafik 4. 10 Katılımcıların Alanya'ya Geliş Nedenlerinin Yüzde Grafiği

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlere Alanya'da tatil yapmalarının şehre göç etmelerine etkisi sorgulanmıştır. Buna göre evet yanıtı %67,7, hayır yanıtı ise %32,3 olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 4. 47).

Tablo 4. 45 Katılımcıların Tatil Süreçlerinin Göç Hareketlerine Etkisi

	Frekans	Yüzde
Evet	65	67,7%
Hayır	31	32,3%
Toplam	96	100

Alanya'ya ilk önce tatil amacıyla gelen turistler daha sonra bu şehirde göçmen olarak kalmışlardır. Göçmenlerin yerleşmeden önceki tatil süreçleri uluslararası göç hareketlerine neden olmuştur. %32,3 gibi bir hayır cevabı da tüm göçmenlerin tatil süreçleri göçe etki etmediğini göstermiş olsa bile önceki soruların verilerinden akraba/arkadaş veya sevgili gibi ziyaretler ile Alanya'yı tanıyarak daha sonra yerleşmeye karar veren göçmenler olduğu görülmektedir. Burada herhangi birini ziyaret etmek de aslında turist olarak farklı bir şehirde bulunduğunu göstermektedir

Katılımcıların Alanya'ya göç etmeden önce kaç kere geldikleri sorulduğunda 10 kere gelen kişi sayısı %20,8 ile ilk sırada yer almaktadır. %16,7'si 2 kere, %11,5'i 5 kere, %10,4'ü 3 kere gelen göçmenler bu sıralamanın başında yer almaktadır. 25 kere gelen bir göçmen %1,0'ı kapsarken hiç gelmeden yerleşen de %1,0'dır. Göçmenlerin turist olarak geldikleri dönemde 10 kere Alanya'da tatil yapması bu şehrin turizm potansiyelinin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir. 12 ve üstü geliş sayısı, 1-5 arasında geliş sayısından daha azdır. Göçmenler kalıcı bir yerleşim yerine ülkelerinden tatil amaçlı gelerek Alanya'yı yaşamlarında uğrak noktası haline getirmişlerdir.

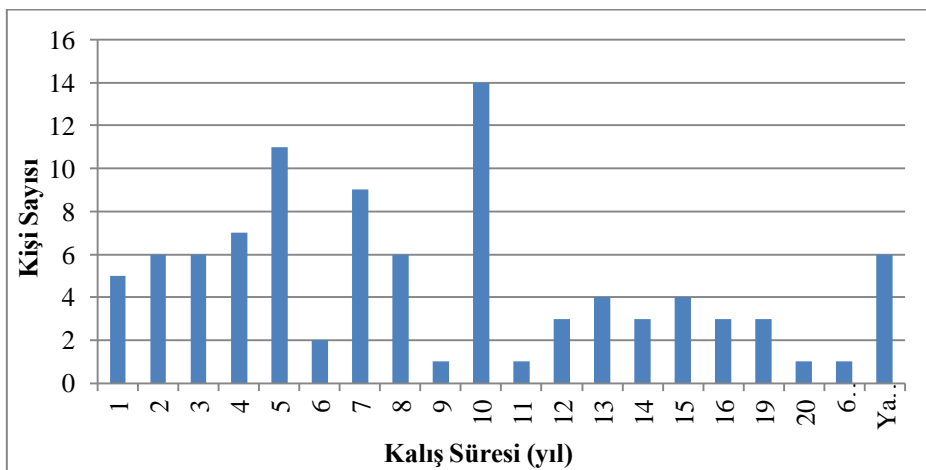
Tablo 4. 46 Alanya'ya Yerleşmeden Önce Kaç Kere Geldiniz?

Geliş Sayısı	Frekans	Yüzde
0	1	1,0%
1	7	7,3%
2	16	16,7%
3	10	10,4%
4	7	7,3%
5	11	11,5%
7	6	6,3%
9	1	1,0%
10	20	20,8%
12	2	2,1%
15	3	3,1%
20	3	3,1%
25	1	1,0%
Yanıtsız	8	8,3%
Toplam	96	100

Katılımcılara yöneltilen Alanya'da ne kadar süredir kalıyorsunuz sorusuna 6 göçmen yanıt vermemiştir. İlk sırada %14,5 ile 10 yıldır yerleşik olan göçmenler yer almaktadır. 5 yıldır yerleşik olan %11,4 ve devamında 7 yıldır ile %9,3 göçmen gelmektedir (Tablo 4. 49). Göçmenlerin %69,8'i 1-10 yıldır, %22,2 ise 11-20 yıl arasında kalan Alman yerleşiklerden oluşmaktadır. 1 kişi ise yalnızca 6 haftadır kaldığını belirtmiştir. 2010 yılı ve öncesinde günümüze kadar olan dönemle kıyasla Alanya'ya daha çok Alman vatandaşının yerleştiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. 47 Ne Kadar Süredir Alanya'da Yaşıyorsunuz?

Yıl	Frekans	Yüzde
1	5	5,2%
2	6	6,2%
3	6	6,2%
4	7	7,2%
5	11	11,4%
6	2	2,0%
7	9	9,3%
8	6	6,2%
9	1	1,0%
10	14	14,5%
11	1	1,0%
12	3	3,1%
13	4	4,1%
14	3	3,1%
15	4	4,1%
16	3	3,1%
19	3	3,1%
20	1	1,0%
6 hafta*	1	1,0%
Yanıtsız	6	6,2%
Toplam	96	100

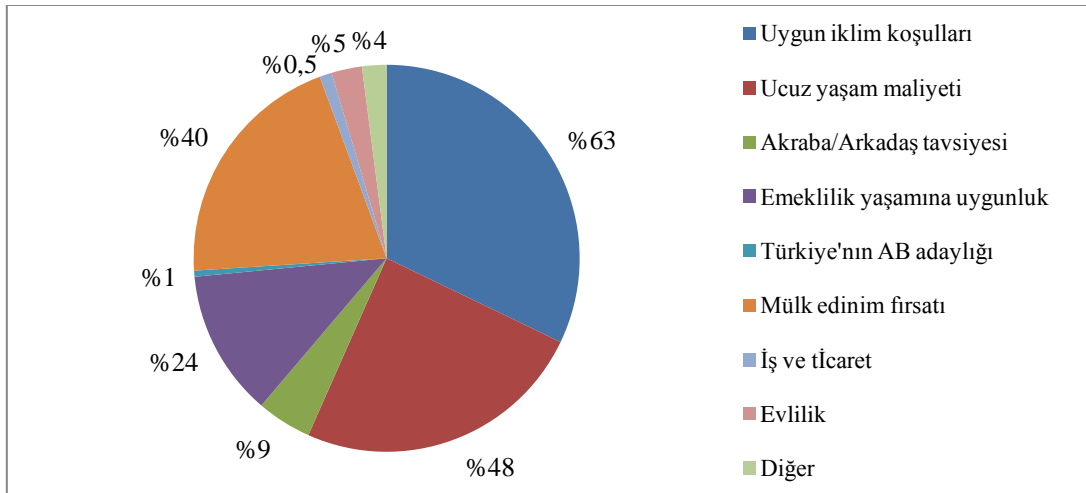
Grafik 4. 11 Katılımcıların Alanya'da Kalış Süresi

Alanya'ya yerleşen Alman vatandaşları ile yapılan anket çalışmasında yerleşmek için neden Alanya'yı seçtikleri sorulmuştur. Buna göre %32,3'ü uygun iklim koşullarını işaretlemiştir. Diğer en yüksek pay ise %24,6 ile ucuz yaşam maliyeti ve %20,5 pay ise mülk edinim fırsatından dolayı Alanya'ya yerleştiğini belirtmiştir. Emeklilik yaşamına uygunluk %12,3 pay alırken akraba arkadaş tavsiyesi ise %4,6 pay almıştır (Tablo 4. 50). Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılardan ise havayolu ulaşımı, huzurlu hissetmek ve partner-aile cevapları gelmiştir. Ayrıca 2 kişi bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Tablo 4. 48 Katılımcıların Alanya'yı Seçme Nedenleri

Alanya'yı seçme nedeniniz	Frekans	Yüzde
Uygun iklim koşulları	63	32,3%
Ucuz yaşam maliyeti	48	24,6%
Akraba/Arkadaş tavsiyesi	9	4,6%
Emeklilik yaşamına uygunluk	24	12,3%
Türkiye'nin AB adaylığı	1	0,5%
Mülk edinim fırsatı	40	20,5%
İş ve ticaret	2	1,0%
Evlilik	5	2,6%
Diğer	4	2,1%
Toplam	195	100

* Çoklu yanıtı olduğu için örneklem hacmini geçmektedir.

Grafik 4. 12 Katılımcıların Alanya'yı Seçme Nedenleri

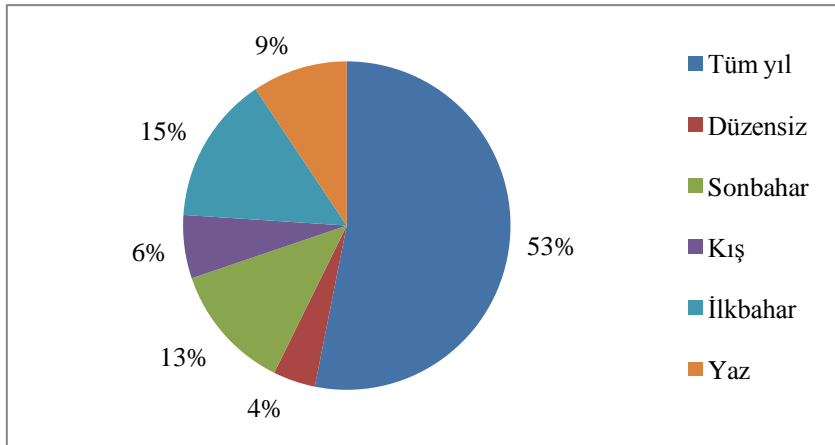
Alanya'da tüm yılını geçiren Alman göçmenler katılımcıların yarısından fazlasını oluşturarak %53,1'dür (Tablo 4. 51). Tüm yıl yerleşik olanlar dışında %14,6 ile ilkbahar ve

%12,5 ile sonbahar mevsiminde gelerek kalan göçmenler çoğunluğu oluşturmaktadır. Yaz mevsiminde %9,4, kış mevsiminde ise %6,3 ve düzensiz kalışlar ise %4,2'dir.

Tablo 4. 49 Katılımcıların Alanya'da Kalış Zamanı

Kalış Zamanı	Frekans	Yüzde
Tüm yıl	51	53,1%
Düzensiz	4	4,2%
Sonbahar	12	12,5%
Kış	6	6,3%
İlkbahar	14	14,6%
Yaz	9	9,4%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin yarısından fazlasının Alanya'da tüm yıl boyunca kalmaları sürekli göç hareketine örnek olmuştur. Fakat sürekli kalmayan göçmenler en çok ilkbahar ve sonbahar döneminde gelerek mevsimlik göç hareketini gerçekleştirmektedirler. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri Alanya'da ılıman geçmekte ve bu durum Alman göçmenler için önem arz etmektedir.

Grafik 4. 13 Katılımcıların Alanya'da Kalış Zamanlarına Göre Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin Alanya dışına çıktıkları zamanlarda hangi ülkede konakladıkları sorusuna Türkiye'de başka bir yerde kalıyorum cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Katılımcıların %65,6'sı kendi ülkelerinde, %12,5'i ise kendi ülkeleri dışında başka bir ülkede kaldığını belirtmiştir. %21,9'u ise bu soruya yanıt vermemiştir (Talo 4. 52). Alanya'ya yerleşen yabancıların Türkiye'de farklı yerlere tatillere gittikleri ve turlara katıldıkları öğrenilmiştir. Fakat Türkiye'de buldukları dönemde Alanya dışında bir yerde kalmadıkları

ortadır. Kendi ülkeleri dışında farklı bir ülkeye giden göçmenlerin de payı az olmasına rağmen göç ardı edilmeyecek düzeydedir. Katılımcıların farklı bir ülkede mülkleri olabileceği gibi ziyaret amaçlı da (aile-akraba gibi) Türkiye dışında kalabilecekleri düşünülmektedir.

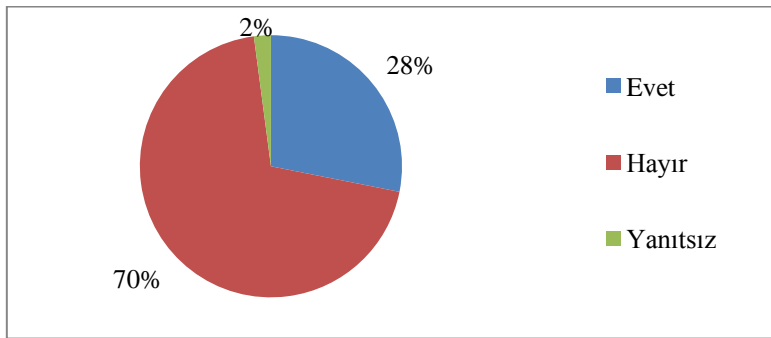
Tablo 4. 50 Katılımcıların Alanya’da Bulunmadıkları Zaman Kaldıkları Ülke

Alanya dışında kalınan ülke	Frekans	Yüzde
Türkiye'de başka bir yerde	0	0
Kendi ülkemde	63	65,6%
Başka bir ülkede	12	12,5%
Yanıtsız	21	21,9%
Toplam	96	100

Araştırmaya katılan Alman göçmenlere Alanya’da bulunmadıkları zamanlarda evinizde başka birileri kalıyor mu sorusuna %69,8 ile hayır, %28,1 ile evet yanıtı gelmiştir (Tablo 4. 53). Neredeyse %70 gibi bir pay alan hayır cevabı evlerinin yalnızca kendilerine ait olduğunu ve mevsimlik kalsalar bile kendileri yokken başka birinin kalmayarak evlerini başkalarına kiralamadıklarını veya kendilerinin aylık ev kiralamadığını göstermektedir. %2,1 pay ise bu soruya yanıt vermeyenleri kapsamaktadır.

Tablo 4. 51 Alanya’da Bulunmadığınız Zaman Evinizde Başka Biri Kalıyor Mu?

Siz yokken evinizde kalan var mı?	Frekans	Yüzde
Evet	27	28,1%
Hayır	67	69,8%
Yanıtsız	2	2,1%
Toplam	96	100

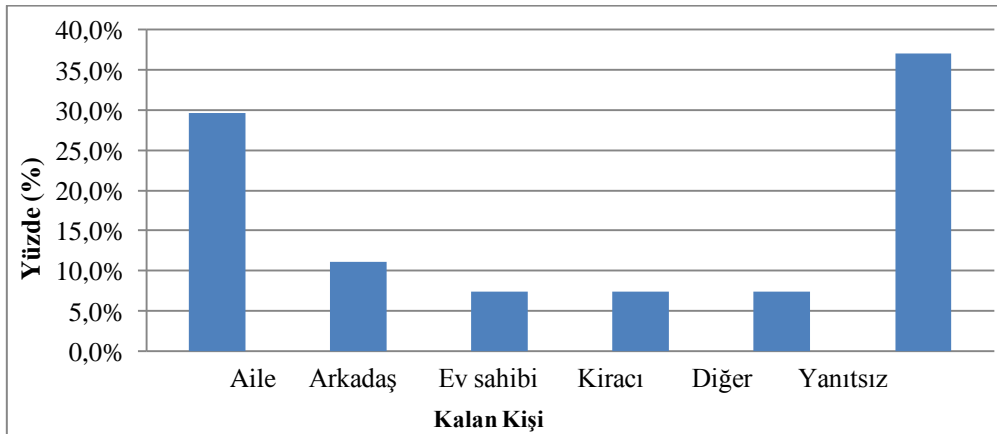
Grafik 4. 14 Alanya’da Bulunmadığınız Zaman Evinizde Başka Biri Kalıyor Mu?

Katılımcılara Alanya’da bulunmadıkları dönemlerde eğer evinizde birileri kalıyorsa bu kişilerin kim olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Bu sebeptendir ki 96 katılımcıdan yalnızca 27 kişiden yanıt alınmıştır. 27 katılımcının %37,4’ü bu soruyu yanıtlamamış ve evinde kimin kaldığını belirtmek istememiştir (Tablo 4. 54). Kendileri yokken başka birilerine kiralama durumunun olması düşünüldüğünde cevap vermemeleri normal karşılanmaktadır.

Tablo 4. 52 Siz Alanya’da Bulunmuyorken Evinizde Kim Kalıyor?

Evinizde kim kalıyor?	Frekans	Yüzde
Aile	8	29,6%
Arkadaş	3	11,1%
Ev sahibi	2	7,4%
Kiracı	2	7,4%
Diğer	2	7,4%
Yanıtsız	10	37,4
Toplam	27	100

Alman yerleşikler kendileri Alanya’da yokken evlerinde en çok %29,6 ile aileleri kalmaktadır. Kendi ülkelerine gittiklerinde aile bireylerinin tatil amacıyla Alanya’ya gelme ihtimali yüksektir. %11,1 payı arkadaşım kalıyor almıştır. Ayrıca aynı paya sahip olan ev sahibi-kiracı ve diğerleri de %7,4 ‘de kalmıştır. Alman göçmenlerin %7,4’ü yalnızca Alanya’ya geldiğinde ev kiraladığı ortaya çıkmıştır (Grafik 4.20). Tüm yıl yerleşik olan göçmenler dışında mevsimlik göçlerin gerçekleştiği ve Alanya’nın kalıcı göçlerin yanında yalnızca yabancıların geldikleri zaman ev sahipliği yaptığı ortadadır.

Grafik 4. 15 Katılımcıların Kendileri Yokken Evlerinde Kalan Bireylerin Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin ülkelerine gitme sebeplerinde ki ne büyük pay %37,9 ile aile ziyaretleridir. %17,1’i tatil, %16,4 pay arkadaş ziyareti, %15,7’si ise çalışmak amacıyla

ülkelerine gitmektedir (Tablo 4. 55). alman göçmenlerin %17,1'inin tatil için kendi memleketlerine gitmeleri, Alanya'da tatil süresince değil kalıcı olarak yerleşim halinde olduklarını göstermektedir.

Tablo 4. 53 Katılımcıların Ülkelerine Gitme Sebepleri

Hangi nedenle ülkenize gidiyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Vize süresini uzatma	10	7,1%
Aile ziyareti	53	37,9%
Arkadaş ziyareti	23	16,4%
Çalışma	22	15,7%
Ticaret	1	0,7%
Tatil	24	17,1%
Diğer	7	5,0%
Toplam	140	100

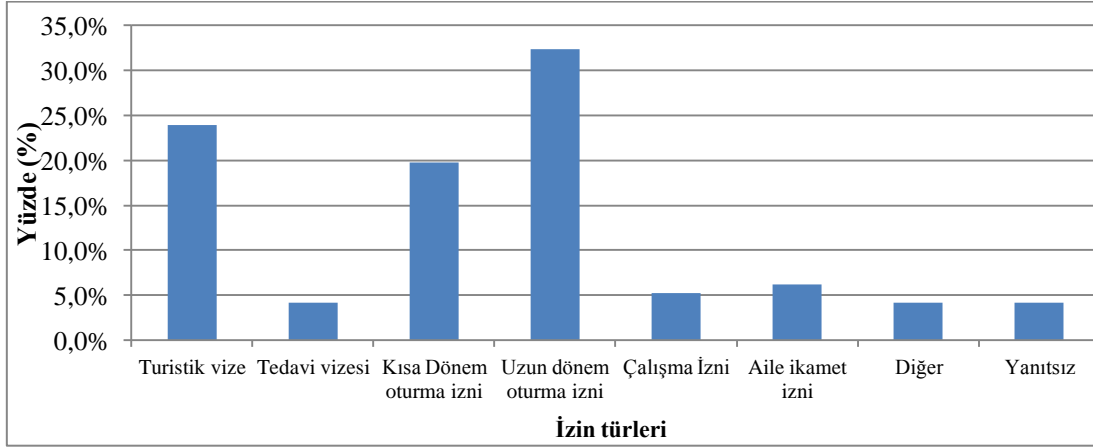
*Çoklu yanıtı olduğu için örneklem hacmini geçmektedir.

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerde en fazla %32,3 ile uzun dönem ikamet izni, %24,0 turistik vize ve %19,8 ile kısa dönem ikamet izni bulunmaktadır (Tablo 4. 56). Kısa dönem ikamet izni yabancılara turistik amaçlı verildiği gibi öğrenci olan, ticaret yapmak isteyen veya Türkiye'de taşınmazı olan yabancılara da verilmektedir. Kısa dönem ikamet izni 1 yıl süreyle veya bazı ülkelerin vatandaşlarına 2 yıl için de verilmektedir. Uzun dönem ikamet iznini ise Türkiye'de 8 yıl ikamet eden yabancılar alabilmektedir. Alanya'da en fazla uzun dönem ikamet izni alınması kalıcı göçmenlerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. 54 Katılımcıların Türkiye'de Yasal Bulunma Şekilleri

Türkiye'de yasal bulunma şekli	Frekans	Yüzde
Turistik vize	23	24,0
Tedavi vizesi	4	4,2%
Kısa Dönem oturma izni	17	19,8%
Uzun dönem oturma izni	31	32,3%
Çalışma İzni	5	5,2%
Aile ikamet izni	6	6,3%
Diğer	4	4,2%
Yanıtsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Bazı anket sonuçlarında katılımcıların 5-8 yıldır Alanya’da ikamet etse bile turistik vizesi olduğunu ortaya çıkılmıştır. Bu durumda göçmen 8 yıldır Alanya’da ikamet ediyor olsa bile örneğin yalnızca sonbahar mevsiminde 3 aylık bir süre için gelme ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu izinlerin dışında aile ikamet izni %6,3 ve çalışma izni %5,2 pay almıştır. Sağlık sorunları için tedavi vizesi olarak Alanya’yı tercih eden göçmenlerin payı ise %4,2’dir (Grafik 4. 21).

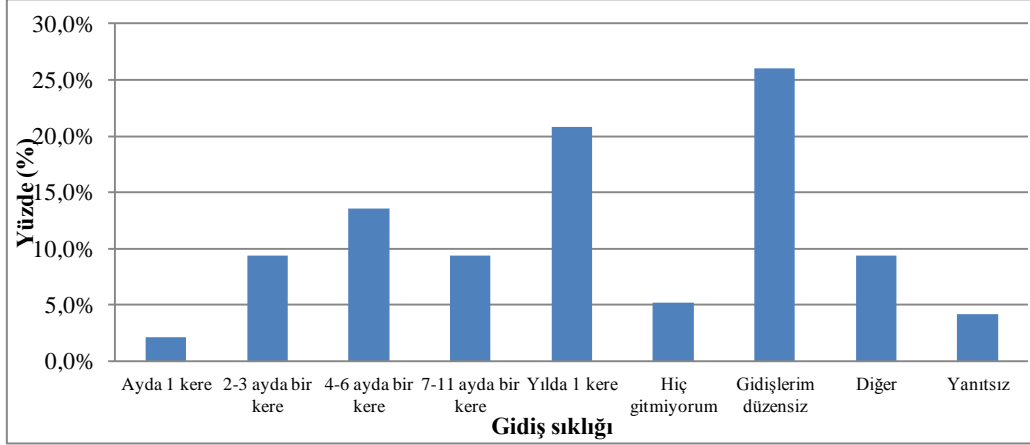
Grafik 4. 16 Katılımcıların Türkiye’de Yasal Bulunma Şekillerinin Yüzde Grafiği

Katılımcılara yöneltilen ülkenize gidiş sıklığınız nedir sorusuna en çok %26,0 ile gidişlerim düzensiz cevabı verilmiştir. Yılda 1 kere gidiyorum cevabı ise %20,8 ile düzensiz gidişleri takip etmektedir (Tablo 4. 57). Alman göçmenlerin ülkelerine düzensiz gitmeleri veya düzenli olarak yılda yalnızca 1 kere gitmeleri onların Alanya’da sürekli olarak kaldığını göstermektedir.

Tablo 4. 55 Katılımcıların Ülkelerine Gidiş Sıklığı

Ülkenize Gidiş sıklığınız nedir?	Frekans	Yüzde
Ayda 1 kere	2	2,1%
2-3 ayda bir kere	9	9,4%
4-6 ayda bir kere	13	13,5%
7-11 ayda bir kere	9	9,4%
Yılda 1 kere	20	20,8%
Hiç gitmiyorum	5	5,2%
Gidişlerim düzensiz	25	26,0%
Diğer	9	9,4%
Yanıtsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin ülkelerine 4-6 ayda bir kere gitmesi %13,5 pay almıştır. %9,4 payı ise ayrı ayrı 2-3 ayda bir kere ve diğer seçeneğidir. Ülkelerine hiç gitmeyen göçmenler çok az bir pay ile %5,2'dir. %4,2 'si ise bu soruyu yanıtlamamıştır (Tablo 4. 22).

Grafik 4. 17 Katılımcıların Ülkelerine Gidiş Sıklıklarının Yüzde Dağılımı

Araştırmamızda Alman göçmenlere yöneltilen sorulardan biri de Alanya'ya akraba veya arkadaşlarından yerleşen birilerinin olup olmadığıdır. Katılımcıların cevapları %54,3 hayır, %43,8 ise evet olmuştur (Tablo 4. 58). Göçmenlerin Alanya'ya yerleşmeden önce akraba veya arkadaşlarını ziyaret etme amacıyla turist olarak gelmeleri onların Alanya'yı tanımasını sağlamıştır. Bu durum bir döngü halinde yerleştikten sonra başkalarının da onların yanına gelmesi ile devam edebilmektedir. Hayır, cevabının yüzdesi de oldukça yüksektir. Bu cevapla kendileri başkalarının yerleşmesine ön ayak olmadığı gibi yakınlarının Alanya'da ikamet etmemesi de özellikle turizm faaliyeti ile Alanya'yı keşfettikleri sonucunu çıkartmaktadır.

Tablo 4. 56 Alanya'ya Akraba Veya Arkadaşlarınızdan Yerleşen Var Mı?

Alanya'ya yerleşen ark./akr.	Frekans	Yüzde
Evet	54	56,3%
Hayır	42	43,8%
Toplam	96	100

Alanya'ya yerleşen yakınlarınız varsa onlardan etkilendiniz mi sorusuna katılımcıların %46,9'u hayır yanıtını verirken %27,1 'i ise evet yanıtını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %26,0'ı bu soruyu yanıtlamamıştır (Tablo 4. 59). Alman göçmenlerin çoğunluğu yakınlarından etkilenmeyerek yerleşme kararı almışlardır.

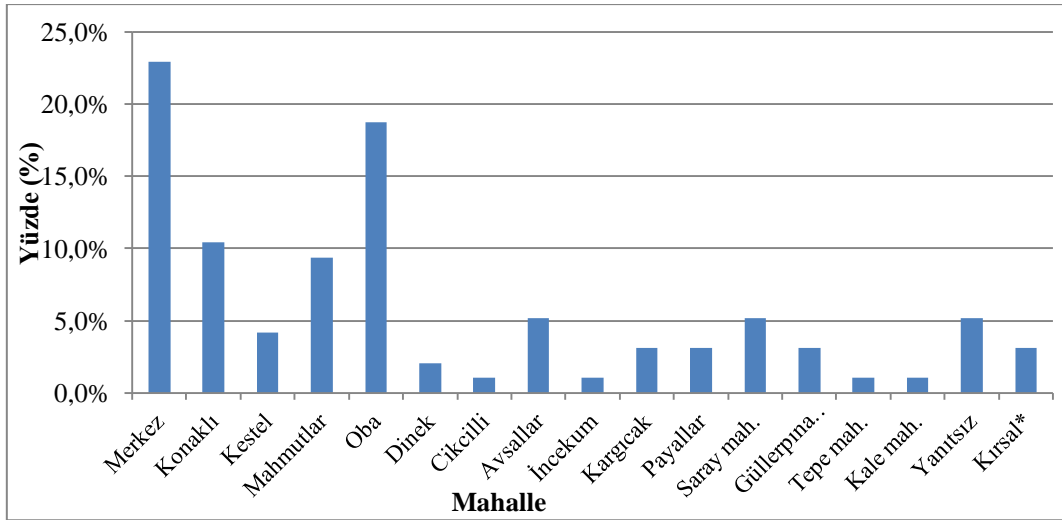
Tablo 4. 57 Alanya'ya Yerleşen Akraba Veya Arkadaşlarınız Varsa Onlardan Etkilendiniz Mi?

Akr./arkadaşlardan etkilendiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	26	27,1%
Hayır	45	46,9%
Yanıtsız	25	26,0%
Toplam	96	100

Alanya'ya yaşayan Alman göçmenlerin %22,9'u Alanya'nın merkezinde oturmaktadır. Merkezden sonra en fazla %18,8 ile Oba ve %10,4 ile Konaklı mahallelerinde ikamet etmektedirler. Alanya'da yabancı yerleşiklerin en fazla olduğu mahallelerden birisi olan Mahmutlarda ise Alman göçmenlerin %9,4'ü ikamet etmektedir (Tablo 4. 60).

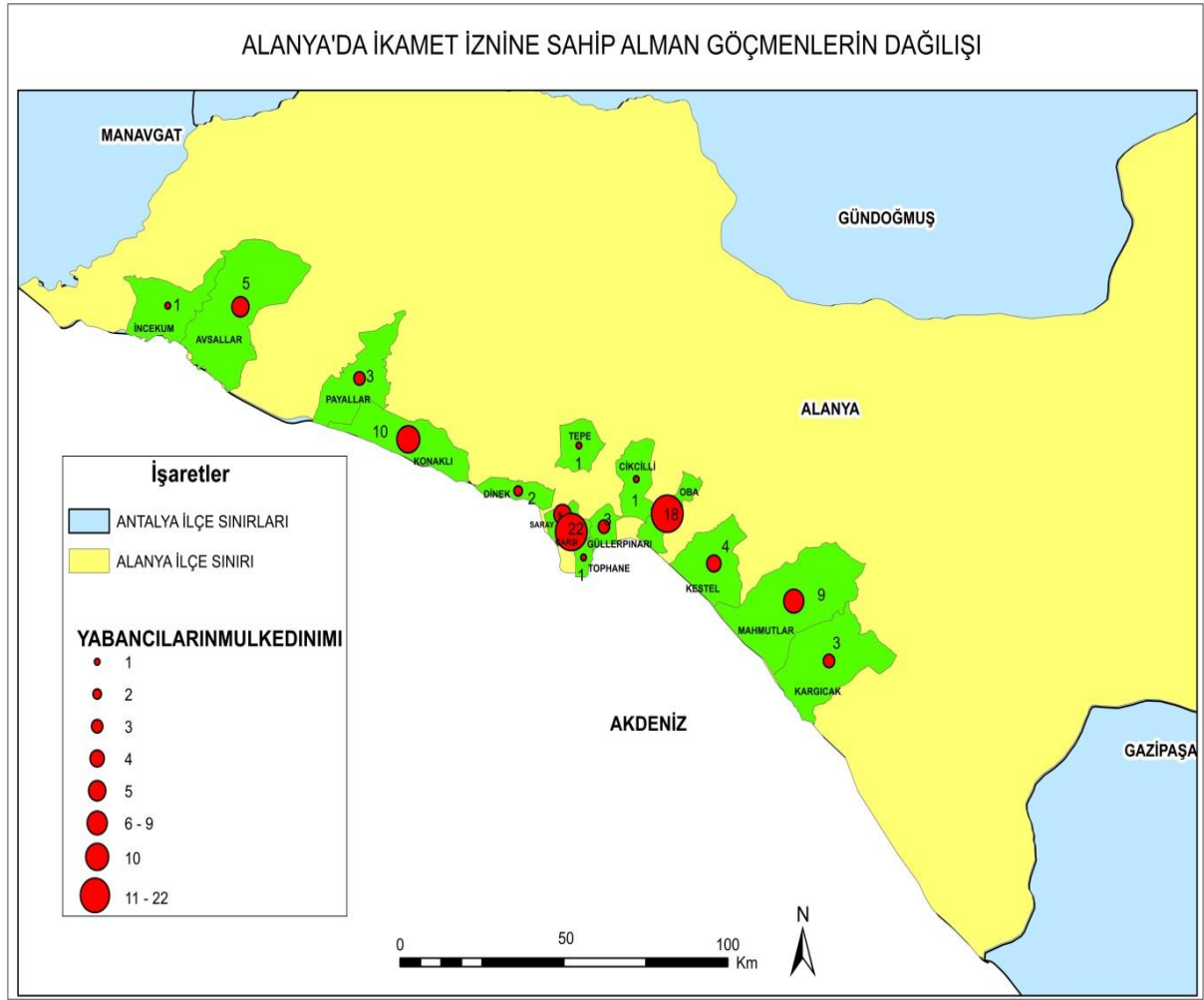
Tablo 4. 58 Katılımcıların Oturdukları Mahaller

Hangi bölgede oturuyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Merkez	22	22,9%
Konaklı	10	10,4%
Kestel	4	4,2%
Mahmutlar	9	9,4%
Oba	18	18,8%
Dinek	2	2,1%
Cikcilli	1	1,0%
Avsallar	5	5,2%
İncekum	1	1,0%
Kargıcak	3	3,1%
Payallar	3	3,1%
Saray mah.	5	5,2%
Güllerpınarı mah.	3	3,1%
Tepe mah.	1	1,0%
Kale mah.	1	1,0%
Yanıtsız	5	5,2%
Kırsal*	3	3,1%
Toplam	96	100

Grafik 4. 18 Katılımcıların Alanya’da Oturdukları Mahallelerin Yüzde Dağılımı

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %55,2’si Alanya’da mülk sahibi olduğunu %26’sı ise kiralık bir mülkte ikamet ettiğini belirtmiştir (Tablo 4. 61). Göçmenlerin sürekli veya geçici göç hareketleri Alanya’da emlak sektörünü de etkilemektedir. Mülk sahibi olan göçmenlerin %55,2’sinin tümü Alanya’da sürekli ikamet halinde olmasa bile onların bu yatırımları ileride kalıcı göç hareketlerine olanak sağlamaktadır.

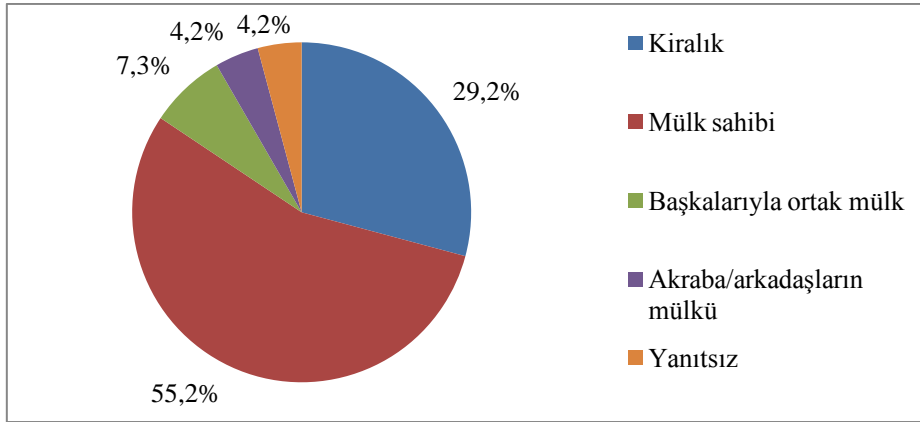
Şekil 4. 3 Alanya'da İkamet İznine Sahip Alman Göçmenlerin Dağılışı

Tablo 4. 59 Katılımcıların Mülkiyet Durumları

Evinizin mülkiyet durumu	Frekans	Yüzde
Kiralık	28	29,2%
Mülk sahibi	53	55,2%
Başkalarıyla ortak mülk	7	7,3%
Akraba/arkadaşların mülkü	4	4,2%
Diğer	-	-
Yanıtsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Mülk sahibi veya kiralık konutta oturan göçmenlerin dışında katılımcıların %7,3'ü başkalarıyla ortak mülk paylaştığını belirtmiştir (Grafik 4. 24). Farklı kişiler ile ortak mülk sahibi olan göçmenler Alanya'ya dönüşümlü olarak yılın belli dönemlerinde gelen yabancıları veya Alanya'da yaşayan başkalarıyla ortak mülk sahibi olan göçmenleri kapsamaktadır.

Alman göçmenlerin %4,2'si akraba/arkadaşların ortak mülkü cevabını verirken aynı payı alan %4,2'si ise bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Grafik 4. 19 Katılımcıların Mülkiyet Durumlarının Yüzde Dağılımı

Katılımcıların %45,8'si apartman dairesinde oturmaktadır. %25,0'ı site içinde bir konutta otururken çok yakın bir pay ile %24,0'ı müstakil bir evde ikamet etmektedir (Tablo 4. 62). Apartman daireleri hem merkezde hem de Alanya'nın daha sakin bölgelerinde çoğunluktadır. Yerli halk ile aynı apartmanda yaşayan binlerce yabancı uyruklu göçmen vardır. Alman göçmenlerin neredeyse yarısı da apartman dairelerini seçmişlerdir.

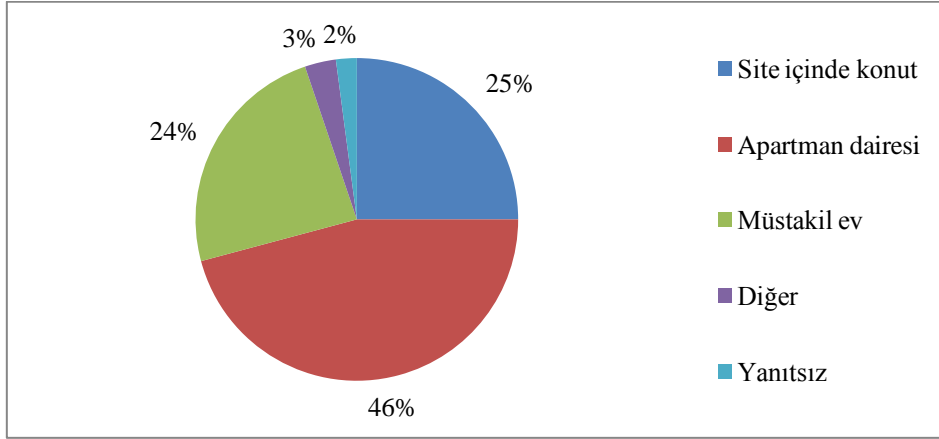
Alanya'da özellikle 2000 yılı sonrasında yabancıların mülk ediniminin artması ile içerisinde birçok sosyal faaliyetleri olan siteler yaygınlaşmaya başlamıştır. Genellikle bu siteler merkezden uzakta olsa da son yıllarda merkez mahallelerinde de artmaya başlamıştır. Göçmenlerin site dairelerine rağbet göstermesi kendi milletlerinden olanların veya yabancı uyruklu vatandaşların çoğunlukta olması onların sitelerde konaklamasıyla açıklanabilir.

Tablo 4. 60 Katılımcıların Konut Türlerinin Yüzde Dağılımı

Ne tür konutta oturuyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Site içinde konut	24	25,0%
Apartman dairesi	44	45,8%
Müstakil ev	23	24,0%
Diğer	3	3,1%
Yanıtızsız	2	2,1%
Toplam	96	100

Konutları müstakil ev şeklinde olan göçmenlerin de genellikle evleri merkez dışında ve sakin bölgelerde olmaktadır. Göçmenlerin, özellikle belli bir yaş üzerinde olanların sakin-

huzurlu bir yaşam sürmek istemesi müstakil evleri tercih etmelerine etkendir. Ayrıca müstakil ev fiyatlarının kiralık bile olsa diğerlerine göre daha pahalı olması göçmenlerin belli bir kısmının yaşam standardının yüksek olduğunun göstergesidir.

Grafik 4. 20 Katılımcıların Konut Türlerinin Yüzde Dağılımı

Katılımcıların %89,6'sının Alanya'da bir ekonomik girişim ya da ortaklığı bulunmazken %10,4'nün ise ekonomik bir girişimi bulunmaktadır (Tablo 4. 63). Alanya'da göçmen olan Alman vatandaşların büyük bir kısmı herhangi bir yatırım hareketinde bulunmamıştır. Turizm kenti olan bir ilçede yatırım amaçlı birçok seçenek mevcutken göçmenlerin çoğu bunu tercih etmemiştir. Göçmenlerin %10,4 'ünün de Alanya'da genel olarak turizm ve emlak sektöründe ekonomik yatırım yaptıkları düşünülmektedir.

Tablo 4. 61 Ekonomik Yatırımlarınız/Girişimleriniz Veya Ortaklıklarınız Var mı?

Ekonomik girişimleriniz var mı?	Frekans	Yüzde
Evet	10	10,4%
Hayır	86	89,6%
Toplam	96	100

4.3. Göçmenlerin Alanya'ya Uyum Sağlama Süreçleri

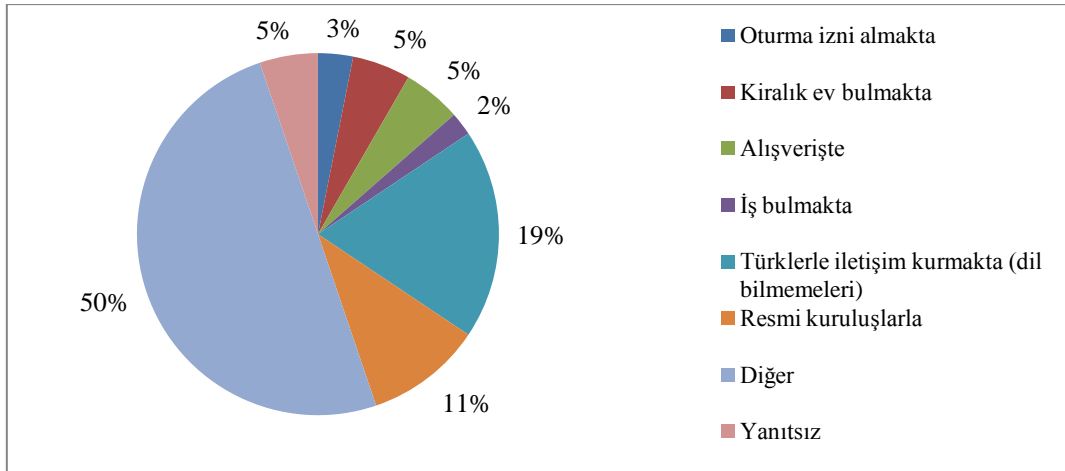
Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin Alanya'da hangi konuda problem yaşadıkları sorulmuştur ve göçmenlerin %50'si diğer seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 4. 64). Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılarımızın %80'i 'yok' yazarak Alanya'da uyum sorunları olmadığını bu şekilde belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen geri kalan kullanıcılar çevre kirliliği ve elektrik kesintisinden şikâyetçi olmuşlardır. Göçmenlerin neredeyse yarısının potansiyel bir sorununun olmaması Alanya'da yaşamaktan memnun olduklarının göstergesidir.

Tablo 4. 62 Katılımcıların Alanya’da Yaşadığı Problemler

Alanya'da yaşanan problemler	Frekans	Yüzde
Çalışma izni almakta	-	-
Oturma izni almakta	3	3,1%
Kiralık ev bulmakta	5	5,2%
Alışverişte	5	5,2%
İş bulmakta	2	2,1%
Türklerle iletişim kurmakta (dil bilmemeleri)	18	18,8%
Resmi kuruluşlarla	10	10,4%
Diğer	48	50,0%
Yanıtsız	5	5,2%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin yaşadığı en büyük sorunlardan biri %18,8 ile Türklerle iletişim kuramama yani dil bilmemeleridir (Tablo 4. 64). Herhangi bir kuruma gittiklerinde, alışverişte vb. Türklerin Almanca bilmemeleri göçmenleri zorlamaktadır. Alanya'nın yıllardır yabancı turist ve göçmenlerle bir arada yaşaması hem turizm sektöründe çalışanların hem de resmi kurumlarda ki kişilerin az bile olsa İngilizce bilmelerine etki etmiştir. Almanca için de aynı durum söz konusu olmuştur. Fakat göçmenlerin de Türkçe bilme düzeyleri bu konuda önemlidir. %10,4 pay alan resmi kuruluşlarla sorun yaşama seçeneğinin içerisinde kurumlarda çalışanların dil bilmemeleri de bu sorunda etkindir. Aynı şekilde %5,2 pay alan alışveriş seçeneğini işaretleyen göçmenlerin bazıları yine dil sorun yaşadığı düşünülmektedir. Hayatlarını geçirdikleri bir kentte kendi dillerinde iletişim kurmakta zorlanan göçmenler bu sorundan tüm alanda etkileneceklerdir.

Göçmenlerin %3,1'i oturma izni almakta sıkıntı yaşarken %2,1'i iş bulmakta zorlanmaktadır. Çalışma izni almakta olan seçeneği hiçbir katılımcı işaretlemeyen göçmenlerin %5,2'si ise bu soruyu hiç yanıtlamamıştır (Grafik 4. 26).

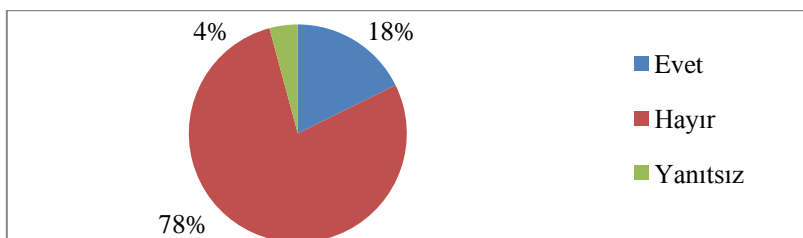

Grafik 4. 21 Katılımcıların Alanya'da Yaşadığı Problemlerin Yüzde Dağılımı

Alman göçmenler Alanya'da ikamet ettikleri süre boyunca şehre alışmaları zaman alabilmekte ve uyum problemleri yaşayabilmektedirler. Bu durum tüm göçmenler için geçerli olmaktadır. Alman göçmenlerin ise %78,1'i Alanya'da uyum sorunları yaşamadığını, %17,7'si ise uyum sorunlarını olduğunu belirtmiştir (Tablo 4. 65). %17,7 gibi bir pay göçmenlerin yalnızca çok az bir kısmının uyum sağlama konusunda problemleri olduğunu gösterirken bu durum normal karşılanmaktadır. Alanya'yı özellikle tatil süreçlerinden tanıyan göçmenler kalıcı veya geçici olsa bile hayatlarını burada geçirmeye gönüllü karar vermişlerdir. Yine de uluslararası göç hareketlerine katılan göçmenlerin farklı bir siyasi yapı, kültür gibi unsurlara girmeleri göç ettikleri ülkeye uyum sağlamalarında zaman almaktadır. Bu soruyu yanıtızsız bırakanların payı ise %4,2'dir.

Tablo 4. 63 Alanya'da Uyum Sorunları Yaşıyor Musunuz?

Alanya'da uyum sorunu yaşıyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	17	17,7%
Hayır	75	78,1%
Yanıtızsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Grafik 4. 22 Alanya'da Uyum Sorunları Yaşıyor Musunuz Sorusunun Yanıtlarının Yüzde Dağılımı

Alanya'ya yerleştikten sonra Alman göçmenlerin %40'ı Alanya'da yaşayan diğer Alman göçmenlerden destek almıştır. %16,2'si kilise, %11,5'i diğer göçmenlerden, diğer %11,5'i ise Türk arkadaşlarından destek alarak uyum sağlama süreçlerini geçirmişlerdir (Tablo 4.66) %8,5 pay akrabalarından destek alırken %6,9 pay eş-sevgili partnerlerinden, %3,8'i ise göçmenler tarafından kurulan derneklerden destek almıştır. Bu durumda Alman göçmenlerin yarısından fazlası Alanya'da yaşayan kendi yakın çevrelerinin destekleri ile yerleşme süreçlerini geçirmişlerdir.

Tablo 4. 64 Katılımcıların Alanya'ya Yerleştikten Sonra Destek Aldıkları Gruplar

Uyum sağlamak için kimlerden yardım aldınız?	Frekans	Yüzde
Alanya'da yaşayan ülkemden insanlar	52	40,0%
Alanya'da yaşayan diğer göçmenler	15	11,5%
Eş-sevgili	9	6,9%
Akrabalar	11	8,5%
Türk arkadaşlar	15	11,5%
Göçmen-yabancı dernekleri	5	3,8%
Kilise	21	16,2%
Diğer	2	1,5%
Toplam	130	100

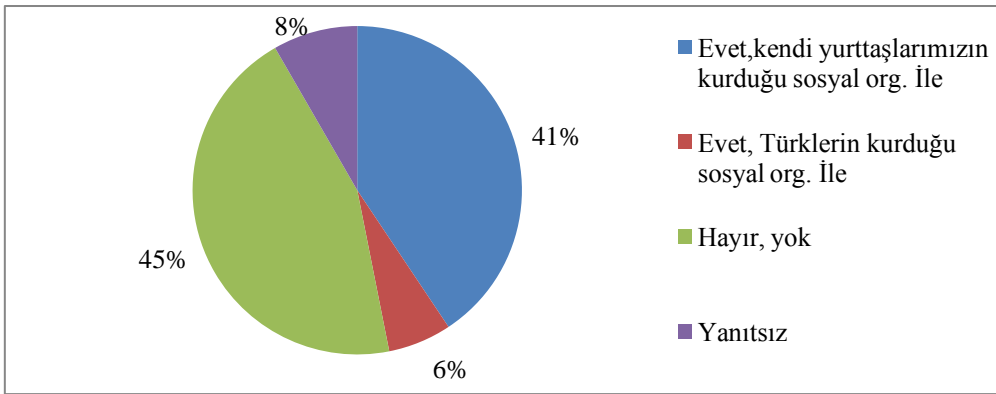
*Çoklu yanıtı olduğu için örneklem hacmi fazla çıkmıştır.

Alanya'da farklı milletlerden göçmenlerin olması onları hem sorunları çözmek hem de bir araya gelmek için sosyal organizasyonlar kurmaya yöneltmiştir. Alanya'da Yabancılar Meclisi tüm yabancıların, Hür-Türk Alman Dostluk Derneği ve Alman Kilisesi gibi kurumlar ise Alman göçmenlerin toplandığı organizasyonlardır. Katılımcıların %44,8'si bu tarz organizasyonlar ile sorunlarını dile getirmiyorken, %40,6'sı ise kendi yurttaşlarının kurduğu organizasyonlarla sorunlarını çözmektedir (Tablo 4. 67). Bu durum kendi yurttaşlarının kurduğu sosyal organizasyonlar olmasına rağmen bu topluluklarda bulunmak istemeyen göçmenlerin varlığını göstermektedir. Çünkü bu topluluklar az sayıda olan bu milletleri ortak paydada buluşturarak sorunlarına çözüm bulmak için kurulmuştur. %40,6 payın kendi yurttaşlarının kurduğu organizasyonlar ile sorunlarını çözesi bu topluluklara katılımın yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. 65 Alanya'da Karşılaştığınız Sorunlar İçin Size Yardımcı Olan Sosyal Org. Var Mı?

Alanya'da sorunlarınız için size yardımcı olan sosyal org. var mı?	Frekans	Yüzde
Evet, kendi yurttaşlarımızın kurduğu sosyal org. ile çözüyorum	39	40,6%
Evet, Türklerin kurduğu sosyal org. ile çözüyorum	6	6,3%
Hayır, yok	49	44,8%
Yanıtsız	8	8,3%
Toplam	96	100

Türklerin kurduğu sosyal organizasyonlar ile sorunlarını çözen göçmenlerin payı ise %6,3'dür. Bunlar özellikle belediyeler, çözüm masaları, muhtarlar olmaktadır. Bu soruyu yanıtızsız bırakanların payı ise %8,3'dür (Grafik 4. 28).

Grafik 4. 23 Alanya'da Karşılaştığınız Sorunlar İçin Size Yardımcı Olan Sosyal Org. Var Mı Sorusunun Yanıtlarının Yüzde Dağılımı

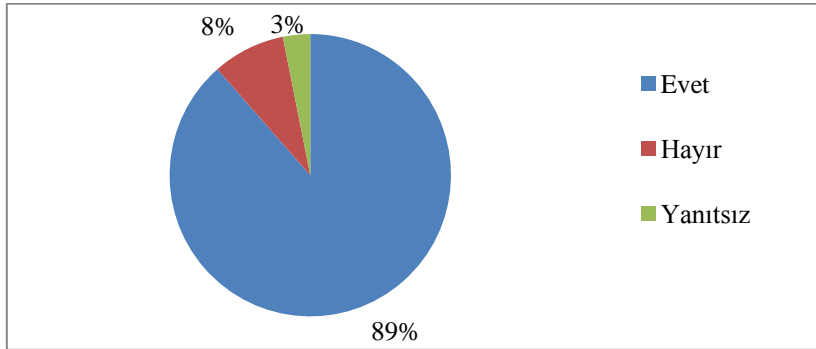
Katılımcıların %88,5'i Türkiye'nin yaşam koşullarına uyum sağladığını, %8,3'ü ise uyum sağlayamadığını belirtmiştir. Katılımcıların %3,1'i ise yanıt vermemiştir (Tablo 4. 68)

Tablo 4. 66 Türkiye'nin Yaşam Koşullarına Uyum Sağladınız Mı?

Türkiye'nin yaşam koşullarına uyum sağladınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	85	88,5%
Hayır	8	8,3%
Yanıtsız	3	3,1%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin çok az bir kısmı Türkiye'nin siyasi politikaları, sağlık düzenlemeleri, çalışma şartları gibi yaşam koşullarına uyum sağlayamamıştır. Bu durum uluslararası göç süreçlerinde karşımıza çıkabilecek bir problemdir. Fakat burada hem ülkenin hem de göç edilen bölgenin göçmen ve yabancılara yönelik politikaları önemlidir. Farklı

milletlerden birçok yerleşik yabancıların bulunduğu Alanya’da yönetilen uygulamalar ve projeler ile bu sorunlara çözüm getirmek için çaba göstermektedir.

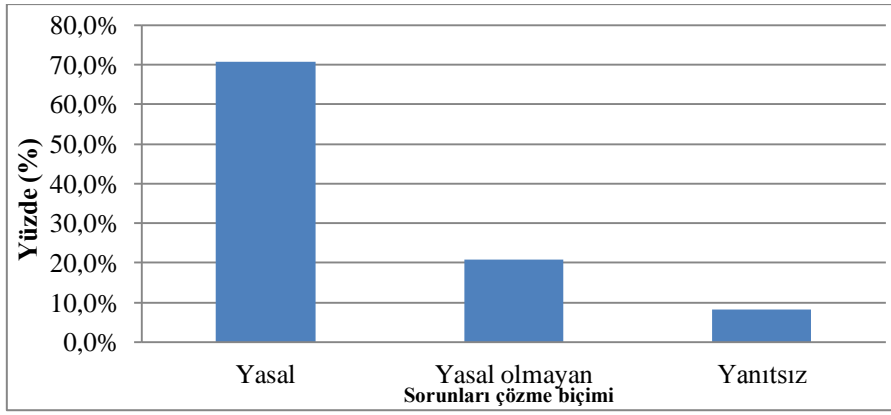
Grafik 4. 24 Katılımcıların Türkiye’nin Yaşam Koşullarına Uyum Sağlama Durumlarının Yüze Dağılımı

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %70,8’i Alanya’da yaşadıkları herhangi bir sorunu yasal yollarla çözerken, %20,8’i yasal olmayan şekilde çözmektedir. %8,3’ü ise bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır (Tablo 4. 69).

Tablo 4. 67 Katılımcıların Sorunları Çözme Yöntemleri

Sorunları çözme biçimi	Frekans	Yüze
Yasal	68	70,8%
Yasal olmayan	20	20,8%
Yanıtsız	8	8,3%
Toplam	96	100

Alanya’da yaşayan yerleşik Almanlar için daha önce de belirttiğimiz gibi çeşitli topluluklar kurulmuştur. Sorunlarını çözebilmek, gündemden uzak kalmamak veya sosyalleşmek için bu topluluklarda vakit geçirmektedirler. Bu yüzden sorunlarını yasal yollarla çözemeyen veya bürokratik problemler yaşayanlar (özellikle dil konusunda) kendi aralarında bu sorunları dile getirerek çözmeye çalışmaktadırlar. Bu yüzden yasal olmayan yollarla çözüyorum seçeneği %20,8 kadar pay almıştır.

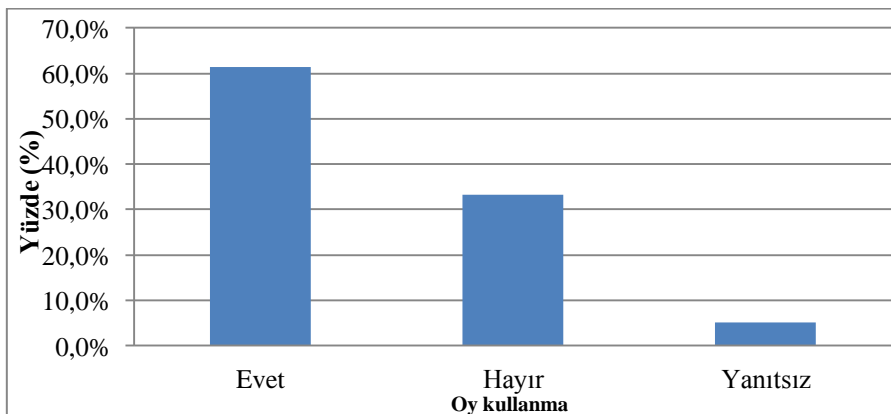
Grafik 4. 25 Katılımcıların Sorunlarını Çözme Yöntemlerinin Yüzde Dağılımı

Katılımların Alanya’da yerel seçimlerde oy kullanma isteği %61,5, oy kullanmak istemiyorum ise %33,3 pay almıştır. %5,2 pay ise yanıt vermeyenlerdir.

Tablo 4. 68 Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Kullanma İsteği

Yerel seçimlerde oy kullanma	Frekans	Yüzde
Evet	59	61,5%
Hayır	32	33,3%
Yanıtsız	5	5,2%
Toplam	96	100

%61,5 pay alan oy kullanma isteği aslında göçmenlerin yaşadıkları şehirde kendi düşüncelerinin de siyasi hayatta yer almasını istediklerinin göstergesidir. Göç ettikleri ülkenin siyasi ortamında kendi söz haklarının olmasını istemek göçmenlerin çoğunluğunun Alanya’ya ayak uydurduğunu ve yalnızca tatil yapıyım düşüncesinde olmadıklarını göstermektedir.

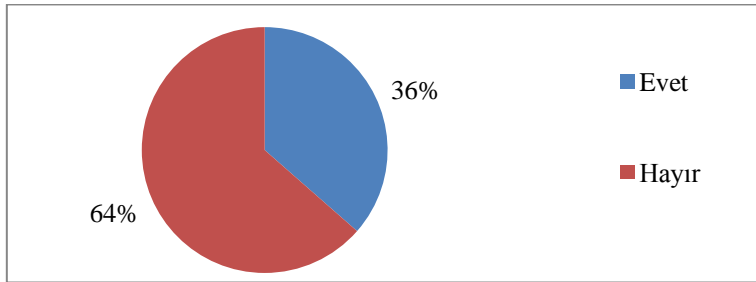
Grafik 4. 26 Katılımcıların Oy Kullanma İsteklerinin Yüzde Dağılımı

Türkiye’de Genel Sağlık Sigortası (GSS)’ndan yararlanamayan T.C uyruklu olmayan vatandaşların bu sigortadan yararlanmak için en az 1 yıl süreyle Türkiye’de ikamet etmesi gereklidir. İkamet tezkeresi veya oturma izni almak isteyen yabancıların sağlık sigortası yaptırmaları zorunlu tutulmuştur. Türkiye’de 18 yaş altı ve 65 yaş üstü yabancıların sağlık sigortası alması ise şart değildir. Fakat 65 yaş üstü bireylerin yaşları bakımından sigorta yaptırmaları önem arz etmektedir.

Tablo 4. 69 Katılımcıların Sağlık Sigortası Durumu

Sağlık sigortası	Frekans	Yüzde
Evet	35	36,5%
Hayır	61	63,5%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin ise %61,5’inin Türkiye’de geçerli bir sağlık sigortası bulunurken, %36,5’inin sağlık sigortası bulunmamaktadır (Tablo 4. 71). Buna göre sağlık sigortası yaptıran %63,5 kesimin Alanya’da kalıcı yerleşik halinde olduğu düşünülmektedir. Fakat anket sonuçlarında 65 yaş üzerinde bazı katılımcıların sağlık sigortasının olmadığı dikkate alınmıştır. 65 yaş üzeri yabancılarda sağlık sigortası şartı olmadığı için bu durum yaşanmaktadır. %36,5 pay ile sağlık sigortası olmayan yabancıların ise Alanya’ya mevsimlik veya geçici yerleşim halinde göç ettikleri varsayılmaktadır.

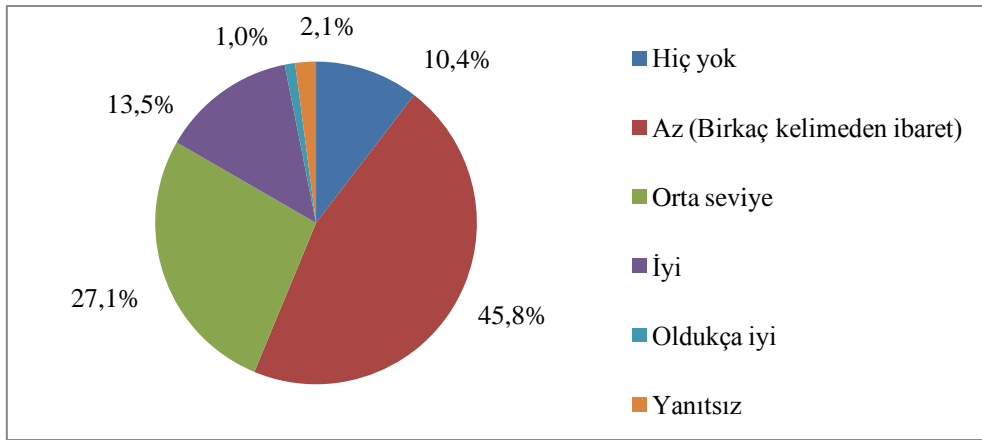
Grafik 4. 27 Katılımcıların Sağlık Sigortası Durumlarının Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin Alanya’da problem yaşadıkları en büyük sorunlardan birinin Türklerle iletişim kurmak olduğunu daha önceki anket sorularının cevaplarında ele alınmıştı (Tablo 4. 64). Katılımcılara Türk dil bilgisi seviyelerinin düzeyi sorulduğunda ise göçmenlerin %45,8’inin ise Türkçe dil bilgisi birkaç kelimedenden ibaret olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 4. 72). Göçmenlerin neredeyse yarısı Türkçeyi çok az bilmektedir. Kendi ülkelerinden uzakta farklı bir dil konuşulan ülkede yaşam gereksinimlerini gidermek için ise dil önemli bir araçtır.

Tablo 4. 70 Katılımcıların Türk Dil Bilgisi Seviyeleri

Türk dil bilgisi seviyesi	Frekans	Yüzde
Hiç yok	10	10,4%
Az (Birkaç kelimedenden ibaret)	44	45,8%
Orta seviye	26	27,1%
İyi	13	13,5%
Oldukça iyi	1	1,0%
Yanıtsız	2	2,1%
Toplam	96	100

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %27,1'inin Türkçe bilgisi orta seviyededir. Türkçe bilgisi iyi seviyesinde olan göçmenlerin payı ise %13,5'dir (Grafik 4. 33). Bu oranlar azımsanmayacak kadar iyi düzeydedir. Fakat Türkçeyi hiç bilmeyenlerin payı da %10,4'dür. İlerleyen yıllarda Türkçe dil bilgisi hiç olmayan göçmenlerin azalacağı düşünülmektedir. Ayrıca Türkçesi oldukça iyi olan yalnızca %1 pay ile çok az bir orandır. %2,1 pay ise bu yanıtsız bırakmıştır.

Grafik 4. 28 Katılımcıların Türk Dil Bilgisi Seviyelerinin Yüzde Dağılımı

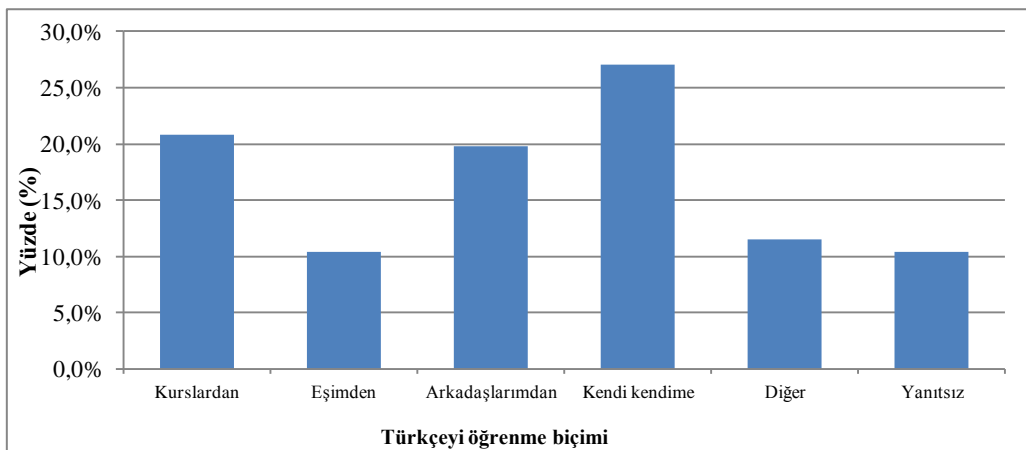
Alanya'da yaşayan Alman göçmenler Türkçe dil bilgisini en çok %27,1 ile kendi kendilerine öğrenmişlerdir. Türkçe-Almanca sözlükler, kitaplar kendini geliştirme konusunda etkili olurken yaşanılan çevrede Türkçe konuşulması da göçmenlerin ister istemez dil öğrenmelerine etki etmiştir. %20,8 pay Türkçeyi kurslardan öğrenen göçmenleri, %19,4 pay ise arkadaşlarından öğrenen göçmenleri kapsamaktadır (Tablo 4. 73) Alanya'da yabancıların dil konusunda sıkıntı çekmemeleri için çeşitli kurumlarda Türkçe kursları açılmıştır. Göçmenlerin %20,8'i hem kendilerini geliştirmek hem de yaşadıkları ülkeye ayak uydurmak ve anlaşmazlık yaşamamak için Türkçeyi kurslardan öğrenmeyi tercih etmişlerdir.

Arkadaşlarından Türkçeyi öğrenen göçmenlerin %19,8 gibi bir payda olması ise göçmenlerin Türkçeyi iyi bilen Alman dostların haricinde Türk arkadaşları olanların ve onlardan öğrenenlerin de payı yüksektir.

Tablo 4. 71 Katılımcıların Türkçe Dil Bilgisini Öğrenme Biçimleri

Türkçeyi öğrenme şekli	Frekans	Yüzde
Kurslardan	20	20,8%
Eşimden	10	10,4%
Arkadaşlarımdan	19	19,8%
Kendi kendime	26	27,1%
Diğer	11	11,5%
Yanıtsız	10	10,4%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin %11,5'i Türkçeyi öğrenme biçimi sorusuna diğer yanıtını vermiştir (Grafik 4. 34). Bazı katılımcılar diğer seçeneğini 'internet' olarak belirtmiştir. Türkçeyi eşinden öğrenen katılımcılar ise %10,4 pay almıştır. Daha önce de belirttiğimiz eşinizin uyuğu nedir sorusunda Türk olarak ifade edenlerin payı %7,3 idi. Burada Türkçeyi eşimden öğrendim cevaplarının payı %10,4 olması, katılımcıların eşlerinin vefat etmiş, onlardan boşanmış veya soruyu yanıtlamadıklarını göstermektedir. %10,4 pay ise soruyu yanıtsız bırakan katılımcılara aittir.

Grafik 4. 29 Katılımcıların Türkçe Öğrenme Biçimlerinin Yüzde Dağılımı

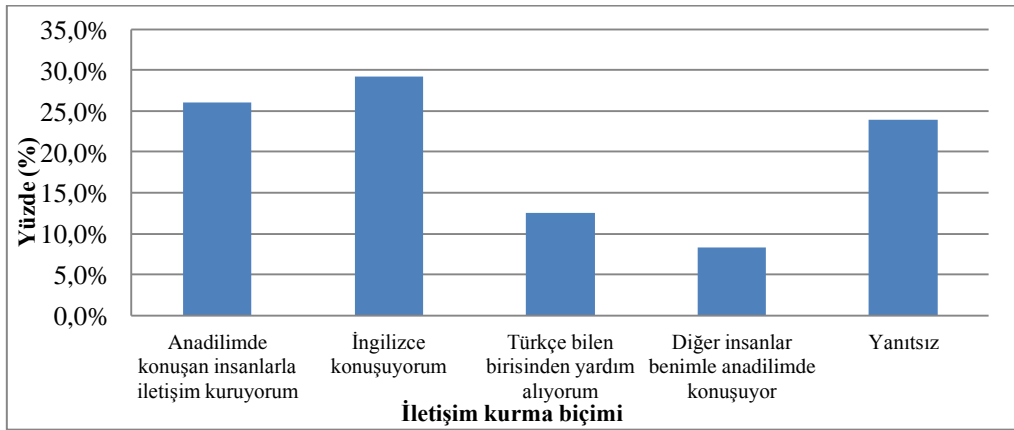
Alanya'da yaşayan Alman göçmenlere Türkçe dil bilgileri yetersiz geldiği zamanlarda nasıl iletişim kurdukları sorulmuştur. Buna göre en çok %29,2 ile İngilizce konuşuyorum pay almıştır (Tablo 4. 74). Küresel bir dil olan İngilizce, Alman göçmenler için de Türklerle

anlaşamadıkları zaman kullandıkları bir dil haline gelmiştir. İngilizce konuşmayı tercih eden göçmenlerin aldığı paya çok yakın olarak anadilimde insanlarla iletişim kuruyorum ise %26 pay almıştır. Bu durumda göçmenlerin %26'sı yalnızca Almanca bilen Türk veya Alman vatandaşlarla iletişim kurmayı tercih etmektedir.

Tablo 4. 72 Katılımcıların Türkçe Bilgileri Yetersiz Olduğunda Türklerle İletişim Kurma Şekli

Türkçe bilmeden iletişim kurma şekli	Frekans	Yüzde
Anadilimde konuşan insanlarla iletişim kuruyorum	25	26,0%
İngilizce konuşuyorum	28	29,2%
Türkçe bilen birisinden yardım alıyorum	12	12,5%
Diğer insanlar benimle anadilimde konuşuyor	8	8,3%
Yanıtız	23	24,0%
Toplam	96	100

Katılımcılar Türkçe bilgileri yetersiz kaldığında, %12,5 pay ile Alman vatandaşlardan Türkçe bilen birisinden yardım alarak iletişim kurmaktadır. %8,3 pay ise kendileri ile Almanca konuştuğunu belirtmiştir (Grafik 4.35). Katılımcıların %24'ü soruyu yanıtız bırakmıştır.

Grafik 4.30 Katılımcıların İnsanlarla İletişim Kurma Biçimlerinin Yüzde Dağılımı

Katılımcıların %78,1'ine kendi dillerini öğrenmek için herhangi birinden (yabancı veya Türk) bir talep gelmemiştir. %19,8 pay Türk vatandaşlarından Almanyayı öğrenmek isteyenler, %2,1 ise yabancı uyruklu vatandaşlardan gelen talepleri kapsamaktadır (Tablo 4. 75).

Tablo 4. 73 Anadilinizi Öğrenmek İçin Sizden Yardım Talebinde Bulunan Oldu Mu?

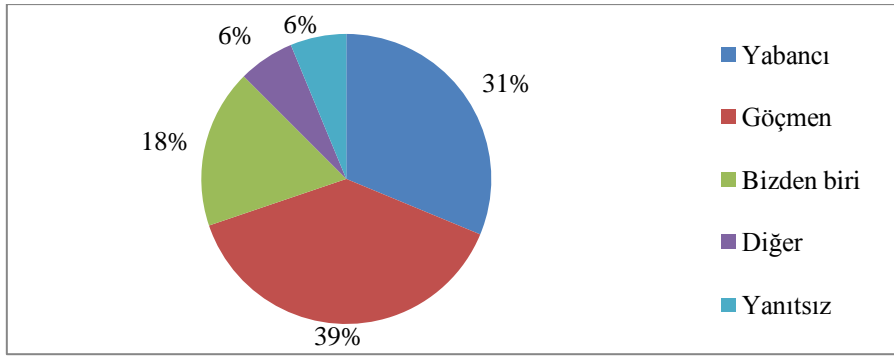
Anadillerini öğrenmek için yardım talebi	Frekans	Yüzde
Evet, Türk vatandaşlarından oldu	19	19,8%
Evet, yabancı uyruklu vatandaşlardan oldu	2	2,1%
Hayır, hiç olmadı	75	78,1%
Toplam	96	100

Katılımcılara göre, Alanya’da yaşayan Türk vatandaşları Alman göçmenleri en çok %38,5 pay ile göçmen olarak, %31,3 pay ile yabancı olarak ifade etmektedirler (Tablo 4. 76). Alman göçmenleri, Türklerin onları ifade ediş şekillerinde göçmen ve yabancı kavramları birbirine çok yakın pay almıştır. Daha önce de belirttiğimiz gibi aslında literatürde ikisi de farklı kavramları açıklamaktadır. Birbirine yakın olsa da göçmen ikamet ettiği ülkenin sınırları dışına çıkan kişi, yabancı ise bulunduğu ülkenin uyruğunda olmayan kişidir. Alanya’da yerli halkın Alman göçmenleri yabancı olarak tanımlamalarının nedeni kendi milletlerinden olmamalarıdır.

Tablo 4. 74 Yerli Halkın Alman Göçmenlere Karşı Kullandıkları İfade Biçimleri

Halkın size karşı kullandığı ifade	Frekans	Yüzde
Yabancı	30	31,3%
Göçmen	37	38,5%
Bizden biri	17	17,7%
Diğer	6	6,3%
Yanıtsız	6	6,3%
Toplam	96	100

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %17,7’si Türk halkının onları kendilerinden biri olarak gördüğünü ifade etmiştir. (Grafik 4. 36). Bu oranın şu an için az olsa bile ilerleyen yıllarda artacağı düşünülmektedir. Çünkü Alanya’da Alman-Türk dostlukları insanlar birbirini tanıdıkça artmaktadır. Alanya halkı yıllardır göçmen veya yabancı turistler ile birlikte yaşamaktadır. Ayrıca turizm sektöründe çalışmak isteyerek iç göç hareketlerine katılan özellikle yabancı dilleri iyi olan Türk vatandaşları da Almanlarla, İngilizlerle veya farklı milletten bireylerle arkadaşlık kurmaktadır. Diğer yanıtı veren %6,3 kesimde, 3 katılımcı ‘arkadaş olarak’ gördüklerini ifade ederken, 1 katılımcı ise ‘memnun değilim’ yanıtı vermiştir.

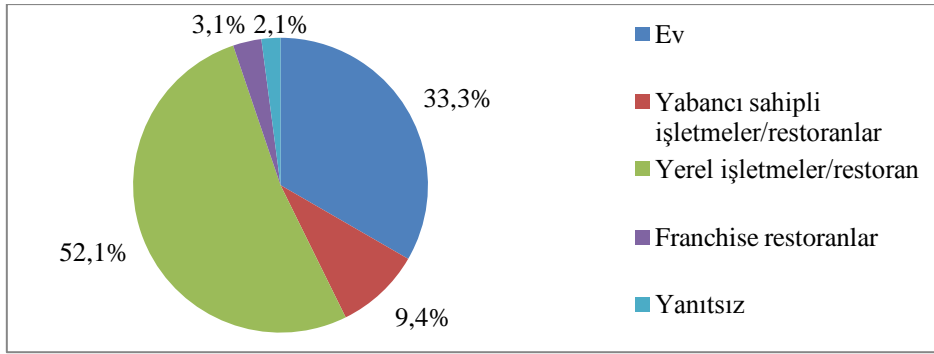
Grafik 4. 31 Yerli halkın Alman Göçmenlere Karşı Kullandıkları İfade Biçiminin Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin %52,1'i Alanya'da yeme-içme tercihlerini yerli restaronlardan yana kullanmaktadırlar. Evlerinde yemeyi tercih eden göçmenlerin payı %33,3 iken yabancı sahipli restoranlarda ise %9,4'dür (Tablo 4. 77). Alanya'nın turizm şehri olmasından kaynaklanan bir diğer özelliği ise yabancılara yönelik işletmelerin çok olmasıdır. Yabancı turistler ve göçmenler de genellikle yerli halkın çok fazla gitmediği sahipleri Türk olan bu tarz lokanta ve işletmelerde sosyalleşmektedirler. Alanya'da yerli halkın çoğunlukta olduğu bölgeler hariç neredeyse her bölgesinde bu tarz restoranları görebilmekteyiz. Alman göçmenlerin yarısı da yeme-içme tercihlerini bu yerlerden yana kullanmıştır.

Tablo 4. 75 Katılımcıların Alanya'da Yeme-İçme Tercihleri

Yeme-içme tercihleri	Frekans	Yüzde
Ev	32	33,3%
Yabancı sahipli işletmeler/restoranlar	9	9,4%
Yerel işletmeler/restoran	50	52,1%
Franchise restoranlar	3	3,1%
Yanıtsız	2	2,1%
Toplam	96	100

Franchise restoranlar herhangi bir ülkede yabancı olan bir vatandaş için aslında kurtarıcı bir işletmedir. Çünkü farklı bir ülkede insanların yemek kültürlerini tercih etmeyenler örneğin Mc Donalds gibi franchise restoranları tercih etmektedirler. Franchise restoranların payının %3,1 olması Alman göçmenlerin Alanya'ya sağladıkları uyumu göstermektedir. Ayrıca %2,1 pay ise soruyu yanıtsız bırakmıştır (Grafik 4.37).

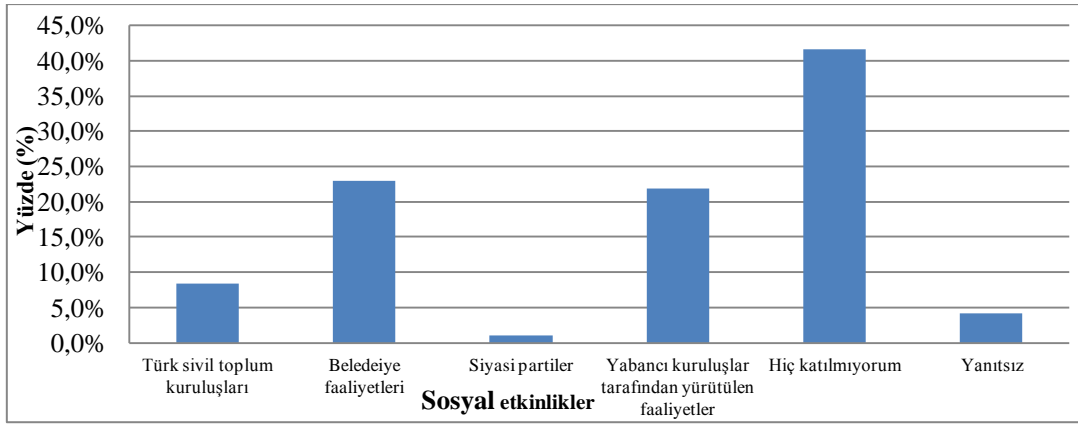
Grafik 4. 32 Katılımcıların Alanya’da Yeme-İçme Tercihlerinin Yüzde Dağılımı

Alanya’ya yerleşen Alman göçmenlere şehirde yürütülen çeşitli organizasyon ve etkinliklere katılma durumları sorulmuştur. Buna göre göçmenlerin %41,7’si hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir. Birbirine çok yakın pay alarak %22,9 ile belediye faaliyetleri, %21,9 ile ise yabancı kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetlere katılmıyorum yanıtı çıkmıştır (Tablo 4.78). Alman göçmenlerin neredeyse yarısı hiçbir kuruluş tarafından yürütülen organizasyona katılmayı tercih etmeyerek sakin ve kendi hallerinde yaşamaya devam etmektedirler. Bununla birlikte bu %41,7 pay içinde Alanya’da yalnızca belli mevsimlerde kalan geçici göçmenlerin de yer aldığı düşünülmektedir.

Tablo 4. 76 Katılımcıların Alanya’da Sosyal Etkinliklere Katılma Yüzdeleri

Alanya’da etkinliklere katılma	Frekans	Yüzde
Türk sivil toplum kuruluşları	8	8,3%
Belediye faaliyetleri	22	22,9%
Siyasi partiler	1	1,0%
Yabancı kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetler	21	21,9%
Hiç katılmıyorum	40	41,7%
Yanıtsız	4	4,2%
Toplam	96	100

Alanya’nın sakin, huzurlu ve dingin bir turizm şehri olması yabancı yerleşikleri kendine çekerken aynı zamanda hem şehirde yaşayan göçmenler hem de yerli halk için çeşitli uluslararası ve ulusal sosyal faaliyetler yapılmaktadır. Bu organizasyonlar aslında hem Alanya’nın sosyal-kültürel düzeyinin yükselmesine katkı sağlarken hem de insanların sosyalleşmesine olanak sağlamaktadır. Alman göçmenlerin %8,3’ü Türk sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü faaliyetlere katılım göstermektedir (Grafik 4.38). Siyasi partilerin faaliyetlerine ise yalnızca %1 pay alırken %4,2 pay ise yanıtsız cevaplardır.

Grafik 4. 33 Katılımcıların Alanya’da Sosyal Etkinliklere Katılma Durumlarının Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin %51’i Alanya’da Türkler tarafında organize edilen dini-millî bayramlara katılmamaktadır. %13,5’i bu faaliyetlere katılırken %35,4’ü ise bazen katıldığını belirtmiştir (Tablo 4. 79).

Tablo 4. 77 Alanya’da Türklerin Dini-Millî Bayramlara Katılıyor Musunuz?

Türklerin dini-millî bayramlarına katılma	Frekans	Yüzde
Evet	13	13,5%
Hayır	49	51,0%
Bazen	34	35,4%
Toplam	96	100

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %40,6’sı Alanya’da kendi dini-millî bayramlarını bazen kutladığını, %38,5’i bu faaliyetlere hiç katılmadığını, %18,8’i ise evet yanıtını vererek organizasyonlara katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.80). Bir önceki anket sorusunun cevaplarında ise Türklerin organizasyonlarına katılanların payı %13, bazen kutlayanlar ise %51’dir (Tablo 4. 79). Bu durumda Alman göçmenlerin yarısı Alanya’da hiçbir sosyal faaliyete katılmamaktadır. Alman göçmenlerin yarısı gibi bir payın bu tür etkinliklere hiç katılmaması özellikle 65 yaş ve üzeri olan bireylerin sakin ve kalabalıktan uzak bir yaşam seçmeleri ile bağdaşmaktadır. Kendi dini ritüellerini düzenli olarak gerçekleştirmeseler bile yalnızca sosyalleşmek için kiliseye giden Almanlar da vardır. Bu yüzden bazen katılıyorum yanıtı %40,6 kadardır.

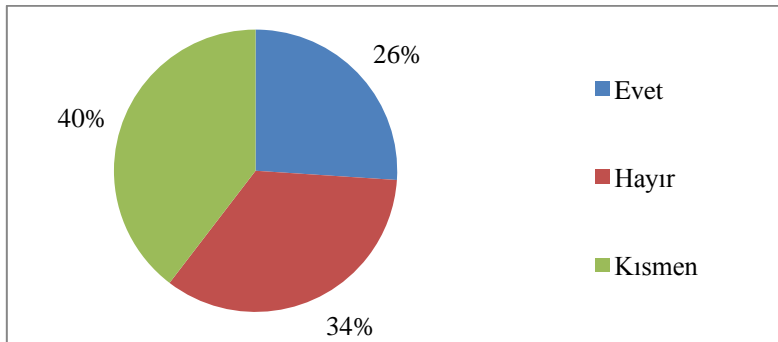
Tablo 4. 78 Alanya’da Kendi Dini-Milli Bayramlarınızı Kutluyor Musunuz?

Kendi dini-milli bayramlarını kutlama	Frekans	Yüzde
Evet	18	18,8%
Hayır	37	38,5%
Bazen	39	40,6%
Yanıtsız	2	2,1%
Toplam	96	100

Katılımcıların %39,6’sı Alanya’da Almanca ile ilgili bilgilendirme düzeyinin kısmen olduğunu belirtmiştir. En çok kısmen yanıtının alınması Alman göçmenlerin neredeyse yarısının aslında Alanya’da kendi dilleri ile ilgili bilgilendirmeleri tam bulmadıklarını göstermektedir. %33,4 pay ile hayır yanıtını veren Alman göçmenler Alanya’da dil bilgilendirmelerini yetersiz bulurken %26’sı ise yeterli bulmaktadır (Tablo 4. 81). Alanya’da kafeler, restoranlar veya çoğu alışveriş yerlerinde İngilizce-Rusça ve Almanca dillerinde ek ifadeler bulunmaktadır. Fakat özellikle belediye veya resmi kurumlarda da genellikle İngilizce dilinde açıklamalar yer almaktadır. Yabancı kuruluşlar bu konuda sıkıntılarını ifade etseler bile öncelikle belediyeye iş düşmekte ve Alanya gibi farklı milletlerden göçmenlerin yaşadığı bir turizm bölgesinde özellikle Almancanın yetersiz kalmaması gerekmektedir.

Tablo 4. 79 Alanya’da Dilinizle İlgili Bilgilendirmeleri Yeterli Buluyor Musunuz?

Dil bilgilendirmeleri yeterli mi?	Frekans	Yüzde
Evet	25	26,0%
Hayır	33	34,4%
Kısmen	38	39,6%
Toplam	96	100

Grafik 4. 34 Katılımcılara Göre Dil Bilgilendirmelerinin Yeterlilik Düzeyinin Yüzde Dağılımı

Alman göçmenlerin %66,7'si kendi ülkelerinde ki gelişmeleri basın yoluyla, %18,8'i akraba ve arkadaşları aracılığı ile %14,6'sı ise ülkelerine gittiklerinde gündemi takip etmektedir (Tablo 4. 82).

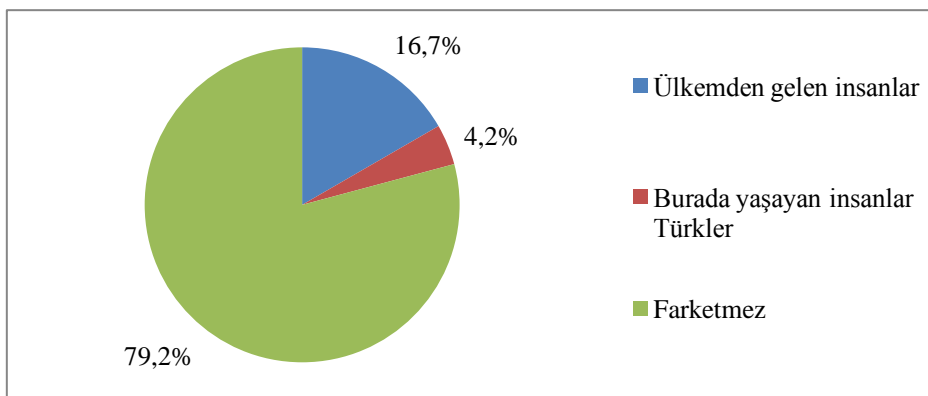
Tablo 4. 80 Ülkenizdeki Olayları Nasıl Takip Ediyorsunuz?

Ülkenizdeki olayları nasıl takip ediyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Basın yoluyla (gazete, dergi vb)	64	66,7%
Arkadaş-akraba vasıtasıyla	18	18,8%
Ülkeme gittiğimde	14	14,6%
Toplam	96	100

Alanya'da yaşayan Alman göçmenlerin %79,2'si, Alman, Türk veya herhangi bir yabancı tercihi yapmayarak oturdukları çevrede herkesin bulunabileceğini belirtmiştir (Tablo 4.83). %16,7 'si komşularının kendi ülkelerinden gelen insanların olmasını istemektedir. Göçmenlerin %4,2'si ise komşularının Türkler olabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 4. 81 Komşularınızın Kim Olmasını İsterdiniz?

Komşularınızın kim olmasını isterdiniz?	Frekans	Yüzde
Ülkemden gelen insanlar	16	16,7%
Burada yaşayan insanlar Türkler	4	4,2%
Fark etmez	76	79,2%
Toplam	96	100

Grafik 4. 35 Katılımcıların Komşularınızın Kim Olmasını İsterdiniz Sorusuna Cevaplarının Yüzde Dağılımı

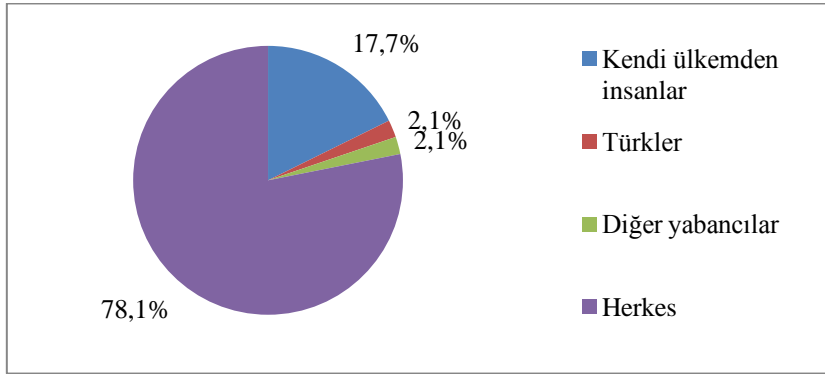
Alman göçmenlerin %78,1'i Türk veya kendi ülkelerinden insanları ayırt etmeksizin herkesle arkadaşlık yapmaktadır. Bu pay kendi ülkemden insanlarla arkadaşlık yapıyorum cevabını veren %17,7 'ye göre oldukça yüksektir (Tablo 4.84). Alanya'ya gönüllü göç

süreçlerinde tatil hareketleri göç hareketlerine dönüşen Alman bireylerin diğer yabancılar dâhil Türklerle arkadaşlık yapabilmesi yerli halk ile birbirlerini benimsediğini göstermektedir. Kendi dininden veya milletinden olmayan insanlarla bir arada yaşayarak göç edilen ülkenin insanlarıyla komşu olabilmek, arkadaşlık yapabilmek hem yerli halk hem de göçmenler için önemli bir süreçtir.

Tablo 4. 82 Katılımcıların Arkadaş Çevresi

Arkadaş çevresi	Frekans	Yüzde
Kendi ülkemden insanlar	17	17,7%
Türkler	2	2,1%
Diğer yabancılar	2	2,1%
Herkes	75	78,1%
Toplam	96	100,0%

Alman göçmenlerin %2,1'inin arkadaş çevresini Türkler oluştururken, kalan %2,1'ini ise diğer yabancılar oluşturmaktadır (Grafik 4. 41).

Grafik 4. 36 Katılımcıların Arkadaş Çevrelerinin Yüzde Dağılımı

Alman göçmenler Alanya'da geçirdikleri süre boyunca sosyalleşmek için %79,2 pay ile herkesin olduğu mekânları tercih ederek Türk veya Alman olmasını ayırt etmemektedir. %16,7 pay ise kendi ülkelerinden insanların bulunduğu ortamları tercih etmektedir. %2,1'i Türklerin, kalan %2,1'i ise diğer yabancıların bulunduğu mekânlarda sosyalleşmektedir (Tablo 4.85).

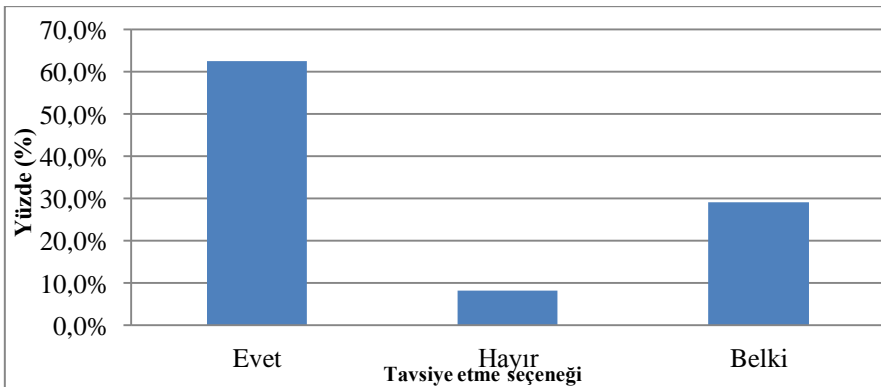
Tablo 4. 83 Sosyalleşmek İçin Kimlerin Bulunduğu Mekânları Tercih Ediyorsunuz?

Sosyalleşme	Frekans	Yüzde
Kendi ülkemden insanlar	16	16,7%
Türkler	2	2,1%
Diğer yabancılar	2	2,1%
Fark etmez	76	79,2%
Toplam	96	100

Alman göçmenlerin %62,5'i Alanya'ya yönelik kalıcı veya geçici süreli göç hareketleri süresince çevrelerindeki insanlara burada yaşamayı tavsiye etmektedir. %28,2'si belki yanıtını vermiş olsa da göçmenlerin yarısından fazlasının Alanya'da yaşamaktan memnun olduğunu hatta arkadaşlarını veya akrabalarını da bu göç hareketlerine dâhil edebileceklerini görebilmekteyiz (Tablo 4.86). %8,3 pay ile hayır yanıtının gelmesi Alanya'da sosyal veya ekonomik sıkıntılar çeken ya da Türkiye'nin yaşam koşullarına uyum sağlayamayan göçmenler olduğu varsayılmaktadır.

Tablo 4. 84 Alanya'ya Yerleşmesi İçin Akraba-Arkadaşlarınıza Önerir Misiniz?

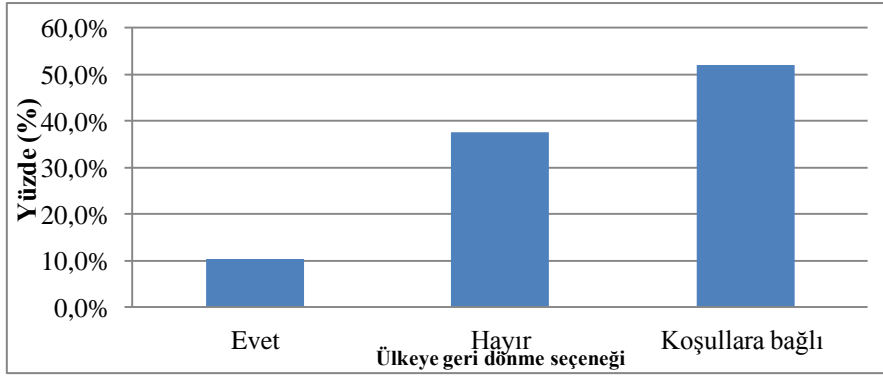
Alanya'yı tavsiye eder misiniz?	Frekans	Yüzde
Evet	60	62,5%
Hayır	8	8,3%
Belki	28	29,2%
Toplam	96	100

Grafik 4. 37 Katılımcıların Alanya'yı Akraba-Arkadaşlarına Tavsiye Etme Seçeneklerinin Yüzde Dağılımı

Araştırmamıza katılan Alman göçmenlerin %52,1'i ülkelerine geri dönme ihtimalinin koşullara bağlı olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.87). %37,5 pay ülkelerine geri dönmeyi düşünmeyenleri, %10,4 ise geri dönmeyi düşünen göçmenleri kapsamaktadır.

Tablo 4. 85 Gelecekte Ülkenize Temelli Dönme Düşünür Müsünüz?

Gelecekte ülkeye temelli dönme düşüncesi	Frekans	Yüzde
Evet	10	10,4%
Hayır	36	37,5%
Koşullara bağlı	50	52,1%
Toplam	96	100

Grafik 4. 38 Katılımcıların İlerleyen Yıllarda Ülkelerine Temelli Dönme Düşüncelerinin Yüzde Dağılımı

4.4 Alanya'ya Yönelik Alman Göçlerinin İlçeye Olan Sosyo-Ekonomik Ve Kültürel Etkisi

Alanya uluslararası turist hareketleri ile karşılaşmadan önce ekonomik faaliyetleri tarıma dayalı olan bir kenttir. Özellikle Damlataş Mağarası'nın keşfedildikten sonra ziyarete açılması turistleri çeken ve şehri tanıtan ilk faaliyetlerden biri olmuştur. Türkiye'nin 1980'li yıllardan sonra uluslararası turizm hareketlerinin geliştirilmesi ve canlandırılması için teşvikleri başlatması ile aynı yıllarda Alanya'da da uluslararası turizm sektörü gelişmeye başlamıştır. Alanya'yı ziyaret eden ilk uluslararası turistlerden biri Alman vatandaşları olmuştur. O yıllardan günümüze kadar ise Alman vatandaşları tatil süreçlerinde Alanya'yı tercih etmeye devam etmişlerdir ve Alanya'nın turist profilini uzun yıllar Almanlar oluşturmuştur. Bu çalışma kapsamında da Alanya'ya yerleşen Alman göçmenlerin profilleri belirlenerek, yer değiştirme hareketlerinin tatil süreçleri ile bağlantısı sorgulanmıştır.

Yerleşik Alman göçmenlerin yarısından fazlası 46-55 yaş ve üzerinde bir demografik profil çizmektedir. Çok az bir kısmı genç yaş grubunu oluşturmaktadır. Alanya'da çalışma durumunda olan Alman nüfus ise yalnızca %15 olarak ortaya çıkmıştır. Alanya'da işveren veya çalışan bir Alman göçmenin olması kendileri maddi kazanç sağlamaya devam ettikleri gibi Alanya için de ekonomik canlanmayı getirmektedir ve ihtiyacı olana istihdam sağlamaktadır. Yalnızca yerliler değil bir turizm kentinde turistler de kendi uyruklarından birilerinden alışveriş yapmayı hoş karşılamaktadırlar. Ayrıca Alman göçmenlerin hem

kendilerinin hem de yurtdışından gelen akraba veya arkadaşlarının gelmesiyle ülkeye döviz girdisi sağlanması ekonomik olarak olumlu etkilerden biridir. Bununla birlikte göçmenlerin ziyaretine yakınlarının gelmesi aslında Alanya'ya turist olarak gelen nüfusun da artması anlamına gelmektedir. Alanya'da turizm sektörü de göçmenlerin yakınlarının ziyaretleri ile canlanmaktadır.

Ülkelerin gelir kapısı olarak nitelendirilen yabancılara gayrimenkul satışı dünyada önemli bir pazar oluşturmaktadır. Özellikle Avrupa ve ABD ikinci konut satışlarından büyük gelir elde etmektedir. Türkiye'de ise yabancılara yapılan mülk satışları ile para akışının sağlanmasının yanında ev içi eşyalarının da alınması ev eşyası endüstrisine de katkıda bulunmaktadır (USAK, 2008: 39-40). Alanya'yı turizm hareketleri ile keşfederek yerleşmeye karar veren yabancıların göçmenlere dönüşme sürecinde en önemli araçlardan birisi mülk satın almaları veya kiralamalarıdır. Katılımcılarımızın olan Alman göçmenlerin ise %55'i Alanya'da mülk sahibidir. Alanya'da arazi veya mülk satın alınması kentin emlak sektörünü olumlu yönde etkilemiş ekonomik yönde sektörü canlandırmıştır. Alanya'ya yerleşmek isteyen göçmenlerin yoğun mülk taleplerinin olumsuz yönü ise kentte villa, konut ve özellikle çok tercih edilen sitelerin her mahallede inşa edilerek betonlaşmanın artmasıdır. Alanya'da mülk edinmek isteyen yabancılar genellikle yüzme havuzlu, hamam, sauna gibi sosyal faaliyetleri olan siteleri tercih etmektedirler.

Fotoğraf 4. 2 Alanya'da Yatırım, Emlak ve E-İkamet Alınabilecek İşletme

Alanya'nın inşaat sektörü kentte yabancı yerleşiklerin artması ile yön değiştirmiştir. Yeni yapılan konutların çoğu yabancıların tercih edeceği stillerde inşa edilmeye başlanmıştır. Ayrıca Alanya'da artık çoğu konut Türk Lirası yerine Euro ile satılmaktadır. Bu durum yerli halkın konut bulmakta ve satın almakta zorluk çekmesine neden olmaktadır.

Fotoğraf 4. 3 Alanya’da Türkçe-İngilizce-Almanca Dillerinde Satılık Konut İlanı

Araştırma boyunca yapılan gözlemler ile Alman vatandaşların Alanya’da yalnızca marketlerden değil pazar ve manavlardan da alışveriş yaptıkları görülmüştür. Ayrıca Alman göçmenlerin %52,1’i yemek tercihlerini Alanya’da bulunan yerel restoranlardan yana kullanmaktadırlar. Bu durum Alanya esnafı için önemli bir ekonomik kaynak olmaktadır.

Tarih boyunca insanların kültür öğeleri giyim-kuşam, beslenme, dil gibi özellikler kültürün kaynağı olan yerden çıkıp yayılmış ve insanlar tarafından benimsenmiştir. Bu olguya kültürel yayılma denilmektedir. Başka kültürün bazı özelliklerini benimseme ise kültür edinmedir (Tümertekin ve Özgüç, 2016: 98). Kültürel yayılma ile insanlar mimari, din, dil, yeme içme alışkanlıkları gibi kültür özelliklerini göç ettikleri mekâna yansıtabilir ve göç edilen yerlerde gözle görülür şekilde değişimler olabilmektedir. Böylece göçmenler kendi kültürel özelliklerini “yerler” aracılığıyla göç ettikleri bölgeye yayar ve mekânsal bir değişime uğratarak “başka bir yer” haline getirebilmektedirler (Südaş, 2014: 130).

Alman göçmenler de kendi kültürel özellikleri Alanya’ya yansıtmışlardır. Örneğin kendilerine özgü yemek alışkanlıklarını, kültürlerini yansıtan obje ve el işi gibi ufak hediyelik eşyalarını düzenledikleri kermeslerde yerli ve yabancı alıcılara satmaktadırlar. Alanya’nın esnaf, butik, mağaza, restoran gibi işletmelerinin tabelalarında İngilizce ve Rusça dışında Almanca da yer almaktadır. Uzun yıllar Alanya’da Alman göçmenlerin olması Türklerin Almanca kurslarına giderek dil öğrenmeleri ile kültürlerini yansıttıkları gibi bazı Alman göçmenlerde Türkçe öğrenerek yeni bir kültür edinmişlerdir. Almanlar kendi dini ritüellerini yerine getirebilmek için kilise kurmuşlardır. Alanya’da yaşayan yabancıların çoğunlukta olması nedeniyle her yıl Noel Pazarı kurulmaya başlanmış ve Almanlar da kendi ürünlerini

burada satmaya başlamışlardır. Bu ve bunun gibi birçok kültürel özelliklerini kendileri ile birlikte göç ettikleri mekâna getirmişlerdir. Alman göçmenler kültürlerini yaymış, yerel kültürden etkilenmiş ve Alanya’da coğrafi mekânın değişmesine etki etmişlerdir.

Alanya’ya yerleşen Alman vatandaşlarının genel olarak Türkiye şartlarına ve Alanya’ya uyum sağladıklarını söyleyebilmekteyiz. Türkiye’nin yaşam şartlarına Alman göçmenlerin %88,5’i uyum sağladığını başka bir soruda ise %50 pay Alanya’da herhangi bir problemi olmadığını belirtmiştir.

Alman göçmenlerin kurduğu derneklerden önce Alanya’da ki yerleşik yabancıların tümünü kapsayan “Alanya Yabancılar Meclisi” ele alınmalıdır. Bu meclis 2004 yılında kurularak Alanya’ya göç eden tüm yabancıların haklarını korumak, sorunlarını dile getirmek ve bunların dışında sosyalleşmek için çeşitli faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulmuştur ve günümüzde de aktif olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Yabancılar Meclisi’nin kurucusu, Alanya’da yaşayan yabancılar artık “Yeni Alanyalılar” denilmesi gerektiğini ve onların yabancı değil bizden biri olduğunu belirtmiştir.

Alanya’nın turizm kenti olmasının getirdiği bir özellik yerli halkın yabancılar ile uzun yıllardır bir arada yaşamasıdır. Bu yüzden Alanya halkı çevrelerinde yabancıları görmeye alışkın olsa da yabancılar daha çok kendi aralarında sosyal ortamın içine girerek Alanya’da kendi alanlarını yaratmışlardır. Alman Katolik Kilise Derneği (St.Nikolaus Kirche) bu alanların başında gelmektedir. Almanlar bu derneği dini ritüellerini yerine getirmek amacıyla kullansalar da ayrıca onlar için önemli bir sosyalleşme alanıdır. Kendi dillerini konuşabildikleri, sorunlarını dile getirebildikleri ve çeşitli etkinlik düzenledikleri bir kurumdur. Her Salı günü toplanıp önce ayinlerini yapmakta daha sonra kilisenin kafesinde vakit geçirmektedirler.

Fotoğraf 4. 4 Alanya Alman Katolik Kilise Derneği

Fotoğraf 4. 5 Alanya Alman Katolik Kilise Derneği

Alman kilisesi dışında “Hür-Türk Alman Dostluk Derneği” de Alman göçmenlerin yanında yerli halkın da içinde bulunduğu bir dernektir. Hür-Türk Alman Dostluk Derneği'nin kurucusuyla görüşme yaptığımızda, Almanya'ya görev için gittiğini ve geri döndüğünde Alanya'da Alman göçmenlerin sorunları ile ilgilenilmediğini belirtmiştir. Bunun üzerinde 1989 yılında bu dernek kurulmuş ve günümüze kadar faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir.

Dernek Alanya'da her ayın başında Miray Otel'de toplanmaktadır. Dernek toplantılarında Türkiye'de gezi planları yapılmakta, gündem maddeleri konuşulmakta, Almanların sorunları ortaya atılma ve kurumlara yardım için destek planları yapılmaktadır. En önemlisi Türkçe kurslarına katılım önerisi sunularak Almanların Türkçe öğrenmesine teşvik edilmektedir. Alanya'da yabancılar için Türkçe, Türkler için ise Almanca kurslar

açılmaktadır. Bu durum Alanya'da Alman göçmenlerin kendi kültürlerini devam ettirdiklerinin göstergesidir.

Sınır aşan göç hareketlerinde göçmenler kendi kültürel kimliklerini korumak ve kendi milletlerinden olan insanlarla bir araya gelmek istemektedirler. Alanya'da da Alman göçmenler her ne kadar Türkler ve diğer yabancılar ile komşu olsalar ve arkadaşlık yapsalar da kendi içlerinde örgütlenmeye giderek aslında göç ettikleri yerde ulus ötesi alanları oluşturmaktadırlar.

Fotoğraf 4. 6 Hür-Türk Alman Dostluk Derneği-Miray Otel

Fotoğraf 4. 7 Hür-Türk Alman Dostluk Derneği'nin Toplantısı

Yerel bir gazete olan Yeni Alanya Gazetesi'nin Alman vatandaşları için Almanca bir ek gazetesi ve Almanca çevrimiçi haber sitesi bulunması göçmenlerin hem kendi ülkelerinden hem de göç ettikleri şehirden haberdar olmalarını ve gündemden uzakta kalmamaları için önemli bir adımdır. Geçmiş yıllarda ise Almanların daha fazla olması ile Alanya'da İngilizce yerine Almanca öğrenen yerli halkı görülmekteydi. Fakat özellikle son yıllarda Rus turist ve göçmenlerinin Alman vatandaşlarından daha fazla olması Alanya halkını bu sefer Rusça öğrenmeye teşvik etmiştir. Alanya'nın farklı milletlerden insanları bünyesinde barındırması dil gibi önemli bir araç ile kültürlerin yayılmasını da katkı sağlamıştır.

Fotoğraf 4. 8 Alanya'da Almanca İş İlanı

Alanya'da 2019 yılı itibariyle ikamet izni alan 27 bin yerleşik yabancı bulunmaktadır. Göçmenlerden geri dönmeyi düşünen veya kısa süreli kalışlarla gelen yabancılar olsa bile yabancı nüfus için mezarlık ihtiyacı doğmuştur. Alanya Yabancılar Mezarlığı yapılmadan önce göçmenler Alanya Belediyesinin mezarlığına defnedilmekteydi. Yabancılar ücretsiz olan mezarlık, bir süre sonra yetmemiş Mahmutlar, Cikkilli gibi mahallelerde de ek mezarlıklar yapılmış fakat bunlar ücretli olmuştur. Toprak (2009: 79)'da İzmir'de ki yabancı mezarlıkları ile ilgili bir araştırmasında, yabancıların Türkiye'de gömülmek istemelerinin bir nedeninin de gömülme fiyatlarının Avrupa'dan çok daha ucuz olması olduğunu belirtmiştir. Alman göçmenlerin çoğunun emekli olması ve Alanya'da kalıcı olarak yerleşmeleri onlar için

öldükten sonra kendi milletlerinden olan insanlarla ve kendi dini kuralları ardında defnedilmek önemli bir seçenektir.

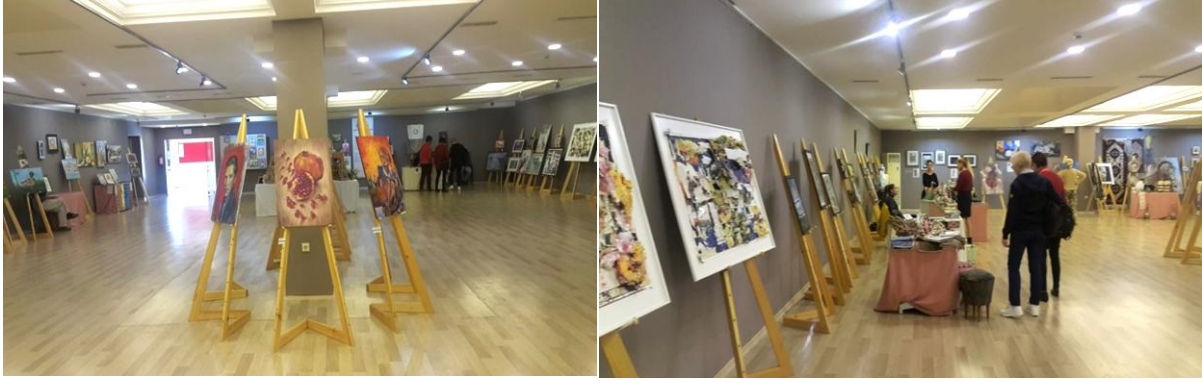

Fotoğraf 4. 9 Alanya Yabancılar Mezarlığını Gösteren Tabela

Fotoğraf 4. 10 Alanya Yabancılar Mezarlığı'nda Alman Vatandaşların Mezarları

Alanya'da ulusal organizasyonların yanında uluslararası sanatsal, kültürel ve spor faaliyetleri de düzenlenmektedir. Uluslar arası organizasyonlar hem Türkiye'yi tanıtmaya hem de Alanya için çok büyük reklam olmaktadır. Alanya'da yaşayan yerli halk gibi göçmenlerde bu faaliyetlere katılmaktadırlar. Bununla birlikte yalnızca göçmenlerin ve derneklerinin düzenlediği kendi sanatsal ve kültürel özelliklerini yansıttıkları aktiviteler düzenlenmektedir. Örneğin Alanya Yabancılar Meclisi 5 yıldır Alanya'da yaşayan yabancıların kendi eserlerini sundukları bir sergi düzenlemektedir. Bu sergiye hem yerli halk hem turistler hem göçmenler katılmaktadır.

Fotoğraf 4. 11 5.Alanya Uluslararası Sanat Sergisi-Alanya Kültür Merkezi

Göçmenler için sağlık kurumları ücretlidir ve Alanya'da Alman göçmenlerin %36'sının sağlık sigortası bulunmaktadır. Fakat Alman göçmenlerin birçoğu alternatif tıp alanında şifa bulmaya yönelmiştir. Akupunktur, Ozon tedavisi gibi alternatif tıp alanlarında hizmet veren sağlık kurumlarını kullanmaktadır.

Fotoğraf 4. 12 Alanya'da Yerleşik Yabancıların Tercih Ettikleri Sağlık Kurumu

SONUÇ

Türkiye bulunduğu konum itibariyle her dönemde uluslararası göç hareketlerinin merkezinde kalmıştır. Gerek ülke içinde yaşanan siyasi, politik durumlar gerekse komşu ülkelerde ki çatışmalar Türkiye’de farklı göç hareketlerinin yaşanmasına neden olmuştur. Uzun yıllar göç veren konumunda kalmış ya da geçiş ülkesi olarak anılmıştır. Fakat Türkiye, turizmin gelişmesi ve dünyaya adını turizm sektöründe duyurması ile farklı göç hareketleri ile karşılaşmıştır. Özellikle ülke turizminin 1980’li yıllardan sonra yenilenmesi ve gelişme göstermesi, Türkiye’nin eşsiz doğal güzellikleri, sahip olduğu tarihi geçmişi ve kültürel kaynaklarını uluslararası alanda tanıtması ile turistlerin yalnızca deniz-kum-güneş değil kültür turizmi, yayla turizmi, dağcılık gibi alanlarda da faaliyetlerde bulunmalarını sağlamıştır.

Turist olarak Türkiye’yi keşfeden ve tanıyan yabancılar özellikle Ege ve Akdeniz kıyı kuşağına göç etmektedirler. Türkiye’de en fazla İstanbul daha sonra Ankara ve Antalya illerinde yabancı uyruklu vatandaş ikamet etmektedir. Metropol kent İstanbul ve başkent Ankara’ya gelen yabancıların bir turizm kenti olan Antalya’ya göç eden yabancıardan farklı geliş nedenleri, kalış süreleri ve konaklama türleri olmaktadır. Dünya’da örnekleri olan Kuzey Amerika’dan Güney Amerika’ya ya da Kuzey Avrupa ülkelerinden Güney Avrupa kıyılarına göç eden çoğunlukla emekli-yaşlı bireylerin tercih ettikleri bölgeler arasında Türkiye’den Kaş, Marmaris, Kuşadası gibi tatil yörelerinin yanında Alanya’da kendini göstermiştir. Bu bölgelere gelen yabancılar ikinci konut sahibi olarak veya tatillerini burada geçirmek için kiralık ev tutarak kısa süreli/sürekli yerleşmektedirler. Kısa süreli kalışlar bir süre sonra sürekli yerleşime geçerek uluslararası göç hareketlerine dönüşmektedir. Böylece Türkiye’nin uluslararası göç hareketlerinde konumunu değiştiren göç türü ortaya çıkmıştır. Özellikle Avrupa Birliği sürecine girilmesi ve yabancıların mülk alım yönetmeliklerinin değişmesi ile gelişmiş ülkelerden göç alan bir ülke durumuna gelerek göç veren veya geçiş ülkesi olan konumunu değiştirmeye başlamıştır.

Alanya’da turizm sektörü kendini göstermeye ve teşvikler alarak yenilenmeye başladıktan sonra yerli turistler kadar yabancı turistlerin de gözdesi haline gelmiş, Alanya’nın ilk yabancı turistleri Almanlar olmuştur. Deniz-kum-güneş üçlüsü her ülkeden yabancıları bölgeye çekmiş fakat Alanya ilk sırada en çok Alman turistleri ağırlamıştır. Bu kısa süreli düzenli tatil süreçleri Almanların Alanya göç etmelerini sağlamıştır.

Bu çalışma içerisinde Alanya’ya yerleşen Alman göçmenlerin demografik, sosyo-ekonomik profillerini anket metodu kullanılarak araştırmanın başlıca problemleri

cevaplanmaya çalışılmıştır. Daha önce belirttiğimiz araştırma problemlerinin cevapları ise bu bölümde açıklanmaktadır.

- Alman göçmenlerin Alanya'yı tercih etme sebeplerinin başında iklim faktörü gelmektedir. Alanya'nın Akdeniz ikliminin getirdiği sıcak ve nemli hava, kış aylarında ortalama sıcaklıkların yüksek olması, denize girilebilmesi ile ılıman geçen sonbahar ayları Alman göçmenlerin Alanya'ya yerleşmelerinde en büyük etken olmuştur.

- Alman göçmenler, Alanya'yı ilk olarak tatil süreçlerinde ziyaret etmişlerdir. Uluslararası turizm hareketlerine katılan Almanlar, Alanya'yı tatil rotalarına ekleyerek devamlı ziyaret etmeye başlamışlardır. Böylece turizm faaliyetleri uluslararası göç hareketlerini doğurmuştur. Yabancılar turist olarak ziyaret ettikleri bölgede uluslararası göç hareketlerine katılarak göçmen statüsüne geçmişlerdir. Alman vatandaşlarının Alanya'yı kısa süreli düzenli ziyaretleri sonrasında sürekli yerleşim kararı almaları turizm faaliyetlerinin göç hareketleri ile bağlantılı olduğunun göstergesidir.

- Alanya'ya göç eden Alman vatandaşlarının %55,8'ini emekli bireyler oluşturmaktadır. Bu durumda Alanya'ya yönelik Alman göçlerinin tamamen emekli göç hareketlerinden oluştuğunu söyleyemeyiz. Fakat Alanya'da yaşayan Alman göçmenlerden en çok 66-75 yaş grubundaki bireylerin olması ve Alman göçmenlerin yaş ortalamasının 61 olarak çıkması çoğu göçmenin emekli olmasa bile yaşlılık/emeklilik dönemlerine az bir süre kaldığını göstermektedir. Bu durumda emeklilik süreçlerini Alanya'da geçirmek için göç etmeleri Alman vatandaşlarının emekli göç hareketlerine katıldıklarını göstermektedir.

- Alman göçmenler, Alanya'ya uyum sağlama süreçlerinde çoğunlukla problem yaşamamışlardır. Alanya'da yaşayan Türk arkadaşları ve diğer yabancılar dışında en çok kendilerinden önce gelen Alman göçmenlerden destek almışlar ve Alanya'da kendi alanlarını yaratan göçmen grubunu oluşturmuşlardır. Dini ritüellerini gerçekleştirebilecekleri kiliselerini kurmuşlar, sorunlarını paylaşmak ve birbirlerine destek olmak için dernek kurmuşlardır. Aynı zamanda Türkler ile birlikte yaşamaktan ve onlarla komşu olmaktan memnundurlar.

- Göçmenler kültürel özelliklerini yansıtan dilleri, dinleri, yemekleri gibi yaşayış biçimlerini Alanya'da gösterebilmiş ve kente kültürlerini yaymışlardır. Çeşitli faaliyetler ve organizasyonlar ile her iki kültür birbirini tanıyarak birbirinden etkilenmiştir. Alman göçmenlerin bazıları Türkçe öğrenmeye başlamış, yerel restoranları tercih ederek yemek kültürlerini öğrenmiştir. Aynı mekân üzerinde farklı kültürler birbirini tanıması Alanya'da kültürel çeşitlilik oluşmasına neden olmuştur. Göçmenlerin yerel işletmelerden veya pazarlardan alışveriş yapması, yerel restoranlarda yemek yemesi, kendilerini ziyarete gelen

yakınlarının turist olarak kentte tatil yapması ve özellikle göçmenlerin mülk edinmesi ekonomik olarak Alanya'ya önemli bir etki sağlamıştır.

Anket çalışmasının analizleri ile ortaya konulmak istenen diğer problemlerden biri de göçmenlerin Almanya'dan geldikleri eyaletlerin sorgulanmasıdır. Örneğin Alanya'ya göç eden Almanların en çok geldikleri eyaletler; Kuzey Ren-Vestfalya, Hessen ve Hamburg eyaletleri ülkenin en fazla nüfusa sahip eyaletleri olmasının yanında gelişmiş sanayi merkezlerinin olduğu bölgelerdir. Buna göre göç eden Alman nüfusun geldikleri eyaletlerden iklim faktörünün etkisi dışında Alanya'nın nispeten daha kırsal, sakin ve yavaş yaşam temposunun çekiciliği ile göç ettikleri tespit edilmektedir.

Alanya bünyesinde barındırdığı göçmen nüfus ile çok uluslu yapıda bir şehir haline gelmiştir. Yabancı nüfus Alanya'da kendilerine yabancı değil "Yeni Alanyalılar" denilecek kadar kentle bütünleşmiştir. Alanya'ya yerleşen Alman göçmenler ise kentte varlıklarını uzun süredir göstermektedirler. Diğer yabancı yerleşiklerden ayrı olarak Alanya her zaman Alman göçmenler ile anılmıştır. Fakat son yıllarda Alman vatandaşlarının hem turist olarak hem de yerleşik olarak azaldığı saptanmıştır. Alanya'da özellikle Rusya Federasyonu ve Ortadoğu ülkelerinden gelen vatandaşların yerleşmesi Almanların Alanya'dan göç etmesine neden olmuştur. Bununla birlikte Alanya'nın artık küçük bir tatil yörenisi değil fazlasıyla şehirleşmiş ve kalabalıklaşmış düzeninde daha sakin ve yavaş tempoya sahip yerlerde emekliliğini geçirmek isteyen Alman göçmenlerin etkisi de olmuştur. Fakat Alanya, Almanlar için her zaman turist olarak geldikleri ve yaşamaktan da memnun oldukları bir yerleşim yeri olarak anılmaktadır.

Alman göçmenlerin Alanya'da en büyük problemlerinden biri Türklerin Almanca bilmemesi ve onlarla iletişim kuramamalarıdır. Dil insanların iletişim kurması için en önemli araçtır. Bu yüzden yaşanılan yerde insanlarla iletişim kuramamak büyük bir sorundur. Alanya Belediyesi ve çeşitli kurumların bu konuda hem yerel halkı Almanca öğrenmesi için destekleyecek hem de Almanların Türkçe öğrenmesini kolaylaştıracak çalışmalar yapması gereklidir. Alanya'da Alman vatandaşları gibi farklı milletlerinden birçok göçmen yaşamaktadır. Bu yüzden belediyenin yerleşik yabancılar için kamu alanlarında, sorun yaşadıkları bürokrasi konularında zorlanmayacakları şekilde dil yeterliliği için istihdam alanlarına önem vermesi gerekmektedir.

Alanya'da yabancılar için ayrı bir mezarlık yapılmış olsa da bir bakımevi veya huzur evi bulunmamaktadır. Göçmenlerin çoğunun evi olsa bile özellikle emekli bireylerin kendi vatandaşlarıyla ayrı bir huzur evinde kalmak isteyecekleri göz önünde bulundurularak bu konuda çalışmalar yapılmalıdır.

Casado-Diaz vd. (2004), Kuzey Avrupa ülkelerinden dokuz Güney Avrupa ülkesine göç eden emeklileri ele alan altı çalışmanın anket sonuçlarını derledikleri bir araştırma sunmuşlardır. Buna göre derledikleri dokuz çalışmanın genel bulgularında ilk öne çıkan sonuç emeklilerin yaşam kalitelerini yükseltmek için kuzeyin soğuk ve yağışlı ikliminden kaçarak sıcaklık faktörünün etkisinin altında göç ettikleridir. Göç eden nüfusun genel olarak 50’li ve 60’lı yaşlarında hareket ettikleri ve çoğunun 10 yıldan fazladır yerleşik olarak yaşadıklarını belirtmişlerdir. Emekli göçmenlerin büyük bir oranının maddi refahlarının getirisi ile mülk sahibi olmalarına da dikkat çekmişlerdir. Bu derleme araştırmasının sonuçlarının büyük kısmı Alman vatandaşlarının Alanya’ya göç etme süreçleri ile örtüşmektedir. Fakat Kanarya Adaları’na göç eden Alman vatandaşlarının mevsimlik göçmen oldukları ve sadece yılın belli bir döneminde yerleşik oldukları rapor edilmiştir. Bu çalışmanın anket bulgularında ise Alanya’ya göç eden Alman vatandaşlarının %53,1’nin tüm yıl yerleşik oldukları sonucuna varılmıştır. Buna göre Alanya’da ki Alman göçmenlerin tamamının mevsimlik göçmen olduğunu söyleyemeyiz. Alman vatandaşlarının yarısının kalıcı göçmen olması %27,1’inin sonbahar veya ilkbahar aylarında geri kalan oranın ise yaz/kış aylarında ya da düzensiz şekilde göç etmesi Alanya’ya yönelik Alman göçlerinin mevsimlik göç hareketlerinden kalıcı göç hareketlerine doğru evrildiğini göstermektedir. Alman göçmenlerin yaş ortalamasının 61 olarak ortaya çıkması mevsimlik göçmen olsalar bile göçmenlerin gelecek yıllarda kalıcı yerleşime geçeceklerini göstermektedir. Turizmle bağlantılı olduğu sonucuna varılan bu göç türünde sık sık tatil ziyaretleri hem gelecekteki yaşamlarını şekillendirmekte hem de akraba ve arkadaşlarının ziyaretleri ile onların da göç etmelerini sağlamaktadır.

Südaş (2005)’in çalışması ile karşılaştırıldığında bu çalışma sonucunda Alanya’da yaşayan yabancılar arasında Alman vatandaşların azaldığı görülmektedir. 15 yıl içerisinde emeklilik dönemlerinde gelen yabancıların yerini giderek genç ve aktif iş yaşamında olan yabancılar almıştır. Diğer çalışmalar ele alındığında (Deniz ve Özgür, 2010) Antalya’ya gelen Rusya uyruklu bireylerin çalışmak için geldiği tespit edilmiştir. Özellikle Almanya, Hollanda ve İngiltere’den gelen emekli/orta yaşlı bireylerin sayıları azalmış Rusya Federasyonu ve İran’dan gelen yabancılar artmıştır. Ayrıca Südaş (2005)’in anket sonuçlarından farklı olarak erkek göçmenlerin kadın göçmenlerden çok az bir oranla fazla olduğu görülmüştür.

Alanya’ya uzun yıllar “Küçük Almanya” denilmesi boşuna değildir. Alanya’da yaşayan Alman göçmenler artık yabancı veya geçici misafir olarak değil öncelikle aynı mekânı paylaştığımız ve ortak kültürel etmenlerde bulduğumuz bizlerden biri olarak görülmelidir. Fakat Alman göçmenlerin son yıllarda ülkelerine geri dönme oranının artması bu konuda çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu yüzden tüm göçmenlerin olduğu

gibi onlarında sorunlarına çözüm bulmalı, kendilerine uyum ve entegrasyon süreçlerinde destek olunmalıdır. Türkiye’de Ege ve Akdeniz kıyı sahillerine yönelik karşılaştığı bu nispeten yeni göç türü ile anılmaya başlamıştır. Bu konuda gelişme göstererek eksikliklerin giderilmesi için farklı alanlarda olduğu gibi öncelikle coğrafya alanında kapsamlı çalışmaların yapılması öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat N. (2002). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulusötesi Yurttaşlığa*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Akış A. (2007). “Alanya’da Turizm ve Turizmin Alanya Ekonomisine Etkisi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 17*: 15-32.
- Akkayan T. (1979). *Göç ve Değişme*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul
- Akova S. (1997). “Türkiye’de Muz Ziraatının Coğrafi Dağılışı ve Özellikleri” *Coğrafya Dergisi 0 (5)*: 139-177.
- Aksoy Z. (2012). “Uluslararası Göç ve Kültürlerarası Etkileşim” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20): 292-303
- Akyüz E. (1995). “Geleneksel Konut Mimarisine İlişkin Kavramlar” *Ege Mimarlık Dergisi 3(17)*: 38-40,
- Alanya Avokadosu.(2018). “İşlenmiş ve İşlenmemiş Meyve ve Sebzeler ile Mantarlar”. Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (286)
- Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (2018). *Alanya Ekonomik Rapor*. ALTSO, Alanya
- Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (2019). *Alanya Ekonomik Rapor*. ALTSO, Alanya
- Arı Y. ve Hurley P. T. (2011). “Doğal Zenginlikler ve Şehirselleşme Politik Ekolojik Dönüşümler: Edremit Körfezi Örneği, Balıkesir” TUCAUM VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu. 2010, Ankara, 345-355
- Arınç K. (2011). *Türkiye’nin Kıyı Bölgeleri*, Bam Yayınları, İstanbul.
- Atalay I. (2018). Yerleşik Yabancıların Yerel Ekonomiye Etkisi: Alanya Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Avcı M., Avcı U., Şahin F. (2008). “Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye’ye Uluslararası Yabancı Göçü” Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası.
- Bahar H.İ. vd. (2009). “Older Migrants to The Mediterranean: The Turkish Example” *Population, Space and Place 15*: 509-522.
- Balkır C. ve Kırkulak Uludağ B. (2009). “ Turkey, the New Destination for International Retirement Migration” Fassman H., Haller M., Lane D. (ed.) *Migration and Mobility in Europa Trends, Patterns and Control* Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, UK, 123-143.

- Balkır C. ve Kırkulak Uludağ B. (2014). “Antalya’da Yaşayan Yerleşik Yabancı Emekli Göçmenlerin Yerel Ekonomiye Etkisi” M. Tuna (ed.) *Türkiye ve Yeni Uluslararası Göçler* Sentez Yayıncılık, Bursa, 77-107.
- Balkır C., Toprak Karaman Z., Kırkulak B., (2008). “Yabancı Emekli Göçünün Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Antalya ve Çevresi Üzerine Ampirik Bir Çalışma” *TUBİTAK (105K156)*, İzmir.
- Bayram G. (2013). Antalya’da Yaşayan Yerleşik Yabancıların Sosyal Statüleri ve Kültürel Özellikleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Benson M. ve O’Reilly K. (2016) *Lifestyle Migration Expectations, Aspirations and Experiences*, Roudledge, USA
- Bjak J. (2006). Forecasying International Migration: Selected Theories, Models, And Methods, *CEFMR Working Paper 4/2006*.
- Breuer T. (2005). “Retirement Migration or Rather Second Home Tourism? German Senior Citizens on the Canary Island” *DIE ERDE-Journal of the Geographical Society of Berlin 136*: 313-333
- Bulut İ. (2004). “Yasadışı Göçün Toplumsal ve Kültürel Alanda Ülkemize Etkileri” *Derin Mavi Dergisi 4*: 2-5
- Bulut İ., Fural Ş., Özoğul B. (2019). “Turizmin Arttırıcı Etkisine Yeni Bir Örnek Akbaş (Serik-Antalya) Buggy Cross Turizm Noktası ve Buggy Cross Makinaları Üretimi” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 23*: 1889-1903.
- Casado-Diaz M. A. (1988). “Socio-Demographic Impacts of Residential Tourism: A Case Study of Torrevieja, Spain” *Internetonal Journal of Tourism Research 1*: 223-237
- Casado-Diaz M. A., Kaiser C., Warnes A.M. (2004). “Northern European Retired Residents in N,ne Southern European Areas: Characteristics, Motivations anda Adjustment” *Ageing-Society 24*: 353-381
- Castles S. ve Miller M.J. (2003). *Göçler Çağı Modern Dünya’da Uluslararası Göç Hareketleri* (Çev. B. U. Bal ve İ. Akbulut), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Çağlar T. (2018). “Göç Çalışmaları için Kavramsal Çerçeve” *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi 5(8)*: 26-49.
- Çağlayan S. (2006). “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi” *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 17*: 67-91.

- Çelik-Uğuz S. (2012). “Göç ve Turizm: Türkiye-Almanya Örneği” *Yönetim Bilimleri Dergisi* 10(19): 1-30.
- Çil K. (2013). Yerleşik Yabancıların Türkiye Algılamaları: Antalya Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çimen D. (2009). “Yabancıların Taşınmaz Mülk Edinimi” *Hukuk Gündemi Dergisi* 12: 9-14.
- Dayıoğlu L. (2012). Almanya’dan Al(m)anya’ya Gönüllü Göç Sürecine Bakış: Emeklilik Sonrası Alanya’daki Yerleşik Almanlar. *Türk-Alman İlişkileri ve Kültür Aktarımı Projesi (108K375)*. TUBİTAK, İstanbul
- Demirhan Y. Ve Aslan S. (2015) “Türkiye’nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi” *Birey ve Toplum* 5(9): 23-62.
- Deniz A. (2012). Rusya’dan Antalya’ya Ulusaşırı Göç ve Bu Göçün Sosyo-Mekânsal Sonuçları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Deniz A. ve Özgür E.M. (2010). “Rusya’dan Türkiye’ye Ululaşırı Göç: Antalya’daki Rus Göçmenler” *Ege Coğrafya Dergisi*, 19 (1): 13-30.
- Dinç G. (2012). “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Alanya Nüfusu (1831-1950)” *Alanya XII. Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Alanya.120-135.
- Dinç Y. (2020). *Karşılaştırmalı Bir Şehir Coğrafyası: Alanya ve Manavgat Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğanay H. (1991). *Demografya (Nüfus Bilimi)*, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Ofset Tesisleri, Erzurum
- Durgun S. (2018). “Al(m) anya: “Tatlı Vatan” ? Emekli Göçü ve Yerel Etkileri” *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 2, 59-73.
- Erol O. (2011). *Genel Klimatoloji*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Genç Ş. (2014). “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yabancı Gerçek Kişilerin Taşınmaz Edinimi” *Sayıştay Dergisi* 95: 77-90
- Göker G. (2015). *Göç Kimlik Aidiyet*, Literatür Academia, Konya
- GRID (2020), Global Report on Internal Displacement, Aprail 2020
- Güllüpnar F. (2012). “Göç Olgusunun Ekonomi Politikası ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme” *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi* 4: 53-85.
- Günay E., Atılgan D., Serin E. (2017). “Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 7(2): 37-60

- Güner C. (2005). "İltica Konusunda Türkiye'nin Yol Haritası: Ulusal Eylem Planı" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 56(4): 82-109.
- Huete R. ve Mantecon A. (2012). "Residential Tourism or Lifestyle Migration: Social Problems Linked to the Non-Definition of the Situation" Moufakkir O. Ve Burns P.M. (ed.) *Controversies in Tourism*, CABI, London, UK
- İçduygu A. (2009). *International Migration and Human Development in Turkey, United Nations Development Programme Human Development Reports 2009/52*
- İçduygu A. ve Aksel D.B. (2012). *Türkiye'de Düzensiz Göç*. Uluslararası Göç Örgütü Türkiye, Ankara
- İçduygu A., Erder S., Gençkaya Ö.F. (2014). "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları 1923-2023: Ulus Devlet Oluşumundan Ulusötesi Dönüşümlere" *Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi*, İstanbul
- İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı (2020). *Antalya İli Alanya İlçesi Çıplaklı Mahallesi Nazım İmar Planı Revizyonu Plan Açıklama Raporu*. Antalya Kültür ve Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Antalya.
- Kaiser B. (2012). "50 Years and Beyond: The 'Mirror' of Migration-German Citizens in Turkey" *Perceptions* 17(2): 103-124.
- Kaiser B. ve İçduygu A. (2005). "Türkiye'de ki Avrupa Birliği Yurttaşları", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları*. A.Kaya ve T. Tarhanlı (drl.) Tesev Yayınları, İstanbul.
- Karadede A. (1968). *Alanya'nın Beşeri ve Ekonomik Durumu "Alanya Ovasında Ziraat"*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Karakaya E. ve Turan A. H. (2006). "Türkiye'ye Yabancı Emekli Göçü: Didim'in Yeni Sakinleri ve Bölgeye Ekonomik Etkileri" *İktisat-İşletme-Finans Dergisi*, 21 (246): 122-132
- Kaya İ. (2008). "Legal Aspect of Irregular Migration in Turkey" *CARIM Analytic and Synthetic Notes*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, San Domenico di Fiesole, European University Institute.
- King R. ve Patterson G. (1998). "Diverse Paths: The Elderly British in Tuscany" *International Journal of Population Geography* 4: 157-182
- King R., Warnes A.M., Williams A.M. (1998). "International Retirement Migration in Europe" *International Journal of Population Geography* 4: 91-111
- Kocakuşak S. (1968). "Alanya'da Yerleşme Adlarının Özellikleri" *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 4: 171-187.

- Kocakuşak S.(1993). *Alanya'da Kentleşme-Turizm ve Sorunları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kümbetoğlu B. (2005). *Küresel Gidişat, Değişen Göçmenler ve Göçmenlik*. Detay Yayınları, Ankara
- Lee E. S. (1966). "A Theory of Migration" *Demography* 3(1): 47-57
- Massey D. (2003). Patterns and Processes of International Migration in the 21st Century, Paper Prepared of Conference on African Migration Comparative Perspective, Johannesburg, South Africa, 4-7 June,2003.
- Massey D. (2015). "A Missing Element in Migration Theories" *Migration Letters* 12(3): 279-299
- Massey D. vd. (1993). "Theories of International Migration: A Review and Appraisal" *Population and Development Review* 19(3): 431-466.
- Massey D.S. (1990). "The Social and Economic Origins of Immigration" *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 510: 60-72
- McWatters M.R. (2008) *Residential Tourism (De)Constructing Paradise*, Channel View Publications,Bristol-Buffalo-Toronto
- Moro D. (2006). "İnternational Retirement Migration: Legal Framework in European Union" *Warwick University Dept of Economics, Coventry, UK*
- Mutluer M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi, Kaynak: BMMYK (2010) *Sığınma ve Mülteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler* 66-87.
- O'Reilly K. (2000) *The British on The Costa Del Sol*, Routledge, New York
- Okuyucu A. ve Somuncu M. (2018). "1990-2015 Yılları Arasında Türkiye'ye Yönelik Uluslararası Turizm Hareketlerindeki Değişim" *Türk Coğrafya Dergisi* 71: 7-13.
- Özçağlar A. (2011). *Coğrafyaya Giriş-Sistemik, Kavramlar, Yöntemler*, Ümit Ofset, Ankara.
- Özerim M. G. (2008). Avrupa'da Uluslararası Emekli Göçü ve Yeni Bir Varış Ülkesi Olarak Türkiye: Muğla-Dalyan Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özgüç N. (2013). *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İstanbul
- Özgürel G. ve Avcıkurt C. (2018). "Yerleşik Yabancıların Türkiye Turizmine Etkileri: Marmaris İlçesi Örneği" *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(1): 195-225.
- Özyakışır D. (2017). "Göç ve Turizm İlişkisi: Kars İçin Teorik Bir Analiz" *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(15): 151-170

- Parlak B. ve Şahin A.U. (2015). “Türkiye İltica ve Göç Mevzuatının Coğrafi Kısıtlama Uygulaması Yönünden Analizi” *Tesam Akademisi Dergisi* 2(2): 65-79
- Perruchoud R. ve Redpath J. (ed.). (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*, IOM.
- Peyronnet P.D. (1971). “Alanya Bölgesinin (Güney Toroslar) Jeolojisi, Metamorfik Boksitin Kökeni” *Maden Tetkik ve Arama Dergisi* 76 (76): 98-123.
- Piore M.J. (1979). *Birds of Passage*, Cambridge University Press, UK.
- Resmi Gazete (1994). *Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*. Resmi Gazete (22127) 1994.
- Rodríguez V., Fernandez-Mayoralas G., Rojo F. (2004). “International Retirement Migration: Retired Europeans Living on the Costa Del Sol, Spain” *Population Review* 43(1): 1-36.
- Sağır A. (2011). “Kültürel Bütünleşme Bağlamında Antalya'nın Finike İlçesine Yerleşen Turistlerin Sosyolojik Çözümlemesi” *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(1): 49-64
- Sarı C. (2010). “Alanya İlçesi'nin Alternatif Turizm Kaynakları” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (1): 1-28.
- Sarı C. vd. (ed.). (2012) *Dünden Bugüne Antalya*. Avcı Ambalaj, Antalya
- Sarı S. ve İnan N. (2010). “Antalya-Anamur Kıyı Bölgesindeki İklim Farklılıkları” *Marmara Coğrafya Dergisi* 22: 325-362.
- Simmel G. ve Mosse R. (2016). *The Stranger*, *Baffler* 30: 176-179.
- Sirkeci İ. ve Erdoğan M. M. (2012). “Editorial Göç ve Türkiye” *Migration Letters*, 9(4): 297-302
- Sirkeci İ. ve Yüceşahin M.M. (2014). “Editörden: Türkiye'de Göç Çalışmaları” *Göç Dergisi* 1(1): 1-10
- Sirkeci İ., Cohen J.H., Ratha D., (2012). *Migration and Remittances During The Global Financial Crisis and Beyond*, World Bank Publications, Washington DC,USA
- Soyak M. (2013). “Uluslararası Turizmde Son Eğilimler ve Türkiye'de Turizm Politikalarının Evrimi” *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4: 1-18.
- Stalker P. (2002). “Migration Trends and Migration Policy in Europe” *International Migration* 40 (5): 151-179.
- Südaş İ. (2012). *Avrupa Ülkelerinden Türkiye'nin Batı Kıyılarına Yönelik Göçler: Marmaris Kuşadası ve Ayvalık İlçelerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir

- Südaş İ. (2014) “Biz Turist İstedik İnsanlar Geldi” , *Farklılıkların Birlikteliği*. A.Kaya (drl.). Hiperlik Yayınları, İstanbul
- Südaş İ. ve Mutluer M. (2008). “Ekonomik Etkileri Açısından Türkiye’nin Turizm Merkezlerine Yönelik Avrupalı Göçleri” *Ege Coğrafya Dergisi*, 17(1-2): 51-59
- Südaş İ.(2005). Türkiye’ye Yönelik Göçler ve Türkiye’de Yaşayan Yabancılar: Alanya Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Sür A. (1977). “Alanya’nın İklimi” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları* 270: 1-145.
- Şen A. ve Şit M. (2015). “Turizm Gelirlerinin Türkiye Ekonomisindeki Rolü ve Önemi” *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 5(8): 30-45.
- Tamer-Görer N. (2014). “ ‘Hayalet’ Göç: Yaşam Kalitesi Arayışında Türkiye Kıyı Yerleşmelerine Yönelen Avrupalı Emekliler” *İdeal Kent* 14: 206-233.
- Tilly C. (1976). “Migration in Modern European History” *CRSO Working Paper* 145.
- TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (2006). *Yabancılar Toprak Satışı: Neo-liberalizm Kısacasında Türkiye Toprakları*. Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Ankara.
- Toksöz G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Toksöz G., Erdoğan S., Kaşka S. (2012). “Türkiye’ye Düzensiz Emek Göçü ve Göçmenlerin İşgücü Piyasasındaki Durumları” IOM, *Göç Yönetimi Genel Politika Çerçevesinin Düzenlenmesi ve Uygulanması Hususunda Türkiye’nin Çabalarının Desteklenmesi Projesi*
- Toprak Z. (2009). “Yabancı Emekli Yerleşiklerin Yerelde Kamusal Hayata Katılım İstekliliği ve Yerel Halkla İlişkileri (Antalya için Bir Yaklaşım)” *Yönetim Bilimleri Dergisi* 7(2): 99-136.
- Toprak Z. ve Karakurt A. (2009). “Türkiye’de Yabancı Mezarlıkları ve Küresel İlişkiler Ağında Stratejik Gelişmeler; İzmir İçin Bir Yaklaşım” *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1): 73-99
- Truly D. (2002). “International Retirement Migration and Tourism Along The Lake Chapaka Riviera: Developing a Matrix of Retirement Migration Behaviour” *Tourism Geographies* 4(3): 261-281.
- TTK, Turizm Teşvik Kanunu (2634. 5501). *Resmi Gazete* 17635 (16.03.1982).
- TUBİTAK. (2008). *Muğla-Gökova Yöresine Yerleşen Yabancılar: Büyük Britanya Vatandaşları Örneği (105K170)*. TUBİTAK SOBAG, Muğla.

- Tunçdilek N. (1988), *Dünya Nüfus Dinamiği*, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, İstanbul
- USAK.(2008). *Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu (08-04)*.TUBİTAK. Ankara
- Wilhelm Rode N. C. (2008). The Tourism-Migration Nexus: Towards a Theory of Global Human Mobility, *Master of Arts in The Program of Immigration and Settlement Studies*, Canada,2008
- Williams A. M. ve Hall M. (2000), “Tourism and Migration: New Relationships Between Productuion and Consumption” *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment* 2(1): 5-27.
- Williams A.M. vd. (2000). “Tourism and International Retirement Migration: New Forms of an Old Relationship in Southern Europe” *Tourism Geographies* 2(1): 28-49

İnternet Kaynakları

- <https://www.goc.gov.tr/> (erişim tarihi: 20.05.2020).
- <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf> (erişim tarihi: 03.01.2020).
- <https://www.unhcr.org/globaltrends2019/> (erişim tarihi: 15.04.2020).
- <https://www.unwto.org/> (erişim tarihi: 20.02. 2020).
- <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 05.12. 2020).
- <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izni-cesitleri> (erişim tarihi: 07.09.2020).
- <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> (erişim tarihi: 07.09.2020).
- <https://www.nvi.gov.tr/turk-vatandasliginin-kazanilmasi> (erişim tarihi:14.08.2020).
- <https://www.tkgm.gov.tr/> (erişim tarihi: 13.09.2020).
- <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> (erişim tarihi: 10.11.2020).
- <https://www.tuik.gov.tr/> (erişim tarihi: 24.05.2020).
- <https://denizcilik.uab.gov.tr> (erişim tarihi: 03.05.2020).
- <https://www.altid.org.tr/> (erişim tarihi: 27.06.2020).
- <https://www.migrationpolicy.org/> (erişim tarihi: 10.10.2020).

EK-1: Alman Göçmenlere Uygulanan Anket Formu (Türkçe)

Alanya'da Yaşayan Yerleşik Alman Vatandaşlara Yönelik Uluslararası Göç
Kapsamında Turizm ve Göç Bağlantısını Araştırma Anketi

Sayın katılımcı;

Bu anket formu, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı'nda yürütmekte olduğum yüksek lisans tezimin uygulama kısmında analiz yapabilmek için kullanılacaktır. Bu anket formu özel bilgiler, isim, adres, telefon vb. içermemektedir. Elde edilen cevaplar herhangi bir kişiyle veya kuruluşla paylaşılmayacaktır. Katılımınız için teşekkürler.

Başak YILDIRIM

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER/ KİŞİSEL BİLGİLER**1) Cinsiyetiniz:**

1 Erkek 2 Kadın

2) Yaşınız:

Lütfen belirtiniz:.....

3) Mevcut medeni veya ilişki durumunuz nedir?

- 1 Evli
2 Hiç evlenmemiş (bekâr)
3 Birlikte yaşama (partner)
4 Ayrı yaşama
5 Boşanmış
6 Dul (eşi ölmüş)

4) Eşinizin/partnerinizin uyruğu nedir?

Lütfen belirtiniz:.....

5) Eğitim durumunuz nedir?

- 1 Okur-yazar değilim
2 Okur-yazarım/Bir okul bitirmedim
3 İlköğretim birinci basamak (4-5 yıl)
4 İlköğretim ikinci basamak (4-5 yıl)
5 Lise veya mesleki lisesi mezunu (2-4 yıl)
6 Yüksekokul (2-3 yıl)
7 Yüksekokul veya fakülte (4-6 yıllık)
8 Yüksek lisans veya doktora

6) Mesleğiniz nedir?

Lütfen belirtiniz:.....

7) Ülkenizde bir işte çalışıyor musunuz?

1 Evet 2 Hayır

8) Çalışıyorsanız, ne iş yapıyorsunuz?

Lütfen belirtiniz:.....

9) Alanya'da çalışıyor musunuz?

1 Evet 2 Hayır

10) Çalışıyorsanız, ne iş yapıyorsunuz?

Lütfen belirtiniz:.....

11) Kişisel aylık geliriniz ne kadardır?

- 1 750 € veya daha az
2 751-1500 €
3 1501-2500€
4 2501-5000 €
5 5000 €' ve +

GÖÇ SÜREÇLERİ/TURİZM-GÖÇ İLİŞKİSİ**12) Buraya hangi ülkeden(1) bölgeden(2), kentten(3) geldiniz?**

(1)Lütfen belirtiniz:.....

(2)Lütfen belirtiniz:.....

(3)Lütfen belirtiniz:.....

13) Alanya'ya ilk defa hangi yıl geldiniz?

Lütfen belirtiniz:

14) Alanya'ya ilk defa hangi amaçla gelmişsiniz?

- 1 Turistik 2 Eş /sevgili ziyareti
 3 Arkadaş/akraba ziyareti 4 Çalışma
 5 İş /Ticaret 6 Eğitim
 7 Yerleşme 8 Diğer *Lütfen belirtiniz*

15) Alanya'da daha önce tatil yaptıysanız**bu durum buraya yerleşmenizde etkili oldu mu?**

- 1 Evet 2 Hayır

16) Alanya'ya yerleşmeden önce kaç kere gelmişsiniz?*Lütfen belirtiniz:.....***17) Ne kadar süredir Alanya'da yaşıyorsunuz?***Lütfen belirtiniz:.....***18) Yaşamak için Alanya'yı seçme nedeniniz?****(Birden fazla seçen ek işaretleyebilirsiniz)**

- 1 Uygun iklim koşulları
 2 Ucuz yaşam maliyeti
 3 Akraba/arkadaş tavsiyesi
 4 Emeklilik yaşamına uygunluk
 5 Türkiye'nin AB adaylığı
 6 Mülk edinim fırsatı
 7 İş ve ticaret
 8 Evlilik
 9 Diğer *Lütfen belirtiniz*

19) Alanya'da yılın hangi aylarında yaşıyorsunuz?*Lütfen belirtiniz.....***20) Alanya'da yaşamadığınız dönemlerde nerede yaşıyorsunuz?**

- 1 Türkiye'de başka bir yerde
 2 Kendi ülkemde
 3 Başka bir ülkede

21) Alanya'da yaşamadığınız dönemlerde buradaki evinizde kalan var mı?

- 1 Evet 2 Hayır

22) Kalıyorsa kimler kalıyor?*Lütfen belirtiniz:.....***23) Hangi nedenle ülkenize gidiyorsunuz?**

- 1 Vize süresini uzatma 2 Aile ziyareti
 3 Arkadaş ziyareti 4 Çalışma
 5 Ticaret 6 Tatil 7 Diğer *Lütfen belirtiniz*

24) Türkiye'de yasal olarak bulunma biçiminiz nedir?

- 1 Turistik vize 2 Tedavi vizesi
 3 Kısa dönem oturma izni
 4 Uzun dönem ikamet izni 5 Çalışma izni
 6 Aile ikamet izni 7 Diğer

25) Ülkenize gidiyorsanız gidiş sıklığınız nedir?

- 1 Ayda 1 kere 2 2-3 ayda 1 kere
 3 4-6 ayda 1 kere 4 7-11 ayda 1 kere
 5 Yılda 1 kere 6 Hiç gitmiyorum
 7 Gidişlerimiz düzensiz
 8 Diğer *Lütfen belirtiniz:.....*

26) Akraba veya arkadaşlarınızdan**Alanya'ya yerleşen var mı?**

- 1 Evet 2 Hayır

27) Yanıtınız evet ise Alanya'ya yerleşme**konusunda onlardan etkilendiniz mi?**

- 1 Evet 2 Hayır

28) Alanya'da hangi bölgede oturuyorsunuz?

Lütfen belirtiniz:.....

29) Yaşadığınız evin mülkiyet durumu nedir?

- 1 Kiralık
 2 Mülk sahibi
 3 Başkalarıyla ortak mülk
 4 Akraba/arkadaşların mülkü
 5 Diğer Lütfen belirtiniz:.....

30) Ne tür konutta oturuyorsunuz?

- 1 Site içinde konut
 2 Apartman dairesi
 3 Müstakil ev
 4 Diğer Lütfen belirtiniz:.....

31) Burada ekonomik yatırımlarınız/ girişimleriniz veya ortaklıklarınız var mı?

- 1 Evet 2 Hayır

GÖÇMENLERİN UYUM SAĞLAMA SÜREÇLERİ / PROBLEMLERİ

32) Alanya'da ne gibi problemler yaşıyorsunuz?

- 1 Çalışma izni almakta
 2 Oturma izni almakta
 3 Kiralık ev bulmakta
 4 Alışverişte (esnaf tarafından kandırılmak)
 5 İş bulmakta
 6 Türklerle iletişim kurmakta (yabancı dili bilmemeleri)
 7 Resmi kuruluşlarla (genel olarak)
 8 Diğer Lütfen belirtiniz:.....

33) Alanya'da uyum sorunları yaşıyor musunuz?

- 1 Evet 2 Hayır

34) Alanya'ya uyum sağlamak için kim veya kimlerden yardım aldınız?

- 1 Alanya'da yaşayan ülkemden insanlar
 2 Alanya'da yaşayan diğer göçmenler
 3 Eş-sevgili 4 Akrabalar
 5 Türk arkadaşlar
 6 Göçmen/Yabancı Dernekle
 7 Kilise 8 Diğer Lütfen belirtiniz:.....

35) Alanya'da karşılaştığımız sorunlar için size yardım eden sosyal organizasyon var mı?

- 1 Evet, kendi yurttaşlarımızın kurduğu sosyal organizasyonlarla problemlerimi çözüyorum (dernek, klise)
 2 Evet, Türklerin kurdukları sosyal organizasyonlarla problemlerimi çözüyorum (belediye, dernek, yöneticiler)
 3 Hayır, yok

36) Türkiye' de yaşam koşullarına uyum sağlayabildiniz mi?

- 1 Evet 2 Hayır

37) Sorunlarınızı nasıl çözüyorsunuz?

- 1 Formel (resmi kuruluşlar)
 2 Enformel (arkadaş, akraba vb.)

38) Yerel seçimlerde oy kullanmak ister misiniz?

- 1 Evet 2 Hayır

39) Alanya'da geçerli bir sağlık sigortanız var mı?

- 1 Evet 2 Hayır

GÖÇMENLERİN YEREL HALKA KATILIM SÜREÇLERİ / SOSYO-KÜLTÜREL UYUM

40) Türk dili bilginiz hangi seviyededir?

- 1 Hiç yok
 2 Az (Birkaç kelimeden ibaret)
 3 Orta seviyede
 4 İyi 5 Oldukça iyi

41) Türkçe biliyorsanız hangi yollarla öğrendiniz?

- 1 Kurslardan 2 Eşimden
 3 Arkadaşımdan
 4 Kendi kendime
 5 Diğer *Lütfen belirtiniz*

42) Türkçe bilmiyorsanız günlük yaşamınızı nasıl sürdürüyorsunuz?

- 1 Anadilimde konuşan insanlarla iletişim kuruyorum
 2 İngilizce konuşuyorum
 3 Türkçe bilen birisinden yardım alıyorum
 4 Diğer insanlar benimle anadilimde konuşuyor

43) Ana dilinizi öğrenmek için sizden yardım isteyen oldu mu?

- 1 Evet, Türk vatandaşlarından oldu
 2 Evet, yabancı uyruklu vatandaşlardan oldu
 3 Hayır, hiç olmadı

44) Alanya'da size karşı hangi ifadeyi kullanıyorlar?

- 1 Yabancı
 2 Göçmen
 3 Bizden biri
 4 Diğer *Lütfen belirtiniz.....*

45) Alanya'da yeme-içme için genellikle nereyi tercih ediyorsunuz

- 1 Ev
 2 Yabancı sahipli işletmeler/ restoranlar
 3 Yerli işletmeler/ restoran
 4 Franchise restoranlar

46) Alanya'da ne tür etkinliklerde bulunuyorsunuz?

- 1 Türk sivil toplum kuruluşları
 2 Belediye faaliyetleri
 3 Siyasi partiler
 4 Yabancı kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetler
 5 Hiç katılmıyorum

47) Alanya'da Türklerin dini/milli bayram kutlamalarına katılıyor musunuz?

- 1 Evet 2 Hayır 3 Bazen

48) Alanya'da kendi dini/milli bayramlarınızı kutluyor musunuz?

- 1 Evet 2 Hayır 3 Bazen

49) Alanya'da kendi dilinizle ilgili bilgilendirmeleri yeterli buluyor musunuz?

- 1 Evet 2 Hayır 3 Kısmen

50) Ülkenizdeki olayları nasıl takip ediyorsunuz?

- 1 Basın yoluyla (gazete, dergi vb)
 2 Arkadaş-akraba vasıtasıyla
 3 Ülkeme gittiğimimde

51) Komşularınızın kim olmasını isterdiniz?

- 1 Ülkemden gelen insanlar
 2 Burada yaşayan insanlar Türkler
 3 Fark etmez

52) Genellikle kimlerle arkadaşlık yapıyorsunuz?

- 1 Kendi ülkemden insanlar
 2 Türkler
 3 Diğer yabancılar
 4 Herkes

53) Sosyalleşmek için kimlerin bulunduğu mekânları tercih ediyorsunuz?

- 1 Kendi ülkemden insanlar
 2 Türkler
 3 Diğer yabancılar
 4 Fark etmez

54) Alanya'ya yerleşmesi için akrabalarınıza-arkadaşlarınıza önerir misiniz?

- 1 Evet 2 Hayır 3 Belki

55) Gelecekte ülkenize temelli dönmeyi düşünür müsünüz?

- 1 Evet 2 Hayır 3 Koşullara bağlı

56) Ekleme istediğiniz herhangi başka bir şey var mı?

Lütfen belirtiniz:.....

EK-2 Alman Göçmenlere Uygulanan Anket Formu (Almanca)

Umfrage zur Erforschung von Tourismus und Migrationszusammenhang im Rahmen der Internationalen Migration für in Alanya Lebende Deutsche Staatsbürger

Lieber Teilnehmer;

Dieser Fragebogen wird für die Analyse im Bewerbungsteil meiner Masterarbeit verwendet, die ich an der Universität Akdeniz, Institut für Sozialwissenschaften, Institut für Geographie, durchgeführt habe. Dieser Fragebogen enthält spezielle Informationen, Namen, Adresse, Telefon usw. Es ist nicht inbegriffen. Die erhaltenen Antworten werden nicht an Personen oder Organisationen weitergegeben. Vielen Dank für Ihre Teilnahme.

Başak YILDIRIM

DEMOGRAPHISCHE EIGENSCHAFTEN / PERSÖNLICHE INFORMATIONEN

1) Ihr Geschlecht :

1 Frau 2 Mann

2) Ihr Alter :

Bitte angeben:.....

3) Ihr familienstand ?

1 verheiratet 2 nie verheiratet
 3 zusammen leben 4 separet leben
 5 geschieden 6 Witwe

4) Was ist die Nationalität Ihres Partners?

Bitte angeben:.....

5) Wie ist ihr bildungsstatus ?

1 Ich bin nicht gebildet
 2 grund schule
 3 nittelschule
 4 abitruent
 5 college
 6 schule und Fakultät
 7 Master oder Phd
 8 Master oder Phd (4-6 jahre)

6) Was ist dein Job?

Bitte angeben :.....

7) Hast du einem job in deinem land ?

1 Ja 2 Nein

8) Was machst du, wenn du arbeitest?

Bitte angeben :.....

9) Arbeitest du in Alanya ?

1 Ja 2 Nein

10) Was machst du, wenn du arbeitest?

Bitte angeben :.....

11) Wie hoch ist Ihr persönliches monatliches Einkommen?

1 750 € oder weniger
 2 751-1500 €
 3 1501-2500 €
 4 2501-5000 €
 5 Mehr als 5000 €

MIGRATIONSPROZESSE / TOURISMUS- MIGRATIONSBEZIEHUNG

12) Aus welchem Land (1) welcher Region(2), aus welcher Stadt (3) sind sie hierher gekommen ?

(1) Bitte angeben:.....

(2) Bitte angeben:.....

(3) Bitte angeben:.....

13) In welchem jahr bist du zum ersten mal nach Alanya gekommen ?

Bitte angeben:

14) Zu welchem Zweck sind Sie zum ersten Mal nach Alanya gekommen?

- 1 Touristisch
 2 Ehepartner /lieber Besuchen
 3 Freunde/ Verwandte besuchen
 4 Arbeits
 5 Geschäftweik/Handel
 6 Ausbildung
 7 Siedlung
 8 Andere *Bitte angeben:...*

15) Wenn Sie schon einmal in Alanya Urlaub gemacht haben, hat sich das auf Sie ausgewirkt,sich hier niedergelassen ?

- 1 Ja 2 Nein

16) Wie oft sind Sie gekommen, bevor Sie sich in Alanya niedergelassen haben?

Bitte angeben:.....

17) Wie lange lebst du schon in Alanya?

Bitte angeben:.....

18) Ihr grund Alanya zum leben zu wählen ?

- 1 Geeignete klimabedingungen
 2 Billiges lebenshaltungskosten
 3 Freund beratung
 4 Anspruch ouf ruhestand
 5 Türkischen EU-kandidatur
 6 Gelegenheit, Eigentum zu erwerben und zu besitzen
 7 Wirtschaft und Handel
 8 Ehe
 9 Andere *Bitte angeben :.....*

19) In welchen Monaten des Jahres bleiben due in Alanya?

Bitte angeben:

20) Wo lebst du, wenn du nicht in Alanya lebst?

- 1 An anderer Stelle in der Türkei
 2 In meinem eigenen Land
 3 In einem anderen Land

21) Gibt es Leute in Ihrem Haus, wenn Sie sind?

- 1 Ja 2 Nein

22) Wenn est bleibt, wer bleibt?

Bitte angeben :.....

23) Aus welchem grund gehst du in dein land?

Sie können mehrere Markierungen vornehmen

- 1 Verlängerung der visumfrist
 2 Familienbesuche
 3 Freundebesuche
 4 Arbeits
 5 Handel
 6 Urlaub
 7 Andere
 8 Andere *Bitte angeben :.....*

24) Was ist Ihre Form der rechtlichen Präsenz in der Türkei ?

- 1 Touristenvisum
 2 Behandlungsvisum
 3 Kurzfristige aufentholtserlaubnis
 4 Unbefristetes aufenthaltsgenehmigung
 5 Arbeitserlaubnis
 6 Aufenthaltserlaubnis fur familien
 7 Andere *Bitte angeben :.....*

25) Wie häufig reisen Sie ab, wenn Sie in Ihr Land reisen?

- 1 Einmal im Mon
 2 Einmal alle 2 oder 3 Monat
 3 Einmal 4-6 Monat
 4 Einmal alle 7 oder 11 Monat
 5 Arbeitserlaubnis
 6 Ich gehe nie
 7 Unsere Abfahrten sind unregelmäßig
 8 Andere *Bitte angeben:.....*

26) Gibt es Verwandte oder Freunde, die sich in der Alanya niedergelassen haben?

- 1 Ja 2 Nein

27) Wenn sie mit ja antworten, worden sei bei der Ansiedlung in Alanya von ihren beeinflusst?

- 1 Ja 2 Nein

28)In welcher Region leben Sie in Alanya?

Bitte angeben :.....

29) Eigentumsstatus des Hauses , in dem Sie wohnen?

- 1 Nichte
 2 Eintümer
 3 Gemeinsames Eigentum mit anderen
 4 Eigentum von Verwandten und freunden
 5 Andera *Bitte angeben* :.....

30) In welcher Art von Wohnsitz wohem sie?

- 1 Zuchnen auf dem gelande
 2 Mehrfamilienhaus
 3 Einfamilienhaus
 4 Andera *Bitte angeben*:.....

31) Haben sie hier wirtschrtliche investitanes Partnerschaften ?

- 1 Ja 2 Nein

HARMONISIERUNGSPROZESSE /
PROBLEME VON MIGRANTEN**32) Welche Probleme haben Sie in Alanya?**

- 1 Eine arbeitserlaubnis bezammen
 2 Eine aufenthaltserlaubnis bekommen
 3 Ein Haus zur miete finden
 4 Einkaufen
 5 Einen Job finden
 6 Mit den Türken kommunizieren
 7 Offizielle Institutionen
 8 Andera *Bitte angeben* :.....

33) Haben Sie compliance-probleme Alanya?

- 1 Ja 2 Nein

34) Wuher hast du hilfe bekommen und das nicht der einwandenug land leben in Alanya?

Sie können mehrere Markierungen vornehmen

- 1 Leute aus meinem Land leben in Alanya
 2 Andere in Alanya lebende Einwanderer
 3 Ehepartner
 4 Verwandtschaft
 5 Türkische Freunde
 6 Einwandererverbände
 7 Kirche
 8 Andera *Bitte angeben*

35) Gibt es soziale Organisationen, die Ihnen bei den Problemen in Alanya helfen?

- 1 Ja, ich löse meine Probleme mit sozialen Organisationen, die von unseren eigenen Bürgern
 2 Ja, ich löse meine Probleme Turkler gegründeten sozialen Organisationen
 3 Nein

36) Können Sie auf den Lebensbedingungen in der Türkei anzupassen?

- 1 Ja 2 Nein

37) Wie lösen Sie ihre probleme?

- 1 Formal 2 Enformell

38) Möchten Sie bei Kommunalwahlen abstimmen?

- 1 Ja 2 Nein

39) Sie Haben eine aktuelle der Türkischen Krankenversicherung in Alanya?

- 1 Ja 2 Nein

40) Welche kentnisse der Türkischen sprechen?

- 1 Es gibt keine
 2 Sehr wenig
 3 Mittelstufe
 4 Gut
 5 Sa gut wie

41) Wenn sie türkischen sprechen auf welde weise haben sie gelert?

- 1 Natürlich
 2 Meine Frau
 3 Meine freunde
 4 Für mich
 5 Andera *Bitte angeben* :.....

42) Wenn sie kein türkischen spreche wie fahren sie unse tegliches leben?

- 1 Ich kommuniziere mit menschen, die meine muttersprache sprechen
 2 Ich spechen English
 3 Ich bekomme Hilfe von jemandem der Türkisch kann
 4 Andere Leute sprechen mit mir in meiner muttersprach

43) Hat jemand um ihre hilfe gebelen um ihre muttersprache zu lernen?

- 1 Ja, es war von Türkischen statebürgern
 2 Ja, es war von ausländischen Bürgern
 3 nein ist nie passiert

PARTIZINPATIONSPROZESSE VON ZUWANDERERN IN DIE LOKALE GEMEINSCHAFT / SOZIOKULTURELLE INTEGRATION

44) Welchen Ausdruck sie gegen dich oder Alanya verwenden?

- 1 Fremd
 2 Einwanderer
 3 einer von uns
 4 Andera *Bitte angeben* :.....

45) Wo essen und trinken sie in Alanya normalerweise lieber?

- 1 Haus
 2 Restaurants in ausländische basitz
 3 Lokale Restaurants
 4 Francishes restaurans

46) Welche art von aktiviaten untemehmen sie in Alanya?

- 1 Türkische nichtregierungsorganisationen
 2 Kommunale Aktivitäten
 3 Politische Parteien
 4 Aktivitäten ausländischer Organisationen
 5 Ich stimme niemals zu

47) Nehmen Sie an religiösen / nationalen feiertagsfeiern der Türkei in Alanya teil?

- 1 Ja 2 Nein 3 Mancmahal

48) Feiern sie unsere eigenen religiösen / nationalen Feiertage in Alanya?

- 1 Ja 2 Nein 3 Mancmahal

49) Finden Sie in genügend informationen über unsere sprache in Alanya?

- 1 Ja 2 Nein 3 Teilweise

50) Wie verfolgen sie die ereignisse in ihrem Land?

- 1 Mit der presse
 2 Durch freumde/verwonte
 3 Wenn ich in mein Land gehe

51) Wen möchten Sie, dass Ihre Nachbarn sind?

- 1 Leute aus meinem Land
 2 Die Türken
 3 Es spielt keine Roll

52) Mit wem bist du normalerweise betreundet?

- 1 Leute aus meinem eigenen Land
 2 Die Türken
 3 Andere auslender
 4 Jeder

53) Wen bevorzugen sie orte, um kontakte zu knüpfen?

- 1 Leute aus meinem eigenen Land
 2 Die Türken
 3 Andere auslender
 4 Es spielt keine Rolle

54) Würden Sie es Ihren Verwandten empfehlen sich in Alanya niederzulassen?

- 1 Ja 2 Nein 3 Mancmahal

55) Würden Sie in Zukunft in Ihr Landrückkehren?

- 1 Ja
 2 Nein
 3 Abhängig von den Bedingungen

56) Gibt es noch etwas, das Sie hinzufügen möchten? Bitte angeben:.....

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Başak YILDIRIM
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Alanya Lisesi
Lisans Diploması	Ankara Üniversitesi
Yüksek Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı
Tez/ Dönem Projesi Konusu	Göç ve Turizm İlişkisi Açısından Coğrafi Bir Değerlendirme: Alanya'da Yerleşik Almanlar
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	Alanya Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Konya Atatürk Kız Meslek Lisesi
Çalıştığı Kurumlar	Alanya Özel Altıgen Eğitim Kurumu